

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผล
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของ
ประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน:
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์
ระยะที่ 2”

(Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and
Equality of Basic Education Achievement towards Vocational
Education Development for Labour Preparedness of the
Country and ASEAN Economic Community Phase II)

โดย รองศาสตราจารย์ ดร. มาฆะ ขิตตะสังคะ และคณะ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

2560

เลขที่สัญญา RDG5940046
รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผล
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของ
ประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน:
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์
ระยะที่ 2”

(Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and
Equality of Basic Education Achievement towards Vocational
Education Development for Labour Preparedness of the
Country and ASEAN Economic Community Phase II)

คณะผู้วิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. มาฆะ ชิตตะสังคะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. ดร. ปัญญาธิ วงษ์ปัญญา	วิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
3. นายบัณฑิต ใจกล้า	วิทยาลัยเทคนิคเชียงคำ จังหวัดพะเยา
4. นายธีรวัชร แก้วเปี้ย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
5. นางณัฐธิดา จุมปา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
6. นายโกมินทร์ วังอ่อน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
7. นายพิทักษ์ รัตนแสงสว่าง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
8. นางสาวนาแล จะหา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

แบบสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

1. รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย/แผนงานวิจัย

1.1 ชื่อเรื่อง

ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมพันธ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2

Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and Equality of Basic Education Achievement towards Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN Economic Community Phase II

1.2 ชื่อคณะผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร. มาฆะ จิตตะสังคะ, ดร. ปัญญาติ วงษ์ปัญญา, นายบัณฑิต ใจกล้า, นายโกมินทร์ วังอ่อน, นายธีวัชร แก้วเปี้ย, นางณัฐธิดา จุมปา, นายพิทักษ์ รัตนแสงสว่าง และนางสาวนาแล จะหา

สังกัดหน่วยงาน วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เลขที่ 80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100 โทรศัพท์/โทรสาร 0-5377-6306

1.3 งบประมาณและระยะเวลาทำวิจัย

ได้รับงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 งบประมาณที่ได้รับ 1,251,800 บาท ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ 15 กันยายน 2559 – 14 กันยายน 2560

2. สรุปโครงการวิจัย

โครงการวิจัย เรื่อง “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมพันธ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2” มุ่งเป้าหมายไปสู่กลุ่มนักเรียนชาติพันธุ์ที่เข้าศึกษาในโรงเรียนท้องถิ่นทุรกันดาร เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ภาษาแม่หรือภาษาถิ่นสื่อสารในครัวเรือน โดยเริ่มใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 เมื่อเริ่มรับการศึกษาในระดับปฐมวัย และเริ่มเข้าใจการใช้ภาษาไทยด้านการอ่านและเขียนเมื่อขึ้นสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ความต่อเนื่องในการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในสาระวิชาการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาปรากฏผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษายังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของประเทศในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสที่เป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างใน 3 จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และพะเยา ประกอบด้วยเด็กนักเรียนชาติพันธุ์ ลahu ม้ง และอัวเมียน

ด้วยความเป็นชาติพันธุ์จึงยังคงยึดมั่นในอัตลักษณ์วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณี ทำให้พื้นฐานการประกอบอาชีพซึ่งมีพื้นที่ทำกินค่อนข้างจำกัดอาศัยพื้นที่ลาดเทบริเวณไหล่เขา

เพาะปลูกพืชไร่ ซึ่งผลผลิตค่อนข้างต่ำพอเพียงเฉพาะการยังชีพในครัวเรือนไม่สามารถขยายผลในเชิงพาณิชย์ เนื่องด้วยส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครัวเรือน ทำให้ผู้ประกอบการบางครัวเรือนต้องละทิ้งถิ่นฐานไปแสวงหาอาชีพใหม่นอกชุมชนและบางครั้งจะนำลูกที่กำลังเรียนติดตามไปด้วย หรือฝากไว้กับเครือญาติให้ช่วยเลี้ยงดูเมื่อเด็กจบระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในกลุ่มครอบครัวที่ย้ายถิ่นหรือหมุนเวียนกลับมาสู่ชุมชนเดิมจะพบเด็กไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีโอกาสน้อยที่จะไปศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งอยู่ห่างไกลชุมชนถิ่นพำนักอาศัยในหมู่บ้าน

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของสถาบันอาชีวศึกษากับโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น หรือ “เตรียมอาชีวศึกษา” ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้ทดลองและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามความต้องการ และศักยภาพของวิทยาลัยในแต่ละพื้นที่ ได้ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น

1.1 วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น วิชาช่างเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีนให้กับกลุ่มนักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ในโรงเรียนดอยเวียงผาพิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

1.2 วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง อำเภอปง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น งานเครื่องกลการเกษตร สาขาวิชาช่างยนต์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนบ้านใหม่ปางคำ (ภูลังการอนุสรณ์) อำเภอปง จังหวัดเชียงราย

1.3 วิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง อำเภอแม่ออน ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น ประเภทงานประดิษฐ์ของชำร่วยจากผ้า สาขาวิชาการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

2. หลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นทางช่างฝีมือ

2.1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ สาขาวิชาการขายออนไลน์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

2.2 วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

3.1 วิทยาลัยเทคนิคเชียงคำ อำเภอเชียงคำ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

3.2 วิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อีวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

3.3 วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชางานจักรเย็บเย็บ และสาขาวิชางานเครื่องเย็บเย็บ ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ในโรงเรียนบ้านเทิดไทย ตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

การมุ่งเป้าหมายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์บนพื้นฐานความเท่าเทียมด้านโอกาสและความเสมอภาค เพื่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น “เตรียมอาชีพศึกษา” เพื่อป้องกันการออกกลางคันและส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องในระดับมัธยมศึกษา เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และผู้เรียนสามารถเข้าใจพื้นฐานในการประกอบอาชีพที่เป็นทางเลือกที่หลากหลายในอนาคต โดยเฉพาะสามารถทดลองฝึกปฏิบัติวิชาชีพงานช่างขั้นพื้นฐานจากครูฝึกปฏิบัติและอาจารย์จากวิทยาลัยอาชีวศึกษา/สถาบันอาชีวศึกษา

การเสริมสร้างความเท่าเทียมด้านโอกาสและความเสมอภาค เพื่อจัดข้อจำกัดและปัญหาอุปสรรคในการจัดการคุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียมของโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดาร จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยนำเข้าและองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การประสานความร่วมมือในการฝึกพลังความเข้มแข็งในหน้าที่ความรับผิดชอบ (accountability) ของสถาบันการศึกษาระหว่างโรงเรียนและวิทยาลัยอาชีวศึกษา ตลอดจนชุมชนท้องถิ่นและสถานประกอบการที่เป็นแหล่งการจ้างงาน

กระบวนการเสริมสร้างความร่วมมือและการประสานหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งถือว่าเป็นการลดช่องว่างหรือลดระยะทางความสัมพันธ์เชิงนโยบายระดับชาติมาสู่นโยบายอาชีวศึกษาในระดับพื้นที่ จะเป็นระยะทางความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดตัวนักเรียนชาติพันธุ์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ จึงเป็นความร่วมมือและการสร้างความสัมพันธ์เชิงนโยบายอาชีวศึกษา หรือการนำระบบการจัดบริการการเรียนการสอน “เตรียมอาชีพศึกษา” มาสู่โรงเรียนขยายโอกาสหรือโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้เริ่มต้นจากองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนได้ร่วมพัฒนาหลักสูตรทั้งการฝึกอบรมระยะสั้นและระบบทวิศึกษาที่นักเรียนชาติพันธุ์สามารถเรียนแบบสะสมหน่วยกิต และได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สำหรับในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งชุมชนชาติพันธุ์ได้มีคู่มือทวิภาษา ซึ่งเป็นอภิวาทันทีขั้นพื้นฐานเพื่อการสื่อสารด้วยภาษาที่เป็นคำโดดสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในการทำความเข้าใจภาษาแม่หรือภาษาถิ่น เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชาติพันธุ์

2. วิทยาลัยอาชีวศึกษา/สถาบันอาชีวศึกษา มีบทบาทในการจัดบริการการเรียนการสอน “เตรียมอาชีพศึกษา” ไปสู่โรงเรียนเป้าหมายในพื้นที่โดยการประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและคณะครูของทั้ง 2 สถาบันการศึกษา ซึ่งผลการจัดการเรียนการสอนทำให้นักเรียนชาติพันธุ์ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติทักษะ “เตรียมอาชีพศึกษา” และเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาชีพด้านช่าง

3. ผู้ประกอบการในพื้นที่การวิจัย ซึ่งปกติได้ประสานความร่วมมือในการรับฝึกงานนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา/สถาบันอาชีวศึกษา ได้พบความไม่แตกต่างในการทำงานระหว่างนักเรียนชาติพันธุ์กับนักเรียนทั่วไป

มาตรการในการเสริมสร้างความเท่าเทียมด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ ควรเน้นความสำคัญในด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพที่มีองค์ประกอบด้านบุคลากร ปัจจัยเกื้อหนุนด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนและหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศและภูมิภาค ดังนั้น การเสริมสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วนและมีส่วนร่วมรับผิดชอบตามหน้าที่และเจตนารมณ์ของการศึกษาแก่ทุกคนระหว่างชุมชนท้องถิ่นสถานประกอบการ โรงเรียน และวิทยาลัยอาชีวศึกษา/สถาบันอาชีวศึกษา หัวใจสำคัญอยู่ที่จุดเริ่มต้นขึ้นอยู่กับที่ครูและคณะผู้บริหารที่มีความเข้าใจและประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้และทักษะ จะต้องร่วมผนึกพลังขับเคลื่อนนโยบายอาชีวศึกษาเพื่อการวางรากฐานการมีงานทำของเด็กชาติพันธุ์อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2 (Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and Equality of Basic Education Achievement towards Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN Economic Community Phase II) ไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอุปการคุณด้านต่างๆ จนส่งผลให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ให้แก่นักวิจัยเป็นองค์ความรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีความสนใจที่จะนำไปใช้ประโยชน์ คณะผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณดังต่อไปนี้

การศึกษาวิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประเด็นทุนวิจัยที่มุ่งเป้าตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ : ด้านการศึกษาและสร้างสรรคการเรียนรู้ ประจำปีงบประมาณ 2559 เปิดโอกาสให้นักวิจัยในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ด้วยการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1) โรงเรียนดอยเวียงผาพิทย 2) โรงเรียนบ้านเทิดไทย 3) โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 1) โรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังการอนุสรณ์) 2) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 3) โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม และจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 และ 2) โรงเรียนสันติสุข ที่ให้ความอนุเคราะห์พื้นที่และกลุ่มนักเรียนเข้าร่วมโครงการวิจัย ส่งผลให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

สถาบันอาชีวศึกษา 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1) วิทยาเทคนิคเวียงป่าเป้า 2) วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย 3) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 1) วิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้ 2) วิทยาลัยเทคนิคเชียงคำ 3) วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 1) วิทยาเทคนิคสันกำแพง และ 2) วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา ตลอดจนสถานประกอบการ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ และประชาชนชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการศึกษาวิจัยจนทำให้การศึกษาวิจัยดำเนินการจนครบกระบวนการวิจัยอย่างบรรลุปเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่เปิดโอกาสให้คณะผู้วิจัยได้ร่วมทำโครงการวิจัยในประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการศึกษาและการพัฒนาประเทศ

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลประโยชน์ที่เกิดจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่นักวิชาการ นักวิจัย และผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนการขยายผลการศึกษาทางวิชาการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณผู้ที่ช่วยสนับสนุนอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนประสบผลสำเร็จ จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

บทคัดย่อ

- ชื่องานวิจัย :** ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมพันธ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียน: การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2
(Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and Equality of
Basic Education Achievement towards Vocational Education
Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN
Economic Community Phase II)
- ชื่อผู้ศึกษา :** รองศาสตราจารย์ ดร. มาฆะ ชิตตะสังคะ, ดร. ปัญญาธิ วงษ์ปัญญา
นายบัณฑิต ใจกล้า, นายโกมินทร์ วังอ่อน, นายธีวัชร แก้วเปี้ย, นางณัฐธิดา จุมปา
นายพิทักษ์ รัตนแสงสว่าง และนางสาวนาแล จะหา
- ระยะโครงการ :** 15 กันยายน 2559 - 14 กันยายน 2560

.....

โครงการวิจัยเรื่อง “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมพันธ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2” เป็นการวิจัยต่อยอดจากการวิจัยระยะที่ 1 ใช้การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และพะเยา ที่มีการกระจายตัวอยู่อย่างหนาแน่นของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย และเป็นกลุ่มด้อยโอกาสอาศัยอยู่ในชุมชนพื้นที่ทุรกันดาร และพื้นที่ชายขอบ โดยให้ความสำคัญในการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอาชีพศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น “เตรียมอาชีพศึกษา” โดยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาหลักสูตรโดยผสมผสานการใช้ระบบทวิภาษา การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการกับสถาบันอาชีพศึกษา และความต้องการทักษะฝีมือแรงงานในการกำหนดมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ของนักเรียนชาติพันธุ์ด้านอาชีพศึกษาและการมีงานทำ

กลุ่มประชากรตัวอย่างทำการคัดเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนกับสถาบันอาชีพศึกษา ดังนี้ จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า คู่กับ โรงเรียนดอยเวียงผาพิทยาสรรพ์ อำเภอเวียงป่าเป้า 2) วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย อำเภอเมือง คู่กับ โรงเรียนบ้านเทิดไทย ตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง 3) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย อำเภอเมือง คู่กับ โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 1) วิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ คู่กับ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน 2) วิทยาลัยเทคนิคเชียงคำ อำเภอเชียงคำ คู่กับ โรงเรียนฝายกวาววิทยาคม อำเภอเชียงคำ 3) วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง อำเภอปง คู่กับ โรงเรียนบ้านใหม่ปางคำ (กุลลังการอนุสรณ์) อำเภอปง และ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 1) วิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง อำเภอแม่

ออน คู่กับ โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม 2) วิทยาลัยเทคโนโลยี พาณิชยการลานนา อำเภอเมือง คู่กับ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแม่ริม 3) วิทยาเทคนิค สันกำแพง อำเภอแม่ออน คู่กับ โรงเรียนสันติสุข ตำบลสันติสุข อำเภอดอยหล่อ

การจัดเก็บข้อมูลใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการกับทุกกลุ่มประชากรตัวอย่าง ได้แก่ ชุมชนชาติพันธุ์ สถาบันอาชีวศึกษา โรงเรียน และสถานประกอบการ เพื่อบูรณาการความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์จากการจัดการเรียนการสอนด้านเตรียมอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน

ผลของการวิจัยพบนักเรียนชาติพันธุ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษาสามารถเรียนรู้ทักษะฝีมือแรงงานขั้นพื้นฐาน และสามารถเข้าสู่การศึกษาระบบทวิศึกษาแบบสะสมหน่วยกิตทั้งประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาและประกาศนียบัตรวิชาชีพ ความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอาชีวศึกษา ส่วนมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบอาชีวศึกษาของนักเรียนชาติพันธุ์ควรเป็นความสัมพันธ์ในหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอาชีวศึกษาและโรงเรียน ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐในการกำหนดการจัดการเรียนการสอนเตรียมอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมระยะสั้นในโรงเรียนพร้อมการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและมีครูในโรงเรียนด้านอาชีวศึกษา เพื่อทำหน้าที่ร่วมสอนกับอาจารย์จากสถาบันอาชีวศึกษา ส่วนการใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ควรเป็นข้อกำหนดในโรงเรียนเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ภาษาไทยทำให้ภาษาที่เป็นเทคนิคทางงานช่างย่อมเป็นที่เข้าใจได้ดีขึ้น และพบไม่มีข้อแตกต่างเมื่อได้เข้าไปทำงานในสถานประกอบการ

Research Project entitled " Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and Equality of Basic Education Achievement towards Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN Economic Community Phase II" is a continuation of the research Phase I based on the mixed quantitative and qualitative research which conducted in the upper northern three provinces Chiangrai, Chiangmai and Phayao where found a density and remote areas of the target research ethnicity population, a disadvantaged and outreached groups. This research has been emphasized on collaboration between vocational institutes, secondary schools, local communities and the factories or firms to assist in development in pre-vocational skills.

The objectives of the research were explored in studying the community economic situations, curriculum development through integration of dual languages in line with the social, cultural and economic of the ethnic communities, an integration and collaboration between the firms and vocational institutes upon the skills needed in order to define the measure on equality and building opportunity for entering in vocational education and employment of the ethnic children.

The sampling population selected from the secondary schools through cooperation of the vocational institutes to develop the curriculum and managing the teaching and learning in the following counterparts. Chiangrai province is consisted of

Doi Wiang Pha School with the assistance of Wiang Pa Pao Technical Institute, Ban Terd Thai School with Chiangrai Occupational Institute, Sahasartsuksa School with Karnjanapisek Technical Institute. Phayao province is consisted of Rajprachanukhroh 24 School with the assistance of Dok Kham Tai Technical Institute, Fai Quang Vittaya School with Chiang Kham Technical Institute, Ban Mai Pang Ka School with Technology and Management of Pong Technical Institute. Chiangmai province is consisted of Chaopor Luang Uppatham School and with assistance of San Kampang Technical Institute and also extending assistance to Santisook School, in the same time, Technology Commercial Lanna Technical Institute has assisted Suksa Songkhroh School.

Workshop in the field is the method for collecting data for all institutes concerned comprising ethnic communities, vocational institutes, schools and firms or factories to seek ways and means in collaboration of efforts of learning achievement and management of pre-vocational education and skill development short course training for the ethnic students.

The results of the study revealed that the ethnic students both attending junior and high schools through collaboration efforts between the schools and vocational institutes were capable to learn basic technical skills and able to achieve both accumulation of credit from vocational institutes as well as able to earn the certificate from regular program in high schools. The needs of vocational skills of the firms or factories is in line with the teaching and learning of the vocational institutes. The criterion of equality and building opportunity in entering vocational education of the ethnic students should rest upon the relationship of accountability between teaching and learning services provided by the vocational institutes and the schools according to the logic of the government policies by establishment of Pre-Vocational Education and skill development short course training with allocation of teaching materials and equipment similar to that of the vocational institutes and, in the mean time should provide teaching staff at the schools to combine teaching with the vocational instructors. The ethnic language should be maintained in the schools to be the linkage with the ethnic students to better understand Thai language as the medium of teaching and learning. The more the ethnic children had exposed to Thai language, they were more capable in using Thai in their career and reported from the firms or factories that there is no difference in using Thai language of the employed ethnic children.

สารบัญ

หน้า

แบบสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

กิตติกรรมประกาศ

บทคัดย่อ

บทที่ 1 บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์การวิจัย	3
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
4. กรอบแนวความคิดของการวิจัยโครงการวิจัย	5
5. ขอบเขตของการวิจัย	6
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
7. นิยามศัพท์	8

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบายการศึกษาจากกลุ่มประเทศอาเซียน	10
2. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระดับมัธยมศึกษา	11
3. นโยบายการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในประเทศไทย	14
4. นโยบายการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาส	14
5. นโยบายการอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอนสายสามัญคู่ขนานกับ สายอาชีพ : การเตรียมความพร้อมอาชีวศึกษาในโรงเรียนภาครัฐ	15
6. การจัดหลักสูตรทวิศึกษา	21
7. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอบรมระยะสั้น	22
8. ชชาติพันธุ์ (Ethnicity)	25
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยขั้นตอนที่ 1	56
2. การวิจัยขั้นตอนที่ 2	57
3. การวิจัยขั้นตอนที่ 3	59

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการศึกษา

4.1 สถานการณ์เศรษฐกิจชุมชนภาคการเกษตรและนอกการเกษตรของชุมชนชาติพันธุ์ด้านการใช้แรงงานในครัวเรือนและการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือน เพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้	63
4.2 รูปแบบโรงเรียนกับชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรโดยผสมผสานการใช้ระบบทวิภาษาเน้นอธิธานศัพท์ด้านเตรียมอาชีพศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ อันเป็นพื้นฐานการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้เกิดบรรยากาศพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นในโรงเรียนขยายโอกาส	74
4.3 ประเภทหลักสูตรและวิธีการเสริมสร้างทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ โดยการมีส่วนร่วมของสถาบันอาชีวศึกษาโรงเรียน และชุมชนท้องถิ่น	83
4.4 ผลลัพธ์ที่นักเรียนชาติพันธุ์ได้รับจากการฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะฝีมือแรงงานเตรียมอาชีพศึกษาตอนต้น โดยความร่วมมือของสถาบันอาชีวศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาและชุมชนท้องถิ่น	112
4.5 การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการกับวิทยาลัยการอาชีพ และหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการ	115
4.6. การกำหนดมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนของนักเรียนชาติพันธุ์ ตั้งแต่โรงเรียนขยายโอกาสจนเข้าสู่การศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการมีงานทำ	124

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย	131
5.2 อภิปรายผล	135
5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์	140
5.4 ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป	140

บรรณานุกรม	142
------------	-----

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัย	145
ภาคผนวก ข แบบประเมินของนักวิจัย 146	
ภาคผนวก ค ข้อมูลเศรษฐกิจในครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์	153
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) 3 จังหวัด	161
ภาคผนวก จ คู่มือทวิภาษาชาติพันธุ์ลาหู่ ม้ง และอัวเมียน เข้าสู่การศึกษา ขั้นพื้นฐานของการเรียนทวิศึกษา	166
ภาคผนวก ฉ ประวัติคณะวิจัย	269

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ผลการประเมินผลสมฤทธิ์ของนักเรียน ครูและผู้บริหาร นักวิจัย ด้านการใช้ภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง	48
2 อาชีพที่เป็นฐานเศรษฐกิจชุมชนและหลักสูตรเตรียมอาชีพศึกษาในโรงเรียน	49
3 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น วิชางานเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีน	87
4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานใน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสาขาวิชางานเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีน	88
5 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิชาช่างยนต์	90
6 ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิชาช่างยนต์	91
7 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิชาการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน	93
8 ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิชาการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน	95
9 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรอบรมระยะสั้น สาขาวิชาการขายออนไลน์	97
10 ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรอบรมระยะสั้น สาขาวิชาการขายออนไลน์	98
11 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรอบรมระยะสั้น สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์	100
12 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรอบรมระยะสั้น สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์	101
13 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี	104
14 ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี	105
15 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์	107
16 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์	108
17 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชางานเครื่องยนต์เล็ก	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18 ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชางานเครื่องยนต์เล็ก	111
19 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและพื้นที่เพาะปลูก	150
20 แสดงรายได้ในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์	151
21 แสดงรายได้ในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้	151
22 แสดงรายจ่ายในภาคครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์	153
23 แสดงรายจ่ายในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์จากค่าอุปโภคบริโภค	154
24 แสดงรายจ่ายในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์จากค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ	155
25 แสดงรายจ่ายในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์จากค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	156

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวความคิดของการวิจัยโครงการวิจัย	5
2 แสดงแผนการกำหนดการเรียนรู้รายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีพศึกษา	18
3 กรอบแนวความคิดของการวิจัยโครงการวิจัยระยะที่ 2	43
4 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยบทบาทของผู้สอน	47
5 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ในโรงเรียนดอยเวียงผาพิทย อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	85
6 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์อัวเมียน ม้ง ในโรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังการอนุสรณ์) อำเภอปง จังหวัดพะเยา	89
7 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่	92
8 การฝึกอบรมระยะสั้นทางช่างฝีมือแก่นักเรียนชาติพันธุ์ม้ง ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เชียงใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่	96
9 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ อัวเมียน และม้งใน โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	99
10 การฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแก่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมียน และม้งในโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา	102
11 การฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแก่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมียน และม้งในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา	106
12 การฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแก่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ในโรงเรียนบ้านเทิดไทย ตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย	109
13 ข้อค้นพบแสวงหาความร่วมมือในการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ขั้นพื้นฐานหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ “เตรียมอาชีพศึกษา”	114
14 การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับต้น	116
15 การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับกลาง	119
16 การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับสูงและมีผลกระทบ ต่อการมีงานทำและการประกอบอาชีพในระดับสูง	121
17 มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษา ในระดับต้น	124
18 มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาใน ระดับกลาง	126

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่	
19	มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับ ระดับสูงและมีผลกระทบต่อการมีงานทำและการประกอบอาชีพในระดับสูง 127
20	แสดงความสัมพันธ์เชิงนโยบายและหน้าที่ความรับผิดชอบระยะทางระหว่าง ระดับชาติและพื้นที่การศึกษา 138
21	การสืบเชื้อสายเผ่าพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ตามบันทึกประวัติศาสตร์ของ กอร์ดอน ยัง (Oliver Gordon Young 1974 : VII) 170

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจัยการศึกษาเตรียมอาชีพศึกษาในโรงเรียนท้องถิ่นทึรกันดารขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นจะต้องเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของระบบการศึกษาและการมองอนาคตของการประกอบอาชีพ เพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน โดยนักเรียนจะต้องได้รับการเรียนการสอนทั้งการฝึกปฏิบัติและความรู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว จากผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อการลงทุนที่จะส่งผลต่อโอกาสการประกอบอาชีพมีงานทำในอนาคต

สถานการณ์ทั่วไปของโรงเรียนในท้องถิ่นทึรกันดารไม่สามารถจัดระบบการเรียนการสอนเตรียมอาชีพศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างหลากหลายได้ โดยเหตุที่การจัดการศึกษาแบบเตรียมอาชีพศึกษายังไม่สามารถชี้แนะแนวทางให้นักเรียนไปสู่การอาชีพเฉพาะอย่างได้โดยตรง นักเรียนเริ่มต้นด้วยการมีโอกาสเรียนรู้ทักษะขั้นพื้นฐานด้านเตรียมอาชีพศึกษาและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียนเท่านั้น

การจัดระบบการศึกษาที่มีองค์ประกอบความเสมอภาคและคุณภาพ จำเป็นต้องสร้างโอกาสการศึกษาที่ดีมีคุณภาพโดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนชาติพันธุ์ที่ด้อยโอกาสที่จะต้องประสบความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและพัฒนาโอกาสที่ได้รับจากระบบการศึกษาเพื่อสะสมทักษะประสบการณ์และการเรียนรู้ ดังนั้นถ้าระบบการจัดการศึกษาที่ล้มเหลวเป็นผลให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาที่ปราศจากทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีพย่อมจะประสบความยากลำบากในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงความรู้ฐานเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการไม่มีงานทำหรือขาดโอกาสในการสานต่อการเรียนรู้ เพื่อการยังชีพที่มั่นคงในอนาคต

กล่าวได้ว่าความเสมอภาคทางการศึกษามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระบบคุณภาพการศึกษาสามารถสร้างศักยภาพให้โรงเรียนพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนและชุมชนโดยโรงเรียนมีส่วนสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและความอยู่ดีของสังคม ซึ่งหมายความว่าการลงทุนในการพัฒนาให้โรงเรียนจัดระบบคุณภาพทางการศึกษาและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนย่อมเป็นผลดีต่อนักเรียนที่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงาน แต่สำหรับกลุ่มที่ไม่ได้รับโอกาสจากระบบการศึกษา ซึ่งครอบครัวประสบปัญหาในการยังชีพต้องการให้ลูกออกจากโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือครอบครัวแสวงหารายได้ แต่ถ้านักเรียนชาติพันธุ์เหล่านั้นได้รับการแนะนำส่งเสริมแนวทางที่ดีจากระบบการศึกษา ย่อมจะได้รับการเพิ่มพูนทักษะการอาชีพเพื่อไปใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องต่อไป

แนวคิด “สถานการณ์ความเสมอภาค” และ “ความเสมอภาคด้านโอกาส” เป็นประเด็นนำไปสู่การอภิปรายระหว่างนักวิชาการอย่างหลากหลาย โดยประเด็น “สถานการณ์ความเสมอภาค” ในทฤษฎีของนักวิชาการ จะต้องทำการจัดการจำแนกช่วงชั้นของความมั่งคั่งและรายได้ (Phillips,

A. , 2004), (Defending equality of outcome ; the Journal of Political Philosophy, 12 :1, 1-19) ส่วนประเด็น “ความเสมอภาคทางโอกาส” จะมีความหมายที่แตกต่างกันซึ่งมุ่งที่สถาบันต่างๆ ต้องกระจายกลไกสร้างโอกาสในทุกสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ (Brighouse, H., 2004), what’s wrong with privatizing schools ? ; the Journal of Political Philosophy of Education, 38: 4, P17-31) สำหรับในแนวคิดทางการศึกษา หมายถึง “ความเสมอภาคของทรัพยากรซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าของโรงเรียน” (Coleman, J.S.c1975, What is meant by “an equal educational opportunity”? Oxford Review of Education, 1:1, 27-9) ซึ่งยังหมายถึง ความเสมอภาคในการเข้าถึงความก้าวหน้าในการศึกษาทุกระยะสำหรับเด็กทุกคน โดยปราศจากความลำเอียงเลือกปฏิบัติทั้งทางเพศ ถิ่นกำเนิด ตลอดจนการเข้าถึงการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตามสภาพอายุและความสามารถ (Silver, H. (1973), Edition’s introduction, in H. Silver (ed.) Equal Opportunities in Education, London : Methuen.) ซึ่งรวมไปถึงความเสมอภาคในการสัมฤทธิ์ผลด้านการเรียนในการส่งผลการบรรลุเป้าหมายเชิงนโยบายที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กด้อยโอกาสในท้องถิ่นทุรกันดาร

งานวิจัยรายงานของ OECD (2010) ได้ศึกษาอย่างต่อเนื่องถึงความไม่เสมอภาคของระบบการศึกษาโดยข้อมูลการประเมินโครงการนักเรียนระหว่างประเทศ (International Student Assessment/ PISA) ยังคงพบความไม่เสมอภาคจากกลุ่มนักเรียนที่แตกต่างระดับฐานะทางสังคม อายุช่วง 15 ปี ด้านการอ่าน วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ในทำนองเดียวกันรายงานกลุ่มประเทศ OECD ยังพบกลุ่มนักเรียนที่มาจากครอบครัวสถานะทางสังคมเศรษฐกิจต่ำมีผลการเรียนต่ำ ซึ่งสถานการณ์ของสภาพครอบครัวไม่เอื้อต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาเกิดภาวะการถดถอยกลางคัน ร้อยละ 20 ก่อนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

นักเรียนในช่วงศตวรรษ 21 จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศในการเข้าสู่สถานการณ์แข่งขันและการเพิ่มมูลค่าของระบบการผลิตเชิงอุตสาหกรรมโดยเฉพาะด้านองค์ความรู้ฐานเศรษฐกิจเน้นการผลิต ดังนั้นการวางรากฐานที่มั่นคงสำหรับโรงเรียนในท้องถิ่นทุรกันดารในชนบทจำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสม โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีองค์ประกอบการฝึกทักษะที่จำเป็นอันเป็นแนวทางไปสู่การอาชีพ โรงเรียนที่เริ่มกำหนดการเรียนการสอนเตรียมอาชีพศึกษาย่อมสามารถเตรียมความพร้อมให้เด็กนักเรียนมองสู่ทางในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

การมุ่งเป้าหมายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์บนพื้นฐานความเท่าเทียมด้านโอกาสและความเสมอภาค เพื่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น “เตรียมอาชีพศึกษา” เพื่อป้องกันการออกกลางคันและส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องในระดับมัธยมศึกษา เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และผู้เรียนสามารถเข้าใจพื้นฐานในการประกอบอาชีพที่เป็นทางเลือกที่หลากหลายในอนาคต โดยเฉพาะสามารถทดลองฝึกปฏิบัติวิชาชีพงานช่างขั้นพื้นฐานจากครูฝึกปฏิบัติและอาจารย์จากวิทยาลัยอาชีวศึกษา/สถาบันอาชีวศึกษา

ด้วยเหตุผลนี้ นักวิจัยในโครงการ “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ ระยะ2” (Managing Education

for Ethnic Children on Opportunity and Equality of Basic Education Achievement towards Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN Economic Community Phase II) มีความสนใจที่จะศึกษาในการจัดการศึกษาของเด็กชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นกลุ่มด้อยโอกาสอาศัยอยู่ในชุมชนพื้นที่ทุรกันดาร และพื้นที่ชายขอบ โดยโอกาสทางการศึกษาของเด็กชาติพันธุ์ยังคงมีความไม่เท่าเทียมกับเด็กที่ได้รับการศึกษาตามการศึกษาภาคบังคับปกติ อีกทั้งโอกาสที่จะได้รับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพที่มั่นคงยังมีไม่มากนัก ดังนั้นการลาออกกลางคันในระดับมัธยมศึกษาเพื่อไปประกอบอาชีพเป็นแรงงานฝีมือชั้นต่ำจึงมีความเป็นไปได้สูง เช่น การเป็นแรงงานไร้ฝีมือในต่างประเทศ เช่น ใต้หวัน สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และตะวันออกกลาง เมื่อพ้นสัญญาจ้างโอกาสในการได้รับการจ้างงานในต่างประเทศในระยะยาวยังคงมีค่อนข้างน้อย รวมถึงการได้รับการจ้างในประเทศไทยก็มีข้อจำกัดเช่นกัน

โจทย์การวิจัยโครงการวิจัย

1. ปัจจัยแรงงานและเศรษฐกิจครัวเรือนมุ่งหวังการเพิ่มรายได้ในการส่งผลผลิตไปสู่ภาคธุรกิจอย่างไร? หรือผลิตเพื่อการยังชีพ?
2. วิธีการใดในการสร้างความตระหนักรู้ในการผลิตทางเศรษฐกิจ ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อสร้างฐานอาชีพให้กับผู้เรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส?
3. วิธีการใดที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาประสานความร่วมมือกับโรงเรียนขยายโอกาสในการจัดการเรียนการสอน "เตรียมอาชีพศึกษา"?
4. วิธีการใดที่สถานศึกษาจัดระบบการเรียนการสอนเชื่อมโยงการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานกับสถานประกอบการที่จ้างแรงงานผู้เรียนเป็นชาติพันธุ์?
5. แนวทางกำหนดมาตรการสร้างความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่การศึกษาอาชีวศึกษาและการมีงานของเด็กชาติพันธุ์เป็นอย่างไร?

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์เศรษฐกิจชุมชนภาคการเกษตรและนอกการเกษตรของชุมชนชาติพันธุ์ด้านการใช้แรงงานในครัวเรือนและการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือน เพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้
2. เพื่อพัฒนารูปแบบโรงเรียนกับชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรโดยผสมผสานการใช้ระบบทวิภาษาเน้นอภิศาสตร์ด้านเตรียมอาชีพศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ อันเป็นพื้นฐานการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้เกิดบรรยากาศพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นในโรงเรียนขยายโอกาส
3. เพื่อบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการกับวิทยาลัยการอาชีพ และหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการ

4. เพื่อกำหนดมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ของนักเรียนชาติพันธุ์ ตั้งแต่โรงเรียนขยายโอกาสจนเข้าสู่การศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการมีงานทำ

ดังนั้นโครงการวิจัยระยะที่ 2 ปีที่ 2 จะให้ความสำคัญระหว่างโรงเรียนและชุมชน และการมีบทบาทร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับเด็กชาติพันธุ์ของสถาบันอาชีวศึกษาในการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น “เตรียมอาชีวศึกษา” โดยอธิบายตามภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดของการวิจัย ดังนี้

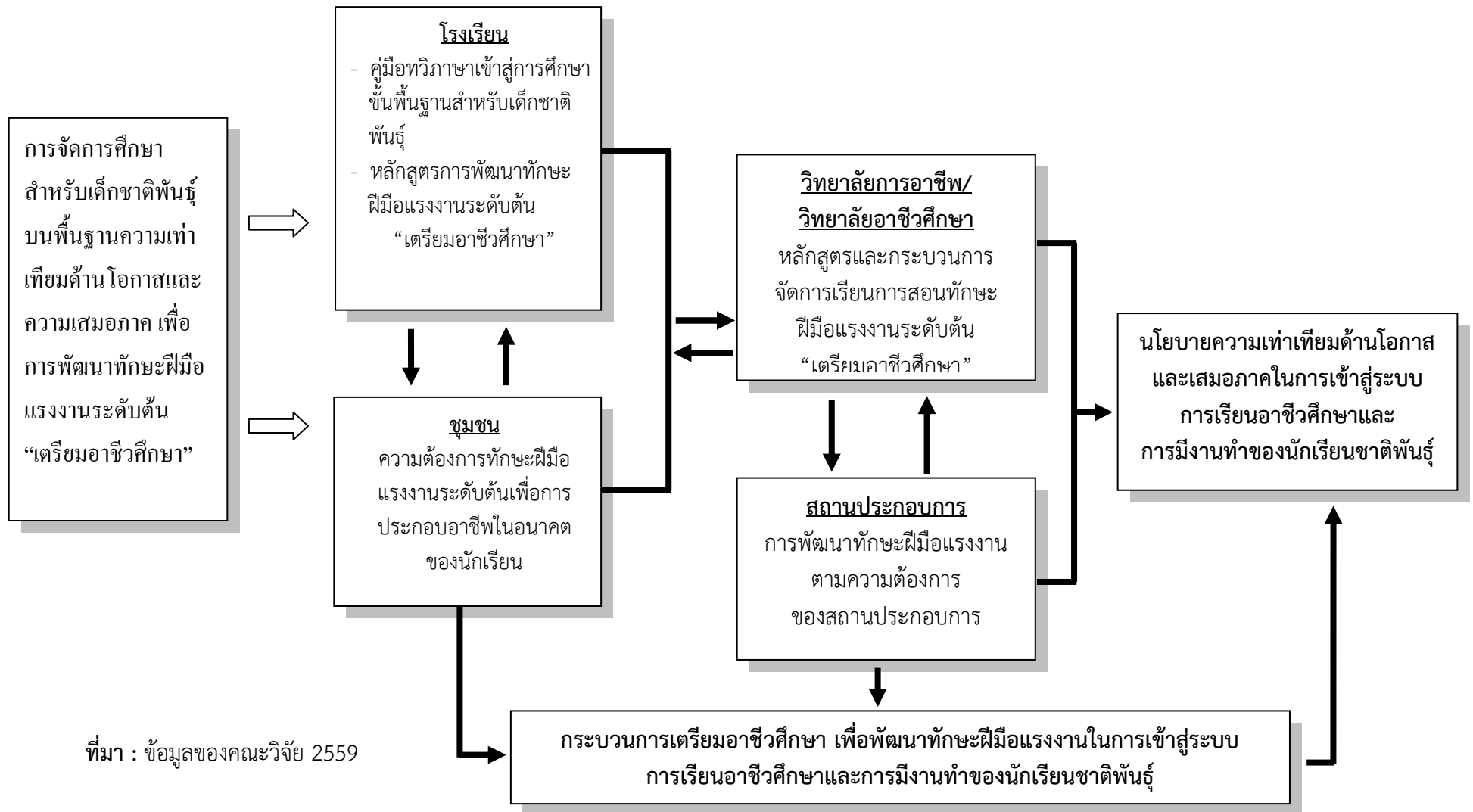
องค์ประกอบที่สำคัญไปสู่กระบวนการเตรียมอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในการเข้าสู่ระบบการเรียนรู้อาชีวศึกษาและการมีงานทำของนักเรียนชาติพันธุ์

1) ต้องเริ่มต้นจากโรงเรียนในชุมชนท้องถิ่นหรือโรงเรียนขยายโอกาสที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทุกกันดาร มีกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนและมีการประกอบอาชีพ โรงเรียนต้องมีความเข้าใจ ภาษาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ โดยครูและนักเรียนสามารถสื่อสารโดยใช้ คำศัพท์ทางชาติพันธุ์ โดยมีคู่มือหรือการอธิบายคำศัพท์ชาติพันธุ์เพื่อการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง ครูและนักเรียน

2) บทบาทวิทยาลัยการอาชีพ/วิทยาลัยอาชีวศึกษา โรงเรียนจำเป็นต้องจัดหลักสูตรที่เป็น ความต้องการในการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียนและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต้องทำการพัฒนา ร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษา/วิทยาลัยการอาชีพในเขตพื้นที่

3) บทบาทของสถานประกอบการ ซึ่งเป็นฝ่ายจ้างงาน หรือรับฝึกงานให้กับนักเรียน หรือนักศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งมีความต้องการทักษะฝีมือแรงงานที่ตรงกับประกอบกิจการ เมื่อการเริ่มต้นจากโรงเรียนขยายโอกาสที่ทำให้นักเรียนชาติพันธุ์มีโอกาสพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ระดับต้นน่าจะเป็นโอกาสที่ทำให้นักเรียนชาติพันธุ์ รวมทั้งการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน ท้องถิ่นไปสู่การศึกษาต่อในระบบอาชีวศึกษาและการส่งผลในการทำงานที่เป็นความต้องการของ สถานประกอบการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดของการวิจัยโครงการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2” เป็นการวิจัยต่อยอดจากการวิจัยระยะที่ 1 ใช้การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และพะเยา ที่มีการกระจายตัวอยู่อย่างหนาแน่นของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย และเป็นกลุ่มด้อยโอกาสอาศัยอยู่ในชุมชนพื้นที่ทุรกันดาร และพื้นที่ชายขอบ โดยกำหนดขอบเขตประเด็นเนื้อหาและพื้นที่ของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตประเด็นเนื้อหา มีประเด็นสำคัญดังนี้

- 1) มุ่งศึกษาสถานการณ์เศรษฐกิจชุมชนภาคการเกษตรและนอกการเกษตรของชุมชนชาติพันธุ์ด้านการใช้แรงงานในครัวเรือนและการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือน เพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้
- 2) มุ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบโรงเรียนกับชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ระบบทวิภาษาให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ อันเป็นพื้นฐานการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นในโรงเรียนขยายโอกาส
- 3) มุ่งศึกษาเพื่อบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการกับวิทยาลัยการอาชีพ และหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการ
- 4) มุ่งศึกษาเพื่อกำหนดมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนของนักเรียนชาติพันธุ์ ตั้งแต่โรงเรียนขยายโอกาสจนเข้าสู่การศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการมีงานทำ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกพื้นที่ของการวิจัยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย แบบกึ่งทดลอง One Group Pretest – Posttest Design จึงกำหนดพื้นที่การวิจัยแบบจำเพาะเจาะจงในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และหมู่บ้านชาติพันธุ์ที่ตั้งอยู่ในชุมชนพื้นที่ทุรกันดาร และพื้นที่ชายขอบ เพื่อทำการศึกษาและทดลอง จำนวน 9 โรงเรียนและชุมชน ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดดังนี้

1. จังหวัดเชียงราย

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนบ้านดอยเวียงผาพิทยา และหมู่บ้านชุมชนชาติพันธุ์ลาหู่ บ้านแม่ปุนล่าง ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1) โรงเรียนบ้านเทิดไทย บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง
- 2) โรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2. จังหวัดเชียงใหม่

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 และหมู่บ้านชุมชนชาติพันธุ์ม้ง บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ ตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่
- 2) โรงเรียนสันติสุข ตำบลสันติสุข อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

3. จังหวัดพะเยา

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังกาอนุสรณ์) และหมู่บ้านชุมชนชาติพันธุ์อัวเมี่ยน บ้านปางค่าใต้ ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1) โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม ตำบลฝายกวาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
- 2) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 ตำบลทุ่งรวงทอง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลาของการวิจัย เป็นการศึกษาระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มาตรฐานระบบการเรียนการสอนเตรียมอาชีพศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสที่เด็กชาติพันธุ์เรียนในระบบพหุวัฒนธรรมศึกษา/ทวิภาษาที่หน่วยงานการศึกษานำไปใช้ปฏิบัติได้
2. การปฏิรูปโครงสร้างโรงเรียนขยายโอกาสในฐานะสถาบันชุมชนท้องถิ่น ที่ผู้กำหนดนโยบายใช้กำหนดเป็นวาระแห่งชาติในการปฏิรูปการศึกษาระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับชาติ
3. นโยบายและแนวทางในการวางรากฐานการทำงานและอาชีพของเด็กชาติพันธุ์เมื่อผ่านพ้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จนถึงระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาสู่แรงงานขั้นสูงของประเทศ และสามารถเชื่อมโยงสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
4. รูปแบบการเสริมสร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วนระหว่างชุมชน ภาคเอกชน สถานประกอบการ และสถาบันการศึกษาเข้ามาร่วมจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

นิยามศัพท์

1. **ความเท่าเทียมด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา** หมายถึง การลดช่องว่างทางการศึกษาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาให้สูงขึ้นจากที่เป็นอยู่ โดยสร้างความเท่าเทียมบนพื้นฐานของระบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพสังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจชาติพันธุ์ชายขอบที่เอื้อต่อการปรับปรุงระบบ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และแนวทางการสร้างพื้นฐานอาชีพที่สอดคล้องกับพื้นที่ทางสังคมและนโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจของรัฐ

2. **เด็กชาติพันธุ์** หมายถึง เด็กนักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ถิ่นทุรกันดาร มีสภาพการณ์ใช้สองภาษาในการสื่อสารในโรงเรียน และอาจประสบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะการสื่อสาร และความเป็นพื้นที่สังคมวัฒนธรรมชาติพันธุ์ รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยึดหยุ่น

3. **การศึกษาแบบทวิภาษา (Bilingual Education)** หมายถึง การจัดการเรียนสองภาษามักใช้ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางภาษา เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีโรงเรียนหลายแห่งได้มีการนำร่องโดยใช้ภาษาไทย และภาษาถิ่นสำหรับการจัดการศึกษา อันเป็นกระบวนการที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม ซึ่งมีลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรม

4. **พหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural Education)** หมายถึง การจัดการศึกษาที่เคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความเสมอภาค ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนในสภาวะแวดล้อมของความแตกต่างทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะผู้เรียนที่ไม่ได้อยู่ในวัฒนธรรมกระแสหลัก

5. **ชาติพันธุ์ (Ethnicity)** หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการตั้งถิ่นฐานในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน ประกอบด้วย ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อีวเมี่ยน กระเหรี่ยง อาข่า ลีซู ลาหู่ ไทใหญ่ ไทลื้อ ขมุ ลัวะ จินยูนนาน และมลาบรี ที่กระจายอยู่จังหวัดต่างๆ เขตภาคเหนือตอนบน

6. **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ (Managing Education for Ethnic Children)** หมายถึง การจัดระบบทางการศึกษาที่เป็นไปตามนโยบายของรัฐตามพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545 เน้นการศึกษาสงเคราะห์ให้กับเด็กชาติพันธุ์ที่เป็นกลุ่มด้อยโอกาส ที่มีแหล่งพำนักและเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนพื้นที่ทุรกันดาร และพื้นที่ชายขอบ โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

7. **การพัฒนาอาชีพศึกษาในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN Economic Community)** หมายถึง ระบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ควรมีหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญในการใช้ทวิภาษา และการแสดงอัตลักษณ์เชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย สามารถดำรงชีวิตที่กลมกลืนกับวัฒนธรรมหลักของสังคมและประเทศ หลักสูตรที่ดีจำเป็นต้องเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างสมรรถนะในอาชีพการงาน โดยได้รับโอกาสเข้าศึกษาต่อระดับอาชีพศึกษา ซึ่งในอนาคตสามารถเคลื่อนย้ายแรงงานตามมาตรฐานแรงงานของประเทศไทย และประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียน มากกว่าการเป็นแรงงานฝีมือขั้นต่ำที่เป็นความต้องการของบางประเทศ เช่น สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น ไต้หวัน หรือตะวันออกกลางรับเข้าทำงาน เมื่อพ้นสัญญาจ้างงานอาจจะไม่มีงานรองรับเมื่อกลับประเทศต้นทาง อีกทั้งยังขาดการคุ้มครองสิทธิแรงงานตามระบบ Social Safety Net หรือ Social Security

8. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมอาเซียนให้เป็นตลาดและฐานผลิตเดียว มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และการลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรีภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) การเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นประเด็นสำคัญในการเปิดเสรี 8 สาขาวิชาชีพ คือ วิศวกร พยาบาล สถาปนิก นักสำรวจ แพทย์ ทันตแพทย์ นักบัญชี และการท่องเที่ยว ในประเทศที่มีค่าตอบแทนต่ำ เช่น ประเทศในแถบอินโดจีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย รวมทั้งประเทศไทยก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายสู่ประเทศที่มีค่าแรงสูงกว่า และมีการใช้ภาษาอังกฤษอย่างแพร่หลาย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัย “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2” ได้ศึกษาประเด็นแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. นโยบายการศึกษาจากกลุ่มประเทศอาเซียน
2. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระดับมัธยมศึกษา
3. นโยบายการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในประเทศไทย
4. นโยบายการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาส
5. นโยบายการอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอนสายสามัญคู่ขนานกับสายอาชีพ : การเตรียมความพร้อมอาชีวศึกษาในโรงเรียนภาครัฐ
6. การจัดหลักสูตรทวิศึกษา
7. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอบรมระยะสั้น
8. ชาติพันธุ์ (Ethnicity)
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นโยบายการศึกษาจากกลุ่มประเทศอาเซียน

กลุ่มประเทศเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสสลัม สหราชอาณาจักรกัมพูชา อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพเมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และประเทศไทย โดยกลุ่มประเทศสมาชิกได้ตกลงร่วมกันในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เน้นความรู้ฐานเศรษฐกิจและการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ความสำคัญต่อการศึกษอันเป็นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนและใช้เป็นกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กล่าวคือเด็กและพลเมืองของประเทศจะต้องได้รับโอกาสในการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นนโยบายการสร้างเสมอภาคทางการศึกษา ดังนี้

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ กำหนดนโยบาย “รัฐพึงคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิพลเมืองให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับชั้นและจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง

สหภาพเมียนมาร์ กำหนดนโยบายกระจายการศึกษาในเชิงปริมาณและพัฒนาคุณภาพ การศึกษามุ่งเน้นการสร้างคามทันสมัยด้วยการศึกษา และการจัดระบบการศึกษาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ประเทศมาเลเซีย มุ่งหวังการศึกษาทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้าทั้งเศรษฐกิจความยุติธรรมในสังคม และมีความเข้มแข็งเชิงจริยธรรม ทำให้สังคมมีความสมานฉันท์เป็นประชาธิปไตย ประชากรของประเทศมีศักยภาพร่วมกันสร้างชาติให้เป็นหนึ่งเดียว

ประเทศบรูไนดารุสซาลัม กำหนดนโยบายการศึกษาให้เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งเสริมประชากรให้ได้รับการศึกษาขั้นต่ำมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่าจนสามารถเข้าเรียนในระดับอาชีวศึกษา

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กำหนดนโยบายการศึกษาที่มีคุณภาพแก่ประชากรถ้วนหน้า

ประเทศอินโดนีเซีย กำหนดนโยบายส่งเสริมการศึกษาแก่ประชากรทุกหมู่เหล่า ทุกท้องถิ่นตามภูมิประเทศ เชื้อชาติและชาติพันธุ์ ตลอดจนพื้นฐานความแตกต่างทางศาสนาและสถานะเศรษฐกิจและสังคม กำหนดเกณฑ์ศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ ขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและปรับปรุงการศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน

สหราชอาณาจักรกัมพูชา กำหนดมาตรฐานการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและประชากรต้องเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม กำหนดนโยบายการศึกษาโดยการสร้างสังคมที่มีความเสมอภาคทางการศึกษาและจัดระบบการฝึกอบรมอย่างทั่วถึง ประชาชนทุกหมู่เหล่าต้องได้รับโอกาสทางการศึกษา

ประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วนำกว่าหลายประเทศในภูมิภาค มุ่งหวังในการสร้างประชากรให้มั่งคั่งของตนเองและประเทศชาติ สร้างวิสัยทัศน์ “โรงเรียนแห่งความคิดและประเทศแห่งการเรียนรู้” เพื่อให้การศึกษาเข้าสู่ความก้าวหน้าในศตวรรษที่ 21

ประเทศไทย กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสนับสนุนความเสมอภาคและความยุติธรรมในสังคม การจัดการศึกษาต้องดำเนินควบคู่ไปพร้อมกับความเสมอภาคและคุณภาพการศึกษาที่จะทำให้พลเมืองของประเทศบรรลุองค์ความรู้ฐานเศรษฐกิจและสังคม รัฐบาลจัดการศึกษาอย่างเสมอภาคเป็นการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ประชากรถ้วนหน้าที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและทักษะชีวิตอันจะนำไปสู่การมีงานทำ

แนวคิดการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมาทั้งรัฐบาลและสถาบันการเงินได้ให้ความสนใจในหลายโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะระยะหนึ่งที่ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank) ได้สนับสนุนการจัดประชุมสัมมนาให้กับ The Asia-Pacific Center of Educational Innovation for Development (ACEID) ขององค์การ UNESCO กรุงเทพฯ เมื่อปี 1994 เพื่อแสวงหาข้อมูลในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาใน 17 ประเทศ โดยแบ่งตามความแตกต่างทางรายได้ของประเทศ เช่น ประเทศที่มีจำนวนประชากรมากแต่รายได้ต่ำ ประเทศที่มีเทคโนโลยีขั้นสูง ประเทศรายได้ปานกลางที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือประเทศรายได้ต่ำ ตลอดจนประเทศที่พึ่งพารายได้จากภาคเกษตร และได้มีการเสนอผลการศึกษาในประชุม UNESCO-ACEID International Conference on Secondary Education and Youth at the Crossroads (UNESCO, 1999) รวมทั้งการรายงานผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับท้องถิ่นมัธยมศึกษาในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ได้แก่ International Bureau of Education, 2000b; (David N. Wilson. 2000; Journal of Education Change,

2008) และการเสนอข้อมูลการขยายการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาของ UNESCO (2003) ยังพบความแตกต่างในกลุ่มประเทศต่างๆ เช่น กัมพูชา มีการเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา 23% ขณะที่เกาหลีมีนักเรียนเข้าศึกษาต่อถึง 100% สาเหตุส่วนใหญ่ พบว่า ที่นักเรียนออกกลางคันหรือไม่สามารถเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากความยากจนและพื้นที่อยู่อาศัยห่างไกลหรือเป็นชุมชนท้องถิ่นทุรกันดาร รวมทั้งขาดความสนใจในการสนับสนุนของผู้ปกครองและประเด็นดังกล่าวเป็นที่ยอมรับจากการจัดประชุมระหว่างประเทศด้านการศึกษา โดย Asia-Pacific Center for Educational Innovation for Development on Secondary Education and Youth (UNESCO, 1999) และ International Expert Meeting on General Secondary Education in the Twenty-first Century : Challenges and Priorities (UNESCO, 2001) ต่างตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะขยายการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้มีความหลากหลายและให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาอย่างทั่วถึง สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยเฉพาะสถานการณ์การทำงานและอาชีพที่เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้เป็นผลให้รัฐบาลและฝ่ายกำหนดนโยบายการศึกษา ตลอดจนนักวิชาการจำเป็นต้องแสวงหาหนทางอันเป็นมาตรการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนในช่วงมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นเยาวชนได้รับความรู้และทักษะตลอดจนมีความเข้าใจในการดำรงชีวิตอย่างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิถีการเปลี่ยนแปลงความต้องการของตลาดแรงงาน โดยหลักสูตรสามารถเสริมสร้างนวัตกรรมใหม่ที่เชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและสถานประกอบการอย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์ทำงานที่เป็นจริง ซึ่งเป็นที่มาของแนวคิดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (Technical Vocation Education and Training/TVET)

การนำแนวคิดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมมาใช้ในการจัดการศึกษาได้เริ่มนำมาใช้เป็นนโยบายการศึกษาในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาเพื่อส่งเสริมการขยายการศึกษาในโรงเรียนของรัฐให้เยาวชนสามารถแสวงหาแนวทางการศึกษาต่อที่หลากหลาย (Miller, M.D., 1985) และในหลายประเทศเห็นความสำคัญของการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมสามารถเพิ่มทักษะการทำงานอาชีพ (Strong, M.E. 1990) รวมถึงนโยบายการนำอาชีวศึกษาไปใช้ยังมีความแตกต่างออกไปทั้งในด้านความหมายและการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้กำหนดนโยบายตามบริบทด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่ง UNESCO (1979) ได้ให้ข้อเสนอแนะการนำอาชีวศึกษาและฝึกอบรมไปใช้เพื่อการพัฒนาการศึกษาถึง 3 ประการ คือ (1) เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาทั่วไป (2) เป็นพื้นฐานของการอาชีพ และ (3) เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาต่อเนื่อง โดยข้อเสนอทั้ง 3 ประการ ยังให้ความสำคัญไปสู่การพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้เยาวชนเข้าใจการเรียนรู้ที่ตัวเองสนใจและเข้าใจการทำงานพื้นฐานอาชีพและการจ้างงาน

Coombe, c. (1988) ได้ศึกษานโยบายอาชีวศึกษากลุ่มประเทศสหราชอาณาจักร 3 ประเด็น กล่าวคือ อาชีวศึกษามีเป้าหมายเพื่อการพัฒนา (1) บุคคล (2) สังคม และ (3) เศรษฐกิจ สำหรับการพัฒนามนุษย์เป็นการศึกษาตลอดชีวิตทั้งด้านกายภาพ จริยธรรม และคุณธรรม ส่วนการพัฒนาสังคมชี้ให้เห็นว่าอาชีวศึกษาสามารถส่งเสริมสร้างความเสมอภาคให้กับผู้เรียนตามศักยภาพและความสามารถที่แตกต่าง โดยองค์ประกอบของหลักสูตรสามารถจัดข้อจำกัดความไม่เท่าเทียมทางวัฒนธรรมของสังคมและมุ่งเน้นการสร้างเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น Coombe เห็นว่าเชิงนโยบายควรเป็นเรื่องของการพัฒนากำลังคนทั้งผู้มีฝีมือและฝีมือขั้นต่ำ อันเป็น

การจัดความสูญเปล่าทางการศึกษาที่ไม่สามารถนำไปสู่งานอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะก่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ Coombe ยังได้สะท้อนข้อเสนอแนะของ UNESCO (1979) ที่ให้ความสำคัญการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเป็นพื้นฐานการเตรียมอาชีพ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญไปสู่กลุ่มด้อยโอกาสที่สำคัญอย่างไร จะแสวงหาวิธีการผสมผสานระหว่างการจัดการศึกษาทั่วไปผนวกเข้ากับการอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (UNESCO, 1999)

อย่างไรก็ดีสถานการณ์เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก จำเป็นต้องปรับโครงสร้างของหลักสูตรอาชีวศึกษาตลอดจนการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและการประสานงานระหว่างโรงเรียนและผู้ประกอบการควบคู่ไปด้วย โดยประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระดับมัธยมศึกษาในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก มีดังนี้

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาและการจัดฝึกอบรมส่งเสริมสมรรถนะ
2. กระจายอำนาจการบริหารจัดการไปสู่การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา เช่น ภาวะผู้นำ การติดตามผลการปฏิบัติงานและวิธีการสอนด้วยอุปกรณ์ที่ทันสมัย
3. การใช้หลักสูตรเชิงนวัตกรรมที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและสถานประกอบการ
4. การพัฒนาดัชนีชี้วัดและการประเมินสมรรถนะหลักของผู้เรียน

นอกจากนี้ Choomnoon, Siripan (2011) ใน Thailand in Emerging Challenges and Trends in TVET in the Asia-Pacific Region, S. Majumdar (Ed.). 219-235. Rotterdam: Sense Publishers. ได้เสนอความท้าทายการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมที่จัดการเรียนการสอนในพื้นที่ต่างจังหวัดและชนบทที่ห่างไกล
2. พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติ
3. มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและประสิทธิภาพในการใช้ภาษาอังกฤษ
4. พัฒนาปรับปรุงอุปกรณ์การเรียนการสอนและสมรรถนะในการสอนของครู
5. พัฒนาระบบนิเวศ และโครงสร้างองค์กรของสถาบันอาชีวศึกษา

เมื่อได้ศึกษาภาพรวมของการศึกษาจากรายงาน Incheon Declaration Education 2030 “Education 2030: Towards Inclusive Lifelong Learning for all” ของการประชุมจากผู้ร่วมประชุม 160 ประเทศ เมื่อวันที่ 19-22 พฤษภาคม 2015 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในอีก 15 ปี ข้างหน้า โดยเน้นความสำคัญของการศึกษาในบทบาทการพัฒนาการสร้างความเสมอภาคของการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยให้ออกแบบทุกคนอย่างถ้วนหน้าการศึกษาเป็นการพัฒนาทุนมนุษย์ตามสิทธิมนุษยชน ให้ความสำคัญคุณธรรมทางสังคม การคุ้มครอง ตลอดจนส่งเสริมวัฒนธรรม ภาษา และความหลากหลายทาง

ชาติพันธุ์ การศึกษาเป็นการให้บริการสาธารณะที่ต้องร่วมแสวงความรับผิดชอบ (accountability) เป็นพื้นฐานการมีงานทำ และขจัดความยากจนรวมทั้งให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาส

นโยบายการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในประเทศไทย

การศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ ให้ปี 2556 เป็นปีแห่ง “การรวมพลังยกระดับคุณภาพการศึกษา” ซึ่งหมายความว่า กระทรวงศึกษาธิการจะทำตามลำพังไม่ได้ ต้องอาศัยกำลังของสังคมทั้งมวลมาช่วยกันขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแนวนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล และสานต่องานที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว ทั้งนี้ ได้กำหนด เป้าหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิด วิเคราะห์เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยภายในปี พ.ศ. 2558 (จาตุรนต์ ฉายแสง. 2556)

การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569 คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2555) ให้ความสำคัญและการขับเคลื่อนการทำงาน ดังนี้

- ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ เพื่อลดปัญหาการออกกลางคัน และการจัดการเรียนการสอนในระดับพื้นที่
- ด้านการขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยจัดอาชีวศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่ สาขาอาชีพ มุ่งผลิตและพัฒนาากำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน อาทิ ปีโตรเคมี การสร้างเขตรุ่นใหม่ ครวไทยสู่ครัวโลก พลังงานทดแทน โลจิสติกส์/รถไฟความเร็วสูง อัญมณี ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ท่องเที่ยวและโรงแรม
- ยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษา ระดับผู้เรียน ยกระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา มีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ (Function Competency) และการเตรียมผู้เรียนสู่การเป็นประชาคม ASEAN โดยการเพิ่มจำนวนสถานศึกษา ยกระดับทักษะด้านภาษาอังกฤษในงานอาชีพ
- ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านการสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน องค์กร/สมาคมวิชาชีพ สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ ในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การฝึกงาน

นโยบายการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาส

กองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาสที่ไม่สามารถเข้ารับการศึกษตามปกติ อาทิ แรงงานเด็ก โสเภณี เด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กในชนกลุ่มน้อยเด็กยากจน เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด เด็กที่มีพ่อแม่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ตลอดจนเด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยจัดบริการทางการศึกษาในลักษณะให้อยู่ประจำในโรงเรียน จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจุบันมีสถานศึกษาในสังกัดทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจำนวน 41 โรงเรียน การจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย

จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม และทักษะฝีมือให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีทักษะ ในการดำรงชีวิต สามารถพึ่งตนเองได้ มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้ตามศักยภาพ ตลอดทั้งมีจิตสำนึก การมีบทบาทในการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมตลอดจน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องได้รับการ พัฒนาปรับปรุงให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตามสภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งกองการศึกษา สงเคราะห์มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายของกรม สามัญศึกษา โดยมุ่งที่จะปฏิรูปการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงมีความจำเป็นที่ต้อง ศึกษาสภาพ และความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของ สถานศึกษาในสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็น เพื่อใช้ประกอบการ กำหนดแนวทางในการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามนโยบายการปฏิรูป หลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอนของกรมสามัญศึกษา

1. การจัดการศึกษาสงเคราะห์
2. หลักการและแนวคิดในการจัดการศึกษาสงเคราะห์
3. วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาสงเคราะห์
4. รูปแบบและวิธีการในการจัดการศึกษาสงเคราะห์
5. การรับเด็กด้อยโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
6. เด็กด้อยโอกาสกลุ่มเป้าหมาย
7. นโยบายการศึกษาสงเคราะห์
8. สภาพทั่วไปของโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์
9. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
10. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
11. หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
12. การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)
13. สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรม

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดกระบวนการเรียน การสอน โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมี ส่วนร่วมทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

โรงเรียนสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนราช ประชาอนุเคราะห์ โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ และโรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต ซึ่งเป็น โรงเรียนในสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา

นโยบายการอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอนสายสามัญคู่ขนานกับสายอาชีพ : การเตรียม ความพร้อมอาชีวศึกษาในโรงเรียนภาครัฐ

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ได้ระบุถึง การจัดการอาชีวศึกษาและการ ฝึกอบรมวิชาชีพ ในมาตรา 6 ว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัด

การศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทย มาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติและมีสมรรถนะ จนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพอิสระเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและความชำนาญ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพที่ตนต้องการศึกษา เพื่อประกอบอาชีพ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสมรรถนะทางวิชาชีพมีอิทธิพลต่อความสำเร็จ ของนักศึกษาอาชีวศึกษา คือสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ที่เป็นหัวใจหลักสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดความเข้มแข็งของทางการศึกษา เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

โดยคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กำหนดนโยบาย เป้าหมายการผลิต และแผนพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ซึ่งการดำเนินงาน ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ประกอบด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) นโยบายรัฐบาลยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งยุทธศาสตร์ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนในส่วนที่เกี่ยวข้อง และศึกษาแนวโน้มการปรับตัวของไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้เกิดการบูรณาการเชื่อมโยงการผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ นอกจากนี้ได้ทำการศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ อาทิ งานวิจัยเรื่อง World Economic Outlook และ Trends Econometric Models ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) งานวิจัยด้านความต้องการกำลังคนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม และใช้ข้อมูลหลักในส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งข้อมูลด้านอุปสงค์อุปทาน ความต้องการกำลังคนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้รวบรวมจัดทำไว้ การกำหนดเป้าหมายการผลิตและแผนพัฒนากำลังคนในระยะ 15 ปีเป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลนักเรียนนักศึกษาที่เข้าสู่ระบบการศึกษาและแนวโน้มประชากรในวัยเรียน การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน/โครงการสนับสนุนนั้นส่งผลต่อการผลิตและพัฒนากำลังคนในเชิงคุณภาพ นอกจากนี้แล้วยังได้มีการกำหนดแนวทางการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยการมีส่วนร่วมจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการและกิจกรรมสำคัญ รวมทั้งการจัดระบบติดตามและประเมินผลการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2546: 22)

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญกับการบริหารและการจัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ตามความถนัดและความสนใจ ทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยประกอบกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นการสร้างและส่งเสริมค่านิยมการศึกษาวิชาชีพ โดยเปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ สร้างเสริมคุณวุฒิให้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้กำหนดนโยบายการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่ในอาชีพ หรือมีประสบการณ์งานอาชีพ หรือมีความรู้ในรายวิชาตามหลักสูตรมาก่อน หรือ

เข้าเรียนแล้วแต่ขอไปเรียนหรือฝึกปฏิบัติในสถานฝึกงานอาชีพ สามารถขอประเมินเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์เข้าสู่หน่วยกิตในหลักสูตรอาชีวศึกษาได้

1. แนวคิดการจัดการเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา (Pre-Vocational Education : Pre-VEd.)

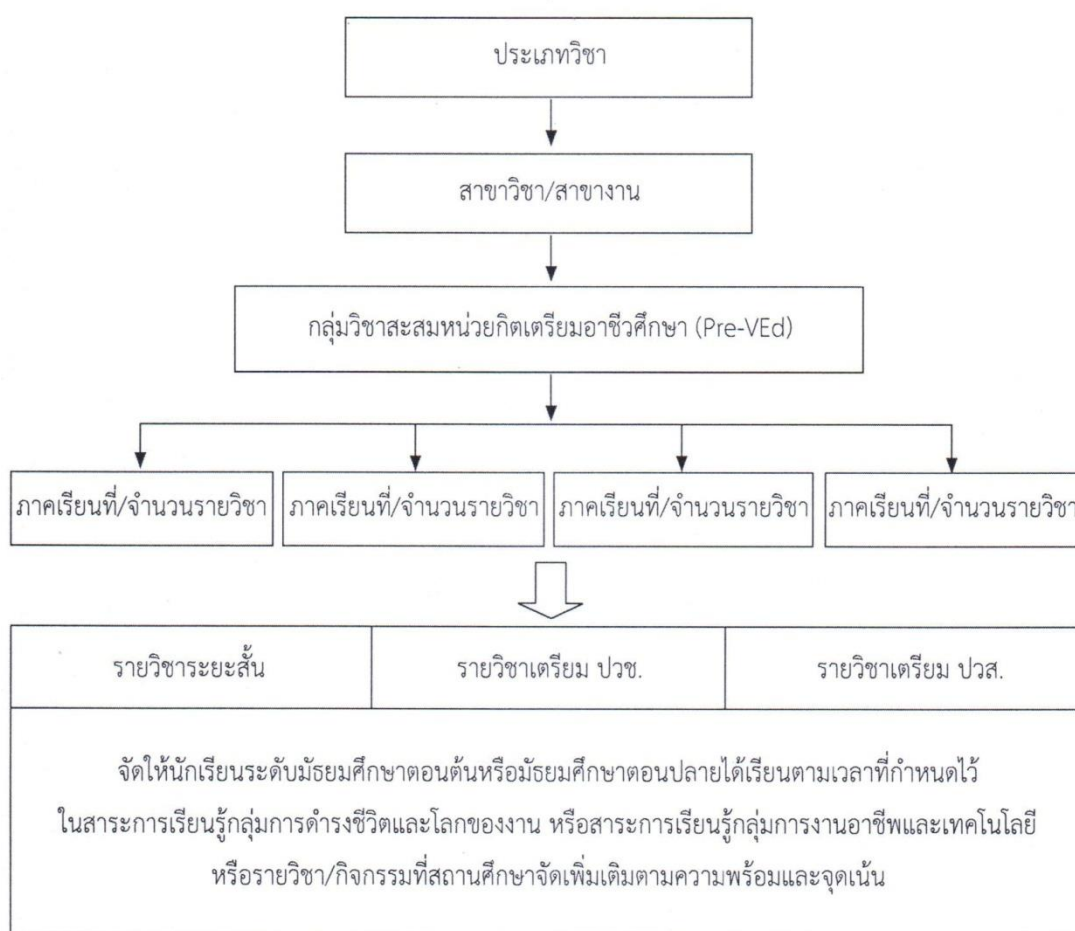
การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ให้สามารถผลิตกำลังคนได้ตามเป้าหมายของประเทศ รวมทั้งมีทักษะฝีมือที่ได้มาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงเห็นสมควรปรับปรุงแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาให้มีความหลากหลาย เหมาะสม เพื่อเพิ่มโอกาสในการศึกษาด้านวิชาชีพสำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจในการเข้าการศึกษาอาชีวศึกษาได้ง่ายมากขึ้น ด้วยการขยายวิธีการและกลุ่มเป้าหมายเพื่อเพิ่มโอกาสให้สามารถเข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาได้อย่างชัดเจน ทัวถึง และรวดเร็วขึ้น นับเป็นทางเลือกสำหรับประชาชนผู้สนใจนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.4-6) ที่มีความประสงค์จะเพิ่มพูนหรือสะสมความรู้ ทักษะและเตรียมตัว ที่จะเข้าศึกษาในระดับอาชีวศึกษาต่อไป

การเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา (Pre-Vocational Education : Pre-VEd.) ซึ่งประกอบด้วย รายวิชาระยะสั้น รายวิชาเตรียม ปวช. และรายวิชาเตรียม ปวส. จะเป็นแนวทางหนึ่งในการเพิ่มโอกาสทางด้านอาชีวศึกษาให้กับผู้สนใจ นักเรียนที่เรียนในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้มีโอกาสในการเรียนรู้ในหลักสูตรอาชีวศึกษาตามความถนัดและความสนใจ โดยสามารถนำ ผลการเรียนรู้จากรายวิชาดังกล่าวมาขอโอนเพื่อนับจำนวนหน่วยกิตสะสมภายหลังที่ได้สมัครเข้าเรียนและขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเป็นนักศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ในการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรอาชีวศึกษาดังกล่าวจะต้องยึดถือระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรนั้น ๆ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วความรู้และคุณสมบัติของผู้เข้าเรียนต้องเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด กล่าวคือผู้เข้าเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า ส่วนผู้เข้าเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่า หรือสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ซึ่งตามข้อบังคับนี้ไม่ใช่บังคับสำหรับผู้เรียนเป็นบางเวลาหรือบางรายวิชา หรือบางตอนของรายวิชา โดยไม่นับจำนวนหน่วยกิตมารวมเพื่อตัดสินการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรและรับประกาศนียบัตร แต่สถานศึกษาอาจพิจารณาประเมินพื้นความรู้ความสามารถเป็นราย ๆ ไปก็ได้ จากผลของระเบียบข้างต้น จึงเป็นที่มาของการเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา (Pre-VEd.) สำหรับประชาชนผู้สนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) ที่มีความประสงค์จะเพิ่มพูนหรือสะสมความรู้ ทักษะ และที่สำคัญเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา ภายหลัง

จากที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและสมัครเข้าเรียน พร้อมขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน นักศึกษา โดยสามารถนำผล การเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา (Pre-VEEd.) มาขอเทียบโอนผลการเรียนรู้เพื่อนับเป็นจำนวนหน่วยกิตสะสมในหลักสูตรอาชีวศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนในหมวดของการเทียบโอนผลการเรียนรู้ที่กำหนดให้นักเรียน นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในงานอาชีพ หรือฝึกงานในสถานฝึกงานอาชีพหรือทำงานในอาชีพนั้นอยู่แล้ว หรือมีความรู้ในรายวิชา ตามหลักสูตรนี้มาก่อนเข้าเรียน หรือเข้าเรียนแล้วแต่ขอไปเรียนหรือฝึกปฏิบัติในสถานฝึกงานอาชีพ จะขอประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อนับจำนวนหน่วยกิตสะสมสำหรับรายวิชานั้นก็ได้

ภาพที่ 2 แสดงแผนการกำหนดการเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา

ที่มา : คู่มือแนวปฏิบัติ การเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา (Pre-Vocational Education : Pre-VED.) หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2556

การเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษาได้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายโรงเรียนของ สพฐ. จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) โรงเรียนขยายโอกาส 2) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 3) โรงเรียนพื้นที่พิเศษ/พื้นที่ชายแดน และ 4) โรงเรียนโครงการพระราชดำริ (ข่าวสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วันที่ 22 เมษายน 2558)

รมว.ศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการซึ่งมี 2 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1) ผู้เรียนที่จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่เน้นสายอาชีพ (ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ – ปวช.) ต้องไปลงทะเบียนเป็นผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัด สอศ. อีกอย่างน้อย 1 ภาคเรียน และต้องเรียนจนครบตามโครงสร้างหลักสูตร ปวช. จึงจะได้วุฒิ ปวช. อีก 1 วุฒิ และแนวทางที่ 2) ผู้เรียนที่จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่เน้นสายอาชีพ (ตามหลักสูตร ปวช.) สามารถไปเรียนต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยไม่ต้องเรียนปรับพื้นฐาน แต่ไม่ได้รับวุฒิ ปวช. จากรายงานข้อมูลเบื้องต้นถึงจำนวนนักเรียนที่จะเข้าร่วมโครงการคู้ชนานว่า จะมีนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สพฐ. จำนวนประมาณ 30,000 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ของจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 450,000 คน จากโรงเรียนขยายโอกาสจำนวน 7,068 แห่ง สำหรับค่าบริหารจัดการต่อหัว ซึ่งคำนวณจากจำนวน 40 คน/ห้องเรียน ประมาณ 2,000 บาท/คน/ปี โดยมีประมาณการงบประมาณอุดหนุนรายหัวตามประเภทวิชาต่างๆ สำหรับนักเรียนคู้ชนานใน 9 ประเภทวิชา ได้แก่ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ คหกรรม ศิลปกรรม เกษตร (ปฏิรูป) เกษตรกรรม ประมง อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมสิ่งทอ รวมทั้งสิ้นประมาณ 137,005,000 บาท

2. แนวคิดการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual System)

“ทวิภาคี” แปลว่า “สองฝ่าย” ซึ่งหมายถึง สถานประกอบการและโรงเรียน เยาวชนที่เข้าร่วมฝึกอาชีพในโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีนั้นจะมี 2 สถานภาพในบุคคลเดียวกัน คือ เป็นนักเรียนนักศึกษาในโรงเรียน และในขณะเดียวกันก็เป็นพนักงานฝึกอาชีพของสถานประกอบการด้วยการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาด้านอาชีพอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งการศึกษาในระบบนี้ผู้เรียนหรือผู้ฝึกหัด (Trainee) จะต้องเรียนรายวิชาสามัญ รายวิชาชีพพื้นฐาน โดยเรียนและฝึกปฏิบัติเบื้องต้น ที่สถานศึกษา สัปดาห์ละ 1-2 วัน ส่วนรายวิชาชีพสาขางาน จะเรียนและฝึกปฏิบัติจริงที่สถานประกอบการ 3-4 วัน ทั้งนี้อยู่ในข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อผลิตกำลังคนระดับฝีมือที่มีสมรรถนะวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพอิสระได้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกระบบและวิธีการเรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพตามความสนใจและโอกาสของตน ส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบันสถานศึกษา หน่วยงาน สถานประกอบการ และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 เน้นความสำคัญดังนี้

1. เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และประชาคมอาเซียนเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีสมรรถนะ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพสามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ
2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกรเรียนได้อย่างกว้างขวาง เน้นสมรรถนะเฉพาะด้านด้วยการปฏิบัติจริงสามารถเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนการเรียนรู้ สะสมผลการเรียน เทียบความรู้และประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ
3. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับสภาพยุทธศาสตร์ของภูมิภาค เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

3. แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิศึกษา (Dual Education)

ทวิศึกษา คือ การจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่กันไปทั้งสายสามัญและสายอาชีพ เมื่อครบกำหนดตามหลักสูตรผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาทั้งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายและสายอาชีพไปพร้อมกัน ทั้งนี้ได้มีการกำหนดการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีทำความตกลงร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาที่เปิดสอนมัธยมศึกษา กับสถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

การจัดการศึกษาวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

ซึ่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษาทั้งด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสรู้ตลอดชีวิตตามความถนัด ความสนใจ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ เพื่อนำมาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องจัดการเรียนการสอนโดยสัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น 3 ระดับ คือ

1. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
2. การศึกษาระดับประถมศึกษา
3. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ
 - 3.1 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 - 3.2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งระดับเป็น 2 ประเภท คือ

3.2.1 ประเภทสามัญศึกษา

3.2.2 ประเภทอาชีวศึกษา

การจัดหลักสูตรทวิศึกษา

สำหรับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้ถูกแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ ประเภทสามัญศึกษา หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และประเภทอาชีวศึกษาหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากสถานการณ์ปัจจุบันที่ต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี อย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกคนในสังคมต้องพยายามปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ จึงทำให้สังคมหันมาให้ความสนใจกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการศึกษามากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอาชีวศึกษา

ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการทั้งในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ กอปรกับรัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อต้องการให้นักเรียนสนใจเรียนสายอาชีพมากขึ้น เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถทำงานได้ทันที ดังนั้นเพื่อเป็นการสนองนโยบายดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดให้ดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะที่ 1 ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จบแล้วได้วุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) คือ

1.1 รูปแบบที่ 1 บุคลากรจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไปสอนที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 รูปแบบที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่งนักเรียนมาเรียนที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. ลักษณะที่ 2 ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรียนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่เน้นวิชาชีพตามหลักสูตรจบแล้วได้วุฒิมัธยมศึกษาตอนปลายมี 2 รูปแบบ คือ

2.1 รูปแบบที่ 1 นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2556 และต้องลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) อีกอย่างน้อย 1 ภาคเรียน จึงจะได้วุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2556

2.2 รูปแบบที่ 2 นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

3. ลักษณะที่ 3 ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่นำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2556 มาจัดการเรียนการ

สอน จบแล้วได้วุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นสถานศึกษาพี่เลี้ยง ทั้งนี้ ในการเปิดสอนนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การขอเปิดสอนหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิดการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอบรมระยะสั้น

แนวคิดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556 การจัดทำหลักสูตรอบรมระยะสั้นนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัด และความสนใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา และให้สามารถนำรายวิชาที่เรียนสะสมหน่วยกิต (Pre-VEd.) มาขอโอนเพื่อนับจำนวนหน่วยกิตสะสม เมื่อได้สมัครเข้าเรียนและขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนนักศึกษาตามหลักสูตรอาชีวศึกษา (คู่มือแนวปฏิบัติการเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา, 2556) คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ (กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556) ประเภทวิชาและสาขาวิชาต้องครอบคลุม อย่างน้อย 3 ด้าน คือ

1. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ
2. ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน
3. ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพ

ดังนั้นสมรรถนะรายวิชาหรือการฝึกอบรมควรวัดหรือแสดงความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานอาชีพ หลักการปฏิบัติตนในงานอาชีพ หลักการบริหารงานคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน โดยประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพเพื่อการพัฒนาตน องค์กร งานอาชีพ หลักการบริหารงานคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอาชีพ จากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 หมวด 3 ส่วนที่ 2 ข้อ 45 การประเมินผลการเรียนในทุกรูปแบบการศึกษาให้ประเมินเป็นรายวิชาโดยดำเนินการประเมินตามสภาพจริงต่อเนื่องตลอดภาคเรียน ด้านความรู้ ความสามารถ และเจตคติจากกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานที่มอบหมาย ซึ่งครอบคลุมจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาตามสมรรถนะรายวิชาโดยใช้เครื่องมือและวิธีการหลากหลายตามความเหมาะสมให้มีการประเมินเพื่อพัฒนาและการประเมินสรุปผลการเรียนปลายภาคเรียนโดยพิจารณาจากการประเมินแต่ละกิจกรรมและงานที่มอบหมายในอัตราส่วนตามความสำคัญของแต่ละกิจกรรมหรืองานที่มอบหมาย และจัดให้มีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน

วิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการสังเกต บันทึก และรวบรวมข้อมูลจากผลงานหรือกิจกรรมของผู้เรียน โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องทำไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์จริง เน้นการประเมินกระบวนการผลิตเชิง

สมรรถนะด้วยตนเอง Performance Process Products Self-evaluation (Competence / Competency) สมรรถนะ หมายถึงคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล ได้แก่ องค์ความรู้(Body of Knowledge) ทักษะ (Skill) แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) จินตภาพส่วนตน (Self-Image) หรือบทบาททางสังคม (Social Role) ทำให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามเกณฑ์หรือสูงกว่าเกณฑ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนดเป็นรายบุคคล จะต้องมีการประกอบ 3 องค์ประกอบ

1. ความรู้ ความเข้าใจในงานที่ทำ
2. ทักษะในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ
3. กิจนิสัยหรือเจตคติในการทำงาน

องค์ประกอบทั้งสามนี้อาจจะเริ่มต้นที่องค์ประกอบใดก่อนก็ได้ แต่ต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน การประเมินสมรรถนะ (Assessment of Competence) ผลการปฏิบัติงานของบุคคลไม่สามารถทดสอบด้วย แบบทดสอบความถนัดอย่างเดียว ไม่ใช้การประเมินเพียง ด้านความรู้และทักษะ แต่ยังมีส่วนใหญ่ที่มองไม่เห็น ซึ่งประเมินยากต้องใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการประเมินจึงจะสามารถวัดและประเมินได้ ซึ่งการประเมินความสามารถบุคคลต้องประเมินด้านคุณลักษณะอื่นๆ ให้ครอบคลุมทุกด้านความรู้ (Knowledge) เพียงโดด ๆ ยังไม่ถือว่าเป็นสมรรถนะ เว้นแต่ความรู้ในเรื่องนั้นๆ จะสามารถนำมาประยุกต์หรือนำความรู้มาใช้กับพฤติกรรมซึ่งทำให้เกิดความสำเร็จในงาน จึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ สมรรถนะ ทักษะ (Skill) เพียงอย่างเดียวในการทำงาน ยังไม่ถือว่าเป็นสมรรถนะ จะเป็นสมรรถนะเมื่อนำทักษะนั้นทำให้เกิดความสำเร็จในงานเจตคติไม่ใช่แรงจูงใจหรือทัศนคติ (Motive/Attitude) แต่เป็นแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ตนมุ่งหวังไปสู่สิ่งที่เป็นเป้าหมายของเขา ความต้องการความสำเร็จเป็นแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดแนวคิดหรือทัศนคติที่ต้องการสร้างผลงานที่ดีแต่สมรรถนะเป็นความสามารถในการทำงานให้สำเร็จได้ตรงตามเวลาที่กำหนด (คู่มือแนวปฏิบัติการเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา, 2556)

การวิเคราะห์และการจัดทำเครื่องมือที่นำความรู้ทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom's Taxonomy) โดยทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom ถูกสร้างขึ้นโดย Benjamin Bloom ในช่วงปี 1950 และเป็นวิธีแบ่งประเภททักษะการให้เหตุผลที่จำเป็นอย่างสูงของการเรียนในห้องเรียนซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ระดับ โดยผู้สอนต้องพยายามผลักดันให้นักเรียนขึ้นไปสู่ระดับที่สูงขึ้นดังนั้นในการออกแบบการทดสอบโดยใช้ทฤษฎีของ Bloom เขียนขึ้นเพื่อประเมินความรู้พื้นฐานของนักเรียน แต่อย่างไรก็ตามเพื่อการสร้างนักเรียนที่เป็นทั้งนักคิดและนักปฏิบัติจะต้องเชื่อมโยงบทเรียนในแผนการสอนและการทดสอบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาซึ่งสามารถอธิบายระดับในการจัดแบ่งได้ดังนี้ (Citation: Bloom, B. S., 1956)

ระดับที่ 1 ความรู้ (Knowledge)

ในระดับความรู้ทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom เป็นการสร้างเครื่องมือโดยใช้คำถามจะถามเพียงเพื่อทดสอบว่านักเรียนได้รับข้อมูลเฉพาะจากบทเรียน ตัวอย่างเช่นพวกเขาจดจำวันที่สำหรับสงครามโดยเฉพาะอย่างยิ่งหรือรู้ว่าประธานาธิบดีที่ทำหน้าที่ในช่วงเวลาที่เฉพาะเจาะจง นอกจากนี้ยังรวมถึงความรู้เกี่ยวกับแนวคิดหลักที่ได้รับการสอน ผู้สอนอาจเขียนคำถามเกี่ยวกับความรู้หรืออาจใช้คำถามโดยการถามตอบในการสนทนา เช่น การเรียนชื่ออุปกรณ์ที่ใช้การปฏิบัติงาน

ระดับที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension)

ระดับความเข้าใจในทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom คือการช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจข้อเท็จจริงหรือความเป็นเหตุเป็นผลในเนื้อหาแทนการท่องจำเพียงอย่างเดียว ด้วยระดับนี้พวกเขาจะสามารถตีความหรือสามารถให้เหตุผลอย่างถูกต้อง เช่น นักเรียนจะสามารถเข้าใจได้ว่าทำไมเมฆแต่ละแบบจึงเกิดขึ้นในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ผู้สอนอาจเขียนคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจ เช่น ให้นักเรียนอธิบายโดยใช้การสนทนาหรือการอธิบายโดยใช้การเขียน

ระดับที่ 3 การนำไปใช้ (Application)

ระดับการนำไปใช้ในทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom โดยมักเกิดคำถามเกี่ยวกับการนำไปใช้ คือ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้จริงได้หรือไม่ และความรู้ที่นำไปใช้มีเพียงพอหรือไม่ ซึ่งคำถามเหล่านี้มักเกิดขึ้นตอนสมัครงานเป็นคำถามที่นักเรียนต้องใช้หรือใช้ความรู้ที่ได้เรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาในการทำงาน ดังนั้นความรู้ที่พวกเขาได้รับในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่จำเป็นในการสร้างทางออกในการทำงานได้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนอาจได้รับการขอให้แก้ปัญหาในการปฏิบัติงานตามอาชีพของตน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้สอนสามารถฝึกหัดได้ในห้องเรียนโดยผู้สอนต้องออกแบบคำถามหรือแบบฝึกหัดตลอดจนนำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น อาจตั้งคำถามที่แสดงถึงเหตุการณ์ของปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติหรือตอบคำถามพร้อมนำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหานั้น

ระดับที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis)

ระดับการวิเคราะห์ในทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom นักเรียนจะต้องอยู่ในระดับที่สูงกว่าความรู้และการประยุกต์ใช้ โดยพิจารณาได้จากรูปแบบในการตอบคำถามที่นักเรียนสามารถใช้เพื่อวิเคราะห์ปัญหาได้ ตัวอย่างเช่นครูสอนภาษาอังกฤษอาจถามว่าอะไรคือเหตุผลเบื้องหลังการกระทำของตัวเอกในนวนิยาย ซึ่งจะทำให้นักเรียนต้องวิเคราะห์ตัวละครและนำมาสรุปตามการวิเคราะห์

ระดับที่ 5 การสังเคราะห์ (Synthesis)

ระดับการสังเคราะห์ในทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom เมื่อว่าด้วยการสังเคราะห์ นักศึกษาจะต้องใช้ข้อมูลที่ได้รับเพื่อสร้างทฤษฎีใหม่ ๆ พวกเขาอาจต้องดึงความรู้จากหลายวิชาและสังเคราะห์ข้อมูลนี้ก่อนที่จะถึงข้อสรุป ตัวอย่างเช่นถ้านักเรียนถูกขอให้คิดค้นผลิตภัณฑ์หรือเกมใหม่พวกเขาจะถูกขอให้สังเคราะห์ คุณอาจเขียนคำถามเกี่ยวกับการสังเคราะห์โดยใช้คำต่างๆ เช่น การให้นักเรียนคิดค้น จินตนาการหรือการสร้างงานใหม่ๆ

ระดับที่ 6 การประเมินผล (Evaluation)

ระดับขั้นสูงสุดของ Bloom's Taxonomy คือ การประเมินผล นักเรียนจะสามารถประเมินข้อมูลและสรุปได้ เช่น การหาค่าหรือความเปี่ยงเบนของผลลัพธ์โดยใช้ความรู้หรือข้อมูล ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนสามารถนำความรู้ทางสถิติมาใช้ในการค่าเฉลี่ยในข้อมูลและสามารถสรุปโดยให้เหตุผลของผลลัพธ์เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง โดยผู้สอนสามารถออกแบบคำถามเกี่ยวกับการประเมินผล เช่น การอภิปราย การให้ข้อเสนอแนะ

ตัวอย่างการออกแบบการวัดผลพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom's Model

ระดับ	พุทธิพิสัย	ทักษะพิสัย	จิตพิสัย
6	ประเมินค่า		
5	สังเคราะห์	ทำเป็นธรรมชาติ	สร้างบุคลิกภาพ
4	วิเคราะห์	ปฏิบัติถูกต้องทุกขั้นตอน	จัดระบบตนเอง
3	นำไปใช้	ปฏิบัติมีความผิดพลาดน้อย	เห็นคุณค่า
2	ความเข้าใจ	ปฏิบัติตามคำสั่ง	ตอบสนอง
1	ความรู้	เลียนแบบ, ทำตาม	การรับรู้

ที่มา : คู่มือแนวปฏิบัติการเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีพศึกษา 2556

อย่างไรก็ตามการใช้ทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom อาจไม่ประสบความสำเร็จเสมอไปโดยเหตุผลที่ผู้สอนบางคนล้มเหลวในใช้ทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom มาจากหลายสาเหตุตัวอย่างเช่น ผู้สอนอาจมีความคาดหวังต่ำเกี่ยวกับความสามารถของนักเรียน หรืออีกเหตุผลหนึ่งใช้ทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom เป็นเรื่องที่ยากและเสียเวลาสำหรับผู้สอน และบางครั้งในความเป็นจริงมันอาจจะไม่ช่วยให้เกรดของนักเรียนสูงขึ้น แต่ในท้ายที่สุดสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่เราในฐานะนักการศึกษาจะช่วยให้นักเรียนของเรากลายเป็นนักคิดที่มีวิจารณญาณ การสร้างความรู้และการช่วยเหลือเด็กเพื่อให้เริ่มใช้การวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินผลเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้พวกเขาเติบโตและประสบความสำเร็จในโรงเรียนและสถานที่อื่น ๆ

ชาติพันธุ์ (Ethnicity)

หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มที่สมาชิกทุกคนรับรู้ในอัตลักษณ์และรับรู้ถึงความเข้าใจของผู้อื่นในการเป็นกลุ่มที่มีความแตกต่าง มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และพื้นฐานความเป็นมาของกลุ่มการแสดงออกทางวัฒนธรรม ได้แก่ บทบาทของครอบครัว ข้อปฏิบัติการแพทย์พื้นบ้าน ค่านิยมความเชื่อทางศาสนา แนวคิดเกี่ยวกับความสัมฤทธิ์ผล มีสัญลักษณ์ทางภาษาศิลปะและดนตรีตลอดจนการแต่งกาย

1. ช่องว่างของความสัมฤทธิ์ผล (The Achievement Gap)

เด็กชาติพันธุ์มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนตั้งแต่ระดับถึงสูงในบางรายวิชาในกรณีที่มีความเข้าใจการใช้ภาษากลางหรือภาษาราชการ แต่เมื่อเรียนสูงขึ้นเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจจะพบการออกกลางคันในช่วงชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น นักวิชาการได้ชี้ให้เห็นถึงการเกิดช่องว่างของความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาจากสาเหตุ 3 ประการ ได้แก่

1) เนื่องจากเป็นกลุ่มวัฒนธรรมด้อยโอกาส (Cultural deprivation) ไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องอันเป็นเหตุจากความยากจนของครอบครัว การเกิดสภาพด้อยโอกาสทางวัฒนธรรมหรือจัดอยู่ในกลุ่มด้อยโอกาสทางสังคมทำให้เด็กชาติพันธุ์ไม่ได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่มองคุณค่าของการศึกษาน้อย รวมทั้งเด็กไม่ได้อยู่ในสภาพที่พร้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้การใช้

ภาษากลางที่เด็กควรมีความเข้าใจเบื้องต้น เนื่องจากที่เด็กชาติพันธุ์คุ้นเคยกับการใช้ภาษาถิ่นของตนเองก่อนเข้าโรงเรียน

2) เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural difference) โดยกลุ่มชาติพันธุ์มีความแตกต่างด้านค่านิยม ความคาดหวัง การใช้ภาษาและรูปแบบการสื่อสาร เช่น ระหว่างครู และนักเรียน หรือระหว่างโรงเรียนและครอบครัวซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งที่จะขยายวงกว้างไปสู่กลุ่มทางสังคม การจัดรูปแบบการเรียนรู้และความขัดแย้ง รูปแบบการสื่อสารและสื่อการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมการใช้ภาษาระหว่างภาษาถิ่นชาติพันธุ์และภาษาราชการของโรงเรียนที่ขาดความชัดเจน จึงเป็นสาเหตุที่ตัดโอกาสความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของเด็กได้ ในประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุสำคัญคือการสื่อสารระหว่างบุคคลคือระหว่างครู และนักเรียนที่ไม่สามารถทำการสื่อสารให้เป็นที่น่าสนใจในช่วงเวลาของการเรียนการสอน นอกจากนี้สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือกระบวนการขัดเกลาในระบบครอบครัวของเด็กชาติพันธุ์ที่พ่อแม่ผู้ปกครองมองคุณค่าทางการศึกษาที่แตกต่างกันในแต่ละชาติพันธุ์ เช่น ม้ง อีวเมี่ยน กระเหรี่ยง หรือลาหู่ อาจให้ค่านิยมทางการศึกษาที่แตกต่างกันได้ บางโรงเรียนอาจมีความคาดหวังให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของลูกแต่ความคาดหวังของพ่อแม่ผู้ปกครองอาจแตกต่างหรือไม่เข้าใจ

3) เนื่องจากระบบทางสังคม (Socio systemic) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนอกชั้นเรียนได้แก่ ระบบทางสังคม ระบบเศรษฐกิจ และพลังทางการเมืองที่มีส่วนลดหรือบั่นทอนทำให้เกิดการขยายช่องว่างของความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของเด็กชาติพันธุ์ ซึ่งประเด็นนี้เกิดจากการรับรู้ถึงโอกาสทางเศรษฐกิจที่จะมีผลต่อระดับการเรียนรู้ของเด็กชาติพันธุ์ โดยเฉพาะครอบครัวของเด็ก หรือเพื่อนบ้านและชุมชนมีความเชื่อว่าโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเองมีค่อนข้างจำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับความสัมฤทธิ์ผลต่อการเรียนของเด็กและเป็นเรื่องที่ห่างไกลที่จะทำให้เด็กชาติพันธุ์ก้าวไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาได้และความเชื่อเหล่านั้นจากครอบครัวอาจมีส่วนทำให้เด็กชาติพันธุ์เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นหรือระยะวัยรุ่นตอนปลายพร้อมที่จะมีสถานะขัดขึ้นต่อการศึกษาต่อ ย่อมมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงและเกิดการออกกลางคันเพื่อไปแสวงหาอาชีพที่เป็นแรงงานขั้นต่ำหรือไร้ฝีมือ

ทั้ง 3 ประเด็นที่เป็นสาเหตุให้เกิดช่องว่างทางความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาคือความด้อยโอกาสทางวัฒนธรรม ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและระบบสังคม โดยแต่ละประเด็นน่าจะเป็นเรื่องที่แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมและนำบทบาทที่เกี่ยวข้องโดยตรงมาร่วมแก้ไขปัญหาลดช่องว่างความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาให้เด็กชาติพันธุ์ นับตั้งแต่เรื่องหลักสูตรและวิธีการสอนของครูที่บางสถานการณ์อาจเริ่มต้นจากพัฒนาการของเด็กในชีวิตปฐมวัย หรือประเด็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ครูและโรงเรียนใช้ประเด็นความแตกต่างมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนโดยเฉพาะการใช้รูปแบบพหุวัฒนธรรมศึกษา (multicultural education) หรือจัดโครงการการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (bilingual education) เพื่อให้เด็กสามารถดำรงชีวิตภายใต้วัฒนธรรมกระแสหลักมีความสามารถและมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างยิ่ง ให้โรงเรียนได้พัฒนารูปแบบและวิธีการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มาจากฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ในท้ายที่สุดความเป็นชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมชาติพันธุ์ควรเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาของประเทศ

2. การศึกษาของเด็กชาติพันธุ์ในบริบทของการใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์

มาฆะ ชิตตะสังคะ และคณะ (2555) ในโครงการวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมและภาษาสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย” พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ทำงานที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี โท หรือเอก ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่อยู่ในชุมชนหมู่บ้านชาติพันธุ์ ได้รับการศึกษาภาคบังคับโดยเริ่มเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในระดับประถมศึกษา ช่วงอายุ 6-7 ปี ส่วนใหญ่ทั้งหมดพูดภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในระบบครัวเรือน ตลอดจนการขัดเกลาพฤติกรรม และการเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองโดยผ่านการถ่ายทอดจากพ่อแม่ หรือผู้อาวุโสในชุมชนเป็นภาษาถิ่นชาติพันธุ์ทั้งสิ้น จากการศึกษายังพบปัญหาของเด็กชาติพันธุ์ในช่วงอายุ 7-8 ปี ประสบปัญหาด้านการเขียน และการฟังภาษาไทย แต่เมื่อมีโอกาสในการใช้ภาษาไทยในการเรียนรู้ที่สูงขึ้น สามารถพัฒนาองค์ความรู้จากเนื้อหาสาระวิชาควบคู่ไปพร้อมกับการพัฒนาการใช้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่สองสูงขึ้นตามไปด้วย

Ole Henrik Magga และคณะ (2004) ในบทความเสนอต่อ United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues เรื่อง “Indigenous Children’s Education and Indigenous Language” เสนอว่า การศึกษามีผลต่อเด็กในหลายด้านโดยเฉพาะประเด็นสิทธิเด็กและความยากจน ถ้าไม่มีการผสมผสานการสอนระหว่างภาษาซึ่งเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชนที่ต้องนำภาษาแม่มาใช้ในโรงเรียนควบคู่กับการสอนที่มีประสิทธิภาพที่ใช้เป็นภาษาหลักเป็นสื่อในการสอนแล้ว เด็กชาติพันธุ์จะยอมรับการศึกษาในลักษณะการลดทอน (Subtractive Education) ที่ได้รับความรู้โดยผ่านการใช้ภาษาหลัก เมื่อเด็กได้รับความรู้โดยผ่านภาษาหลักในระยะต่อมาและภาษาหลักได้เข้ามาแทนที่ภาษาแม่หรือภาษาถิ่นชาติพันธุ์ ซึ่งในที่สุดแล้วเด็กจะเรียนรู้จากภาษาหลักโดยตลอด Ole Henrik Magga ได้เสนอต่อไปว่า การบังคับใช้ภาษาหลักในการศึกษาลักษณะการลดทอน (Subtractive Education) ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วทำให้เด็กสามารถถ่ายโอนภาษาแม่หรือภาษาถิ่นชาติพันธุ์ไปสู่ภาษาหลักทั้งในด้านความสามารถในการใช้ภาษา และการเข้าใจวัฒนธรรมของภาษาหลักจะเป็นผลทำให้ความหลากหลายของภาษาถิ่นชาติพันธุ์จะสูญหาย เมื่อทุกกลุ่มชาติพันธุ์ได้เปลี่ยนไปใช้ภาษาหลักแทนที่ภาษาแม่หรือภาษาถิ่นชาติพันธุ์ มีผู้คาดคะเนว่า ประมาณร้อยละ 50 ของภาษาถิ่นชาติพันธุ์ที่สื่อสารโดยการพูดจะเริ่มสูญหายประมาณปี ค.ศ. 2100 และคาดคะเนต่อไปว่าการใช้ภาษาพูดที่เป็นภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในปัจจุบันร้อยละ 90-95 จะอยู่ในภาวะที่เสี่ยง และเริ่มสูญหายในศตวรรษนี้ด้วย อย่างไรก็ตามสถานการณ์สูญหายของภาษาถิ่นชาติพันธุ์ซึ่งมีปัจจัยสาเหตุจากระบบการศึกษาก็ตาม ยังมีปัจจัยสาเหตุอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบได้แก่ การเมืองระดับโลก เศรษฐกิจ เทคโนโลยีทางการทหาร และการใช้พลังทางสังคมบังคับ จากงานวิจัยของ Ole Henrik Magga ได้ระบุว่าภาษาแม่หรือภาษาถิ่นชาติพันธุ์ที่ใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนมีความสำคัญมากกว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และความสัมฤทธิ์ผล หรือความสำเร็จทางการศึกษา จะพบในเด็กที่มีความสามารถในการเรียนรู้แบบทวิภาษา (Bilingual) สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ การออกกลางคันของเด็กที่เรียนในโรงเรียนที่ไม่มีการสอนด้วยภาษาแม่หรือภาษาถิ่นควบคู่ไปด้วย

Ole Henrik Magga มีความเห็นว่า เด็กที่เรียนรู้โดยภาษาหลักอย่างเดียวมีส่วนบั่นทอนการพัฒนาสมรรถนะและนำไปสู่ความยากจน

สิทธิทางการศึกษาและความยากจนของเด็ก ได้มีนักเศรษฐศาสตร์ Francois Grin ให้ความเห็นว่าไม่มีทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จะกำหนดข้อจำกัดของบุคคลในเรื่องทรัพยากรวัตถุ หรือการเงิน หรือแม้แต่ในเรื่องจับต้องไม่ได้ เช่น เครือข่ายทางสังคม ความพอใจระหว่างบุคคล ซึ่งทุกเรื่องเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง (Grin, 2003 : 7) โดย Grin ได้กล่าวต่อไปว่า “เราต้องการจะเชื่อมโยงสิทธิทางการศึกษากับความยากจนทางเศรษฐกิจ ต่อสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ ซึ่งได้แก่ ภาษา และสมรรถนะทางสติปัญญาความรู้”

จากรายงานของกองทุนฉุกเฉินสำหรับเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF, 2004) เกี่ยวกับสิทธิเด็กชาติพันธุ์ ได้ระบุไว้ว่า “ความไม่รู้หนังสือมีผลโดยตรงจากการตัดขาดทางการศึกษา” และในรายงานได้อ้างอิงถึงเอกสารรายงานงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ที่กล่าวถึง “ชุมชนชาติพันธุ์มั่งในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งมั่งเป็นชาติพันธุ์ชายขอบของประเทศ ประกอบด้วยชายร้อยละ 83 และหญิงร้อยละ 97 ที่ไม่รู้หนังสือ” UNICEF/ Innounti Research Center, (2004 : 11) โดย UNICEF ประมาณการไว้ว่าร้อยละ 20 ของเด็กที่ควรจะได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศกำลังพัฒนาไม่ได้เรียนหนังสือ ลาออกกลางคันระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ประมาณร้อยละ 30 สำหรับประเทศอินเดีย พบว่า เด็กด้อยโอกาสลาออกกลางคันถึงร้อยละ 80 ส่วนเด็กที่เข้าเรียนการจัดการศึกษาชาติพันธุ์ (Scheduler Tribe Children) มีการใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์สื่อสารในการเรียนการสอนมีโอกาสลาออกกลางคันน้อยกว่าร้อยละ 1 ซึ่ง Mohanty ได้สรุปว่า การสอนแบบทวิภาษาโดยใช้ภาษาแม่หรือภาษาถิ่นชาติพันธุ์เป็นหลักถือว่าการพัฒนาสมรรถนะของบุคคลในการขจัดความยากจน และทำให้ปราศจากการแสดงอคติจากบุคคลรอบข้าง ในขณะเดียวกันถ้าจัดระบบการเรียนการสอนที่ดี และการแสดงบทบาทของครูที่ทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพย่อมจะมีส่วนช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาอื่นอย่างเข้มแข็งขึ้น เช่น ภาษาอังกฤษจะทำให้เด็กเกิดความรู้รอบรู้ทางสติปัญญา และความรู้ “การปฏิเสธสิทธิในการพูดโดยใช้ภาษาแม่หรือภาษาถิ่นชาติพันธุ์ และการจัดการศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานที่ไม่มีการใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ จะนำไปสู่ความล้มเหลวทางการศึกษา และการเคลื่อนย้ายทางสังคมของเด็ก” (Mohanty and Misra, 2000: 34)

การศึกษาในมุมมองจากนานาชาติ เป็นการสรุปผลการประชุมขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation/OECD) ระหว่างวันที่ 14-15 พฤษภาคม 2007 ที่มีการศึกษาจากประเทศแคนาดา ซิลี เม็กซิโก นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ได้ข้อสรุปที่สำคัญ ด้านการจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์ ดังนี้

1. การเสริมสร้างสมรรถนะทางการเรียนตั้งแต่ปฐมวัยเพื่อเป็นพื้นฐานความสำเร็จในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ได้แก่ การเรียนรู้ด้านบุคลิกภาพ และการกำหนดแผนพัฒนาในระดับบุคคลที่ต้องให้การสนับสนุนทั้งนักเรียน ครูผู้สอน และโรงเรียน โดยการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพของการศึกษา

2. การให้การศึกษาระดับอุดมศึกษา แก่เด็กชาติพันธุ์ในการเสริมสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อลดช่องว่างระหว่างเด็กชาติพันธุ์และกลุ่มที่เข้าเรียนตามปกติ ที่ทุกภาคส่วนตั้งแต่รัฐบาล

สถาบันการศึกษาชุมชนชาติพันธุ์ องค์กรธุรกิจ และนายจ้าง ควรให้ความร่วมมือสนับสนุนเพื่อให้เกิดผลผลิตที่ดีทางการศึกษา

3. โรงเรียนและชุมชน ควรร่วมทำงานในการแลกเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของการศึกษา และความมุ่งหวังในความสัมพันธ์ทางการศึกษาของเด็กชาติพันธุ์ เพื่อการประกอบอาชีพและการทำงานในอนาคต

4. การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ เพื่อมิให้สูญหาย เนื่องจากภาษาถิ่นชาติพันธุ์เป็นภาษาที่หนึ่งของเด็กชาติพันธุ์ในหลายประเทศ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงโลกทัศน์ของชาติพันธุ์เชิงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

3. พหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural Education) ในบริบทสังคมและการเมือง

นโยบายการศึกษาและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนทุกแห่งย่อมเน้นคุณภาพการศึกษาที่นักเรียนควรได้รับ ดังนั้นระบบการศึกษาจึงต้องสร้างโอกาสความเสมอภาค (Equal educational opportunity) ความยุติธรรมของสังคม (Social justice) และปราศจากช่องว่างในการสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน (achievement gap)

เมื่อกลุ่มโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล ซึ่งเป็นโรงเรียนในพื้นที่ที่มีเด็กชาติพันธุ์เข้าเรียนเป็นส่วนใหญ่จึงจำเป็นต้องนำบริบทสังคมและการเมืองมาเป็นส่วนประกอบในการพิจารณา โดยเฉพาะด้านเชื้อชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ (Ethnicity) ช่วงชั้นทางสังคม ภาษาถิ่นที่ใช้เพศสภาพ การนับถือศาสนา ความสามารถต่าง ๆ และความแตกต่างทางสังคม ซึ่งส่วนประกอบดังกล่าวควรจะเป็นกรอบทางอัตลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์ที่ชาติพันธุ์ไม่ว่าโดยปัจเจกบุคคลและสังคมย่อมเกิดการรับรู้และเข้าใจในอัตลักษณ์ของตนเอง

ขณะเดียวกันการจัดระบบพหุวัฒนธรรมศึกษาในโรงเรียนย่อมมิได้หมายถึงการให้ความสำคัญเฉพาะภาษาและวัฒนธรรมเท่านั้น พหุวัฒนธรรมศึกษายังต้องพิจารณาถึงประเด็นความแตกต่างในเรื่องอำนาจและความได้เปรียบเสียเปรียบของสังคมนั้น โดยโรงเรียนต้องเข้าใจความเป็นชาติพันธุ์ของนักเรียน และจัดการเลือกปฏิบัติต่าง ๆ ปรับโครงสร้างที่ปราศจากความเสมอภาครวมถึงนโยบายและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียน และในที่สุดคือชุมชนที่ต่างปรับวิถีความเป็นชาติพันธุ์เข้าสู่การเรียนการสอนในระบบพหุวัฒนธรรมศึกษา การใช้สื่อการเรียนการสอนโดยผ่านภาษาและวัฒนธรรมสามารถช่วยให้เด็กชาติพันธุ์สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา สามารถปรับตัวในฐานะผู้เรียนได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าในระบบการเรียนการสอนให้ความสำคัญอย่างถ่องแท้โดยผ่านภาษาและวัฒนธรรมที่สร้างความเสมอภาคและโอกาสความเท่าเทียมทางสังคมด้วยแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนให้กับเด็กชาติพันธุ์ เพราะชาติพันธุ์คือกลุ่มที่ได้เคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐาน (Immigration) ในประเทศไทยโดยมาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านบริเวณอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม กลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานบริเวณพื้นที่สูง และทุรกันดารในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยซึ่งเป็นกลุ่มที่สืบเชื้อสาย และมีอัตลักษณ์เดียวกันกับกลุ่มชาติพันธุ์ในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง

การจัดการพหุวัฒนธรรมศึกษาในโรงเรียนที่มีเด็กชาติพันธุ์จึงควรให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ความเป็นมาในการเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐาน สถานภาพทางสังคมและการเมือง

ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจและการถูกตัดขาดออกจากสังคมในบางประเด็น เช่น การถือบัตรประชาชนในฐานะพลเมืองไทย

ดังนั้นทั้งการจัดการพัฒนาระบบการศึกษาและการเรียนการสอนทวิภาษา (Bilingual education) จึงเป็นเรื่องของสิทธิความเป็นพลเมือง ที่การศึกษาของประเทศควรตอบสนองและพัฒนาในความเท่าเทียมของความเป็นชาติพันธุ์ จัดการเลือกปฏิบัติในการใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในระบบการเรียนการสอน

Sonia Nieto (2010) ใน Language Culture, and Teaching – Critical Perspectives ได้ให้คำจำกัดความของพัฒนาระบบการศึกษาในมุมมองของบริบททางสังคมและการเมืองที่ชี้ให้เห็นว่า พัฒนาระบบการศึกษาเป็นกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ (comprehensive school reform) และเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กทุกคน เป็นการปฏิเสธการเลือกปฏิบัติต่อเชื้อชาติทุกรูปแบบทั้งในโรงเรียนและสังคมให้การยอมรับความหลากหลาย ได้แก่ ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา เศรษฐกิจ เพศสภาพ และอื่น ๆ ที่นักเรียน ครู และชุมชนได้สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายดังกล่าว พัฒนาระบบการศึกษาจึงได้แทรกซึมไปสู่หลักสูตรและกลยุทธ์ในการสอนรวมถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ครู นักเรียน และครอบครัว ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอันเป็นพื้นฐานสำคัญของความยุติธรรมของสังคม

Sonia Nieto ได้เสนอคุณลักษณะพื้นฐาน 7 ประการของพัฒนาระบบการศึกษาจากการขยายต่อจากคำจำกัดความข้างต้นไว้ ดังนี้

1. พัฒนาระบบการศึกษาคือการศึกษที่ต่อต้านการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ
2. พัฒนาระบบการศึกษาคือการศึกษขั้นพื้นฐาน
3. พัฒนาระบบการศึกษาให้ความสำคัญต่อนักเรียนทุกคน
4. พัฒนาระบบการศึกษาคือการศึกษที่แพร่กระจายอย่างทั่วถึงในสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้
5. พัฒนาระบบการศึกษาคือการศึกษเพื่อความยุติธรรมของสังคม
6. พัฒนาระบบการศึกษาคือกระบวนการของการศึกษา
7. พัฒนาระบบการศึกษาคือวิชาการศึกษาที่สำคัญยิ่ง

Bennet C.I. (1995, P.14-15) Comprehensive Multicultural Education: Theory and Practice การจัดพัฒนาระบบการศึกษาสามารถสรุปประเด็นสำคัญออกเป็น 4 ประเด็น ซึ่งอาจมีจุดทับซ้อน ดังนี้

(1) พัฒนาระบบการศึกษาเป็นขบวนการ (Movement) เพื่อนำไปสู่ความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของโรงเรียนทั้งในเรื่องหลักสูตรที่ไม่ชัดเจน เช่น ทศนคติของครูและความคาดหวัง กลุ่มเด็กนักเรียน และกลยุทธ์ในการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน นโยบายและระเบียบวินัยตลอดจนการปฏิบัติของโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ตลอดจนบรรยากาศในชั้นเรียน ประเด็นเหล่านี้จะช่วยแก้ไขปัญหที่เด็กชาติพันธุ์ได้รับจาก

โรงเรียน ดังนั้นการนำความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายนอกมาใช้ในการเรียนการสอน จึงมิได้หมายความว่าโรงเรียนลดมาตรฐานความเป็นเลิศทางวิชาการ

(2) แนวทางการใช้หลักสูตร (The curriculum approach) ในการพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่กลุ่มชาติพันธุ์และประเทศชาติให้การสนับสนุน ซึ่งประเด็นนี้อาจจะมองย้อนถึงอารยธรรมของชนชาติในอดีต จะทำให้เกิดการบูรณาการกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์กับความเป็นสากลและการใช้หลักสูตรที่ใช้แบบแผนเดียวกันในลักษณะดั้งเดิมโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและยุโรป ถือว่าหลักสูตรมีความเป็นชาติพันธุ์เชิงเดี่ยว (mono ethnic) ดังนั้นการจัดการพหุวัฒนธรรมศึกษา จึงให้ความสำคัญทั้งเด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อยและไม่เป็นชนกลุ่มน้อย ซึ่งในทางกลับกันถือว่าเป็นขบวนการสร้างความเสมอภาคที่เน้นไปที่เด็กชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยและผู้ด้อยโอกาสที่ยากจน

(3) กระบวนการ (The process) เป็นเรื่องที่คุณคนได้เป็นส่วนหนึ่งของพหุวัฒนธรรมหรือมีสมรรถนะในการรับรู้ การประเมินและมีความเชื่อในการกระทำด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ความเข้าใจและการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมที่หลากหลายระหว่างนานาชาติประเทศและภายในประเทศของตนเอง ผู้ที่มีคุณสมบัติในด้านความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมจะเป็นผู้ชี้หารูปแบบและพัฒนาการด้านอารมณ์ที่เข้าใจผู้อื่น โดยยอมรับและชื่นชมความแตกต่างของผู้คนต่างวัฒนธรรม

Christine I. Bennet ให้ความหมายของผู้มีคุณสมบัติด้านความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมดังนี้

- มีประสบการณ์ในการเผชิญสิ่งท้าทายตามสมมุติฐานทางวัฒนธรรมของตนเอง เช่น ความวิตกกังวลทางวัฒนธรรม หรือการเกิดเหตุการณ์ทางวัฒนธรรมที่ไม่สมดุ แต่บุคคลนั้นจะมีความสามารถในการมองอย่างกว้างไกลและปรับประสบการณ์นั้นเข้าสู่วัฒนธรรมของตนเอง
- มีความสามารถในการเป็นผู้ประสานงานและเป็นคนกลางในการทำงานด้านวัฒนธรรม
- มีความสามารถในการเข้าใจพื้นฐานความเป็นตัวตนทางวัฒนธรรมของตนเองและบังเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเที่ยงธรรมในการเข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่น
- มีความสามารถในการเข้าใจความเป็น “โลกที่สาม” ที่สามารถแปลความหมายและประเมินการสถานการณ์เชื่อมประสานความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง
- มีความสามารถในการแสดงความเห็นอกเห็นใจทางวัฒนธรรมและเกิดจินตภาพในทรรณะทางวัฒนธรรมของผู้อื่นได้

กระบวนการจัดการพหุวัฒนธรรมศึกษามุ่งหวังเพื่อให้บุคคลสามารถบูรณาการด้วยความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยไม่ปฏิบัติหรือละทิ้งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองในการดำเนินวิถีชีวิตภายใต้สถานการณ์ความแตกต่างทางวัฒนธรรมอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งยิ่งไปกว่านั้นจะไม่มีแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมพื้นถิ่นกับวัฒนธรรมกระแสหลัก แต่ควรสร้างความตระหนักความเป็นพหุวัฒนธรรมในสถานการณ์ “ประสบการณ์ความเป็นมนุษย์ตามวิถีทางปกติ”

4. พันธสัญญา (The commitment) เป็นวิธีการด้านทานความรับผิดชอบต่องานทางเชื้อชาติ เพศสภาพ และการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบด้วยการเสริมสร้างพัฒนาความเข้าใจอย่างสมเหตุสมผล ตลอดจนเสริมสร้างพัฒนาทัศนคติและทักษะการปฏิบัติทางสังคม องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการพหุวัฒนธรรมศึกษาเหล่านี้จะทำให้ผู้คนโดยทั่วไปที่ประสงค์จะเรียนรู้ความเข้าใจด้านชาติพันธุ์และความแตกต่างทางวัฒนธรรมจะไม่เกิดความอคติต่อการแสวงหาความรู้เหล่านั้น ดังนั้น พหุวัฒนธรรมศึกษาควรให้ความสำคัญขั้นพื้นฐานในความเป็นมนุษย์ที่ต้องเรียนรู้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความแตกต่างทางเชื้อชาติ เพศสภาพ ความตระหนักรู้ทางประวัติศาสตร์ และสถาบันทางสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินวิถีชีวิตร่วมกันภายใต้สังคมเดียวกัน พหุวัฒนธรรมศึกษาจึงเป็นวิธีการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการและความเสมอภาคทางโอกาสในการศึกษาแก่กลุ่มเด็กชาติพันธุ์

4. พหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural Education) ได้เริ่มต้นจากประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ได้มีการเรียกร้องให้ปรับปรุงการศึกษาให้ประชาชนอเมริกัน (Du Bois, 2001; Woodson, 1933) เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม จึงมีการสอดแทรกไว้ในหลักสูตรในช่วงต้นปี ค.ศ. 1970 ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับการแบ่งแยกแต่เสมอภาค และการศึกษาทวิภาษาที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้น คือจะต้องจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและให้ความเสมอภาคแก่นักเรียนต่างวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

Christine Sleeter และ Carl Grant (1987) อ้าง Harvard Educational Review ได้วิเคราะห์ถึงการจัดการพหุวัฒนธรรมศึกษาไว้ 5 แนวทาง ดังนี้

1. การสอนในสภาวะแวดล้อมของความแตกต่างทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะผู้เรียนที่ไม่ได้อยู่ในวัฒนธรรมกระแสหลัก
2. การสร้างมนุษยสัมพันธ์ เป็นวิธีการที่ดีที่ให้ความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม
3. การสอนเป็นกลุ่มเดียวคือสอนกลุ่มชาติพันธุ์โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษา
4. การศึกษาในพหุวัฒนธรรมเป็นวิธีการที่ให้การรับรู้และชื่นชมในความแตกต่างของเด็กนักเรียน
5. การศึกษาในเรื่องพหุวัฒนธรรมและการเป็นผู้เสริมสร้างโครงสร้างของสังคม เป็นวิธีการที่เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนที่ให้นักเรียนสามารถแสดงจุดยืนของตนเองได้ในขณะที่ทำการวิเคราะห์หรือวิพากษ์วิจารณ์โครงสร้างของสังคมภายใต้สภาวะแวดล้อมความเป็นชาติพันธุ์ของตนเอง

อย่างไรก็ตามการสอนแบบพหุวัฒนธรรมศึกษาย่อมก่อให้เกิดผลดีกว่าการสอนแบบมีหลักสูตรเดียวที่ให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมกระแสหลักที่ใช้เป็นนโยบายในการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนส่วนใหญ่ นักวิชาการ เช่น James Banks (1991) ได้พัฒนามิติทางการศึกษาในรูปแบบพหุวัฒนธรรมศึกษา โดยมีมิติเหล่านั้นประกอบด้วยการบูรณาการเนื้อหาในการเรียนการสอน ซึ่งได้นำเนื้อหาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย รวมทั้งมีการสร้างองค์ความรู้ขึ้นใหม่ที่ครูและนักเรียนมีความเข้าใจถึงประเด็นการเลือกปฏิบัติ ขอบข่ายการอ้างอิงถึงกฎระเบียบและวินัยที่ช่วยขัดเกลาให้เป็นองค์ความรู้ การจัดการตั้งข้อรังเกียจเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีให้กับเด็กนักเรียนที่มาจากพื้นฐานสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน

ในท้ายที่สุดข้อสรุปของ Ramsey และ Williams (2003) ชี้ให้เห็นว่าการเคลื่อนไหวให้เกิดการจัดการศึกษาด้านพหุวัฒนธรรมศึกษา คือ เป้าหมายที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนทั้งด้านนโยบายและการปฏิบัติอันเป็นการขยายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับเด็กชาติพันธุ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการเรียนการสอนทวิภาษา

พำณิชา วงศ์เลขา (2552) ภาษาถิ่น คือ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยจะมีเอกลักษณ์เฉพาะที่สำคัญของภาษาที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ สำหรับภาษาถิ่นย่อยหลัก แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยถิ่นใต้ โดยมีจำนวนผู้ใช้ร้อยละ 39, 28, 10 และ 9 ตามลำดับ นอกจากนี้คนไทยยังมีการใช้ภาษาถิ่นอื่นๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ภาษาเขมรถิ่นไทย ภาษาไทยเลย ภาษามลายูถิ่น ภาษากูย ภาษาญ้อ ภาษาลาวหล่ม ภาษากะเหรี่ยง ภาษามอญ ภาษาม้ง ภาษาลัวะ ภาษาอาข่า ภาษาลาหู่ ภาษาจีนฮ่อภาษาอิมปี ภาษาทวาย ภาษามลาบรี (ตองเหลือง) เป็นต้น

จากนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ขยายโอกาสทางการศึกษาสู่เด็กทุกคนในประเทศไทย และได้มีการสำรวจข้อมูลการใช้ภาษาของนักเรียน ครู และชุมชน จาก 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใน 9 จังหวัดตามแนวชายแดน เมื่อปีงบประมาณ 2551 พบว่า นักเรียนใน 9 จังหวัด มีการใช้ภาษาถิ่นแตกต่างกันกว่า 30 ภาษา มีโรงเรียน 940 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 3,721 โรงเรียน หรือร้อยละ 25.26 ที่นักเรียนใช้ภาษาถิ่นอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน เกินกว่าร้อยละ 50 ซึ่งบางโรงเรียนนักเรียนใช้ภาษาถิ่นเดียวกัน บางโรงเรียนนักเรียนใช้ภาษาถิ่นแตกต่างกัน 4-5 ภาษา

จากการรายงานผลการดำเนินโครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยโรงเรียนตามแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษ โดยนำภาษาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนรู้ หรือโครงการทวิภาษา ซึ่งได้มีการนำร่องไปนั้น พบว่า เด็กมีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก และมีความสุขกับการเรียนมากขึ้น เพราะสามารถสื่อสารทำความเข้าใจกับครูได้เป็นอย่างดี และโครงการทวิภาษามีการปรับกระบวนการเรียนการสอน เช่น จัดทำสื่อการเรียนรู้พื้นฐานเชื่อมโยงภาษาถิ่นกับภาษาไทย หรือให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ร่วมกันออกแบบสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเด็กตามบริบทของแต่ละพื้นที่ อีกทั้งจากการสำรวจในช่วงที่ผ่านมา กลุ่มเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ หรือ NT ต่ำกว่ากลุ่มอื่น เป็นเด็กที่อยู่ตามแนวชายแดน ไม่ได้พูดภาษาไทยเป็นภาษาหลัก ครอบครัวมีการศึกษาไม่สูง และมาจากครอบครัวที่ยากจน ซึ่งถือเป็นจุดอ่อนในระบบมาเป็นเวลายาวนาน ซึ่งเด็กกลุ่มนี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ตามแนวชายแดน แต่มีการย้ายถิ่นฐานกระจายอยู่ทุกพื้นที่

มีงานวิจัยจากหลายประเทศที่สนับสนุนความคิดที่ว่า การเรียนภาษาที่สองจะสำเร็จได้อย่างไร มีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อได้มีการฝึกอ่านเขียนภาษาแม่จนเกิดความเชี่ยวชาญเสียก่อน เช่น กัวเตมาลา (อเมริกากลาง) พบว่า นักเรียนที่ได้เรียนหนังสือโดยใช้ภาษาแม่เป็นสื่อการสอนมาก่อน ต่อมาเมื่อ

เรียนโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อการสอนได้คะแนนสอบสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ภาษาที่สองมาตั้งแต่แรก ฟิลิปปินส์ พบว่า นักเรียนที่ภาษาแม่เป็นภาษาที่ใช้ในการศึกษาแบบทวิภาษา และมีโอกาสได้พูดภาษาแม่ที่บ้าน เรียนเก่งกว่านักเรียนที่ไม่ได้พูดภาษาแม่ที่บ้าน แคนาดา พบว่า นักเรียนจากกลุ่มภาษาหลักที่ได้รับการสนับสนุนให้เรียนหนังสือโดยใช้ภาษาแม่เป็นสื่อการสอนมาก่อน สามารถเรียนหนังสือที่ใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่มีโอกาสสัมผัสภาษาแม่ ส่วนสหรัฐอเมริกา นักเรียนชาวนาวาโจที่โรงเรียนร็อคพอยต์ ที่ได้เรียนหนังสือโดยใช้ภาษาแม่เป็นสื่อการสอนมาก่อน เวลาเรียนภาษาที่สองได้คะแนนสอบมากกว่านักเรียนที่เรียนภาษาที่สองมาตลอด

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2551 กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ.) พบว่า ค่าร้อยละของการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนในจังหวัดชายแดนใต้อยู่ในระดับสูงมาก คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อ่านไม่ออกถึง 25.50% และต้องปรับปรุง 17.08% ส่วนการเขียนไม่ได้มีค่าสูงถึง 42.11% และต้องปรับปรุงอีก 20.86% การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาถือว่าเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการศึกษาในพื้นที่ เนื่องจากเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีการเชื่อมโยงระหว่างภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นกับภาษาและวัฒนธรรมของโรงเรียนซึ่งใช้ภาษาราชการ (ภาษาไทย) อย่างเป็นระบบ ภาษาท้องถิ่นไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสาร แต่เป็นระบบคิด ระบบความรู้ของมนุษย์เป็นภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ที่แสดงถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น

ผลการวิจัยด้านการศึกษสำหรับเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับสากล ล้วนชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ภาษาท้องถิ่นที่เป็นภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งของเด็ก ซึ่งเป็นภาษาที่เด็กเข้าใจ เป็นทุนเดิมในการเริ่มต้นการศึกษา นับเป็นฐานสำหรับการเรียนภาษา ที่สอง (ภาษาราชการ) หรือ ภาษาที่ 3 (ภาษาต่างประเทศ) รวมทั้งสาระวิชาความรู้ด้านต่างๆ ดังนั้น การจัดการศึกษาแบบทวิภาษา ในพื้นที่ ที่มีเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนภาคใต้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องใช้ภาษาแม่ของเด็ก (ภาษามลายูถิ่น) ควบคู่ไปกับภาษาราชการ (ภาษาไทย) เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการเรียนระดับสูงต่อไป

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยบุคคลภายนอก (มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 2555) พบว่า สามารถยกผลสัมฤทธิ์ของเด็กได้ โดยมีผลการเรียนดีกว่านักเรียนในโรงเรียนปกติถึงกว่า 37% และสามารถอ่านออก-เขียนได้แล้วตามวัย นอกจากนี้ เด็กยังเรียนอย่างมีความสุข มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าแสดงออก ภูมิใจในตัวเอง ผู้ปกครองมีความภาคภูมิใจ และชุมชน มีความเชื่อมั่นในโรงเรียนของรัฐมากขึ้น (ผลการประเมินโครงการโดยคณะของ ศ.นพ.ดร.วีรศักดิ์ จงสุวิวัฒน์วงศ์ และคณะ. 2553)

โรงเรียนทวิภาษา คือ อีกหนึ่งการบูรณาการการทำงานภายใต้การนำยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มาใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม เพิ่มโอกาสทางการศึกษารวมทั้งการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในถิ่นฐานบ้านเกิดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นด้วย

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ: กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย – มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศ.ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ) มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนในพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากตลอดระยะเวลากว่า 50 ปี ของการจัดการศึกษาภาคบังคับที่ผ่านมาในโรงเรียนของรัฐ โดยใช้ภาษาไทยเพียงอย่างเดียว ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของประเทศมาโดยตลอด ข้อมูลล่าสุดพบว่า จำนวนนักเรียน ชั้น ป.3 ที่อยู่ในเกณฑ์อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ มีสูงถึง 35% และอีกเกือบ 40% อยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง (ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา)

ศ.นพ.สุทธิพันธ์ จิตพิมลมาศ ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กล่าวภายหลังร่วมกับ ศ.นพ.รัชตะ รัชตะนาวิน อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล และผศ.ดร.สมบัติ โยธาทิพย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการสนับสนุนการวิจัย "การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ: กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษามลายูปัตตานี-ภาษาไทย) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะที่ 3" ว่า พื้นที่ชายแดนของประเทศเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม แนวทางการพัฒนาการศึกษาต้องเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม สกว.ตระหนักถึงความสำคัญในการพยายามหารูปแบบและแนวทางจัดการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับเยาวชนในพื้นที่ โดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยมหิดล ในการดำเนินการวิจัยโครงการวิจัยดังกล่าว หรือเรียกว่าโครงการทวิภาษา

กลไกของโครงการทวิภาษาจะให้ครูผู้สอนสื่อสารกับเด็กด้วยภาษามลายูท้องถิ่น ซึ่งจากเดิมไม่มีตัวอักษรในการเขียน จึงสร้างระบบโดยใช้อักษรไทยเป็นตัวสะกดถ่ายทอดเสียง ซึ่งเด็กๆ จะเริ่มเรียนจากการฟัง พูด ภาษามลายูท้องถิ่นให้เข้าใจก่อน แล้วจากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยต่อไป ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีการที่เด็กอ่อนภาษาไทยทำให้การศึกษาในรายวิชาอื่นๆ อ่อนตามไปด้วย ภายหลังการดำเนินการพบว่า เด็กในโครงการล้วนมีพัฒนาการที่ดีทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และการเรียน (สกว.ร่วมมรภ.ยะลา-มหิดลวิจัยทวิภาษา สร้างครู-รูปแบบการศึกษาสอดคล้องจังหวัดชายแดนใต้. 2556)

ปรารภนา กาลเนากุล และคณะ (2553) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารทวิภาษาระดับต้นของนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบการเรียนการสอนทวิภาษา (ภาษาไทย - ภาษามลายูถิ่น) และลักษณะบทเรียนภาษามลายูถิ่นระดับเบื้องต้น สำหรับนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้การเก็บข้อมูลจากการประชุมระดมความคิดเห็นและการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ครู จากโรงเรียน 99 แห่ง และศึกษานิเทศก์ ที่อยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มจำนวน 377 คน ผลการวิจัยพบว่า มีผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการสอนภาษามลายูถิ่นในโรงเรียนของสามจังหวัดภาคใต้ในจำนวนที่ใกล้เคียงกันโดยมีผู้เห็นด้วยมากกว่าเล็กน้อย ส่วนรูปแบบการสอนภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่นนั้น ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ในระดับอนุบาลให้นักเรียนที่สามารถสื่อสารและไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษามลายูถิ่นได้เรียนด้วยกัน ครูใช้ทั้งภาษาไทยและภาษามลายูถิ่นในการสอนควบคู่กันไป เมื่อขึ้นช่วงชั้นที่ 1 การเรียนภาษามลายูถิ่นควรเป็นรายวิชาเลือกหรือเพิ่มเติม

สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 3 ปี และเปิดสอนให้กับผู้เรียนที่ไม่สามารถพูดภาษามลายูถิ่นได้เรียน โดยมีลักษณะเนื้อหาการสอนภาษามลายูเพื่อการสื่อสารเน้นการฝึกพูด และผู้เรียนสามารถนำไปใช้สื่อสารในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาตามสถานการณ์ต่างๆ ตำราควรมีทั้งสองภาษาควบคู่กันไป นอกจากนี้ควรมีความพร้อมด้านสื่อการสอน และปัจจัยสนับสนุนด้านอัตราค่าจ้าง เงินเดือน การพัฒนาอบรมผู้สอน การจัดทำหลักสูตรและแผนการสอน

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2551) ได้ศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา(ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลที่ได้จากการวิจัยที่สำคัญคือ รูปแบบวิธีการจัดระบบการศึกษาตามแนวทางทวิภาษาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นร่วมกับภาษาราชการอย่างเต็มรูปแบบเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ถือเป็นองค์ความรู้ใหม่เป็นนวัตกรรมใหม่ของการศึกษาไทย เป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาสำหรับเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้และขยายผลในพื้นที่อื่นได้ต่อไป และได้รับความสนใจจากหน่วยงานราชการเพื่อเตรียมยกร่างเป็นนโยบายเสนอต่อรัฐบาลอีกด้วย

การจัดการศึกษาทวิภาษาสำหรับชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน

นโยบายการเปลี่ยนแปลงประเทศจีนในปี ค.ศ. 1949 ให้ความสำคัญต่อความเท่าเทียมทางการเมืองแก่ผู้ถือสัญชาติจีน ซึ่งรวมถึงชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยโดยรัฐบาลจีนให้ความสำคัญด้านภาษาถิ่นของชาติพันธุ์อันเป็นพื้นฐานขั้นต้นของความเสมอภาคทางการเมือง รวมทั้งสิทธิและความเสมอภาคด้านต่างๆ รัฐบาลจีนส่งเสริมการเขียนและการใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ให้มีการประดิษฐ์ระบบการเขียนการอ่านของตนเอง ปัจจุบันนี้ภาษาเขียนของชาติพันธุ์ที่ได้รับการรับรองมีจำนวน 10 ชาติพันธุ์ จากทั้งหมดมี 57 ชาติพันธุ์ที่ได้รับการรับรองเป็นพลเมืองของประเทศ (Ma Rong, 2007 ใน Bilingual Education for China's Ethnic Minorities)

การสอนทวิภาษาของประเทศจีนให้ความสำคัญสละไปตามพื้นที่การตั้งถิ่นฐานของชาติพันธุ์ ให้ใช้เอกสารการสอนและวิธีการสอนเป็นภาษาถิ่นชาติพันธุ์ทั้งในโรงเรียนระดับสูงให้ใช้ตำราเป็นภาษากลางของทางราชการ แต่มีภาษาถิ่นชาติพันธุ์เป็นสาระประกอบความเข้าใจ โดยเฉพาะนโยบายนี้ใช้ในมณฑล Yunnan ส่วนมณฑล Sichuan ได้ใช้การสอนทวิภาษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาใช้ภาษา Yi และ Tibetan ซึ่งทำการแยกชั้นเรียนสำหรับชาติพันธุ์ Yi และชาติพันธุ์ Tibetan

ปัญหาที่ประเทศจีนประสบในการสอนทวิภาษาคือขาดแคลนครูที่สามารถใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในวิชาคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ และเคมี รัฐบาลจีนให้นโยบายในเขตปกครองตนเอง Tibetan ให้ใช้ภาษา Tibetan หรือชนชาติ Itan มีภาษาของตนเองในช่วงหลายศตวรรษก็ยังคงใช้ภาษา Itan และปะปนกับการใช้ภาษาจีนกลาง (Mandarin) ซึ่งเป็นภาษาราชการ

รูปแบบงานวิจัยการจัดการศึกษาการฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

วชิราพร สุวรรณศรวล และคณะ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กด้อยโอกาสในเขตพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยประกอบด้วย 1) ด้านนักเรียน : ครอบครัวมีฐานะยากจนและไม่สนับสนุนให้ลูกได้รับการศึกษา ภาษาเป็นอุปสรรคในการเรียน และเด็กพักอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน 2) ด้านโรงเรียน : หลักสูตรไม่เหมาะสมโรงเรียนตั้งอยู่ในที่ห่างไกลจากที่พักของนักเรียนครูขาดความเข้าใจในตัวนักเรียน

2. ความต้องการที่สำคัญของนักเรียนและผู้ปกครองได้แก่ในแต่ละชุมชนมีศูนย์การเรียนย่อยและมีครูประจำเพื่อสะดวกในการเรียน หลักสูตรมีความยืดหยุ่นสอนเฉพาะวิชาที่จะเป็นและใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวันเนื้อหาวิชาควรเน้นวิชาชีพเป็นสำคัญ

ณรงค์ อภัยใจ (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านเมืองก๊าด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนบ้านเมืองก๊าด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียน พิจารณาการใช้งบประมาณตามแผนของโรงเรียนและเสนอโครงการเพื่อพัฒนา ส่วนรายการที่ไม่มีส่วนร่วม คือ กำหนดทำแผนระยะ 5 ปีของโรงเรียน อนุมัติใช้แผนปฏิบัติการประจำปี และกำหนดนโยบายการศึกษาของโรงเรียน

สำหรับข้อเสนอแนะของชุมชนในการวางแผนได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาให้มากขึ้น การวางแผนให้ชัดเจนและชี้แจงแผนงานให้ผู้ปกครองทราบ ควรประชุมร่วมกับผู้ปกครองก่อนจัดทำแผน การวางแผนประจำปีควรให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และควรมีการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม คือ กำหนดทำแผนระยะ 5 ปีของโรงเรียน อนุมัติใช้แผนปฏิบัติการประจำปี และกำหนดนโยบายการศึกษาของโรงเรียน

สำหรับการจัดสรรทรัพยากร พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านแรงงานในการพัฒนาโรงเรียน ให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่โรงเรียนและวางแผนกำหนดแนวทางในการแสวงหาพัสดุ อุปกรณ์ ทุนทรัพย์ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่วนรายการที่ไม่มีส่วนร่วม คือ อนุมัติแผนการประจำปีของโรงเรียนจัดสรรการใช้งบประมาณของโรงเรียน และสำรวจทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการศึกษาทั้งในโรงเรียนและชุมชน

สำหรับข้อเสนอแนะของชุมชนในการจัดสรรทรัพยากร ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรเลือกใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนและเหมาะสมกับสภาพการใช้งาน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากรเพื่อใช้ในการศึกษา การขอรับการสนับสนุนทรัพยากรจากองค์การบริหารส่วนตำบล และควรแสวงหาทรัพยากรทั้งในและนอกชุมชนส่วนการประสานงาน พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม

ประสานงานกับชุมชนในด้านการพัฒนาโรงเรียน ประสานความร่วมมือกับคณะครูในโรงเรียนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และประสานความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนการไม่มีส่วนร่วมคือ ประสานงานกับผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เพื่อมาช่วยสอนในโรงเรียน ประสานกับหน่วยงานราชการเพื่อช่วยเหลือโรงเรียน และประสานกับองค์กรภายนอกชุมชนเพื่อหารายได้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

สำหรับข้อเสนอแนะของชุมชนในการประสานงานได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ ควรมีการประสานงานให้สม่ำเสมอ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียน ควรประสานงานกับองค์กรต่างๆทั้งในและนอกชุมชนควรมีการประสานงานให้หลากหลายวิธี และควรประสานงานกับศิษย์เก่าให้มากขึ้นในการประเมินผล พบว่าชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเสนอแนวทางเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน ตรวจสอบการใช้งบประมาณของโรงเรียน และประเมินผลการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน ส่วนการไม่มีส่วนร่วม คือ ประเมินผลการจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ประเมินผล การดำเนินงาน / โครงการตามแผนปฏิบัติการ และกำหนดแนวทาง ขอบเขตในการประเมินผล การจัดการศึกษาของโรงเรียน

ศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย (2558) ศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย เป็นการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามแนวชายแดนเพื่อพัฒนาอาชีพบนฐานวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงสู่ความเป็นชุมชนยั่งยืน โดยใช้ระบบการศึกษาแบบวิชาชีพเน้นการใช้ทุนทางสังคมและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นฐานคิดของการเรียนการสอน เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตรูปแบบการเรียนรู้ที่บ้านนาโตได้ถูกออกแบบให้เกื้อกูล สอดคล้องและยึดโยงกับภูมิสังคม บริบทปัญหาและความต้องการของชุมชนบนพื้นที่สูงที่มีลักษณะเฉพาะและมีความเปราะบาง และที่สำคัญคือเป็นการสนองนโยบายพัฒนาเด็กและเยาวชนบนพื้นที่สูง

การจัดการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต เป็นการเรียนรู้จากห้องเรียนในวิชาพื้นฐานต่าง ๆ ตามหลักสูตร อาทิ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม และวิชาชีพพื้นฐานอื่นๆ แล้ว จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะจากการปฏิบัติจริงผ่านโครงการหลัก 5 โครงการ ได้แก่ โครงการจัดการศึกษา โครงการฝึกอาชีพ โครงการสหกรณ์ โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

การจัดการเรียนการสอนแบบการเลียนแบบเจ้าของอาชีพเป็นฐานในการทำโครงการ (PBL: Project Based Learning) เจ้าของอาชีพในปีการศึกษา 2558 เน้นการจัดการศึกษาเกษตรพื้นที่สูง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ และ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการปศุสัตว์ที่ 5 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีเป้าหมายสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ใช้หลักสูตรประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ จัดการศึกษาทั้งในระดับ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2557

อังคณา เรืองชัย (2555) ได้ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัว ได้ผลการวิจัย 1) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัว มีข้อมูลที่สอดคล้องกัน และมีความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรในระดับมาก 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.15 คะแนน และ 3) ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

สันต์ ศูนย์กลาง (2551) ได้ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม สำหรับครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลที่นำมาใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้มาจาก 2 แหล่งคือ 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการออกแบบ และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม กระบวนการฝึกอบรมครูประจำการ (In – service Training) และกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และ 2) การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม โดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนในด้านนี้ โดยการพัฒนาต้องเน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง มีกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และไม่ทิ้งห้องเรียน

2. การออกแบบหลักสูตร จำแนกการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การเขียนโครงร่างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาและความสำคัญ หลักการของหลักสูตร เป้าหมาย จุดหมาย เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อ และการประเมินผล และ 2) การประเมินความเหมาะสมและ ประเมิน ความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร พบว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสม อยู่ในระดับดี และมีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่าเกณฑ์

3. การทดลองใช้และการหาประสิทธิภาพ จำแนกการดำเนินการออกเป็น 2 ระยะคือ 1) การศึกษานำร่อง เป็นการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้หลักสูตรในสถานการณ์จริง ปรับปรุงและพัฒนาในส่วนที่ยังบกพร่อง และ 2) นำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นละ 1 คน จำนวน 9 คน ระยะเวลาที่นำหลักสูตรไปใช้ 13 สัปดาห์ โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทำการทดสอบก่อนและหลังใช้หลักสูตร ดำเนินการฝึกอบรมด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จำนวน 2 วงรอบ โดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) รวมทั้งการนิเทศในทุกขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบวัดความรู้เกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติวิชาชีพครู แบบประเมินการออกแบบกิจกรรม แบบสังเกตพฤติกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้ The Wilcoxon Matched – pairs Signed – ranks Test และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการทดลองใช้พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติวิชาชีพหลังการฝึกอบรมในวงรอบที่ 2 สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ครูผู้สอนมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมสูงกว่าร้อยละ 80 มีความสามารถในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอยู่ในระดับสูง และมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

4. การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ผลการทดลองใช้พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ อย่างไรก็ตามได้มีการปรับปรุงในส่วนของความสอดคล้องของเนื้อหาหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

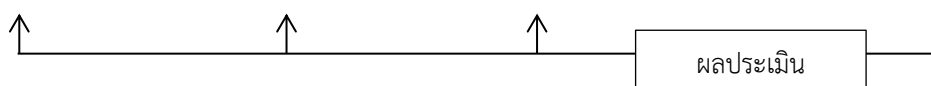
งานวิจัยการปฏิบัติการการเรียนรู้เตรียมอาชีพศึกษา (Pre-Vocational Education) ในต่างประเทศรายงานของ World Education ในปี 2013 โดย Nadalal Majhi และคณะ

1) แนวคิดการจัดการเรียนรู้เตรียมอาชีพศึกษาของต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเนปาลได้เริ่มในปี 2010 เกิดสภาพปัญหาการใช้แรงงานเด็กซึ่งประมาณ 40 % หรือเด็กอายุระหว่าง 5 – 17 ปี จำนวนประมาณ 3,140,000 จากจำนวนเด็ก 7,700,000 คน ที่เริ่มเข้าสู่กำลังแรงงานและในจำนวน 3,140,000 พบเด็ก 1,600,000 คนอยู่ในสภาพการกดขี่บังคับให้ใช้แรงงานและอีก 621,000 คนต้องทำงานในภาวะเสี่ยงอันตราย เด็กเหล่านั้นทำงานด้านการทอพรม สถานบันเทิงเหมือนแร การทำของที่ระลึก เช่น ร้อยลูกปัด เครื่องปั้นดินเผา การทำอิฐ เย็บปักสำหรับ ซ่อมจักรยานยนต์ เด็กรับใช้ทำงานบ้าน หรือลักลอบขนของข้ามชายแดน

นโยบายการจัดการเรียนรู้เตรียมอาชีพศึกษาของประเทศเนปาลมุ่งหวังให้มีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้เด็กมีความรู้และทักษะในการเข้าสู่แรงงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการป้องกันการใช้แรงงานเด็กที่ผิดกฎหมายและไม่เข้าหลักเกณฑ์ นอกจากนี้ยังมุ่งหวังให้ผู้ปกครองซึ่งไม่เห็นคุณค่าในการลงทุนเพื่อศึกษาของเด็ก เพราะการเรียนรู้เตรียมอาชีพศึกษาจะทำให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการศึกษาโดยเฉพาะการสอนโดยวิธีผสมผสานระหว่างการปฏิบัติและทฤษฎีที่เป็นองค์ความรู้อันเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของครัวเรือน ทำให้ผู้ปกครองได้ติดตามการเรียนรู้ของเด็กที่เกี่ยวกับวิถีการประกอบอาชีพของครัวเรือนซึ่งเป็นโอกาสสำคัญต่อการมีงานทำและก่อให้เกิดรายได้ของเด็กในอนาคต และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากสถานการณ์ของโลกภายนอก ทำให้รัฐบาลได้ให้ความสำคัญทั้งเด็กหญิงและเด็กชายได้เลือกเรียนได้หลากหลายสาขาวิชาในหลักสูตรเตรียมอาชีพศึกษาของโรงเรียน ได้แก่ ศิลปกรรม การจักสาน การผลิตเทียนไข การปลูกพืชผัก ตัดเย็บเสื้อผ้าและหัตถกรรม

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการเตรียมอาชีพศึกษา มีดังนี้

	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4
ปัจจัยนำเข้า	สำรวจอาชีพในชุมชน	คัดเลือกอาชีพ	กำหนดทักษะต่างๆ	จัดทำหลักสูตร
กระบวนการ	วิจัย: วิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและความต้องการจำเป็นต่างๆ	วิเคราะห์ที่อาชีพและการทำงาน	จัดเรียงลำดับความสำคัญกลุ่มทักษะและการวางแผนบทเรียน	คัดเลือกวิธีการสอน ดำเนินการสอนและประเมินผล
ผลลัพธ์	เลือกอาชีพได้ 1 อาชีพ	กำหนดกลุ่มทักษะ	หลักสูตร	ความต้องการทักษะต่างๆ

ที่มา: ดัดแปลงจาก Nadalal Majhi ใน World Education, 2013.

หลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นสามารถบูรณาการกับหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันของโรงเรียน เช่น หลักสูตรการปลูกมะเขือเทศ สามารถบูรณาการร่วมกับรายวิชาฟิสิกส์พีชศาสตร์ และคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ปัญหาที่พบในเรื่องครูผู้สอนที่เห็นว่าเป็นภาระงานสอนที่นอกเหนือกว่างานสอนปกติ อย่างไรก็ตาม เมื่อครูได้ร่วมในการวางแผนการเรียนการสอนได้มีส่วนช่วยให้ครูได้เข้าใจที่เด็กนักเรียนสามารถเรียนรู้ถึงความเกี่ยวพันระหว่างวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนในรายวิชาการเรียนเตรียมอาชีพศึกษา อีกทั้งในโรงเรียนสามารถเชิญวิทยากรในท้องถิ่น หรือผู้ชำนาญการที่เกษียณอายุมาช่วยสอน

การเริ่มโครงการการเรียนเตรียมอาชีพศึกษาพบว่านักเรียนที่อายุต่ำกว่า 14 ปี ตั้งแต่เกรด 8 และเกรด 9 ได้เรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น วิชาการจัดการธุรกิจปลูกพริก ปลูกมะเขือเทศ ปลูกหอม ตัดเย็บเสื้อผ้า ถักนิตติ้ง ปลูกผัก เพาะเห็ด การปลูกหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์

ประสบการณ์ของโครงการจัดการเรียนเตรียมอาชีพศึกษาของประเทศเนปาล สามารถขยายเวลาให้เด็กนักเรียนได้ศึกษาอยู่ในโรงเรียนได้นานขึ้นสามารถหยุดยั้งการออกกลางคันและการผลักดันไปสู่กระบวนการใช้แรงงานเด็ก

2) ปัญหาครูประจำหลักสูตรการเรียนเตรียมอาชีพศึกษาในประเทศจอร์แดน ซึ่งดำเนินการสอน 6 สาขาวิชา ได้แก่ วิศวกรรมซ่อมบำรุง การโรงแรมและท่องเที่ยว การเกษตรและสิ่งแวดล้อม คหกรรมศาสตร์และการดำรงชีวิต เศรษฐศาสตร์และเทคโนโลยี สาธารณสุขศาสตร์และความปลอดภัย โดยสาขาวิชาดังกล่าวมุ่งหวังให้นักเรียนได้เข้าใจในอาชีพและทัศนคติที่ดีต่อการเลือกอาชีพในอนาคต การวิจัยเรื่อง “ปัญหาครูประจำหลักสูตรการเรียนเตรียมอาชีพศึกษา” พบว่าในช่วงที่มีการเรียนการสอนทั้งนักเรียนและผู้บริหารสถาบันศึกษาและครูผู้สอนไม่มีความเชื่อมั่นในหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนถึงร้อยละ 90 ปัญหาลำดับรองลงมาได้แก่ ขาดการยอมรับในแนวคิดการสอนในวิชาการเรียนเตรียมอาชีพศึกษาของนักเรียนร้อยละ 85 และปัญหารองลงมาได้แก่ความวิตกกังวลของครูผู้สอนด้านมาตรฐานวิชาชีพร้อยละ 70 โดยผู้วิจัยได้เสนอให้โรงเรียนจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนและ

ห้องปฏิบัติการเพื่อใช้ในการสอนตามวัตถุประสงค์ของการเรียนเตรียมอาชีพศึกษาและสร้างความตระหนักรู้ในความสำเร็จของการเรียนเตรียมอาชีพศึกษาในกลุ่มผู้ปกครองและนักเรียนตลอดจนครูผู้สอนและผู้บริหารสถาบันศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางชาติพันธุ์ (Ethnic Inequality)

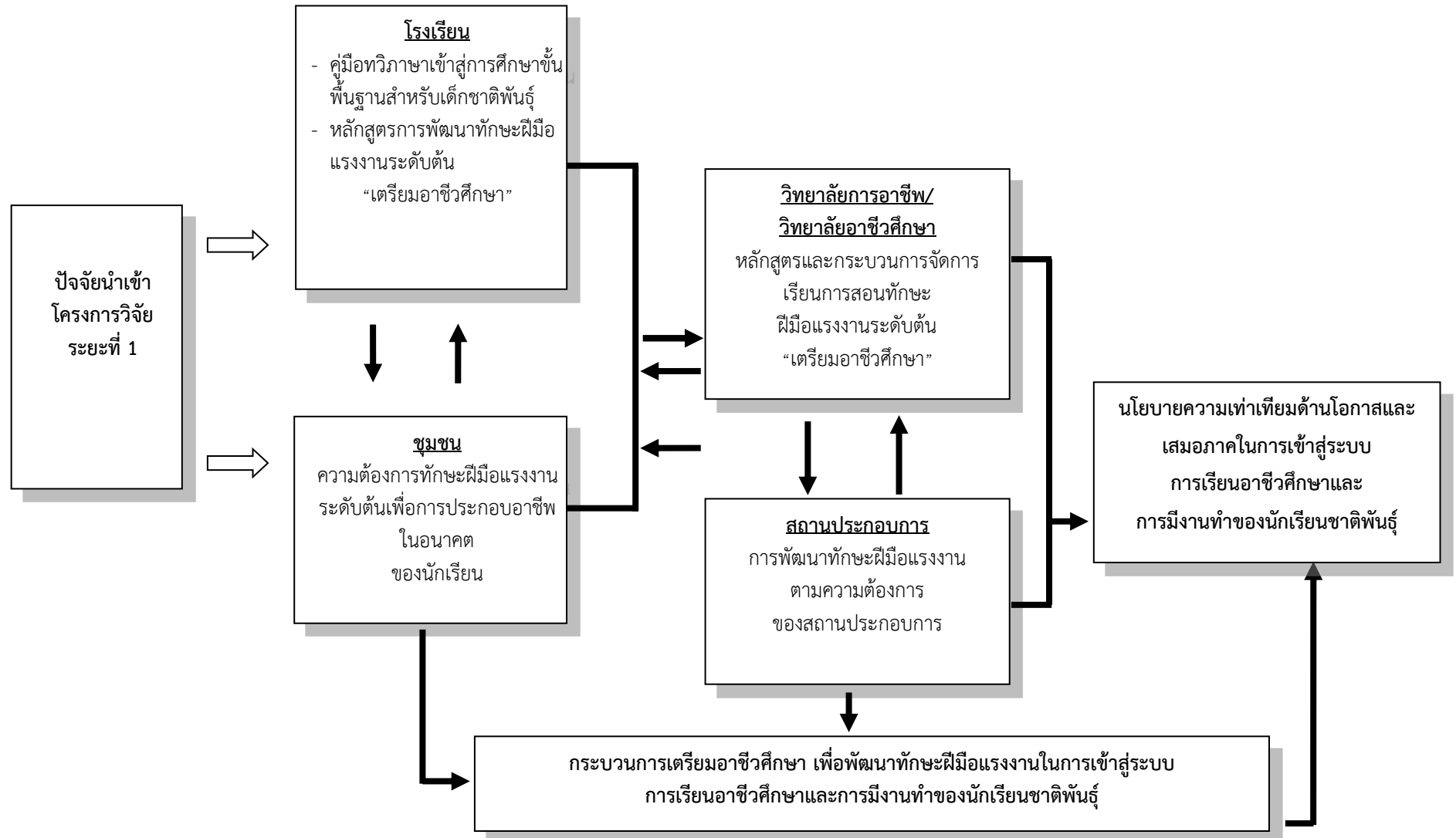
Alberto F. Alesina และคณะ (2012) ให้ความเห็นในเรื่องความไม่เสมอภาคทางชาติพันธุ์ มีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย ในด้านดีมีส่วนสนับสนุนการผลิตของประเทศในด้านการค้า และนวัตกรรมสมัยใหม่ทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่วนอีกด้านหนึ่งความเป็นชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์กับนโยบายความยากจนของประเทศ การกระจายบริการทางสังคมในระดับต่ำ เกิดข้อขัดแย้ง และสร้างความรังเกียจ ผลงานวิจัยส่วนใหญ่ชี้ถึงความกระจุกกระจายของภาษาถิ่นชาติพันธุ์ไปทุกภาคส่วนของระบบเศรษฐกิจ ส่วนการกระจายรายได้ไปสู่กลุ่มชาติพันธุ์อาจส่งทั้งผลดีและผลลบในด้านการพัฒนาประเทศ ส่วนผลลบจะพบการกระจายรายได้ที่ไม่ยุติธรรมที่นำไปสู่ความขัดแย้ง อาชญากรรม การกีดกันชาติพันธุ์ที่ยากจนไม่ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ข้อดีในผลเชิงบวกของการกระจายรายได้ที่ไม่ยุติธรรมอาจนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมสมัยใหม่และการสร้างผู้นำในฐานะผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างความไม่เสมอภาคทางชาติพันธุ์ กับนโยบายการพัฒนาของประเทศดูเหมือนยังจะมีความคลุมเครือที่จะทำอะไรให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าสู่อาชีพการประกอบการของระบบอุตสาหกรรม และการวางรากฐานการศึกษาที่สามารถเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

มาฆะ ขิตตะสังคะ และคณะ (2558) ได้ค้นพบ การวิจัยเรื่อง “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์” ในการวิจัยและสามารถต่อยอดไปสู่การวิจัยในระยะที่ 2 โดยขอคำแนะนำจากการวิจัย ระยะที่ 1 ดังนี้

ความเชื่อมโยงจากการวิจัยระยะที่ 1 ไปสู่การวิจัยระยะที่ 2

(1) ปัจจัยนำเข้าของโครงการวิจัยระยะที่ 1 ของการวิจัยในปีที่ 1

ภาพที่ 3 กรอบแนวความคิดของการวิจัยโครงการวิจัยระยะที่ 2

อย่างไรก็ตาม ผลของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัยในปีที่ 1 ย่อมบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้ง 4 ข้อ ดังนี้

1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของเด็กชาติพันธุ์ที่ส่งผลต่อความด้อยโอกาสและความไม่เสมอภาค เมื่อเข้าสู่การเรียนรู้ในโรงเรียนชุมชนท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบด้านหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน บทบาทครูผู้สอน การใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ และการสัมฤทธิ์ผลในการศึกษาขั้นพื้นฐานของเด็กชาติพันธุ์

2) เพื่อศึกษาแนวทางไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการทักษะการเรียนรู้เน้นเนื้อหาหลัก (Core subjects) ที่ครูผู้สอนใช้ภาษาไทย และการใช้ระบบพหุวัฒนธรรมศึกษา/ทวิภาษาในการจัดกิจกรรมทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการผลิตทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติตามวิถีการดำรงชีวิตในชุมชนท้องถิ่นชาติพันธุ์

3) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ วิธีการและแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กชาติพันธุ์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และมีแนวทางพื้นฐานอาชีพที่มั่นคง อันนำไปสู่รูปแบบโรงเรียนที่เป็นสถาบันชุมชนท้องถิ่น (Community-based Institutions) ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสู่ทักษะแรงงานขั้นสูงระดับอาชีวศึกษา

4) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดระบบการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นทักษะการประกอบอาชีพอันเป็นแนวทางอาชีวศึกษา มาตรฐานแรงงานขั้นสูง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการภาคเอกชน สถาบันชุมชนท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น ผู้กำหนดนโยบายระดับชาติ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสวัสดิการชุมชน ในด้านสาธารณสุข การศึกษา การคุ้มครองแรงงานและประกันสังคม

มาฆะ ขิตตะสังคะ และคณะ (2558) สรุปผลการศึกษาโครงการวิจัยระยะที่หนึ่ง

การศึกษาปรากฏการณ์ปัญหาสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การตั้งถิ่นฐานที่ส่งผลการด้อยโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนใน 3 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง : โรงเรียนดอยเวียงผาพิทยา จังหวัดเชียงราย โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนบ้านปางคำใต้ (ภูลังกาอนุสรณ์) จังหวัดพะเยา

1. ปรากฏการณ์ปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อม ส่งผลการด้อยโอกาสทางการศึกษา

1) ความเป็นชาติพันธุ์ เนื่องจากบรรพบุรุษอพยพเคลื่อนย้ายจากประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนห่างไกลชุมชนเมือง หรือห่างไกลที่ตั้งอำเภอหรือหน่วยงานราชการ

2) พื้นที่ดินจำกัดในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรของผู้ปกครอง เช่น ข้าวโพด ข้าวไร่ บริเวณไหล่เขา

3) การเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียนค่อนข้างลำบากส่วนใหญ่จะพักนอนที่โรงเรียนพร้อมอาหาร 3 มื้อ

4) การเดินทางของครูไปสอนค่อนข้างลำบาก เช่นต้องมีรถยนต์เป็นพาหนะกับไปพักค้างยังบ้านพักหรือบ้านเช่าในแหล่งชุมชน ครูขอย้ายไปอยู่ในโรงเรียนที่สะดวกต่อการคมนาคม

5) ครูประสบอุปสรรคในการดำรงชีพ และการมุ่งหวังการเลื่อนตำแหน่ง เช่น การขอผลงานทางวิชาการ

2. นโยบายด้านการศึกษาของรัฐสู่การปฏิบัติในโรงเรียนของเด็กชาติพันธุ์

1) โรงเรียนใช้บทเรียนและเอกสารการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูได้รับการแนะนำให้เข้าใจการมีนักเรียนชาติพันธุ์ในโรงเรียน บางเขตพื้นที่การศึกษา เช่น เชียงราย เชียงใหม่ จัดฝึกอบรมให้ครูเข้าใจเกณฑ์การสอนทวิภาษาในโรงเรียน โดยเฉพาะเกณฑ์การให้คะแนนการอ่านและเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา

1 – 6

3. สถานการณ์การจัดการทักษะการเรียนรู้เนื้อหาหลักที่สอดคล้องกับการผลิตทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ตามวิถีการดำรงชีวิตในท้องถิ่นของเด็กชาติพันธุ์ : ปัญหากระบวนการเรียนการสอน

1) การสอนตามวิธีการสอนและตามประสบการณ์และสมรรถนะของครู พบว่าเด็กชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่ 1 ประสบความลำบากในการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเฉพาะการเริ่มต้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่รู้คำศัพท์ระหว่างภาษาไทยกับภาษาที่ 1

2) การผสมสระ และพยัญชนะ พบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เด็กชาติพันธุ์เริ่มการเรียนรู้โดยผสมคำตามคำพูดของตน เช่น ยีราฟ เป็น ยีลาก

3) บางโรงเรียนพบเด็กชาติพันธุ์เมื่อขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วยังอ่านไม่ออก และเขียนไม่ได้

4) ครูสอนตามหน้าที่ บางโรงเรียนถ้าครูขาดหรือลา ทำให้ครูที่มาทำงานต้องวนเวียนไปสอนตามชั้นเรียนต่างๆ

5) การสอนไม่สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิต “การงานพื้นฐานอาชีพ” แต่เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ประเด็นการเกิดความไม่เท่าเทียมและความเสมอภาคทางการศึกษา

4.1 ครูและผู้บริหารโรงเรียน

1) การใช้หลักสูตรเดียวกันทั่วประเทศ

2) ปัญหาของการโยกย้ายครู

3) เด็กยากจนบางคนพึ่งพาทางโรงเรียน

4) พื้นฐานด้านภาษาไทยของนักเรียนอยู่ในขั้นต่ำ

5) ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ด้านการเรียนรู้อย่างเต็มที่

6) ความเป็นครูรุ่นใหม่ให้ความเอาใจใส่นักเรียนน้อย

7) โรงเรียนขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยี

4.2 ผู้ปกครอง ชุมชน

- 1) ไม่ให้ความสำคัญต่อค่านิยมด้านการส่งเสริมการศึกษาระดับสูง เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจ
- 2) ไม่สามารถจับทบหาการสอนควบคู่ไปกับโรงเรียน แต่มีส่วนช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน
- 3) ข้อจำกัดด้านอาชีพที่ต้องใช้เวลาในการผลิตและการย้ายถิ่นเพื่อเพิ่มพูนรายได้ ทำให้ต้องนำลูกติดตามไปด้วยหรือต้องฝากไว้กับเครือญาติ
- 4) การใช้ภาษาถิ่นในครอบครัวและพื้นฐานภาษาไทยของผู้ปกครองมีน้อย
- 5) ความหวังต่อการเรียนการสอนเป็นภาระของครู และโรงเรียน

4.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมของนักวิจัย

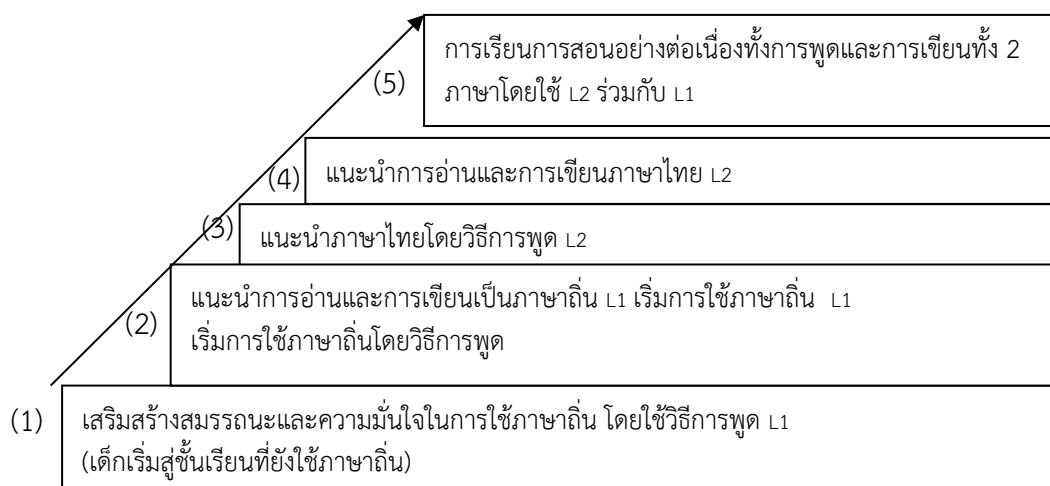
- 1) นักเรียนพอจะเริ่มอ่าน ออก เขียนได้ เมื่อขึ้นประถมศึกษาปีที่ 3
- 2) การเห็นความสำคัญด้านการศึกษาของผู้ปกครองมีน้อย
- 3) โอกาสในการรับข้อมูลสารสนเทศทางด้านการศึกษาของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย
- 4) ครูขาดความเข้าใจอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์แต่ละชาติพันธุ์
- 5) นักเรียนขาดแรงจูงใจด้านการเรียน
- 6) การส่งเสริมการศึกษาของผู้ปกครองมีน้อย แต่ให้ความสำคัญในการแสวงหารายได้

4.4 ผลการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามและการสังเกตนักเรียนใน 3 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การเริ่มต้นให้นักเรียนชาติพันธุ์เกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาไทย และมีความสัมฤทธิ์ผลด้านเนื้อหาสาระวิชาที่ครูผู้สอนใช้ภาษาถิ่นควบคู่กับภาษาไทยจะมีผลให้เด็กนักเรียนชาติพันธุ์เข้าใจสาระวิชาและเนื้อหาความรู้จากการเรียนการสอน

โดยครูทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้เรียนจนกระทั่งสามารถพัฒนาคำศัพท์ที่ใช้ภาษาไทย จนถึงขั้นที่ผู้เรียนสามารถพูดคุยสื่อสารลักษณะต่างๆที่เป็นนามธรรมได้ การศึกษาที่ดีควรให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษา 2 ภาษา พร้อมกันไปตลอดการเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งนักวิจัยขอเสนอขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยบทบาทของผู้สอน

ที่มา : คณะวิจัย 2558

การสอบถามและการสังเกตนักเรียนใน 3 กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญด้านความสามารถใช้ภาษาไทย ดังนี้

- ด้านที่ 1 คือ ความสามารถทางภาษาในการสื่อสารทางสังคมหรือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
- ด้านที่ 2 คือ การใช้ภาษาไทยตามหน้าที่และวัตถุประสงค์
- ด้านที่ 3 คือ ความสามารถในการใช้คำศัพท์ / การแปลความหมาย

วิเคราะห์ผลสำรวจ

การประเมินตนเองจากแบบสอบถามของนักเรียนนั้นสวนทางกับผลการสอบถามเชิงสนทนาจากครูผู้สอนและผู้บริหาร

คือ นักเรียนชาติพันธุ์ในแต่ละโรงเรียนและในแต่ละช่วงชั้นประเมินความสามารถใช้ภาษาของตนเองอยู่ในระดับปานกลางและดี ทั้งด้านที่ 1, 2 และ 3

ครูผู้สอนและผู้บริหารในแต่ละโรงเรียนและในแต่ละช่วงชั้นได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านการใช้ภาษาไทยต่ำกว่ามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเกตของคณะวิจัย ซึ่งพบว่า นักเรียนชาติพันธุ์พอจะเริ่มอ่าน ออก เขียนได้ เมื่อขึ้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป

ดังนั้นเมื่อ พิจารณาจากมุมมองของผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกับผลการประเมินตนเองของนักเรียน พบว่า นักเรียนชาติพันธุ์ในปัจจุบันมีความเข้าใจและพอใจในความสามารถด้านการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยของตนเอง แต่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่ามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ที่ประเมินโดยโรงเรียนและนักวิจัย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ครูและผู้บริหาร นักวิจัย ด้านการใช้ภาษาไทยของ
กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ประเมิน	ผลสัมฤทธิ์ ด้านการใช้ภาษาไทย	ผลการศึกษา
นักเรียน	ปานกลาง - ดี	- นักเรียนชาติพันธุ์ในปัจจุบันมีความเข้าใจและพอใจใน ความสามารถด้านการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทย
ครูและ ผู้บริหาร	ต่ำ	- การใช้ภาษาไทยต่ำกว่ามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ
คณะวิจัย	ต่ำ	- นักเรียนพอจะเริ่มอ่าน ออก เขียนได้ เมื่อขึ้น ประถมศึกษาปีที่ 3

ผลกระทบด้านการใช้ภาษาไทยต่อนักเรียนชาติพันธุ์

ทางตรง

- ผลสัมฤทธิ์ด้านการใช้ภาษาไทยต่ำกว่า
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ไม่ผ่าน
การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ)
- นักเรียนขาดความสนใจในการใช้ภาษา
ในระดับที่สูงขึ้น
- เกิดปัญหาด้านการเขียนและอ่าน
ภาษาไทย

ทางอ้อม

- เกิดปัญหาในการศึกษาต่อในระดับ
มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา หรือในระดับ
มหาวิทยาลัย เนื่องจากอุปสรรค
ทางด้านภาษา
- นักเรียนขาดความสนใจในการศึกษา
ต่อในระดับที่สูงขึ้น

**แนวทางความเป็นได้ในการจัดทำหลักสูตรเตรียมอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริม
ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น จากการศึกษาในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 3
จังหวัด : เชียงราย เชียงใหม่ และพะเยา**

จากการศึกษาประเมินสถานการณ์ของโรงเรียนทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่างได้แสดงให้เห็นถึงความ
ด้อยโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนชาติพันธุ์ โดยเฉพาะฐานเศรษฐกิจของชุมชนและการตั้งถิ่นฐาน
ในบริเวณถิ่นทุรกันดารห่างไกลเส้นทางคมนาคมสายหลักตลอดจนการเข้าถึงบริการจำเป็นขั้นพื้นฐาน
ในการดำรงชีวิต

การประกอบอาชีพของชุมชนท้องถิ่น ลาหู่ ม้ง และอีวี่เมี่ยนเป็นไปตามสภาพพื้นที่การตั้งถิ่น
ฐาน ซึ่งส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน คือ ทำไร่ ทำสวน และผสมผสานระหว่างการทำไร่
ทำสวน และทำนา รายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพทั้ง 3 ชุมชนประมาณ 80,000 บาท มีค่าใช้จ่าย
ในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 18,000 บาท การศึกษาของประชาชนทั้ง 3 ชุมชนในระดับหัวหน้า
ครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษาถึงร้อยละ 42.5

การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเรียนการสอนของผู้ปกครองส่วนใหญ่ร่วมแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในนโยบายการติดตามประเมินคุณภาพการเรียนการสอนของครูและผู้บริหารของโรงเรียน และบางส่วนได้ร่วมช่วยเหลือเมื่อโรงเรียนประสงค์ให้ส่งแรงงานหรือเงินเพื่อพัฒนาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ทางกายภาพ

ความต้องการของผู้ปกครองต่อการให้ลูกเรียนสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงอยู่ในระดับน้อย (37.8 %) และเห็นว่าการศึกษา คือ การลงทุนต่ออนาคตเพื่อมีงานทำและอาชีพที่ดียังอยู่ในระดับที่น้อยเช่นกัน (35.6 %) ในด้านความคิดเห็นการนำหลักสูตรอาชีพระยะสั้นในโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะทำให้เด็กนักเรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ซึ่งผู้ปกครองได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในระดับที่น้อยเช่นกัน (26.7 %) อย่างไรก็ตาม การวิจัยในระยะที่ 1 สามารถพบช่องทางในการเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้อิงของเด็กชาติพันธุ์ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญการเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตรเตรียมอาชีพศึกษา ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาฝีมือแรงงานไปสู่ทักษะขั้นสูงได้

ตารางที่ 2 อาชีพที่เป็นฐานเศรษฐกิจชุมชนและหลักสูตรเตรียมอาชีพศึกษาในโรงเรียน

อาชีพที่เป็นฐานเศรษฐกิจชุมชน	หลักสูตรเตรียมอาชีพศึกษาในโรงเรียน
1. โรงเรียนดอยเวียงผาพิทยา บ้านแม่ปูนล่าง ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่)	
1) เกษตรกรรม : ข้าวโพด ข้าว สวนลำไย สวนมะม่วง กล้วย ผักกาดขาว ผักกาดเขียว กะหล่ำปลี ชিং ถั่วแดง	สาขาวิชาเกษตรศาสตร์
2) การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม	1) สาขาวิชาการตลาด 2) สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก
3) หัตถกรรมพื้นบ้าน : จักสาน ปักผ้า	1) สาขาวิชาจิตรศิลป์ 2) สาขาวิชาการออกแบบ 3) สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม
2. โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ (กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง)	
1) เกษตรกรรม : - ไม้ผล พืชที่นิยมปลูก ลิ้นจี่ อะโวคาโด ลำไย และ บัว - ไม้ดอก พืชที่นิยมปลูก ดอกเยอบีร่า - พืชผัก พืชที่นิยมปลูก หัวผักกาด ผักกาดเขียว กะหล่ำปลี แครอท บัทรูด และมะระหวาน	สาขาวิชาเกษตรศาสตร์

อาชีพที่เป็นฐานเศรษฐกิจชุมชน	หลักสูตรเตรียมอาชีวศึกษาในโรงเรียน
2) การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม	1) สาขาวิชาการตลาด 2) สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก
3) หัตถกรรมท้องถิ่น : การทำเครื่องเงิน การตีมีด และการทอผ้าใยกล้วย การทำผ้าเขียนเทียน และ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าปัก แกะสลักสบู่	1) สาขาวิชาจิตรศิลป์ 2) สาขาวิชาการออกแบบ 3) สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม
4) การท่องเที่ยว : เชิงวัฒนธรรม เกษตรและสิ่งแวดล้อม	สาขาวิชาการการท่องเที่ยว
3. โรงเรียนบ้านปางคำ (ภูลังกาอนุสรณ์) หมู่บ้านปางคำใต้ ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา (กลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน)	
1) เกษตรกรรม : ข้าว ข้าวโพด สวนลิ้นจี่ อะโวคาโด สวนลำไย สวนมะม่วง กาแฟ ยางพารา	สาขาวิชาเกษตรศาสตร์
2) การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม	1) สาขาวิชาการตลาด 2) สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก
3) หัตถกรรมท้องถิ่น : การทำเครื่องเงิน ผ้าปัก	1) สาขาวิชาจิตรศิลป์ 2) สาขาวิชาการออกแบบ 3) สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม
4) การท่องเที่ยว : เชิงวัฒนธรรม เกษตรและสิ่งแวดล้อม	สาขาวิชาการการท่องเที่ยว

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส : รูปแบบการอาชีวศึกษา/นโยบาย จากการประชุมเชิงปฏิบัติการทั้ง 3 จังหวัด (จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และพะเยา) มีดังนี้

1. สถานการณ์เชิงนโยบาย

การจัดการเรียนการสอนให้ความสำคัญใน 8 สาระวิชา ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่ตระหนักในหลักสูตรโรงเรียนขยายโอกาส จึงนำไปสู่การประเมินผลสัมฤทธิ์การสอบ ONET แต่ถ้าได้มีการจัดการอาชีวศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สอดแทรกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับทักษะอาชีพ ซึ่งอาจเป็นไปในลักษณะคู่มือหรือรูปแบบเตรียมอาชีวศึกษา (Pre-Vocational Education) ย่อมเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับโรงเรียนขยายโอกาส และชุมชนชาติพันธุ์ ซึ่งได้มีการจัดการศึกษาที่เป็นต้นแบบ เช่น โรงเรียนเมืองก๊ิด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และชุมชนบ้านนาไต่ จังหวัดเชียงราย

2. วิทยาลัยการอาชีพ และวิทยาลัยอาชีวศึกษามีความเห็นที่จะนำการเรียนอาชีวศึกษาไปสู่โรงเรียน เพียงแต่ต้องทำการตกลงในระบบเครือข่าย และปรับปรุงข้อกฎหมายบางประการที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรร่วมหรือแบบคู่มือหรือการศึกษาแบบทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาระดับฝีมือแรงงานและการมีงานทำ

3. เนื่องจากการศึกษามุ่งเน้นวิชาสามัญมากกว่าวิชาชีพ เมื่อเด็กชาติพันธุ์สำเร็จการศึกษาแต่ระดับแล้วไม่สามารถนำความรู้มาประกอบอาชีพได้ ทำให้ผู้ปกครองเด็กชาติพันธุ์ไม่นิยมให้เด็ก

เรียนในระดับที่สูงขึ้น เพราะจะต้องช่วยครอบครัวหารายได้เพื่อดำรงชีพ แนวทางแก้ไขจำเป็นต้องให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนและชุมชน

4. บทบาทความสำคัญในการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนซึ่งมีความต้องการบุคลากรที่มีฝีมือด้านช่างสายอาชีพ จึงจำเป็นต้องดำเนินการเชิงนโยบายร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพและวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรกรรม ตลอดจนวิทยาเทคนิคมาร่วมพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ตลอดจนการฝึกฝีมือและเสริมสร้างประสบการณ์จริงให้กับผู้เรียน

5. เมื่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาได้เริ่มจากพื้นฐานของชุมชนชาติพันธุ์และโรงเรียนขยายโอกาสเป็นไปในระดับของการพัฒนาการศึกษา จนทำให้เด็กชาติพันธุ์สามารถเข้าสู่การมีงานทำ ซึ่งในโอกาสนั้นย่อมพัฒนาไปสู่การข้ามย้ายโอนแรงงานระดับฝีมือไปทำงานในกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้มากกว่าการออกกลางคันไปเป็นแรงงานขั้นต่ำในต่างประเทศ

ดังนั้น ปัจจัยนำเข้าของโครงการวิจัยระยะที่ 1 ของการวิจัยในปีที่ 1 ทำให้นักวิจัยได้แนวทางในการจัดระบบการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ในสาระสำคัญดังนี้

1) การศึกษาที่สามารถเสนอแนวทางการลดช่องว่างสร้างความเท่าเทียมด้านโอกาสและความเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา โดยการใช้ระบบพหุวัฒนธรรมศึกษา / ทวิภาษาในโรงเรียน ซึ่งนักวิจัยติดตามการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์จากชั้นประถมศึกษา 1- 3, 4 – 6 และมัธยมศึกษา 1 – 3 ได้แก่ หลักสูตร ระบบการเรียนการสอน บทบาทครูผู้สอน สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อภาษาไทยและความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา

2) สำหรับชั้นมัธยมศึกษา 1 – 3 แสวงหาความต้องการและการศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนและผู้ปกครองในด้านโอกาสทางการศึกษา ข้อมูลข่าวสารทางการศึกษา ความสามารถในการใช้ภาษาไทย และความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนตามสาระวิชาอย่างเข้าใจ

3) การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสในประเด็นรูปแบบการอาชีวศึกษา/นโยบาย ตั้งแต่การเรียนการสอนในโรงเรียนและอาชีวศึกษาจนไปสู่การมีงานทำ

(2) การขยายผลโครงการวิจัยระยะที่ 2 ของการวิจัยในปีที่ 2

สรุปข้อค้นพบตามกรอบ "รูปแบบการอาชีวศึกษา /นโยบาย" เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา การยกระดับฝีมือแรงงานและการมีงานทำเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา การยกระดับฝีมือแรงงานและการมีงานทำ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขยายโอกาสที่มีนักเรียนชาติพันธุ์และการศึกษาแผนนโยบายการเรียนการสอนของสถาบันการอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ และพะเยา มีดังนี้

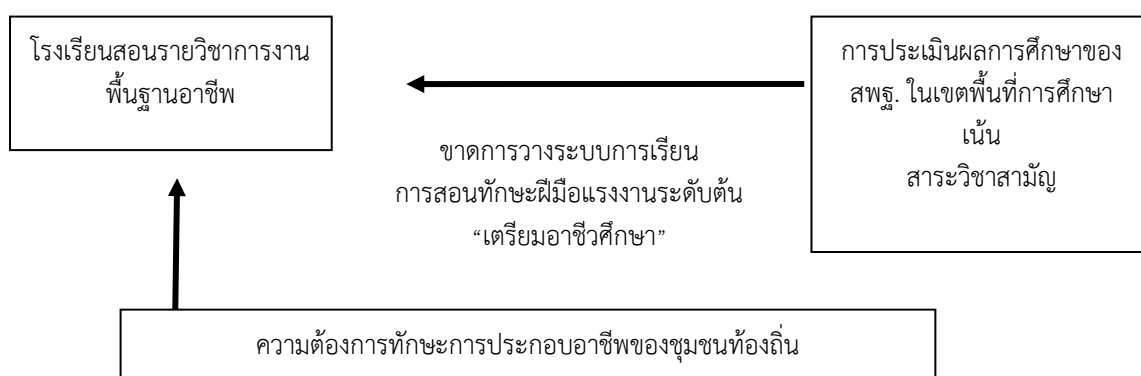
1) การเตรียมพื้นฐานทักษะอาชีพเบื้องต้นของโรงเรียนขยายโอกาสขาดการวางระบบการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น และขาดการประสานระบบให้เขตพื้นที่การศึกษาในการติดตามประสานระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาส ที่เน้นการประเมินผลเฉพาะยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและสาระวิชาสามัญ ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสบาง

พื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างได้เริ่มการสอนทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพ แต่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบการผลิตที่นักเรียนเกิดทักษะความชำนาญเนื่องจากขาดครูหรือผู้ชำนาญการในชุมชนท้องถิ่นที่จะฝึกพล้งดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

2) เมื่อแนวนโยบายการเตรียมพื้นฐานอาชีพะเบื้องต้นของโรงเรียนขยายโอกาสยังมีรูปแบบการเรียนการสอนเป็นรายวิชาภายในโรงเรียน จึงยังขาดการเชื่อมประสานการแสวงหาผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวศึกษาจากสถาบันอาชีวศึกษาในบริเวณเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากไม่มีนโยบายรองรับ จึงทำให้การเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา (Pre-Vocational Education) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - 3) ในโรงเรียนขยายโอกาสไม่สามารถนำหลักการของนโยบายนี้ไปปฏิบัติได้

3) แม้สถาบันอาชีวศึกษาบางแห่งในพื้นที่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยได้จัดส่งอาจารย์ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญทักษะเฉพาะทางไปร่วมสอนและฝึกปฏิบัติทักษะอาชีพะเบื้องต้น แต่เป็นไปในระดับประสานความร่วมมือกับโรงเรียนขยายโอกาส ยังขาดข้อตกลงร่วมระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถาบันอาชีวศึกษา ดังนั้นการเข้าไปร่วมสอนและฝึกปฏิบัติทักษะอาชีพะเบื้องต้นในโรงเรียนขยายโอกาสจึงเป็นการนำทักษะความชำนาญของแต่ละสถาบันอาชีวศึกษา ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับวิถีชุมชนท้องถิ่นที่ยังไม่เข้าใจระบบการเรียนเตรียมอาชีวศึกษา เพื่อให้ลูกหรือนักเรียนชาติพันธุ์ได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาที่สูงขึ้น

ข้อค้นพบรูปแบบการอาชีวศึกษา/นโยบายในโรงเรียนขยายโอกาส สามารถเสนอเป็นแผนภูมิ ดังนี้

สรุปข้อค้นพบตามกรอบ “การจัดการเรียนการสอน”

ข้อค้นพบของกระบวนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสแสดงความพยายามให้มีการฝึกทักษะอาชีพะเบื้องต้น เพียงให้นักเรียนชาติพันธุ์เข้าใจถึงทักษะแต่โรงเรียนไม่สามารถทำงานเป็นกลุ่มอย่างต่อเนื่อง หรือให้นักเรียนชาติพันธุ์นำกลับไปทำงานร่วมกับผู้ปกครองใน

ครัวเรือน และโรงเรียนยังไม่ได้นำรายวิชาแบบเรียนสะสมหน่วยกิตมาใช้ อีกทั้งนักเรียนยังไม่มี ความชัดเจนที่จะไปศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - 6)

ส่วนการเรียนการสอนในสถาบันอาชีวศึกษาจะดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่เป็น ความชำนาญเฉพาะทางของสถาบันอาชีวศึกษา

สรุปข้อค้นพบตามกรอบ "การยกระดับฝีมือแรงงาน"

การขาดตอนแต่ละช่วงชั้นในการพัฒนาทักษะอาชีพจะเบี่ยงเบนในโรงเรียนขยายโอกาส ความไม่มั่นใจของเด็กนักเรียนชาติพันธุ์และผู้ปกครองในการส่งลูกเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย (ม.4 - 6) หรือการเข้าสู่ระบบอาชีวศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง อาจเป็นสาเหตุเชิงนโยบายการ อาชีวศึกษาที่จะทำให้เขตพื้นที่การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ รับรู้ จึงทำให้เขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สามารถส่งต่อนโยบายเพื่อไปสู่การปฏิบัติอย่าง สอดคล้องให้ตรงกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น

หนทางที่มีความเป็นไปได้ คือการประสานนโยบายการอาชีวศึกษาที่ควรเริ่มจากโรงเรียน ขยายโอกาสและส่งต่อไปสู่โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเรียนสะสมหน่วยกิต แล้วนักเรียนสามารถเข้าสู่ หลักสูตรที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละประเภทและสาขาวิชา รายวิชาและหมวดวิชาของสถาบัน อาชีวศึกษา โดยสถาบันอาชีวศึกษาจะต้องร่วมมือประสานกับสถานประกอบการเพื่อร่วมในการฝึก ปฏิบัติจนนักศึกษาสามารถเข้าสู่มาตรฐานทักษะฝีมือแรงงานของประเทศ และสามารถเทียบโอน ประสบการณ์ตามข้อตกลงของสถาบันฝีมือแรงงานในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่นเดียวกับ วิชาชีพแพทย์ บัญชี วิศวกร หรือมาตรฐานฝีมือแรงงานด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยว

ดังนั้นโครงการวิจัยระยะที่ 2 ปีที่ 2 จะให้ความสำคัญระหว่างโรงเรียนและชุมชน และการมี บทบาทร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับเด็กชาติพันธุ์ของสถาบันอาชีวศึกษาในการพัฒนา ทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น “เตรียมอาชีวศึกษา” โดยอธิบายตามภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดของ การวิจัย ดังนี้

องค์ประกอบที่สำคัญไปสู่กระบวนการเตรียมอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในการ เข้าสู่ระบบการเรียนอาชีวศึกษาและการมีงานทำของนักเรียนชาติพันธุ์

1) ต้องเริ่มต้นจากโรงเรียนในชุมชนท้องถิ่นหรือโรงเรียนขยายโอกาสที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทุกกันดาร มีกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนและมีการประกอบอาชีพ โรงเรียนต้องมีความเข้าใจ ภาษาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ โดยครูและนักเรียนสามารถสื่อสารโดยใช้ คำศัพท์ทางชาติพันธุ์ โดยมีคู่มือหรือการอธิบายคำศัพท์ชาติพันธุ์เพื่อการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง ครูและนักเรียน

2) บทบาทวิทยาลัยการอาชีพ/วิทยาลัยอาชีวศึกษา โรงเรียนจำเป็นต้องจัดหลักสูตรที่เป็น ความต้องการในการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียนและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต้องทำการพัฒนา ร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษา/วิทยาลัยการอาชีพในเขตพื้นที่

3) บทบาทของสถานประกอบการ ซึ่งเป็นฝ่ายจ้างงาน หรือรับฝึกงานให้กับนักเรียน หรือ นักศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งมีความต้องการทักษะฝีมือแรงงานที่ตรงกับการประกอบกิจการ

4) เมื่อการเริ่มต้นจากโรงเรียนขยายโอกาสที่ทำให้นักเรียนชาติพันธุ์มีโอกาสพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นน่าจะเป็นโอกาสที่ทำให้นักเรียนชาติพันธุ์ รวมทั้งการสนับสนุนจากผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่นไปสู่การศึกษาต่อในระบบอาชีวศึกษาและการส่งผลในการทำงานที่เป็นความต้องการของสถานประกอบการ

จากการศึกษาประเด็นแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลจากการศึกษาโครงการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย และแนวทางในการจัดเก็บข้อมูล เป็นไปตามโจทย์ของการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

1) ความเป็นชาติพันธุ์เป็นกลุ่มวัฒนธรรมด้อยโอกาสมีความแตกต่างทางค่านิยมและความคาดหวัง ตลอดจนระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจ และพลังทางการเมือง มีส่วนให้เกิดช่องว่างของความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของเด็กชาติพันธุ์

2) นโยบายทางการศึกษาของรัฐแม้จะเน้นความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา แต่กระบวนการจัดการศึกษายังไม่สอดคล้องกับบริบทสังคมวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติพันธุ์ โดยเฉพาะปัญหาการใช้ภาษาราชการหรือภาษากลางที่ใช้สอนในโรงเรียนที่บั่นทอนการเรียนรู้ของเด็กชาติพันธุ์ในระยะเริ่มต้น เนื่องจากการใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ซึ่งเป็นภาษาแม่มาสู่การเรียนการสอนเป็นภาษาไทย ทำให้ไม่สามารถเข้าการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นหรือในระดับอาชีวศึกษา

3) กอปรด้วยความเป็นชาติพันธุ์ที่มุ่งหวังในการประกอบอาชีพ เพื่อการมีรายได้และการอยู่รอด จึงทำให้เด็กชาติพันธุ์ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เพื่อไปเป็นแรงงานขั้นต่ำ ดังนั้นการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและการศึกษาของท้องถิ่นให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ของประเทศ จึงเป็นไปไม่รวดเร็วนัก ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากปัจจัยภายนอก

4) การนำพาวัฒนธรรมศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดระบบเรียนการสอนบทบาทของครูผู้สอน การใช้สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งผนวกกับการสอน “การเตรียมอาชีวศึกษา” ในโรงเรียนจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักเรียนชาติพันธุ์

5) แม้ว่านโยบายการนำวิธีการจัดการเรียนการสอน “เตรียมอาชีวศึกษา” มาใช้กับกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสามารถเสริมสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานเพื่อการเตรียมแรงงานส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อการแข่งขัน สิ่งสำคัญที่สุดคือการพัฒนาการศึกษาเริ่มจากเด็กและเยาวชนที่เป็นศูนย์กลางของการศึกษานอกเหนือจากการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างถ้วนหน้าทุกระดับเศรษฐกิจสถานะแล้วโครงการวิจัยเรื่อง “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2” มุ่งความสำคัญถึงคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาและปรับปรุงผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยนำเข้าและองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการฝึกพลังความเข้มแข็งในหน้าที่ความรับผิดชอบ (accountability) ของสถาบันการศึกษาในการผลิตบริการ

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพื้นที่ทุรกันดารไปสู่กลุ่มด้อยโอกาสในชุมชนที่มีความหลากหลายทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ด้วยการร่วมกันวางแผนดำเนินการและปรับปรุงหลักสูตรฝึกนโยบายระดับชาติและท้องถิ่นให้ไปสู่ทิศทางเดียวกัน

การต่อยอดการวิจัยในระยะที่ 2 นักวิจัยจะทำสังเคราะห์ประเด็นจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1-4 ของโครงการวิจัยระยะที่ 1 โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 “เพื่อเสนอแนวทางการจัดระบบการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นทักษะการประกอบอาชีพอันเป็นแนวทางอาชีวศึกษา มาตรฐานแรงงานขั้นสูง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการภาคเอกชน สถาบันชุมชนท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น ผู้กำหนดนโยบายระดับชาติ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสวัสดิการชุมชน ในด้านสาธารณสุข การศึกษา การคุ้มครองแรงงานและประกันสังคม” นักวิจัยจะดำเนินการวิจัยโดยขยายผลของวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงต่างๆ จากโรงเรียนขยายโอกาสที่มีเด็กชาติพันธุ์ไปสู่รูปแบบการอาชีวศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการยกระดับฝีมือแรงงาน ซึ่งจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาทั้งระบบ

ประเด็นแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่ได้กล่าวมาเบื้องต้นจะปรากฏในกรอบแนวคิดของการวิจัยดังระบุไว้ในบทที่ 1

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเพื่อสร้างความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ระยะที่ 2 นี้ เป็นรูปแบบของการวิจัยและพัฒนา มีวิธีดำเนินการวิจัยอย่างเป็นลำดับขั้นตอนตั้งแต่การศึกษาสำรวจ การปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาความร่วมมือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกำหนดมาตรการสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาสำหรับกลุ่มเด็กชาติพันธุ์ให้เกิดกระบวนการพัฒนาและผลักดันกลุ่มคนเหล่านั้นได้มีโอกาสเข้าสู่อาชีวศึกษาสำหรับการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัยมีหลายขั้นตอน และเป็นไปตามลำดับขั้น ทั้งนี้ขอบเขตหลักของการวิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และพะเยา และประชากรเป้าหมายสูงสุดของการศึกษานี้คือเด็กชาติพันธุ์ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อีกทั้งผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กนักเรียนชาติพันธุ์ กระบวนการวิจัยนี้ใช้การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในเชิงปฏิบัติการ นโยบายและความร่วมมือในภาคส่วนของโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยาลัยการอาชีพและหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา รวมถึงสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อสร้างข้อสรุปกระบวนการความร่วมมือและกลไกขับเคลื่อนทั้งในด้านนโยบายและการปฏิบัติการในพื้นที่ในระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง เพื่อสร้างความเท่าเทียมด้านโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ตั้งแต่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเข้าสู่การศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการมีงานทำต่อไป วิธีการดำเนินการวิจัยจึงมีขั้นตอนตามลำดับขั้นดังนี้

การวิจัยขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจสถานการณ์เศรษฐกิจชุมชนภาคการเกษตรและนอกการเกษตรของชุมชนชาติพันธุ์ด้านการใช้แรงงานในครัวเรือนและการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาและสำรวจเศรษฐกิจครัวเรือนชาติพันธุ์ การประกอบอาชีพแรงงาน รายได้ และสถานการณ์การเคลื่อนย้ายแรงงานของครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์เพื่ออธิบายสถานการณ์เศรษฐกิจชุมชนภาคการเกษตรและนอกการเกษตรของชุมชนชาติพันธุ์ด้านการใช้แรงงานในครัวเรือนและการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้ โดยกำหนดประชากรเป้าหมายที่เลือกศึกษาคือกลุ่มชาติพันธุ์จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง และกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ใน 3 จังหวัดที่ศึกษา จากการลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้นพบการกระจายตัวของประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละจังหวัดส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกลจากตัวเมือง มีวิถีชีวิตพึ่งพิงกับธรรมชาติและการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ด้วยข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณจึงได้ทำการคัดเลือกจากพื้นที่การวิจัยเดิมจากการวิจัยในระยะที่ 1 ที่ผ่านมาซึ่งมีองค์ประกอบของการตั้งถิ่นฐานอยู่ในชนบทห่างไกลความเจริญ และเด็กชาติพันธุ์เหล่านั้นมีโอกาสได้รับการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้น

มัธยมศึกษา ทั้งนี้ชุมชนชาติพันธุ์ต่างๆ ได้ส่งลูกหลานได้เรียนหนังสือในโรงเรียนขยายโอกาสในท้องถิ่นที่ใกล้เคียงเป็นสำคัญเพื่อการขยายประเด็นของการศึกษาให้ครอบคลุมสถานการณ์การผลิตเกษตรครัวเรือน การใช้แรงงาน และสถานการณ์การเคลื่อนย้ายแรงงานของครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นหลักคิดหนึ่งสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรอาชีพที่เหมาะสมกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไป

คณะวิจัยจึงกำหนดเลือกชุมชนหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ตัวแทนกลุ่มละ 1 หมู่บ้าน โดยมีตัวแทนครัวเรือนผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมู่บ้านละ 15 ครัวเรือน ได้แก่

1. ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ หมู่บ้านแม่ปูล่าง ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
2. ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง หมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
3. ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมียน หมู่บ้านใหม่ปางคำใต้ ตำบลผาซางน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ทำการจดบันทึก และการบันทึยระหว่างการสัมภาษณ์มีรายละเอียดประเด็นหลักสำคัญดังนี้

1. จำนวนแรงงานในครัวเรือน
2. การผลิตในภาคการเกษตรและการใช้แรงงานในครัวเรือน
3. การใช้แรงงานในครัวเรือน
4. รายจ่ายในครัวเรือน
5. สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้

โดยที่คณะวิจัยประสานกับผู้นำชุมชนและลงพื้นที่ภาคสนาม มีผู้ช่วยนักวิจัยจำนวน 3 คน ร่วมสัมภาษณ์ครัวเรือนชาติพันธุ์ รวมทั้งสิ้น 45 ครัวเรือน หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่แล้ว ทำการตรวจสอบข้อมูลจำแนกแยกแยะข้อมูลแต่ละส่วนและแต่ละกลุ่มออกมาเพื่อความสะดวกต่อการจัดทำข้อมูล ทำการถอดรหัสข้อมูลจากการจดบันทึก และการถอดเทปบันทึกเสียงเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นการสัมภาษณ์ ส่วนข้อมูลในเชิงตัวเลขทำการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยเพื่อนำเสนอในรูปแบบการบรรยายความ ทำการตีความและอธิบายความเชื่อมโยงข้อมูล ทำการสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุปตามประเด็นที่ศึกษาอย่างสมเหตุสมผล

วิธีการวิจัยขั้นตอนที่ 2 การศึกษาและสำรวจรูปแบบโรงเรียนกับชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร โดยผสมผสานการใช้ระบบทวิภาษาเน้นอธิธานศัพท์ด้านเตรียมอาชีพศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ อันเป็นพื้นฐานการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้เกิดบรรยากาศพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นในโรงเรียนขยายโอกาส

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาและสำรวจข้อมูลระบบการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา การใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์กับการสื่อสารเพื่อการศึกษาของเด็กนักเรียนชาติพันธุ์ และบทบาทชุมชนชาติพันธุ์ต่อการศึกษาเพื่ออนาคต ซึ่งจะนำไปสู่ข้อสรุปสำคัญต่อรูปแบบโรงเรียนกับชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรโดยผสมผสานการใช้ระบบทวิภาษาเน้นอธิธานศัพท์ด้านเตรียมอาชีพศึกษาให้สอดคล้องกับ

สังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ อันเป็นพื้นฐานการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้เกิดบรรยากาศพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นในโรงเรียนขยายโอกาส

ประชากรที่ศึกษาเป็นตัวแทนโรงเรียนมัธยมในท้องถิ่นซึ่งมีจำนวนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ศึกษาอยู่จำนวนมาก เพื่อศึกษาสถานการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ การใช้ภาษาสื่อสารปัญหาอุปสรรคทางการศึกษา แนวคิดและนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้คำอธิบายศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเตรียมอาชีพศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ทั้ง 3 กลุ่มชาติพันธุ์ อันเป็นพื้นฐานการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น คณะวิจัยจึงได้กำหนดเลือกโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาหรือโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงชุมชนหมู่บ้านชาติพันธุ์ที่ศึกษาในกลุ่มแรก จำนวน 3 โรงเรียน โดยมีตัวแทนครูและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาหรือโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นตัวแทนผู้ให้ข้อมูลการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์และการมีส่วนร่วมกับชุมชนหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 30 คน ได้แก่

1. โรงเรียนดอยเวียงผาพิทยา ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ทำการศึกษาความเป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่

2. โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่อิง จังหวัดเชียงใหม่ ทำการศึกษาความเป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

3. โรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังการอนุสรณ์) ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา ทำการศึกษาความเป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน

คณะวิจัยประสานกับโรงเรียนมัธยมเป้าหมาย ผู้นำชุมชนและประชาชนที่เกี่ยวข้อง ทำการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม มีผู้ช่วยนักวิจัยจำนวน 3 คนร่วมเก็บข้อมูล ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus groups) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการจดบันทึก และการบันทึลงระหว่างการสนทนา ในประเด็นหลักที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. สถานการณ์ของระบบการจัดการศึกษาแก่เด็กชาติพันธุ์ในโรงเรียนและแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม

2. สถานการณ์การใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ และการใช้ภาษาสื่อสารในสภาวะแวดล้อมการเรียนการสอนและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนและประเทศ และแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม

3. บทบาทของชุมชนในการประสานการดำรงรักษาภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในโรงเรียน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการถอดรหัสข้อมูลจากการจดบันทึก และการถอดเทปบันทึกเสียงเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นศึกษา การตีความและอธิบายความเชื่อมโยงข้อมูล ทำการสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุปโดยมุ่งตอบประเด็นที่ศึกษาและวัตถุประสงค์การวิจัยให้สมเหตุผล

วิธีการวิจัยขั้นตอนที่ 3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการบูรณาการความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สถานประกอบการกับวิทยาลัยการอาชีพ และหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการ

ขั้นตอนที่ 3 เริ่มต้นจากการประชุมหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับกลาง เป็นการบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและตัวแทนโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลความเจริญและส่วนใหญ่ผู้เรียนเป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ ม้ง และอัวเมี่ยน กับผู้บริหารและคณะครูของวิทยาลัยการอาชีพและวิทยาลัยอาชีวศึกษาในทั้ง 3 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดพะเยา เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการ ในลักษณะของการสนทนากลุ่ม (Focus groups) ในแต่ละจังหวัด ทำการจดบันทึก และการบันทึยระหว่างการสนทนา โดยมีประเด็นหลักของการสนทนากลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังนี้

1. การนำเสนอผลการวิเคราะห์สถานการณ์ทางชาติพันธุ์และการจัดการศึกษาในโรงเรียนชาติพันธุ์

2. การหารือและสร้างข้อสรุปความร่วมมือและการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับวิทยาลัยการอาชีพ และหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา

3. การกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ระบบการจัดการสอน การส่งครูผู้สอนไปสอนในโรงเรียนและการติดตามประเมินผล

ผลการประชุมเกิดการบูรณาการความร่วมมืออย่างมีส่วนร่วมสู่การปฏิบัติการระหว่างโรงเรียนมัศึกษากับวิทยาลัยการอาชีพและหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยการกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ระบบการจัดการสอน การส่งครูผู้สอนไปสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา และการติดตามประเมินผลรายละเอียดเชิงปฏิบัติการดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น

- 1.1 วิทยาเทคนิคเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น วิชาช่างเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีนให้กับกลุ่มนักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ในโรงเรียนดอยเวียงผาพิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

- 1.2 วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง อำเภอปง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น งานเครื่องกลการเกษตร สาขาวิชาช่างยนต์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังการอนุสรณ์) อำเภอปง จังหวัดเชียงราย

- 1.3 วิทยาเทคนิคสันกำแพง อำเภอแม่อน ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น ประเภทงานประดิษฐ์ของชำร่วยจากผ้า สาขาวิชาการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

2. หลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นทางช่างฝีมือ

2.1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ สาขาวิชาการขายออนไลน์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

2.2 วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ อีวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

3.1 วิทยาลัยเทคนิคเชียงคำ อำเภอเชียงคำ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อีวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

3.2 วิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อีวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

3.3 วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชางานจักรยานยนต์ และสาขาวิชางานเครื่องยนต์เล็ก ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ในโรงเรียนบ้านเทิดไทย ตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

การติดตามประเมินผลฝึกอบรมการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยคณะวิจัยลงพื้นที่จัดสนทนากลุ่มกับครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และวิทยาลัย รวมทั้งนักเรียนชาติพันธุ์ เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ รวมทั้งข้อคิดเห็นเชิงวิชาการจากคณะครูผู้บริหารในโรงเรียนและวิทยาลัยที่ให้การฝึกอบรม ทำการจดบันทึก และการบันทึลงระหว่างการสนทนา ตามประเด็นสำคัญหลักดังนี้

1. กระบวนการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรฝึกอบรม ข้อจำกัดในการจัดศึกษา
2. ผลการเรียนรู้ และพฤติกรรม
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์
4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติการต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนนักเรียนชาติพันธุ์

การบูรณาการความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการจากการประชุมหารือร่วมกันในแต่ละจังหวัดก่อให้เกิดข้อสรุปของการบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่สามารถพัฒนาและสร้างรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นด้านอาชีวศึกษาและเห็นผลเชิงประจักษ์ในการเข้าสู่กำลังแรงงานในสถานประกอบการสำหรับกลุ่มคนชาติพันธุ์ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และมีจุดเริ่มต้นการศึกษาจากระบบการศึกษาในท้องถิ่นที่ยังคงมีความไม่เสมอภาคในมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาภาคสนาม การปฏิบัติการ และการวิเคราะห์หาข้อสรุปเชิงนโยบายระหว่างกลุ่มปฏิบัติการและกลุ่มผู้บริหารขององค์การทางการศึกษา คณะวิจัย

จะได้ข้อเสนอรูปแบบของการบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมความพร้อมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มประชากรแรงงานที่มีอยู่จำนวนมากในท้องถิ่นชนบท คือกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษาด้วยเหตุทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม และข้อจำกัดของการเข้าถึงการศึกษา

ผลจากการศึกษาจะถูกนำมาสังเคราะห์กระบวนการบูรณาการและขับเคลื่อนทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติการในพื้นที่ที่เป็นรูปแบบ (Model) ที่สามารถนำไปปรับใช้ในระบบการจัดการศึกษาภาคอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มกำลังคนในสถานศึกษา และการส่งเสริมพัฒนาอาชีพทางช่างเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทย ซึ่งจะนำเสนอใน 3 ระดับสำคัญ ได้แก่

1. การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับต้น
2. การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับกลาง
3. การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับสูงและมีผลกระทบต่อการทำงานและการประกอบอาชีพในระดับสูง

การจัดทำข้อเสนอการกำหนดมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนของนักเรียนชาติพันธุ์ ตั้งแต่โรงเรียนขยายโอกาสจนเข้าสู่การศึกษาด้านอาชีวศึกษา และการมีงานทำ โดยคณะวิจัยจะได้นำเสนอข้อสรุปในเชิงกระบวนการที่จะส่งผลกระทบที่ดีต่อการใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาความเท่าเทียมด้านโอกาส และเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มประชากรแรงงานที่มีอยู่จำนวนมากในท้องถิ่นชนบท กลุ่มชนชาติพันธุ์ที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษาด้วยเหตุทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม และข้อจำกัดของการเข้าถึงการศึกษา ควรมีมาตรการขับเคลื่อน 3 ระดับดังนี้

1. มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับต้น
2. มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับกลาง
3. มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับสูงและมีผลกระทบต่อการทำงานและการประกอบอาชีพในระดับสูง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมพันธ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2” ผลการวิจัยนำเสนอออกเป็น 5 ประเด็นที่สอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์การศึกษาของโครงการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์เศรษฐกิจชุมชนภาคการเกษตรและนอกการเกษตรของชุมชนชาติพันธุ์ด้านการใช้แรงงานในครัวเรือนและการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือน เพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้

2. รูปแบบโรงเรียนกับชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรโดยผสมผสานการใช้ระบบทวิภาษาเน้นอธิธานศัพท์ด้านเตรียมอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ อันเป็นพื้นฐานการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้เกิดบรรยากาศพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นในโรงเรียนขยายโอกาส

3. การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการเสริมสร้างทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น สำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ โดยการมีส่วนร่วมของสถาบันอาชีวศึกษา โรงเรียน และชุมชนท้องถิ่น

4. การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นชาติพันธุ์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สถานประกอบการ และวิทยาลัยการอาชีพหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการ

5. การกำหนดมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ของนักเรียนชาติพันธุ์ ตั้งแต่โรงเรียนขยายโอกาสจนเข้าสู่การศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการทำงาน

สถานการณ์เศรษฐกิจชุมชนภาคการเกษตรและนอกการเกษตรของชุมชนชาติพันธุ์ด้านการใช้แรงงานในครัวเรือนและการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือน เพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้

ระบบเศรษฐกิจครัวเรือนหรือครอบครัวและชุมชนในท้องถิ่นชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาองค์ความรู้ท้องถิ่นชาติพันธุ์ที่สืบทอดมา ลักษณะที่ตั้งภูมิประเทศของชุมชน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และการได้รับการส่งเสริมความรู้ทางการเกษตร แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีเป้าหมายการผลิตเดียวกันเพื่อการดำรงอยู่ รักษาตัวได้ให้รอดอยู่ของครัวเรือน ให้สมาชิกเลี้ยงตัวเองได้และเกิดการผลิตซ้ำในครอบครัวและชุมชนได้ การผลิตจึงมีลักษณะเพื่อบริโภคในครัวเรือนและผลิตเพื่อขายได้ให้เงินซื้อสินค้าใช้สอยในการดำรงชีวิต และเลี้ยงบุตรหลานมากกว่าการคิดขยายการผลิตให้ใหญ่โตให้มีกำไรสูงสุดในเชิงธุรกิจ ครัวเรือนจึงมีลักษณะเป็นผู้ผลิตอิสระที่ใช้แรงงานของสมาชิกในครัวเรือนเพราะเป็นสิ่งที่มียู่แล้วโดยธรรมชาติ โดยเน้นใช้แรงงานครัวเรือนบนที่ดินเพื่อให้เกิดผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเลี้ยงครอบครัว แต่เดิมปลูกข้าวต่อมาเมื่อจำนวนคนต่อเนื้อที่เพิ่มขึ้นก็ทำให้แรงงานของครัวเรือนปลูกพืชที่ใช้ที่ดินน้อยลงแต่ใช้แรงงานเข้มข้น เช่น ปลูกพืชผักหรือเลี้ยงสัตว์ ทำกิจกรรมการค้าขายย่อยและบริการ หรือการส่งสมาชิกบางคนออกไปขายแรงงานนอกชุมชน เพื่อส่งเงินกลับมาช่วยเหลือจนเจือคนในครัวเรือนที่อยู่ในชุมชน การผลิตของผู้ผลิตอิสระขนาดเล็กของกลุ่มชาติพันธุ์โดยส่วนใหญ่จะแตกต่างจากการผลิตแบบทุนนิยมที่มีการผลิตขนาดใหญ่ ใช้ทุนสูงใช้ที่ดินและแรงงานจำนวนมาก

ระบบเศรษฐกิจครัวเรือนและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นระบบที่ฝังตัวอยู่ในพื้นที่ ด้วยสายญาติมิตรสังคมวัฒนธรรมประเพณีชาติพันธุ์ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ที่มีเขตพื้นที่ครอบครัวตั้งแต่หมู่บ้านจนขยายวงกว้างไปถึงเขตภาษาและวัฒนธรรมชนชาติ หากแต่เศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ปัจจุบันยังคงดำรงอยู่ได้ในระดับหนึ่ง เพราะการปรับตัวและการต่อสู้ดิ้นรนของชาวบ้าน โดยการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากการเพาะปลูกข้าวไปสู่การปลูกพืชหลายชนิด และประกอบอาชีพหลากหลายควบคู่กันไป ทั้งในด้านการรับจ้าง การค้าขายและการบริการ จนไปถึงการทำงานรับจ้างขายแรงงานในต่างถิ่นเพื่อรักษาครอบครัวให้อยู่รอด จากการศึกษาข้อมูลภาคสนาม การจัดประชุมกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ ม้ง และอัวเมี่ยน (เย้า) ที่เป็นพื้นที่กรณีศึกษาได้ข้อมูลสำคัญที่สามารถอธิบายบริบททางเศรษฐกิจครัวเรือน การประกอบอาชีพในท้องถิ่นและการใช้แรงงานในครัวเรือน ดังนี้

1. แรงงานในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนชาติพันธุ์ซึ่งเป็นแรงงานพื้นฐานสำคัญของครัวเรือนต่อการผลิตการเกษตรอยู่ระหว่าง 4-7 คน ในขณะที่ 2 ใน 3 ของสมาชิกครัวเรือนนั้นเป็นผู้สูงวัยที่อาจสามารถช่วยงานในไร่สวนได้บ้างแต่ไม่เต็มประสิทธิภาพ และยังมีเด็กเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียนที่ยังมิใช่ช่วยแรงงานอย่างเต็มที่แต่ก็สามารถพึ่งพิงการใช้แรงงานในครัวเรือนได้ในระดับหนึ่ง แรงงานหลักของแต่ละครัวเรือนจึงเป็นพ่อและแม่ และสมาชิกในครัวเรือนวัยกลางคน กลุ่มคนเหล่านี้เป็นกลุ่มชนรุ่นกลางที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคมชาติพันธุ์ที่ทดแทนหรือสืบทอดจากกลุ่มชนแรกๆ ที่อพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่น

ฐานในชุมชน และยังมีโอกาสได้รับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงระดับมัธยมต้นกว่า ร้อยละ 45

กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 4-6 คน เป็นลักษณะครัวเรือนขยายดั้งเดิมตามวัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่มีการผลิตประชากรมากเพื่อการใช้แรงงานในครัวเรือนและด้วยการไม่สามารถควบคุมประชากรในครัวเรือนได้เพราะขาดการวางแผนครอบครัว การใช้แรงงานในภาคการเกษตรจะทำร่วมกันระหว่างชายหญิง พ่อและแม่เป็นหลักในการทำการเกษตร ส่วนลูกหลานในแต่ละครัวเรือนอาจจะมียาก 3-4 คนในหนึ่งครัวเรือนที่จะเป็นแรงงานช่วยในการเตรียมพื้นที่เพาะปลูก การปลูกพืช การดูแลตายหญ้า และการเก็บเกี่ยวผลผลิต ถึงแม้ว่าจะมีภาระในการเรียนหนังสือด้วยก็ตาม ลูกหลานบางครัวเรือนต้องขาดเรียนเพื่อไปช่วยครอบครัวทำงานในไร่สวน เพราะการคำนึงถึงวิถีการดำรงชีพและเกษตรกรรมชาติพันธุ์ที่ต้องตามไปช่วยงานพ่อแม่มากกว่าการต้องไปเรียนศึกษาที่ทั้งตัวเด็กและผู้ใหญ่เองยังมีแนวคิดที่ว่า การศึกษายังไม่ใช่ปัจจัยสนับสนุนความอยู่รอดของครัวเรือนได้ในขณะนี้ อาจด้วยภาวะของความยากจนและความต้องการแรงงานในภาคการเกษตรของครัวเรือน จึงทำให้ความสำคัญต่อการประกอบอาชีพในครัวเรือนมากกว่าการศึกษา และเพราะคุณภาพการศึกษาของคนในครัวเรือนที่อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 50 มีระดับการศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในขณะอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่เคยได้รับการศึกษาได้เลย แสดงให้เห็นว่าคนรุ่นเก่าและคนรุ่นกลางที่ไม่ได้รับการศึกษามองเห็นว่าการศึกษายังไม่เรื่องสำคัญต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอด ด้วยในภาพรวมของชุมชนชาติพันธุ์ลาหู่ยังมีรายได้ต่ำอยู่ในภาวะของความยากจน วิถีชีวิตที่พึ่งพิงกับธรรมชาติและการเกษตรกรรมเลี้ยงชีพเป็นส่วนใหญ่ เด็กเยาวชนยังถูกกล่อมเกล่าในทฤษฎีเดิม แม้มีโอกาสดำเนินเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 5-6 คน แม้ยังมีกระจายอยู่บ้างบางครัวเรือนที่มากกว่า 10 คนในหนึ่งครัวเรือน เพราะมีลักษณะของครัวเรือนแบบขยายตามจารีตประเพณีท้องถิ่นชาติพันธุ์ที่ประกอบด้วย ปู่ ย่า พ่อ แม่ ลูก บางครัวเรือนมีลูกเขย ลูกสะใภ้ และหลานร่วมอยู่ด้วย โดยเฉพาะเมื่อฝ่ายหญิงแต่งงานแล้วจะย้ายไปอยู่บ้านฝ่ายชายเพื่อเป็นแรงงานในครัวเรือนและการดูแลบ้านเรือน ทุกคนสามารถเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพในขณะที่อยู่ในชุมชนสามารถช่วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจครัวเรือนได้ ผู้สูงอายุชายหญิงกลุ่มชาติพันธุ์ม้งยังแข็งแรงและสามารถเป็นแรงงานในการทำเกษตรกรรมได้ ลูกหลานหากว่างเว้นจากการเรียนก็สามารถมาเป็นแรงงานในการเกษตรได้เช่นกัน กลุ่มชาติพันธุ์ม้งส่วนใหญ่ร้อยละ 61.5 ไม่ได้รับการศึกษาใดๆ เลย ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มคนวัยกลางคนและเป็นแรงงานหลักของครัวเรือน แต่ยังมีความหวังต่อลูกหลานคนรุ่นใหม่ให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นในสาขาวิชาชีพที่เหมาะสมจะได้มีโอกาสสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวต่อไป ในขณะที่ตนเองยังคงยึดถือประกอบอาชีพเกษตรกรรมในท้องถิ่น และการแสวงหาโอกาสการปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีการส่งเสริมจากโครงการหลวง เกษตรที่สูงเป็นต้นเพื่อให้เกิดการผลิตการเกษตรที่ตนเองสามารถทำได้ตามศักยภาพ

กลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 5-7 คน เป็นครอบครัวใหญ่ที่มีวิถีวัฒนธรรมและการดำรงชีพแบบดั้งเดิมจึงมีลักษณะของครัวเรือนแบบขยาย การมีลูกมากหรือมีสมาชิกในครัวเรือนมากเป็นผลต่อการใช้แรงงานในการเกษตรการเพาะปลูกพืช หรือหากไม่เพียงพอแล้วสามารถเพิ่มจำนวนสมาชิกในครัวเรือนได้อีกรูปแบบหนึ่งคือการรับบุตรบุญธรรมตามประเพณี

ความเชื่อของกลุ่มชน ในชุมชนมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสูงมีการแข่งขันการสร้างฐานะโดยส่วนใหญ่มิรายได้จากภาคการเกษตร การค้าขายและการไปทำงานต่างประเทศ ส่วนครัวเรือนยากจนมีรายได้ต่ำยังคงดำรงชีพอยู่กับการเกษตรบนเนื้อที่จำกัดและรายได้จากการรับจ้างในภาคการเกษตรเพื่อเลี้ยงชีพ ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่มีฐานะปานกลางและยากจน ส่วนครัวเรือนที่มีฐานะดีจะมีจำนวนสมาชิกเพียงแค่ 3-4 คนเท่านั้นและเป็นครัวเรือนเดี่ยว การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงสังคมที่มีความแตกต่างกันโดยเฉพาะด้านการศึกษา ร้อยละ 50 สามารถเข้าถึงการศึกษาในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 และร้อยละ 33.2 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยกลางคน จึงให้ความสำคัญต่อการศึกษาของบุตรหลานเท่าที่สามารถส่งให้เรียนในระดับที่สูงได้เพื่อจะได้มีงานทำที่ดีไม่ต้องลำบากเหนื่อยเหมือนพ่อแม่ ขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและยากจนก็มีความมุ่งหวังเช่นกันที่จะให้บุตรหลานได้เรียนและทำงานที่ดี

2. การผลิตในภาคการเกษตรและการใช้แรงงานในครัวเรือน

เกษตรกรรมแบบครอบครัวหรือเกษตรรายย่อย ซึ่งครอบครัวเกษตรเป็นเจ้าของและใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก โดยมีทรัพยากรที่ใช้ในการทำเกษตรได้แก่ ที่ดิน พันธุ์พืช สัตว์เลี้ยง บ้านพัก แรงงาน เงินทุน อุปกรณ์และเครื่องจักรเป็นทุนสำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ตามอัตภาพเป็นการหาเลี้ยงชีพให้พอเพียงต่อครอบครัว มิใช่หวังผลกำไรสูงสุดทางธุรกิจ ครอบครัวเป็นแหล่งจ้างงาน (จ้างงานตนเอง) จะทำงานหนักและทุ่มเทให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารและปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพของสมาชิกในครอบครัว และเป็นแหล่งรายได้เพื่อให้ได้เงินมาซื้อสินค้าและใช้สอยเกี่ยวกับค่าอาหาร ค่ายารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ค่าเลี้ยงดูบุตรหลาน และค่าใช้จ่ายเป็นทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่อไป ในส่วนนี้จึงเป็นรายได้หลักของครอบครัวหรือในครัวเรือนนั้นๆ และรายได้อื่นๆ อันเกิดจากกิจกรรมภายนอกการเกษตร เช่น การรับจ้างในโรงงาน ร้านอาหาร การค้าขายสินค้า การทำธุรกิจเป็นต้นที่เป็นรายได้อีกทางหนึ่งสนับสนุนครัวเรือนโดยเฉพาะครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะก่อให้เกิดรายได้นอกเหนือจากรายได้จากการเกษตรแล้ว ทั้งที่ย่อมขึ้นอยู่กับโอกาสและความสามารถเฉพาะตัวที่จะก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ครัวเรือนในช่องทางนี้ ความพยายามเพิ่มช่องทางของรายได้มีหลายสาเหตุ สาเหตุหนึ่งเพราะปัญหาในเรื่องข้อจำกัดของที่ดิน ขนาดที่ดิน การถือครอง และการใช้ประโยชน์ในทางเกษตรที่ก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือนไม่เพียงพอ ด้วยไม่สามารถขยายที่ดินได้ในขณะที่จำนวนประชากรในครัวเรือนเพิ่มขึ้น การแบ่งปันและการแย่งชิงทรัพยากรที่ดินผืนสุดท้ายกับหน่วยงานภาครัฐ อาทิ ป่าไม้ ป่าสงวนที่ประกาศเขตพื้นที่ป่าทับซ้อนกับที่ดินทำกินเดิมของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ใช้ประโยชน์และครอบครองมาก่อน ในขณะที่บางส่วนอาจถูกแบ่งขายไป ดังนั้นการเพิ่มพื้นที่การเกษตรจึงมีทางเลือกคือ “การเช่าที่ดิน” เป็นส่วนใหญ่สำหรับครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีรายได้น้อยหรือยากจนไม่สามารถที่จะซื้อขายเพื่อเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองได้ จึงเป็นปัญหาและเกิดขึ้นในทุกท้องถิ่นชุมชนชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณป่า ภูเขาสูงและแหล่งต้นน้ำ

ระบบเศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ในภาคการเกษตรจึงมีปัจจัยขึ้นอยู่กับขนาดที่ดิน แรงงานในครัวเรือน ทักษะการผลิตที่มีอยู่ในขณะที่ต้องเผชิญกับอำนาจการต่อรองกับพ่อค้าท้องถิ่น พ่อค้าคนกลาง หรือเจ้าของธุรกิจเกษตรในเรื่องของราคาสินค้าหรือราคาผลผลิตทางการเกษตร คุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาด รวมถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การพึ่งพิงสภาพธรรมชาติ และภาวะเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการผลิตการเกษตรในชุมชนท้องถิ่นชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ผลผลิตโดยส่วนใหญ่จึงมีรูปแบบทางการเกษตรได้แก่ ข้าวไร่ ข้าวโพด ถั่วลิสง ลำไย เงาะ ถั่วลิสง และการปศุสัตว์ขนาดเล็กในครัวเรือน ทั้งที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในวัฒนธรรมการผลิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ความเหมาะสมในภูมิอากาศและที่ตั้ง และการส่งเสริมการเกษตรที่ส่งจากหน่วยงานโครงการหลวง และเกษตรอำเภอ เป็นต้น

กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ มีผลผลิตจากการเกษตรที่ใช้บริโภคในครัวเรือนและเป็นแหล่งรายได้สำคัญกว่าร้อยละ 80 ของครัวเรือนในชุมชนที่เกิดจากการผลิตเกษตรกรรม การทำนา การทำข้าวไร่ การปลูกข้าวโพด ไร่ซิง ผักกาด และถั่วแดงที่สามารถก่อให้เกิดรายได้เฉลี่ย 74,800 บาทต่อปี การทำสวนลิ้นจี่และลำไยทำให้มีรายได้เฉลี่ย 27,857 บาทต่อปี และการรับจ้างทำนาทำไร่มีรายได้เฉลี่ย 40,000 บาทต่อปี ในขณะที่การเลี้ยงสัตว์ประเภทไก่ และสุกรนั้นเพื่อการประกอบพิธีกรรมและบริโภคในครัวเรือน บ้างขายให้กับคนในชุมชนด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าวซึ่งมิใช่การเลี้ยงเพื่อการค้าขาย การเกษตรกรรมจึงเป็นอาชีพหลักของครัวเรือนชาติพันธุ์ลาหู่ด้วยสภาพที่ตั้งของชุมชนท้องถิ่นเป็นภูเขาสูงมีความลาดเอียงเกินกว่า 40% ส่วนใหญ่จึงเป็นพื้นที่เขตป่าสงวนและเขตอุทยานแห่งชาติที่ตั้งของชุมชนจะอยู่บริเวณที่ราบหุบเขามีแม่น้ำไหลผ่าน มีภูมิอากาศแบบกึ่งเขตร้อน ในฤดูหนาวอากาศจะหนาวจึงมีหมอกปกคลุมเนื่องจากภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าเขตรักษา สภาพป่าทั่วไปในพื้นที่เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ บริเวณที่มีความชื้นสูงบริเวณที่ราบตามหุบเขา หรือตามร่องห้วยจะพบป่าดิบแล้งได้ทั่วไป สำหรับบริเวณไหล่เขาหรือพื้นที่สภาพดินไม่มีความอุดมสมบูรณ์ จะเป็นป่าเต็งรัง หรือป่าสนผสมเต็งรังขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก สำหรับบนยอดเขาบริเวณที่ไม่ถูกบุกรุกทำลายมาก่อนจะพบป่าดิบอยู่ทั่วไปมีพืชตระกูลไผ่ เช่น ป่าไผ่ เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์

ปัจจัยการผลิตด้านที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูก พบว่ามีการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกคิดเป็นร้อยละ 86.7 ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ส.ป.ก. บางพื้นที่เป็นการใช้ประโยชน์จากที่ดินเปล่าไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ได้รับการอนุมัติให้ใช้ประโยชน์จากหน่วยงานป่าไม้ซึ่งประสบปัญหาการทับซ้อนของพื้นที่ ส่วนครัวเรือนร้อยละ 13.3 ไม่มีที่ดินทำกินจึงมีความจำเป็นต้องเช่าเพื่อนบ้าน หรือเช่าที่ดินนายทุนเพื่อการทำการเกษตรในแต่ละปีเพราะที่ดินในบริเวณชุมชน หรือนอกชุมชนหลายผืนหลายแห่งเป็นของนายทุนจากภายนอกชุมชนที่มีกรรมสิทธิ์ถึงครองและใช้ประโยชน์อยู่ สำหรับขนาดการใช้ประโยชน์จากที่ดินในการเพาะปลูกทำการเกษตรนั้นมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับกรอบครองและการเข้าถึงที่ดิน ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ประมาณ 5-10 ไร่ หรือมากกว่านั้น ส่วนใหญ่ปลูกข้าวไร่เพื่อบริโภคในครัวเรือน และข้าวโพดเพื่อเลี้ยงสัตว์และขาย บางครัวเรือนร้อยละ 20 มีที่ดินทำนาปลูกข้าวนาปีเพื่อการบริโภคและขาย

การใช้แรงงานในภาคการเกษตร เช่น การทำนา ปลูกข้าวไร่ที่ต้องมีการเตรียมผืนดินเพื่อการเพาะปลูก การไถหว่านกล้า การปลูกพืช การดูแลตายหญ้า ใส่ปุ๋ย รวมถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตทั้งขายและหญิงเป็นแรงงานสำคัญ หมายถึง พ่อแม่ และคนที่อยู่ในครัวเรือนเดียวกัน รวมทั้งเด็กเยาวชนที่

เรียนหนังสืออยู่ในชุมชน เมื่อถึงฤดูกาลทำไร่นาจะไม่ค่อยไปเรียนหนังสือแต่จะไปช่วยพ่อแม่ในไร่นา เพราะไม่ต้องเสียค่าจ้างแรงงานโดยเฉพาะครัวเรือนที่มีฐานะยากจนหรือรายได้น้อยเพื่อลดต้นทุนค่าจ้างแรงงาน เพราะห้วงเวลาการทำไร่นาเป็นช่วงๆ เวลาไม่ได้ทำตลอดทั้งปี พฤติกรรมการผลิต การเกษตรจึงพบว่าเด็กเยาวชนชนชาติพันธุ์ลาหู่สามารถเป็นแรงงานสำคัญได้ในช่วงเวลาของการเพาะปลูก และการเก็บเกี่ยวได้ ส่วนเรื่องการเรียนยังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องแม้ทางโรงเรียนจะมีมาตรการและการให้คำแนะนำแก่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองแล้วก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาค่าจ้างแรงงานได้ และผลที่เกิดขึ้นจึงเป็นสาเหตุของการออกจากโรงเรียนกลางคันของเด็กนักเรียนชนชาติพันธุ์ลาหู่ นอกจากการทำนาและข้าวไร่แล้วพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ การปลูกข้าวโพดที่จะมีการปลูกทุกครัวเรือนซึ่งทำให้มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 74,800 บาทต่อปี และบางสวนที่มีที่ดินจะทำสวนลิ้นจี่และสวนลำไย สวนลิ้นจี่จะให้ผลผลิตและรายได้มากกว่าสวนลำไยอยู่ที่ประมาณ 50,000 บาทต่อปี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ชายจะเป็นแรงงานหลักในการทำสวนขณะที่ผู้หญิงจะเป็นแรงงานสำคัญร่วมกัน พืชเศรษฐกิจประเภทข้าวโพดมีความเข้มข้นเฉพาะในช่วงของการปลูกและการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมากในแต่ละครั้งและระยะเวลาซึ่งหมายถึงแรงงานทุกคนในครัวเรือนรวมทั้งเด็กเยาวชนด้วย ส่วนการดูแลตายหญ้า ใส่ปุ๋ย พ่อแม่จะเป็นแรงงานสำคัญ

นอกจากนั้นการใช้แรงงานในการรับจ้างทำนาทำไร่ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นผู้หญิงที่เป็นแรงงานสำคัญในการออกไปรับจ้าง โดยได้ค่าตอบแทนจากนายจ้างเพื่อนบ้านในชุมชน และนายจ้างจากภายนอกชุมชนที่เข้ามาว่าจ้างแรงงานจำนวนมากโดยเฉพาะในช่วงของการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว ข้าวโพด และลิ้นจี่ ดังนั้นรายได้ส่วนหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ประมาณ 40,000 บาทต่อปีจึงมาจากการรับจ้างในภาคการเกษตร ส่วนกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์พบมีในชุมชนชนชาติพันธุ์ลาหู่ คือ ไก่ และสุกร แต่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มากนักเพราะส่วนใหญ่ใช้เพื่อการประกอบพิธีกรรมและการบริโภคในครัวเรือน

กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง มีผลผลิตจากการเกษตรที่ใช้บริโภคในครัวเรือนและเป็นแหล่งรายได้สำคัญของครัวเรือนในชุมชนที่เกิดจากการผลิตเกษตรกรรม การทำนาปี ปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด ลิ้นจี่ และสวนกล้วย การปลูกข้าวไร่เพื่อการบริโภคเท่านั้นและให้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี ส่วนข้าวโพดเช่นกันปลูกจำนวนไม่มากเพียงพอต่อการบริโภคและเลี้ยงสัตว์ ส่วนพืชที่ก่อให้เกิดรายได้ในครัวเรือนในพื้นที่ศึกษาพบว่า ลิ้นจี่ก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือนประมาณ 50,000 บาทต่อปี ส่วนกล้วยประมาณ 40,000 บาทต่อปี และพืชเศรษฐกิจบนพื้นที่สูงอื่นๆ ที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากโครงการหลวงและเกษตรที่สูง ประเภท ลิ้นจี่ อะโวคาโด พลับ เป็นต้น แหล่งน้ำที่ใช้มาจากลำน้ำแม่สาใหม่ และน้ำที่ไหลมาจากป่าไผ่สอยและป่าพันฟู การให้น้ำลิ้นจี่จะให้โดยการวางท่อพีวีซี ต่อกับหัวสปริงเกลอร์ หรือในกรณีที่ไม่ได้วางท่อพีวีซี บางรายใช้วิธีลากสายยางที่ต่อกับหัวสปริงเกลอร์ไปตามต้นลิ้นจี่ ส่วนไม้ผลชนิดอื่นจะไม่มีการให้น้ำ แต่จะใช้น้ำฝนแทน นอกจากนั้นหลายครัวเรือนปลูกผักเพื่อการค้า ได้แก่ กะหล่ำปลี ผักกาดขาว หัวไชเท้า แครอท มันฝรั่ง ซาโยเต้ยอดผล และพริก เป็นต้น ส่วนผักเมืองหนาว เช่น สลัด ต่างๆ และผักในโรงเรือนได้รับการส่งเสริมจากมูลนิธิโครงการหลวงบ้านแม่สาใหม่ ได้แก่ พริกหวาน และมะเขือเทศพันธุ์กินเนื้อ แหล่งน้ำที่ใช้สำหรับผักคือจากน้ำฝน และลำห้วยแม่สาใหม่ ส่วนผักโรงเรือนน้ำได้มาจากการขุดบ่อน้ำ หรือบ่อบาดาล ให้น้ำในระบบน้ำหยดที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นจากพืชเศรษฐกิจหลัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือโครงการของแต่ละครัวเรือนที่สนใจ

กิจกรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าวเป็นผลมาจากลักษณะโดยทั่วไปของดินในพื้นที่ภูเขา ซึ่งมีความลาดชันมากกว่า 35% ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้ว ส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่าง ๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง หรือป่าดิบชื้น ตั้งอยู่บริเวณลุ่มน้ำแม่สาใหม่ที่เกิดจากตาน้ำซับในป่าอนุรักษ์ แล้วไหลผ่านชุมชนและพื้นที่การเกษตร และมาบรรจบกับน้ำที่ไหลมาจากป่าใช้สอยและป่าฟื้นฟู ลำน้ำแม่สาใหม่นี้จะมีน้ำไหลตลอด เป็นแหล่งน้ำในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดของหมู่บ้านตั้งแต่การอุปโภคบริโภค รวมทั้งการทางการเกษตรของหมู่บ้าน แต่การนำน้ำไปใช้ประโยชน์โดยเฉพาะด้านการเกษตรยังไม่สามารถทำได้ครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ทั้งหมดเนื่องจากปัญหาทางด้านสภาพภูมิประเทศของหมู่บ้านซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดชัน ทำให้การนำน้ำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรของหมู่บ้านยังจำกัดอยู่เฉพาะในพื้นที่ ที่ทำการเพาะปลูกบริเวณที่ลุ่มติดกับลำน้ำแม่สาใหม่ และในพื้นที่เพาะปลูกบางส่วน ซึ่งมีเส้นทางของลำเหมืองไหลผ่านเท่านั้น ฉะนั้นจึงทำการเพาะปลูกได้ดีในช่วงฤดูฝน

กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ใช้แรงงานในครัวเรือนที่มีอยู่ระหว่าง 5-6 คนหรือมากกว่านั้น ที่รวมทั้งความช่วยเหลือจากเครือญาติตระกูลแซ่ ในการผลิตการเกษตร ทั้งหญิงและชายมีความเข้มแข็งในการทำกิจกรรมทางการเกษตร เด็กเยาวชนยังเป็นแรงงานหนึ่งในกระบวนการผลิตการเกษตรของครัวเรือนในวันหยุด และช่วงปิดภาคเรียน จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนดังกล่าวจึงมีการจ้างแรงงานเพื่อในไร่ข้าว และข้าวโพด ที่ก่อให้เกิดรายได้ส่วนหนึ่งแก่ครัวเรือนชาติพันธุ์ม้ง พบว่าผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงส่วนผู้ชายมีจำนวนน้อยที่ออกไปรับจ้างในภาคการเกษตร

กลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวน ทำไร่ และการเลี้ยงสัตว์ มีผลผลิตจากการเกษตรที่ใช้บริโภคในครัวเรือนและเป็นแหล่งรายได้สำคัญของครัวเรือนในชุมชนที่เกิดจากการผลิตเกษตรกรรม การทำนาทำไร่ โดยเฉพาะไร่ข้าวโพด ที่ก่อให้เกิดรายได้เฉลี่ยประมาณ 300,000 บาทต่อปี พืชเศรษฐกิจประมาณร้อยละ 80 เป็นสวนลิ้นจี่ ที่มีรายได้มากกว่า 60,000 บาทต่อปี นอกจากนั้นจะทำสวนอาโวคาโด สวนยางพาราบ้างเล็กน้อย บางส่วนทำสวนลำไย และเงาะมีรายได้ประมาณ 30,000-40,000 บาทต่อปี ในส่วนนี้เป็นรายได้ส่วนหนึ่งของครัวเรือนในชุมชนเฉพาะในภาคการเกษตร ส่วนการทำไร่ส่วนมากจะเป็นไร่ข้าว และไร่ข้าวโพด ส่วนที่เหลือจะเป็นการปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ผักคะน้า กะหล่ำปลี สำหรับการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้นเช่น สุกร เป็ด ไก่ เป็นต้น การใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนชาติพันธุ์อัวเมี่ยนพบว่า ส่วนใหญ่พ่อแม่จะเป็นแรงงานสำคัญในการประกอบกิจกรรมทางการเกษตรในขณะที่บางครัวเรือนมีจำนวนสมาชิกวัยแรงงานที่อยู่ในชุมชนก็มีส่วนร่วมเป็นแรงงานสำคัญในไร่สวน ส่วนผู้สูงอายุคนชราในครัวเรือนไม่สามารถพึ่งพิงแรงงานได้ในขณะที่เด็กเยาวชนสามารถเป็นแรงงานได้ในช่วงของวันหยุดเรียนเท่านั้น

สืบเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่บังคับให้คนในชุมชนต้องทำมาหาเลี้ยงคนในครอบครัวจึงมีการแข่งขันเพื่อการประกอบอาชีพที่ดีและมั่นคง มีรายได้เลี้ยงดูครอบครัวสามารถส่งเสียบุตรหลานให้สูงขึ้นมีอาชีพที่ดีในอนาคตประกอบกับการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่หุบเขาดงป่าสงวนทำให้วิถีชีวิตดั้งเดิมที่ทำเกษตรกรรมต้องเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นที่ไม่กระทบต่อกฎหมายจากภาครัฐ คนในชุมชนทำการเกษตรเป็น 30 - 50 ปี หลายคนต้องเปลี่ยนอาชีพใหม่เพื่อไปทำอย่างอื่น เช่น แรงงานก่อสร้าง ค่าขาย หรือ รับจ้างอื่นๆ ก็ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป

3. การใช้แรงงานนอกภาคการเกษตร

แหล่งรายได้นอกภาคการเกษตรเป็นอีกช่องทางหนึ่งของครัวเรือนเกษตรกรรมชาติพันธุ์ เพราะต้องการให้ครอบครัวมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ การพึ่งพิงกิจกรรมทางเกษตรอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการสร้างรายได้หรือการดำรงชีพในสังคมปัจจุบัน แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จึงมีวิธีการและช่องทางในการแสวงหารายได้อื่น ๆ นอกเหนือจากการเกษตรกรรมของครัวเรือน ตามศักยภาพของตนและคนในครอบครัว ดังนี้

กลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน ในเวลาว่างหรือนอกฤดูกาลเกษตร ผู้หญิงจะปักผ้าลวดลายอัวเมี่ยนเพื่อตัดเย็บเสื้อผ้าและกางเกงไว้สวมใส่หรือจำหน่ายเป็นรายได้เสริม และบางครอบครัวที่ประสบปัญหาพื้นที่ทำกินเป็นพื้นที่ทับซ้อนกับเขตป่าสงวน ส่งผลให้ไม่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ เนื่องจากขาดพื้นที่ทำกินต้องหารายได้จากการประกอบอาชีพอื่นเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวโดยมีอาชีพที่คนในชุมชนทำ คือ การค้าขาย ซึ่งต้องเดินทางไปค้าขายในต่างจังหวัด หรือในเขตตัวเมืองที่มีความเจริญ เช่น จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น คนชุมชนต้องอพยพย้ายถิ่นเพื่อไปประกอบอาชีพ ส่งผลให้บางครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าขายแล้วได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า โดยก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 200,000 บาทต่อปี นอกจากนี้ มีอาชีพที่ได้รับความนิยมของคนในชุมชน คือ การเป็นแรงงานทำงานที่ต่างประเทศ เช่น ประเทศเกาหลี (เกาหลีใต้) ประเทศไต้หวัน ญี่ปุ่น ฮองกง และอิสราเอล เป็นต้น โดยการทำงานในต่างประเทศมีค่าตอบแทนที่ค่อนข้างสูง จึงเป็นอีกอาชีพที่ได้รับความนิยมมากในกลุ่มของวัยรุ่นและวัยทำงาน ส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่การเป็นแรงงานข้ามชาติ โดยก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือนเฉลี่ยมากกว่า 150,000 บาทต่อปี

กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง นอกจากการทำงานเกษตรในชุมชนแล้ว การประกอบอาชีพค้าขายเป็นอีกหนึ่งแหล่งรายได้ที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง มีความสามารถในการผลิตและการขายสินค้า ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ผลิตจากวัฒนธรรมชาติพันธุ์ อันเกิดจากลายผ้าปัก งานหัตถกรรมที่ถูกนำไปแปรรูปเป็นสินค้าในตลาดและแหล่งท่องเที่ยว โดยก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 100,000 บาทต่อปี ในขณะที่บางส่วนไปเป็นแรงงานในต่างประเทศ เช่น เช่น ประเทศเกาหลี (เกาหลีใต้) ประเทศไต้หวัน ญี่ปุ่น ฮองกง และอิสราเอล เป็นต้น ที่สามารถส่งเงินมาเป็นรายได้ให้แก่ครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 100,000 บาทต่อปี

กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ เป็นกลุ่มเดียวที่มีความแตกต่างทางเศรษฐกิจจากสองกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวข้างต้น ด้วยแหล่งรายได้ที่ปรากฏอยู่ในชุมชนนอกจากการทำงานเกษตรและการรับจ้างในการเกษตรแล้วไม่พบมีรายได้อื่น ที่พบมีเพียงบางครัวเรือนที่ประกอบกิจการร้านขายของชำขนาดเล็กในชุมชนเท่านั้น จากการศึกษาพบว่ามีกลุ่มเยาวชนและวัยแรงงานเดินทางออกไปนอกชุมชนเป็นแรงงานหรือลูกจ้างในร้านค้าทั่วไป ร้านอาหาร โรงงาน อู่ซ่อมรถ และลูกจ้างในบ้านเรือนซึ่งเป็นรายได้ส่วนหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่งไม่นานก็กลับมาอยู่บ้านจึงเป็นรายได้เพียงส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นจากนอกภาคการเกษตร

4. รายจ่ายของครัวเรือนชาติพันธุ์

ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นของครัวเรือนชาติพันธุ์ในแต่ละวัน เป็นผลผลิตที่เกิดจากการสร้างรายได้ทั้งในภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตรที่นำมาใช้จุนเจือในการซื้อหาเครื่องอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ทั้งเป็นค่าอาหาร ค่าสาธารณูปโภค เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม การรักษาโรค การใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน การใช้จ่ายหนี้สิน และการใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ

กลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน มีรายจ่ายที่เกิดขึ้นในครัวเรือนอันเกิดจาก 1) การซื้อหาเครื่องอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ทั้งทางด้านค่าอาหาร ค่าสาธารณูปโภค เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม การรักษาโรค การใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน การใช้จ่ายหนี้สิน และการใช้จ่ายในการประกอบอาชีพโดยเฉลี่ย 15,973 บาทต่อปี ซึ่งรายจ่ายในส่วนนี้ส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารเฉลี่ยประมาณ 25,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน เฉลี่ยประมาณ 15,000 บาทต่อปีเพราะในครัวเรือนที่มีสมาชิกหลายคนต้องมีการจับจ่ายซื้ออาหารเป็นประจำทุกวันในขณะที่อาหารบางอย่างประเภทผัก ผักสวนครัวมีการปลูกเองเพื่อบริโภค อาหารบางอย่างประเภทเนื้อมีความจำเป็นต้องซื้อเพิ่มเติม ในขณะที่ครัวเรือนมีเด็กวัยเรียนถึงแม้ว่าโรงเรียนอยู่ในชุมชนแต่จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเช่นค่าขนม และอุปกรณ์การเรียนบางอย่าง 2) ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ คือ ค่าต้นทุนการผลิต ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าจ้างขนส่งผลผลิต และค่าจ้างเครื่องจักรกลทางการเกษตร เฉลี่ย 12,751 บาทต่อปี ส่วนใหญ่พบเป็นค่าต้นทุนการผลิตได้แก่ ค่าซื้อปุ๋ย ยา และเมล็ดพันธุ์พืช เฉลี่ยประมาณ 24,000 บาทต่อปี และเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจ้างแรงงาน เฉลี่ยประมาณ 10,000 บาทต่อปีเพราะในแต่ละปีของการผลิตทางการเกษตรจำเป็นต้องซื้อปุ๋ย ยาสำหรับการทำสวนลั่นจี และในไร่ข้าวเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์และผลผลิตมากขึ้น ในขณะที่จำเป็นต้องมีการจ้างแรงงานในการเก็บลั่นจีเพราะช่วงเวลาของการออกผลและการเก็บผลผลิตมีระยะเวลาที่สั้นจะต้องรีบเร่งเก็บหากช้าจะทำให้ผลผลิตเสียหาย และ 3) มีค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดในครัวเรือนที่เกิดขึ้น คือ ค่าชำระหนี้ ค่าประกันชีวิต ค่าห่วย/ลือตเตอร์ ค่าน้ำมันพาหนะเดินทาง และค่าโทรศัพท์ เฉลี่ย 20,087 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีภาระหนี้สิน เฉลี่ยประมาณ 33,000 บาทต่อปี ซึ่งเกิดจากการกู้ยืมเงินในระบบ ได้แก่ การกู้ยืมธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) กองทุนเงินเงินล้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในชุมชน รวมทั้งการกู้ยืมมาจากญาติพี่น้อง โดยมีเหตุของการนำไปใช้ในการลงทุนการเกษตรและการศึกษาของบุตรหลาน รวมทั้งการลงทุนประกอบอาชีพค้าขายให้แก่สมาชิกในครัวเรือน

กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง รายจ่ายที่เกิดขึ้นในครัวเรือนอันเกิดจาก 1) การซื้อหาเครื่องอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ทั้งทางด้านค่าอาหาร ค่าสาธารณูปโภค เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม การรักษาโรค การใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน การใช้จ่ายหนี้สิน และการใช้จ่ายในการประกอบอาชีพโดยเฉลี่ย 12,489 บาทต่อปี ซึ่งรายจ่ายในส่วนนี้ส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารเฉลี่ยประมาณ 37,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน เฉลี่ยประมาณ 14,000 บาทต่อปีเพราะในครัวเรือนที่มีสมาชิกหลายคนต้องมีการจับจ่ายซื้ออาหารเป็นประจำทุกวันในขณะที่อาหารบางอย่างประเภทผัก ผักสวนครัวมีการปลูกเองเพื่อบริโภค อาหารบางอย่างประเภทเนื้อมีความจำเป็นต้องซื้อเพิ่มเติม อาหารบางอย่างหาจากป่า ในขณะที่ครัวเรือนมีเด็กวัยเรียนถึงแม้ว่าโรงเรียนอยู่ในชุมชนแต่จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเช่นค่าขนม และอุปกรณ์การเรียนบางอย่าง 2) ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ คือ ค่าต้นทุนการผลิต ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าจ้างขนส่งผลผลิต และค่าจ้างเครื่องจักรกลทางการเกษตร เฉลี่ย

21,431 บาทต่อปี ส่วนใหญ่พบเป็นค่าต้นทุนการผลิตได้แก่ ค่าซื้อปุ๋ย ยา และเมล็ดพันธุ์พืช เฉลี่ยประมาณ 38,000 บาทต่อปี และเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจ้างแรงงาน เฉลี่ยประมาณ 11,000 บาทต่อปี เพราะในแต่ละปีของการผลิตทางการเกษตรจำเป็นต้องซื้อปุ๋ย ยาสำหรับการทำสวนลั่นจี่ และในไร่ข้าวเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์และผลผลิตมากขึ้น ในขณะที่จำเป็นต้องมีการจ้างแรงงานในการเก็บลั่นจี่เพราะช่วงเวลาของการออกผลและการเก็บผลผลิตมีระยะเวลาที่สั้นจะต้องรีบเร่งเก็บหากช้าจะทำให้ผลผลิตเสียหาย และ 3) มีค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดในครัวเรือนที่เกิดขึ้น คือ ค่าชำระหนี้ ค่าประกันชีวิต ค่าห่วย/ลือตเตอร์ ค่าน้ำมันพาหนะเดินทาง และค่าโทรศัพท์ เฉลี่ย 59,993 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีการหนี้สิน เฉลี่ยประมาณ 50,000 บาทต่อปี ซึ่งเกิดจากการกู้ยืมเงินในระบบ ได้แก่ การกู้ยืมธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) กองทุนเงินเงินล้าน รวมทั้งการกู้ยืมมาจากนายทุน โดยมีเหตุของการนำไปใช้ในการลงทุนการเกษตรและการศึกษาของบุตรหลาน รวมทั้งการลงทุนประกอบอาชีพค้าขายให้แก่สมาชิกในครัวเรือน

กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ รายจ่ายที่เกิดขึ้นในครัวเรือนอันเกิดจาก 1) การซื้อหาเครื่องอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ทั้งทางด้านค่าอาหาร ค่าสาธารณูปโภค เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม การรักษาโรค การใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน การใช้จ่ายหนี้สิน และการใช้จ่ายในการประกอบอาชีพโดยเฉลี่ย 9,433 บาทต่อปี ซึ่งรายจ่ายในส่วนนี้ส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารเฉลี่ยประมาณ 20,000 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน เฉลี่ยประมาณ 15,000 บาทต่อปี เพราะในครัวเรือนที่มีสมาชิกหลายคนต้องมีการจับจ่ายซื้ออาหารเป็นประจำทุกวันในขณะที่อาหารบางอย่างประเภทผัก ผักสวนครัวมีการปลูกเองเพื่อบริโภค อาหารบางอย่างประเภทเนื้อมีความจำเป็นต้องซื้อเพิ่มเติม อาหารบางอย่างหาจากป่า ในขณะที่ครัวเรือนมีเด็กวัยเรียนถึงแม้ว่าโรงเรียนอยู่ในชุมชนแต่จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเช่นค่าขนม และอุปกรณ์การเรียนบางอย่าง 2) ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ คือ ค่าต้นทุนการผลิต ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าจ้างขนส่งผลผลิต และค่าจ้างเครื่องจักรกลทางการเกษตร เฉลี่ย 8,689 บาทต่อปี ส่วนใหญ่พบเป็นค่าต้นทุนการผลิตได้แก่ ค่าซื้อปุ๋ย ยา และเมล็ดพันธุ์พืช เฉลี่ยประมาณ 15,000 บาทต่อปี และเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขนส่งผลผลิต เฉลี่ยประมาณ 8,000 บาทต่อปี เพราะในแต่ละปีของการผลิตทางการเกษตรจำเป็นต้องซื้อปุ๋ย ยาสำหรับในไร่ข้าว ข้าวโพด และสวนลั่นจี่เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์และผลผลิตมากขึ้น ในขณะที่การขนส่งสินค้าจากไร่สู่ตลาดจำเป็นต้องใช้รถบรรทุกเพื่อลำเลียงผลผลิตที่อยู่บนไร่สูงไปสู่ตลาดในเมืองจึงก่อให้เกิดรายจ่ายเกี่ยวกับการขนส่งผลผลิต และ 3) มีค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดในครัวเรือนที่เกิดขึ้น คือ ค่าชำระหนี้ ค่าประกันชีวิต ค่าห่วย/ลือตเตอร์ ค่าน้ำมันพาหนะเดินทาง และค่าโทรศัพท์ เฉลี่ย 15,115 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มีการหนี้สิน เฉลี่ยประมาณ 15,000 บาทต่อปี ซึ่งเกิดจากการกู้ยืมเงินในระบบ ได้แก่ กองทุนเงินเงินล้าน และกองทุนหมู่บ้าน โดยมีเหตุของการนำไปใช้ในการลงทุนการเกษตรและการศึกษาของบุตรหลาน รวมทั้งการลงทุนประกอบอาชีพค้าขายให้แก่สมาชิกในครัวเรือน

5. สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้

กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ มีสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้ ที่สำคัญได้แก่

1. การมองอนาคตด้านอาชีพของผู้ปกครองและชุมชนจึงไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุของการออกจากโรงเรียนกลางคัน เพราะต้องไปช่วยพ่อแม่ทำงานในไร่เพื่อลดต้นทุนค่าจ้างแรงงานและขยายพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิต เพราะการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัวเกษตรกรกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ ที่ได้รับการปฏิบัติตามบรรพบุรุษ ที่ฝึกปลูกให้ประกอบอาชีพตามความถนัด สามารถทำไร่ นา สวน เลี้ยงสัตว์หรือประกอบอาชีพค้าขาย แทนพ่อแม่ได้หรือประกอบอาชีพตามที่ตนเรียนมาในช่วงระยะเวลาสั้นหรือไปเป็นลูกจ้างพอมีความรู้ก็กลับมาทำกิจการที่บ้านของตนเอง เช่นเป็นช่างซ่อมรถในชุมชน

2. ส่วนครอบครัวกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่ประกอบอาชีพค้าขายหรือใช้แรงงานรับจ้างตามร้านค้า ร้านอาหาร โรงงาน อยู่ซ่อมรถ ลูกจ้างตามบ้าน ค้าขายในเมืองก็จะพาลูกติดตามพ่อแม่ไปทำงานด้วยหรือบางครั้งก็ไปทำงานเป็นแรงงานในต่างประเทศ

3. ปัจจัยการผลิตด้านที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูก ที่มีอยู่อย่างจำกัดและปัญหาการถือครองและการใช้ประโยชน์จากที่ดินเป็นปัญหาในระบบการเกษตรกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ที่ส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ภาคอุตสาหกรรมในอนาคตได้

4. ความยากจนและการมีรายได้น้อยของครัวเรือนอาจเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการไปใช้แรงงานในชุมชนมากขึ้นถึงแม้แนวคิดและวิธีการผลิตยังผูกติดอยู่กับเกษตรกรรมชุมชน

5. ภาวการณ์มีงานทำของประชาชนในชุมชนนอกเหนือจากการรับจ้างในภาคการเกษตรแล้วส่วนอื่นยังไม่มีช่องทางของการเกิดรายได้แก่ครัวเรือน อาจเพราะการดำรงอยู่ตามวิถีชาติพันธุ์ลาหู่ การพึ่งพิงธรรมชาติและการหาของป่าเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือนยังคงมีความอุดมสมบูรณ์เพียงพออยู่แต่หากนานไปความร่อยหลอของทรัพยากรย่อมลดลงอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายเข้าไปใช้แรงงานในเมืองดังเช่นกลุ่มอื่นๆ เพื่อแสวงหารายได้และที่เคยทำมา

กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง มีสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้ ที่สำคัญได้แก่

1. ด้วยอาชีพการค้าขายเป็นอาชีพนอกภาคการเกษตรหนึ่งที่นิยมของครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจำนวนมาก ทั้งการเป็นผู้ผลิตและผู้ขายสินค้า การเป็นผู้ขายสินค้าที่ต้องเดินทางต่างถิ่น แสวงหาตลาดที่เหมาะสมและสามารถสร้างรายได้จำนวนมากให้แก่ครัวเรือนยังเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีศักยภาพด้านการลงทุน และทักษะการขาย แนวโน้มทางเศรษฐกิจครัวเรือนจะมีการขยายจำนวนครัวเรือนที่มีศักยภาพเป็นผู้ขายสินค้าในต่างถิ่นมากขึ้น

2. ข้อจำกัดด้านที่ดิน และการใช้ที่ดินด้านการเกษตรของชุมชนเป็นปัญหาต่อการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตร ในขณะที่มีประชากรเพิ่มมากขึ้นความไม่เพียงพอต่อการผลิตและใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรจะเป็นแนวโน้มกลุ่มคนวัยแรงงาน วัยกลางคนเดินทางออกไปเป็นแรงงานในเมืองต่างถิ่น

3. การศึกษาของเด็กเยาวชนคนรุ่นใหม่เป็นแรงผลักดันให้เกิดการทำงานตามสายอาชีพในโรงงาน บริษัทและสถานประกอบการ

4. ค่านิยมของการไปเป็นแรงงานต่างประเทศเป็นจุดสนใจของกลุ่มชนชาติพันธุ์ม้งแต่มีปัญหามากมายประการที่ไม่สามารถเดินทางไปได้ เช่น ภาษาการสื่อสาร การเงิน การศึกษา และทักษะวิชาชีพเบื้องต้น หากได้รับการพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะที่เพียงพอต่อคุณสมบัติจะทำให้มีโอกาสในการไปใช้แรงงานในต่างประเทศได้

กลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน มีสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้ ที่สำคัญได้แก่

1. มีอาชีพที่ได้รับความนิยมของคนในชุมชน คือ การเป็นแรงงานข้ามชาติ ทำงานที่ต่างประเทศ เช่น ประเทศเกาหลี (เกาหลีใต้) ประเทศไต้หวัน ญี่ปุ่น ฮองกง และอิสราเอล เป็นต้น โดยการทำงานในต่างประเทศมีค่าตอบแทนที่ค่อนข้างสูง จึงเป็นอีกอาชีพที่ได้รับความนิยมมากในกลุ่มของวัยรุ่นและวัยทำงาน เพราะกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยนโดยส่วนใหญ่มีเงินทุน และการศึกษาจึงมีโอกาสได้ไปทำงานสูง

2. ชาติพันธุ์อัวเมี่ยนในชุมชนมีค่านิยมในการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาในระดับสูงขึ้นเพื่อให้เด็กสามารถประกอบอาชีพได้ในอนาคต แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับรายได้ในครัวเรือนและความใฝ่รู้ของเด็ก นอกจากนั้นสภาพทางสังคมยังเป็นตัวผลักดันให้เด็กในชุมชนมีความใฝ่รู้ใฝ่หาที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ จากตัวอย่างของคนในชุมชนที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงสามารถประกอบอาชีพที่ดีและมั่นคง สร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้ยิ่งจะเป็นแรงผลักดันให้เด็กและเยาวชนรุ่นหลังมีความพยายามในการศึกษาเล่าเรียนในระดับที่สูงขึ้น

3. สืบเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่บังคับให้คนในชุมชนต้องทำมาหาเลี้ยงคนในครอบครัว จึงมีการแข่งขันเพื่อการประกอบอาชีพที่ดีและมั่นคง มีรายได้เลี้ยงดูครอบครัวสามารถส่งเสียบุตรหลานให้สูงขึ้นมีอาชีพที่ดีในอนาคต ประกอบกับการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ทับซ้อนเขตป่าสงวนทำให้วิถีชีวิตดั้งเดิมที่ทำเกษตรกรรมต้องเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นที่ไม่กระทบต่อกฎหมายจากภาครัฐ หลายคนต้องเปลี่ยนอาชีพใหม่เพื่อไปทำอย่างอื่น เช่น แรงงานก่อสร้าง ค้าขาย หรือรับจ้างอื่นๆ ก็ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไป

รูปแบบโรงเรียนกับชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรโดยผสมผสานการใช้ระบบทวิภาษาเน้น อภิธานศัพท์ด้านเตรียมอาชีพศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ อันเป็นพื้นฐานการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้เกิดบรรยากาศพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นในโรงเรียนขยายโอกาส

1. สถานการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ การใช้ภาษาสื่อสาร ปัญหาอุปสรรคทางการศึกษา แนวคิดและนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับเตรียมอาชีพศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ทั้ง 3 กลุ่มชาติพันธุ์

1.1 กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่

สถานการณ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยและภาษาลาหู่และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพบว่า

1. การใช้ภาษาไทยในโรงเรียนมาก ๆ กลับมาที่บ้านก็นำมาใช้พูดกับคนในบ้านหรือบางทีก็พูดภาษาลาหู่ปนภาษาไทย ทำให้ภาษาลาหู่เพี้ยนไป
2. ถึงแม้ในชุมชนยังคงใช้ภาษาลาหู่ แต่เด็กรุ่นใหม่ก็ทำให้ภาษาลาหู่เพี้ยนไป
3. ถึงอย่างไรภาษาไทยจำเป็นต้องใช้ต่อไป แต่ภาษาถิ่นทุกชาติพันธุ์ทุกเผ่ามีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด ปัจจุบันก็มีการใช้ภาษาไทยร่วมกับภาษาลาหู่บางคำก็ใช้ภาษาไทยทับศัพท์ เช่น คำว่า “ฮีต12 คลอง 14”
4. ปัจจุบันมีการยอมรับให้มีการใช้ภาษาไทยร่วมกับลาหู่
5. ในด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านลาหู่ ผู้นำกล่าวว่า “รวยก็รวยสุดกู่ จนก็จนแบบต่ำสุด”
6. ในด้านเศรษฐกิจพ่อแม่ไม่สนใจให้ลูกเรียนหนังสือมุ่งเน้นให้ลูกทำงานเพื่อเสริมสร้างรายได้และหาเงินช่วยพ่อแม่
7. กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่มีเส้นทางการอพยพจากมองโกลเลีย ผ่านเข้ามายังจีน พม่า และไทย จากการเคลื่อนย้ายอย่างยาวนานและมาไกลก็ไม่มีผลที่จะทำให้ประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าสูญหาย และในกลุ่มชนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและมีวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี

บทบาทของชุมชนในการประสานการธำรงรักษาภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในโรงเรียนตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนของชุมชนกับโรงเรียน พบว่า

1. ชุมชนเคยมีความคิดจะเข้าไปมีส่วนร่วมในโรงเรียนแต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดหลักสูตรของโรงเรียนแต่ก็ไม่ขัดข้องในการช่วยจัดกิจกรรมตามวัฒนธรรมของลาหู่ให้ เช่น การสร้างกิจกรรมการเต้นลาหู่

2. ผู้ใหญ่บ้านอยากให้โรงเรียนจัดหลักสูตรภาษาลาหู่เข้าไปในหลักสูตรวันละ 1 ชั่วโมง เพราะถ้าสามารถจัดการสอนภาษาลาหู่ในโรงเรียนได้ก็จะเป็นอีกทางหนึ่งซึ่งจะสามารถช่วยเชื่อมต่อระหว่างชุมชนกับโรงเรียนได้
3. ปัจจุบันก็มีครูชนเผ่าสอนอยู่ที่โรงเรียนในชุมชน
4. มีการนำผู้รู้ของลาหู่เข้าไปช่วยสอนในโรงเรียนเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของลาหู่ เช่นการเป่าแคน
5. การเป็นกรรมการของโรงเรียนเพื่อจัดการเรียนการสอนและการแก้ไขปัญหาการเรียนภาษาไทย โดยร่วมเป็นกรรมการติดตามนักเรียนที่หนีเรียน ไม่ไปโรงเรียน ประชุมผู้ปกครอง ร่วมกับโรงเรียนให้เข้าใจถึงความสำคัญของการศึกษา

บทบาทของชุมชนในการประสานการดำรงรักษาภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในโรงเรียนตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

1. การให้ผู้รู้ร่วมสอน ผู้รู้ภูมิปัญญาด้านภาษาและวัฒนธรรมของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน โดยเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เพื่อมีวัตถุประสงค์ในการดำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน โดยโรงเรียนจัดชั่วโมงสอนภาษาและวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาหู่ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ให้กับผู้รู้ในชุมชน ซึ่งปัจจุบันก็ยังมีการเรียนการสอน
2. การเป็นคณะกรรมการของโรงเรียนเพื่อจัดการเรียนการสอน และการแก้ไขปัญหาการเรียน ผู้นำชุมชนและผู้รู้วัฒนธรรมได้เป็นคณะกรรมการของโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างฐานให้เด็กชาติพันธุ์ลาหู่มีความพร้อมทางด้านวัฒนธรรมและภาษาของตนเองพัฒนาและผลักดันหลักสูตรท้องถิ่นเข้าสู่ในระบบการศึกษาเพื่อให้เด็กชาติพันธุ์ได้เรียนรู้และพัฒนาความสามารถบนฐานวัฒนธรรมของตนเองตลอดจนการเสริมสร้างการเป็นผู้นำเยาวชนชาติพันธุ์ลาหู่ที่มีมติความเป็นคนสองวัฒนธรรม
3. การมองอนาคตและการมุ่งหวังต่อการประกอบอาชีพของเด็กชาติพันธุ์ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความหวังอยากให้ลูกหลานได้เรียนถึงระดับปริญญาตรี สาขาวิชาตามความถนัด ซึ่งมองถึงทักษะการประกอบอาชีพของลูกหลาน
4. การแก้ไขปัญหาการเรียนภาษาไทย โรงเรียนจัดแบ่งกลุ่มทักษะภาษาไทย ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นปีการศึกษา เพื่อจัดการฝึกฝนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นฐานของการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนไม่รู้ภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ เป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระวิชาต่างๆ ทำให้สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาดำ โดยให้ครูอาจารย์ภาษาไทยจัดโครงการเพื่อพัฒนาการเรียนภาษาไทยโดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นเนื้อหาหลัก ดังนี้

1. การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไป ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2. การเขียนการเขียนสะกดตามอักขรวิธีการเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่างๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความย่อความรายงานชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

3. การฟัง การดู และการพูดการฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็นความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผลการพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการและการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

4. หลักการใช้ภาษาไทยธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทยการใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

5. วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลินการเรียนรู้และทำความเข้าใจบทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญา

2. กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

การใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในครัวเรือนและชุมชน จากการสำรวจข้อมูลในพื้นที่ของนักวิจัย ได้พบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพ่อแม่ กระบวนการขัดเกลา ตลอดจนการสื่อสารภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในครัวเรือนต่อการใช้ภาษาถิ่นของชาติพันธุ์ม้ง พบว่า การถ่ายทอดวัฒนธรรม การอบรมบ่มนิสัยลูกหลาน บทบาทของพ่อสั่งสอนประกอบพิธีกรรม วัฒนธรรม เชื้อฟิงผู้อาวุโส การทำไร่ ให้แก่ลูกผู้ชาย แต่บทบาทแม่สั่งสอนงานบ้าน งานศิลปวัฒนธรรมลวดลายผ้าให้แก่ลูกผู้หญิง ส่วนการเลี้ยงลูกหลาน สอนภาษาพูดและภาษาเขียนถิ่นชาติพันธุ์ม้งเป็นบทบาทร่วมกันของพ่อและแม่ เช่น สอนให้มองคุณค่าการดำเนินชีวิต การแสวงหารายได้ การใช้จ่าย การออม

การธำรงรักษาภาษาถิ่นชาติพันธุ์ท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนและประเทศ จากข้อเสนอแนะของชุมชน เห็นว่าโรงเรียนควรสนับสนุนต่อการธำรงรักษาภาษาถิ่นชาติพันธุ์ม้งในชุมชน โดยจัดชั่วโมงการเรียนภาษาและวัฒนธรรมให้กับนักเรียน โดยมีผู้รู้ในชุมชนเป็นผู้จัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้นำชุมชนและผู้รู้ภูมิปัญญา มีความตระหนักและคาดหวังให้ลูกหลานได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของตน เพื่อมิให้สูญหาย โดยมีวิธีการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญ ได้แก่

1. คนม้งควรตระหนักถึงความสำคัญในอัตลักษณ์การใช้ภาษาชาติพันธุ์ทั้งการพูด และการเขียนภาษาม้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ม้งด้วยกัน

2. ผู้ใหญ่ควรส่งเสริมและธำรงรักษาภาษาชาติพันธุ์ม้งให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ โดยการจัดอบรมและเรียนภาษาม้งให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียน สัปดาห์ละ 1 คาบ

3. กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดในหลักสูตรการสอนให้มีภาษาชาติพันธุ์ม้งในการศึกษาภาคบังคับ 12 ปี และให้มีการสอนภาษาถิ่นชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียน

4. ให้หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญในการหนุนเสริมอนุรักษ์ วัฒนธรรม เพื่อสืบสานและถ่ายทอดสู่ลูกหลาน เช่น การสร้างศูนย์วัฒนธรรมม้ง

5. เปิดการเรียนการสอนด้านภาษาและวัฒนธรรมมั่งในโรงเรียนท้องถิ่น เพื่อที่ได้เรียนรู้ทักษะภาษาพูดและเขียนอย่างเต็มที่และเกิดความตระหนักรู้คุณค่าของภาษาและวัฒนธรรม

บทบาทของชุมชนในการประสานการธำรงรักษาภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในโรงเรียนตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน จากการสำรวจข้อมูลในพื้นที่ของนักวิจัย ได้พบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการธำรงรักษาภาษาถิ่น โดยการเสนอแนะของชุมชนในการใช้ภาษาถิ่นของชาติพันธุ์มั่ง ดังนี้

1. การให้ผู้รู้ร่วมสอน ผู้รู้ภูมิปัญญาด้านภาษาและวัฒนธรรมของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน โดยเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เพื่อมีวัตถุประสงค์ในธำรงรักษาวัฒนธรรมของชุมชน โดยโรงเรียนจัดชั่วโมงสอนภาษาและวัฒนธรรมชาติพันธุ์มั่งสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ให้กับผู้รู้ในชุมชน ซึ่งปัจจุบันก็ยังมีการเรียนการสอน

2. การเป็นคณะกรรมการของโรงเรียนเพื่อจัดการเรียนการสอน และการแก้ไขปัญหาการเรียน ผู้นำชุมชนและผู้นำวัฒนธรรมได้เป็นคณะกรรมการของโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างฐานให้เด็กชาติพันธุ์มั่งมีความพร้อมทางด้านวัฒนธรรมและภาษาของตนเอง พัฒนาและผลักดันหลักสูตรท้องถิ่นเข้าสู่ในระบบการศึกษา เพื่อให้เด็กชาติพันธุ์ได้เรียนรู้และพัฒนาความสามารถบนฐานวัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนการเสริมสร้างการเป็นผู้นำเยาวชนชาติพันธุ์มั่งที่มีมิติความเป็นคนสองวัฒนธรรม

3. การมองอนาคตและการมุ่งหวังต่อการประกอบอาชีพของเด็กชาติพันธุ์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความหวังอยากให้ลูกหลานได้เรียนถึงระดับปริญญาตรี สาขาวิชาตามความถนัด ซึ่งมองถึงทักษะการประกอบอาชีพของลูกหลาน

ความคาดหวังของผู้นำครอบครัวและผู้นำชุมชนต่อลูกหลาน โดยให้ความสำคัญต่อการเรียนในระบบ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ในอนาคต โดยมีข้อเสนอจากชุมชนดังนี้

1. หน่วยงานพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพของรัฐที่เกี่ยวข้อง พัฒนาอาชีพให้แก่ชาวบ้านที่ไม่มีงานทำ ได้ทักษะความเชี่ยวชาญตามความถนัด ที่จะสามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้ในชุมชน

2. โครงการหลวงบ้านแม่สาใหม่ ควรมาส่งเสริมด้านการเกษตรพืชดอกไม้ โดยเป็นผู้จัดหาตลาด เพื่อรองรับผลิตผล

3. โรงเรียนควรมีหลักสูตรด้านวิชาชีพให้แก่นักเรียนที่สนใจ โดยจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพเพิ่มเติมจากการจัดการเรียนการสอนตามระบบปกติ

สถานการณ์ของระบบการจัดการศึกษาแก่เด็กชาติพันธุ์ในโรงเรียน

1. นโยบายด้านการศึกษาของรัฐสู่การปฏิบัติในโรงเรียนเด็กชาติพันธุ์ โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ที่ได้รับการคัดเลือกในการวิจัยได้ปฏิบัติตามนโยบายของ สพฐ. พบว่า บุคลากรครูผู้สอนในชุมชนมีความขาดแคลนอัตรากำลังข้าราชการครู และในวิชาเฉพาะ มีปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาที่จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้อย่างเต็มที่ สาเหตุสำคัญมาจากการขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งทำให้มีจำนวนห้องเรียนเพิ่มขึ้น การยุบเลิกอัตราครู

เกษียณและเกษียณก่อนกำหนด การไม่สามารถจัดสรรอัตราครูเพิ่มอันเนื่องมาจากมาตรการจำกัด อัตรากำลังคนภาครัฐ และการสั่งให้ช่วยราชการ แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้แก้ปัญหาโดยใช้ระบบครูช่วยราชการกลับสังกัดเดิม เกลี่ยครูช่วยสอน การจ้างครู เป็นต้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังมีปัญหาการบริหารอัตรากำลังครูไม่เหมาะสมและไม่เกิดประโยชน์สูงสุดตลอดจนการ รายงานจำนวนนักเรียนและห้องเรียนไม่ตรงกับความเป็นเหมาะสม

2. หลักสูตร การใช้หลักสูตรของโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 เป็นหลักสูตรที่ใช้ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอนในชุมชนชาติพันธุ์ เนื่องจากบริบทเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา โรงเรียนในชุมชนชาติพันธุ์ยังขาดพื้นฐานด้านภาษาไทยต่อการเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจ เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาที่สองของตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้ทักษะต่างๆ จึงเป็นปัญหากับเด็กชาติพันธุ์ที่อ่าน เขียน ฟัง ภาษาไทย

3. การสอนเป็นภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่สองและความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา จากการศึกษาข้อมูลของโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ทำให้เห็นปรากฏการณ์การสอนภาษาไทยในกลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นครูชาติพันธุ์ม้ง ทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในระดับดีกว่า กลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์ ในระดับชั้นประถมศึกษา ที่เป็นครูชาติพันธุ์อื่น ผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นปัญหานี้ จึงให้ครูชาติพันธุ์ม้งมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน เพราะส่วนใหญ่เด็กนักเรียนชาติพันธุ์ขาดทักษะการอ่าน เขียน ฟัง ภาษาไทยอย่างมาก

3. การออกกลางคัน และการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ปรากฏการณ์ของปัญหานักเรียนที่ออกกลางคันของโรงเรียน เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 นักวิจัยได้ข้อค้นพบจากโรงเรียนและชุมชน ดังนี้

ด้านข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่ออกกลางคันของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยมีลำดับการเกิดเป็นลูกคนเล็กรองคนแรกคือลูกคนแรกที่ไม่จบการศึกษาสำหรับครอบครัวที่มีอาชีพรับจ้างและยากจน เพราะต้องออกมาเป็นแรงงาน หารายได้

ด้านนิสัยการเรียนของนักเรียนที่ออกกลางคัน ได้แก่ มีการแบ่ง เวลาในการอ่านหนังสือทบทวนในการทำทเรียนและแบ่งเวลาในการทำการบ้านการอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเข้าเรียนอยู่ในระดับน้อย ขาดเรียนบางรายวิชาหรือหนีเรียนในบางรายวิชา เนื่องจากเรียนในสาระวิชาที่ตนเรียนไม่รู้เรื่อง ทำให้เกิดการไม่อยากเรียน

ด้านการดูแลเอาใจใส่ต่อการเรียนของผู้ปกครอง เมื่อมีเวลาว่างของผู้ปกครองจะพูดคุยกับนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีการศึกษา ไม่สร้างความตระหนัก สร้างแรงจูงใจให้กับลูกหลานต่อการศึกษา เมื่อเรียนจบแล้ว จะไม่มีทักษะด้านวิชาชีพในการหางานทำ สร้างรายได้ และไม่สามารถดำรงชีวิตในสถานการณ์ภายใต้เศรษฐกิจ สังคมที่มีการแข่งขันของประเทศ

ด้านการคบเพื่อนของนักเรียนที่ไม่จบการศึกษา เป็นเพื่อนกลุ่มเดียวกันและเรียนห้องเดียวกัน ทำให้เกิดการออกกลางคัน

การแก้ไขปัญหาการเรียนภาษาไทย

โรงเรียนจัดแบ่งกลุ่มทักษะภาษาไทย ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นปีการศึกษา เพื่อจัดการฝึกฝนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นฐานของการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนไม่รู้ภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ เป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระวิชาต่างๆ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำ โดยให้ครูอาจารย์ภาษาไทย จัดโครงการเพื่อพัฒนาการเรียนภาษาไทย โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นเนื้อหาหลัก ดังนี้

1. การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน
2. การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่างๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความย่อความรายงานชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็นความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการและการพูดเพื่อนำใจ
4. หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย
5. วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลินการเรียนรู้และทำความเข้าใจบทรื่องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญา

3. กลุ่มชาติพันธุ์อีสาน

การใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในครัวเรือนและชุมชน บทบาทพ่อแม่ กระบวนการขัดเกลาตลอดจนการสื่อสารภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในครัวเรือน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้ให้ความสำคัญต่อการเรียนภาษาไทย และภาษาชาติพันธุ์เพื่อให้บุตรหลานได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้เมื่อบุตรหลานไปศึกษาเล่าเรียนในต่างจังหวัดเมื่อกลับมาบ้านหรือชุมชนก็ไม่ยอมพูดภาษาชาติพันธุ์ของตนเอง ผู้ปกครองก็จะพยายามสื่อสารเป็นภาษาชาติพันธุ์ของตนให้กับบุตรหลานและชักชวนเชิงบังคับให้ร่วมประเพณีหรือพิธีกรรมต่างๆ ของชุมชน เพื่อมิให้ภาษาและประเพณีชาติพันธุ์สูญหาย

บทบาทการประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพส่วนใหญ่แล้วจะขึ้นอยู่กับตัวเด็ก หากมีความสามารถ ความชอบหรือถนัดด้านไหนก็จะประกอบอาชีพนั้น ทั้งนี้ผู้นำชุมชนได้ให้ความสำคัญกับการเรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพในอนาคตโดยมีข้อเสนอจากชุมชน ดังนี้

1. ภาครัฐควรพัฒนาอาชีพในชุมชนเพื่อให้กลุ่มวัยทำงานอยู่ในชุมชนให้มากขึ้น
2. ภาครัฐควรส่งเสริมการศึกษาที่ควบคู่กับการทำงาน และการสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่ต้องพึ่งพาเงินทุน/ การกู้ยืมจากภาครัฐ

3. ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีการจัดสรรพื้นที่ชนิดการเพาะปลูกด้านการเกษตรเพื่อไม่ได้เกิดการแย่งตลาด และราคาสินค้าสามารถควบคุมได้จากผู้ผลิตหรือสามารถซื้อสินค้าได้
4. การจัดกิจกรรม เพื่อขายสินค้า หรือขายผลผลิตให้กับโครงการหลวง
5. ภาครัฐควรสนับสนุนด้านการเรียนทางด้านวิชาการที่มีงานรองรับ หากจำนวนเด็กนักเรียนที่สำเร็จการศึกษามีมากควรมีการคัดเลือกเด็กที่มีผลการเรียนดีเยี่ยมเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป และเด็กนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อน ควรสนับสนุนให้สามารถประกอบชีพเลี้ยงตนเองได้ในอัตรา 80: 20 เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับล่าง และสามารถพัฒนาต่อยอดกลุ่มคนที่ผลการเรียนดีสู่อาชีพที่แน่นอน มีใช้ผลิตคนเพื่อออกไปแข่งขัน
6. จัดโครงการศึกษาดูงานในกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการสร้างอาชีพในชุมชน เพื่อให้กลุ่มคนในชุมชนสามารถสร้างงานสร้างรายได้ในชุมชนและไม่ออกจากชุมชนไปประกอบอาชีพที่อื่น

บทบาทการร่วมงานการพัฒนา บ้านปางค่าได้เป็นชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการหลวง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง(องค์การมหาชน) องค์การบริหารส่วนตำบลผาช้างน้อย และโรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังกาอนุสรณ์) ที่เข้ามาสนับสนุนคนในชุมชนอย่างมาก เช่น การส่งเสริมด้านอาชีพ (ผ้าปักอ้าวเมี่ยน) การศึกษา(ทำตำรา/คู่มือพิธีกรรม) และการสืบสานวัฒนธรรม (สนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรม) จึงทำให้คนชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถนำภูมิปัญญาชาวบ้านหรือสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนมาสร้างรายได้

การดำรงรักษาภาษาถิ่น ท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนประเทศ ชุมชนบ้านปางค่าได้ มีการดำรงรักษาภาษาถิ่นโดยพยายามจัดทำเอกสารตำราต่างๆ ให้คนรุ่นใหม่ได้ศึกษาหาความรู้ควบคู่กับการเรียนภาษาไทยเนื่องจากภาษาไทยมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตดังนี้

1. การทำงาน กลุ่มชาติพันธุ์อ้าวเมี่ยนในบ้านปางค่าได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุตรหลานได้เรียนหนังสือที่สูงกว่ารุ่นพ่อแม่เพื่อให้บุตรหลานได้ประกอบอาชีพที่ดีและไม่ลำบาก ซึ่งการทำงานในปัจจุบันต้องใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารและอาจต้องออกไปประกอบอาชีพนอกชุมชน ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ต้องเรียนรู้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอ้าวเมี่ยนที่ใช้ในครอบครัวหรือชุมชน แต่ทั้งนี้ กลุ่มชาติพันธุ์อ้าวเมี่ยนก็ได้สืบทอดภาษาอ้าวเมี่ยน ทุกครั้งที่กลับมาบ้านหรือชุมชนก็จะสื่อสารเป็นภาษาอ้าวเมี่ยน มากกว่าภาษาไทย ยกเว้นกลุ่มคนที่แต่งงานกับคนต่างชาติพันธุ์บุตรหลานก็ไม่สามารถพูดภาษาอ้าวเมี่ยนได้

2. การติดต่อกับสังคมภายนอก ชาติพันธุ์อ้าวเมี่ยนได้รับอิทธิพลจากสังคมภายนอกที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ การพบปะสังสรรค์ การเข้าร่วมกิจกรรมที่ภาครัฐมีนโยบาย หรือแม้กระทั่งนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน และการศึกษา ที่ภาครัฐบังคับให้คนไทยทุกคนใช้ภาษาไทยเป็นภาษาราชการในการติดต่อสื่อสาร ทำให้ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ต้องเรียนรู้และสื่อสารเป็นภาษาไทยแทนการใช้ภาษาชาติพันธุ์ ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในตัวเมืองเพื่อส่งเสริมให้บุตรหลานได้เรียนสูงขึ้นและสื่อสารกับบุตรหลานเป็นภาษาไทยแทนภาษาชาติพันธุ์ ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในชุมชนยังคงนิยมใช้ภาษาชาติพันธุ์สื่อสารระหว่างคนในครอบครัวและ

คนในชุมชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ทั้งนี้มีคนส่วนน้อยที่จะอ่านและเขียนภาษาอัวเมียนได้ ทางชุมชนจึงได้มีการจัดทำเอกสารตำราในการสืบสานวัฒนธรรมและภาษาไว้เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

3. การปฏิสัมพันธ์กับผู้คนต่างวัฒนธรรม ชาติพันธุ์อัวเมียนจะไม่พบปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารเนื่องจากคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านสามารถสื่อสารเป็นภาษาไทยได้ เนื่องจากอาชีพของคนส่วนใหญ่ทำการเกษตรที่เป็นพืชเศรษฐกิจดังนั้นจึงต้องมีการต่อรองราคาสินค้ากับพ่อค้าหรือผู้ซื้อ รวมถึงการที่ชุมชนมีเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมที่น่าสนใจและมีโครงการหลวงอยู่ใกล้ชุมชนจึงมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนบ่อยครั้ง จึงทำให้คนส่วนใหญ่ได้ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร

บทบาทของชุมชนในการประสานการธำรงรักษาภาษาถิ่นชาติพันธุ์ในโรงเรียนตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

1. การให้ผู้รู้ร่วมสอน ชุมชนบ้านปางค่าได้เป็นชุมชนที่น่าสนใจทางด้านอัวเมียนเนื่องจากอดีตผู้อำนวยการนายแคะเว่น ศรีสมบัติ เป็นชาติพันธุ์อัวเมียน และท่านได้วางรากฐานการศึกษาด้านชาติพันธุ์ไว้อย่างดี มีการจัดทำเอกสารตำราที่เกี่ยวกับชาติพันธุ์อัวเมียนไว้มาก อีกทั้งชุมชนก็เชื่อมั่นในการส่งสอนบุตรหลานของตน

2. การเป็นคณะกรรมการของโรงเรียนเพื่อจัดการเรียนการสอนและการแก้ไขปัญหาการเรียน ชุมชนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการของโรงเรียน และคอยตรวจตราการเรียนของนักเรียนสม่ำเสมอ ทั้งนี้ได้มีการทำข้อตกลงให้ครูในการวัดผลคะแนนหากนักเรียนคนใดเรียนอ่อนไม่สามารถสอบเลื่อนชั้นได้ก็ยินยอมให้ซ้ำชั้น และหากนักเรียนคนใดหนีเรียนหรือทำผิดระเบียบทางครูก็สามารถลงโทษได้ด้วยการตี ทั้งนี้ชุมชนก็จะเป็นผู้ตรวจดูพฤติกรรมของนักเรียนเช่น หนีเรียน หนีเที่ยวโดยไม่บอกผู้ปกครอง จะนำเข้าประชุมคณะกรรมการในการปรับพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้น

3. ภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นภาษาที่สอง ชุมชนมองว่าการเรียนภาษาไทยเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องไม่ลืมภาษาถิ่นชาติพันธุ์ของตนเองเพราะเป็นอัตลักษณ์ที่บ่งบอกว่าเราเป็นใครมาจากไหน ทั้งนี้จะเป็นอุปสรรคในการเรียนการสอนของครูชั้นอนุบาล- ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ต้องฝึกให้นักเรียนชาติพันธุ์อัวเมียน สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ และพัฒนาให้สามารถเข้าใจในการเรียนวิชาอื่นๆ เพิ่มขึ้น และผู้ปกครองหรือคนในชุมชนก็มีอาชีพที่ต้องทำมาหาเลี้ยงครอบครัวไม่สามารถส่งสอนได้ทั้งหมดต้องพึ่งพาทางโรงเรียน จึงมีการตั้งคณะกรรมการของชุมชนเพื่อเข้าร่วมดูแลนักเรียน

บทบาทการธำรงรักษาและการส่งเสริมการเรียนการสอนแบบทวิภาษาระหว่างโรงเรียนและชุมชน การธำรงรักษาภาษาถิ่นชาติพันธุ์โดยการร่วมจัดกิจกรรมประเพณีชาติพันธุ์ด้านภาษาและวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการสืบสานภาษาและวัฒนธรรมชาติพันธุ์อัวเมียน โดยได้รับงบประมาณส่วนหนึ่งจากมูลนิธิโครงการหลวง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) องค์การบริหารส่วนตำบลผาช้างน้อย และโรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังกาอนุสรณ์) จัดทำเอกสารตำราเกี่ยวกับประเพณีพิธีกรรมและภาษาอัวเมียน

1. โรงเรียนฝึกให้นักเรียนพึ่งตนเอง โดยให้นักเรียนที่อยู่ห่างไกลจากโรงเรียนได้เข้ามาพักอาศัยอยู่ในโรงเรียนแต่นักเรียนต้องหาอาหารกินเอง และอีกส่วนหนึ่งโรงเรียนก็ได้รับการสนับสนุน

จากงบประมาณโครงการเรียนฟรี 15 ปี ช่วยเหลือเด็กพักนอนที่อยู่ห่างไกลสถานศึกษา รวมถึงอาหารมื้อกลางวันที่โรงเรียนได้จัดบริการให้กับนักเรียน นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังฝึกให้นักเรียนสร้างแหล่งผลิตอาหารเอง โดยอาศัยวิชาเกษตรและประสบการณ์จากครอบครัวมาใช้ เช่นการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ที่เป็นอาหาร ไว้บริโภคเองอีกด้วย

2. โรงเรียนพยายามจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และ/หรือจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับวิถีชาติพันธุ์เช่น การให้นักเรียนแต่งกายชุดชาติพันธุ์มาเรียนในทุกวันศุกร์ การสอนเด็กในชั้นอนุบาลหรือประถมศึกษาปีที่ 1 ให้สามารถสื่อสารภาษาไทยได้โดยใช้ครูที่สามารถสื่อสารภาษาถิ่นชาติพันธุ์สอนหนังสือเด็กนักเรียน หรือแม้กระทั่งให้มีการหยุดเรียนเพื่อให้เด็กนักเรียนและบุคลากรครูได้เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนเมื่อมีเทศกาลปีใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์

3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยผู้นำชุมชนให้ความสำคัญต่อการเรียนคอยดูแลสอดส่องบุตรหลานที่หนีเรียนหรือไม่ยอมไปโรงเรียน และช่วยเป็นผู้ดูแลความประพฤติของครูที่สอนเด็กแทนผู้ปกครองที่อยู่ห่างไกล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล สถานการณ์การใช้ภาษาของบุคคลและเครือญาติในการใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ภายในครัวเรือนและชุมชน ศึกษาจาก 3 ชั่วอายุ จากผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน พบว่า ชุมชนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชาติพันธุ์อัวเมียนมา โดยตลอด เยาวชนรุ่นใหม่ไม่นิยมสื่อสารเป็นภาษาชาติพันธุ์ อาจเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมทั้งในชุมชนและนอกชุมชนจะใช้ภาษาพื้นเมืองเหนือและภาษาไทยกลาง แต่ถ้าอยู่กับครอบครัวก็จะสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นภาษาชาติพันธุ์ของตนเองและสามารถสื่อสารภาษาชาติพันธุ์เมียน มีส่วนน้อยที่สามารถอ่านและเขียนภาษาถิ่นได้ จึงต้องมีการอนุรักษ์ไว้มิให้สูญหาย

การใช้ภาษาถิ่นในกลุ่มเด็กระดับปฐมวัยในช่วงระดับอนุบาล – ประถมศึกษาปีที่ 3 เด็กนักเรียนจะสื่อสารภาษาถิ่นกับผู้ปกครองและคนในชุมชนได้ โดยเด็กนักเรียนได้รับการฝึกให้สามารถฟัง พูด อ่านเขียนภาษาไทยได้ เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 เริ่มที่จะสื่อสารเป็นภาษาไทยกลางกับคนในชุมชนและภายนอกชุมชน เด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 สามารถสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาชาติพันธุ์ได้โดยการแยกแยะกลุ่มคนได้ โดยเน้นการสื่อสารภาษาไทยแทนภาษาถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการเสริมสร้างทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น สำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ โดยการมีส่วนร่วมของสถาบันอาชีวศึกษา โรงเรียน และชุมชนท้องถิ่น

การประชุมหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับกลาง เป็นการบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและตัวแทนโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลความเจริญและส่วนใหญ่ผู้เรียนเป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ ม้ง และอัวเมี่ยน กับผู้บริหารและคณะครูของวิทยาลัยการอาชีพและวิทยาลัยอาชีวศึกษาในทั้ง 3 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดพะเยา จากการรับทราบสถานการณ์ทางชาติพันธุ์และระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่ศึกษา จึงนำไปสู่การหารือและสร้างข้อสรุปความร่วมมือและการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับวิทยาลัยการอาชีพ และหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา การกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ระบบการจัดการสอน การส่งครูผู้สอนไปสอนในโรงเรียนและการติดตามประเมินผล ได้ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น

1.1 วิทยาเทคนิคเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น วิชาช่างเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีนให้กับกลุ่มนักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ในโรงเรียนดอยเวียงผาพิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

1.2 วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง อำเภอปง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น งานเครื่องกลการเกษตร สาขาวิชาช่างยนต์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังการอนุสรณ์) อำเภอปง จังหวัดเชียงราย

1.3 วิทยาเทคนิคสันกำแพง อำเภอแม่ริม ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น ประเภทงานประดิษฐ์ของชำร่วยจากผ้า สาขาวิชาการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

2. หลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นทางช่างฝีมือ

2.1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ สาขาวิชาการขายออนไลน์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

2.2 วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

3.1 วิทยาลัยเทคนิคเชียงคำ อำเภอเชียงคำ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อีวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

3.2 วิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อีวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

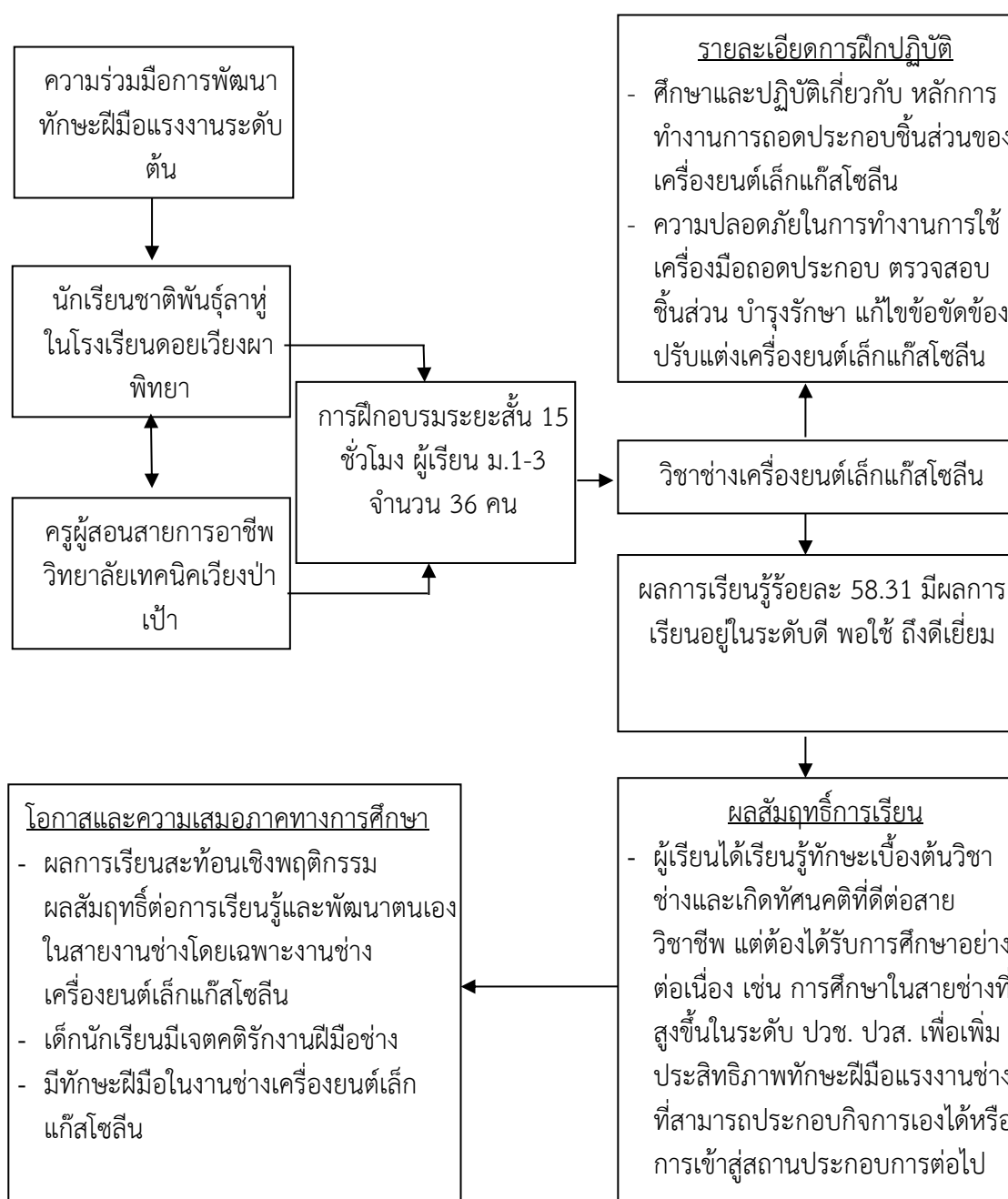
3.3 วิทยาลัยการอาชีพเชียงรายได้ อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชางานจักรยานยนต์ และสาขาวิชางานเครื่องยนต์เล็ก ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ในโรงเรียนบ้านเทิดไทย ตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

การติดตามประเมินผลฝึกอบรมการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยคณะวิจัยลงพื้นที่จัดสนทนากลุ่มกับครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และวิทยาลัย รวมทั้งนักเรียนชาติพันธุ์ ได้ประเมินสถานการณ์การจัดการเรียนการสอน รูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรม ข้อจำกัดในการจัดศึกษา ผลการเรียนรู้และพฤติกรรม รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติการต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนนักเรียนชาติพันธุ์ มีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

2.1 การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)

2.1.1 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ในโรงเรียนดอยเวียงผาพิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

กระบวนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นต้นโดยวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น วิชาช่างเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีนให้กับกลุ่มนักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ในโรงเรียนดอยเวียงผาพิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 5 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ในโรงเรียนดอยเวียงผาพิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้ผู้เรียน

1. เข้าใจหลักการทำงานและ ส่วนประกอบ ของเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีน
2. ใช้เครื่องมือ ถอดประกอบและตรวจสอบสภาพเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีน
3. ถอดประกอบตรวจสอบสภาพ บริการและบำรุงรักษาเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีน
4. มีกิจนิสัยที่ดีในการทำงานรับผิดชอบประณีตรอบคอบตรงต่อเวลาสะอาดปลอดภัยและ

รักษาสภาพแวดล้อม

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการตรวจสอบบำรุงรักษา ปรับแต่งชิ้นส่วนเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีน

2. บำรุงรักษาเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีนตามคู่มือ

3. ตรวจสอบสภาพและถอดประกอบชิ้นส่วนเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีนตามคู่มือ

คำอธิบายรายวิชา

การศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับ หลักการทำงานการถอดประกอบชิ้นส่วนของเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีน ความปลอดภัยในการทำงานการใช้เครื่องมือถอดประกอบ ตรวจสอบชิ้นส่วน บำรุงรักษา แก้ไขข้อขัดข้อง ปรับแต่งเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีน

นักเรียนโรงเรียนดอยเวียงผาพิทยารียนวิชางานเครื่องยนต์แก๊สโซลีน 15 ชั่วโมง

ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม
ม.3	7	4	11
ม.2	4	6	10
ม.1	13	2	15
รวม	24	12	36

ข้อคิดเห็นจากการสอน โรงเรียนดอยเวียงผาพิทยารียน

1. ทางโรงเรียนได้เห็นความสำคัญของการพัฒนา ทั้งทางด้านวิชาการและได้ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของเด็กในถิ่นทุรกันดาร โดยเฉพาะเด็กชาติพันธุ์ ให้เกิดการพัฒนาให้เท่าเทียมกับชนพื้นราบมีการจัดการเรียนการสอนที่ดี ทำให้เด็กมีความสามารถในด้านต่างๆ มากมายและมีการส่งเสริมให้เด็กได้มีการแข่งขัน เช่น กีฬาฟุตบอล การแข่งเครื่องบินร่อน มีการติววิชาการ

2. มีการประสานงานต่างๆ ในระดับสถานศึกษา และในระดับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขอการสนับสนุน ทั้งด้านงบประมาณ ความรู้ต่างๆ วัสดุ อุปกรณ์ที่มีความทันสมัย

3. การสนับสนุนและความร่วมมือเพื่อพัฒนาเด็กในโรงเรียนให้มากขึ้น ในอนาคต ควรยกระดับโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจะเป็นการยกระดับโรงเรียนและจะได้รับความร่วมมือกันจัดการศึกษา ในระบบทวิศึกษา อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งทำให้นักเรียนได้วุฒิการศึกษา ใน 2 คุณวุฒิ ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นผลดีต่อนักเรียนในการไปทำงานที่เป็นทักษะฝีมือแรงงาน

4. ในส่วนของของปัญหา อุปสรรค ปัญหาที่พบ สำหรับนักเรียน มีปัญหาเรื่องการ อ่าน การเขียน มี 1 คน และ เนื่องจากความแตกต่างระหว่างชั้น ม.1 มีความสนใจดี แต่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ม.2 มีความสนใจและตั้งใจในการปฏิบัติงานดี และม.3 มีความสนใจในการเรียนน้อยแต่ปฏิบัติงานได้ดี

ตารางที่ 3 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น วิชางานเครื่องยนต์เล็ก แก๊สโซลีน

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
1	63	ผ่าน	2.0	พอใช้
2	71	ผ่าน	3.0	ดี
3	65	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
4	66	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
5	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
6	75	ผ่าน	3.5	ดีมาก
7	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
8	69	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
9	56	ผ่าน	1.5	อ่อน
10	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
11	79	ผ่าน	3.5	ดีมาก
12	80	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
13	63	ผ่าน	2.0	พอใช้
14	80	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
15	61	ผ่าน	2.0	พอใช้
16	58	ผ่าน	1.5	อ่อน
17	86	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
18	60	ผ่าน	2.0	พอใช้
19	52	ผ่าน	1.0	อ่อนมาก
20	77	ผ่าน	3.5	ดีมาก
21	68	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
22	71	ผ่าน	3.0	ดี

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
23	68	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
24	71	ผ่าน	3.0	ดี
25	70	ผ่าน	3.0	ดี
26	63	ผ่าน	2.0	พอใช้
27	74	ผ่าน	3.0	ดี
28	60	ผ่าน	2.0	พอใช้
29	88	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
30	54	ผ่าน	1.0	อ่อนมาก
31	51	ผ่าน	1.0	อ่อนมาก
32	64	ผ่าน	2.0	พอใช้
33	53	ผ่าน	1.0	อ่อนมาก
34	60	ผ่าน	2.0	พอใช้
35	55	ผ่าน	1.5	อ่อน
36	86	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
รวมทั้งหมด	68.39	ผ่าน	-	ดีพอใช้

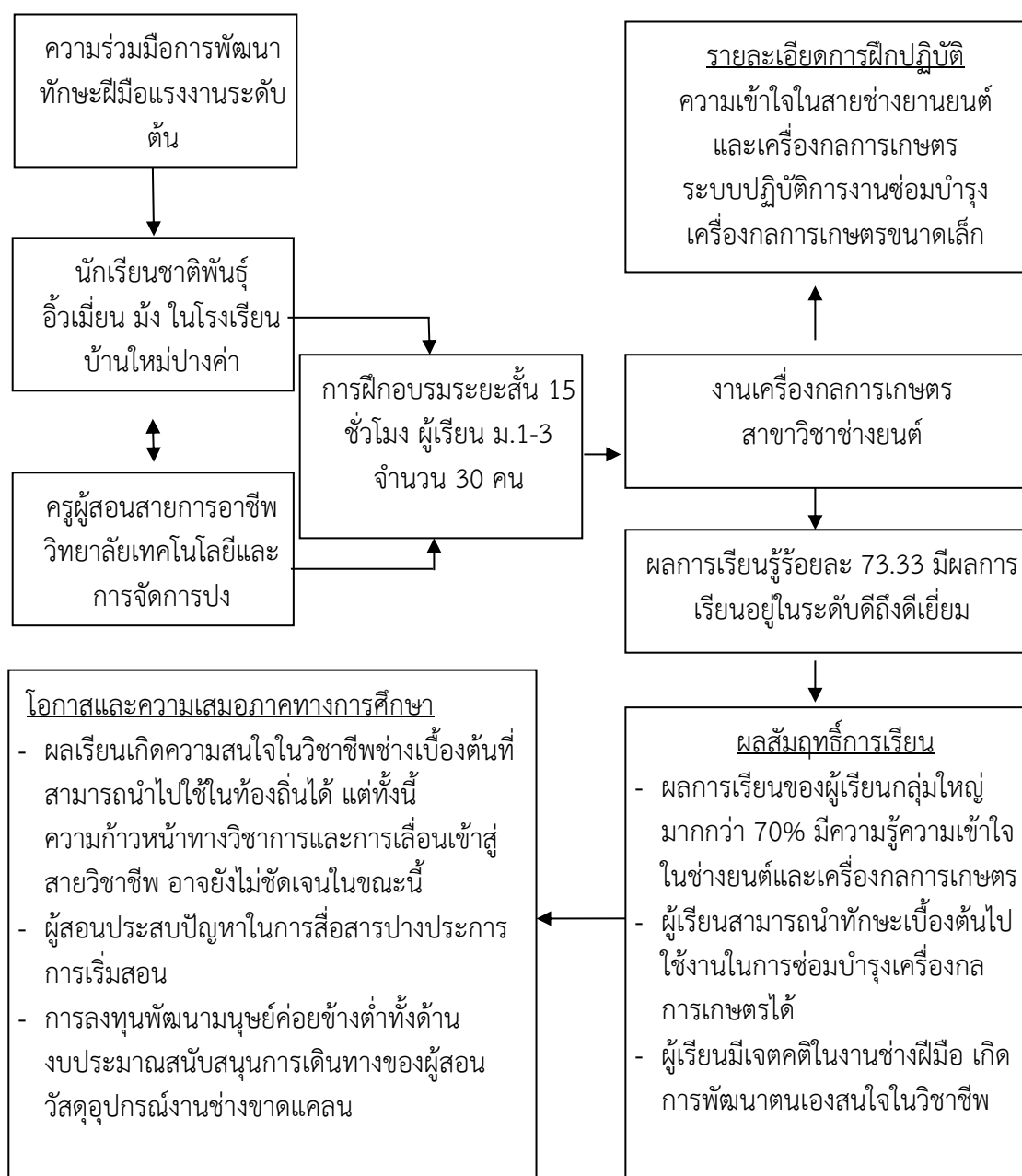
ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิชางานเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีน

ระดับผลการเรียน	จำนวนนักเรียน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	8	22.22
ดีมาก	3	8.33
ดี	5	13.88
ดีพอใช้	5	13.88
พอใช้	8	22.22
อ่อน	3	8.34
อ่อนมาก	4	11.13
ตก	-	

จากตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาขาวิชางานเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีนต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนโรงเรียนดอยเวียงผาพิทยาคม อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ที่จัดการเรียนการสอนโดยครูผู้สอนของวิทยาเทคนิคเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ให้ข้อสรุปว่า ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 50 ซึ่งระดับผลการเรียนดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 22.22 ทั้งนี้กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี , ดีพอใช้ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 27.76

2.1.2 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์อัวเมียน มั่ง ในโรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังการอนุสรณ์) อำเภอปง จังหวัดพะเยา

กระบวนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นต้นโดยวิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง อำเภอปง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น งานเครื่องกลการเกษตร สาขาวิชาช่างยนต์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมียน และมั่งในโรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังการอนุสรณ์) อำเภอปง จังหวัดพะเยา

ภาพที่ 6 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์อัวเมียน มั่ง ในโรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังการอนุสรณ์) อำเภอปง จังหวัดพะเยา

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้ผู้เรียน

1. เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับภาษา สังคม วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สุขศึกษา พลานามัยนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้า
2. เพื่อให้มีความเข้าใจหลักการในงานอาชีพสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพ เครื่องกล ให้ทันต่อเทคโนโลยีและมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ
3. เพื่อให้มีความเข้าใจในหลักการและกระบวนการทำงาน ในกลุ่มงานพื้นฐานอุตสาหกรรม การอ่านแบบเขียนแบบ การเลือกใช้วัสดุ งานปรับและใช้เครื่องมือกล
4. เพื่อให้สามารถบริการเครื่องยนต์ ระบบส่งกำลังรถยนต์ เครื่องล่างรถยนต์ และไฟฟ้ารถยนต์
5. เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในสาขางานยานยนต์ หรือสาขางานเครื่องกลอุตสาหกรรม หรือสาขางานเครื่องกลเรือ หรือสาขางานเครื่องกลเกษตร
6. เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานเครื่องกลในสถานประกอบการ และประกอบอาชีพอิสระ ใช้ความรู้ และทักษะพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้
7. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ตารางที่ 5 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิชาช่างยนต์

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
1	71	ผ่าน	3.0	ดี
2	65	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
3	62	ผ่าน	2.0	พอใช้
4	68	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
5	69	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
6	72	ผ่าน	3.0	ดี
7	71	ผ่าน	3.0	ดี
8	73	ผ่าน	3.0	ดี
9	62	ผ่าน	2.0	พอใช้
10	63	ผ่าน	2.0	พอใช้
11	64	ผ่าน	2.0	พอใช้
12	72	ผ่าน	3.0	ดี
13	74	ผ่าน	3.0	ดี
14	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
15	63	ผ่าน	2.0	พอใช้
16	79	ผ่าน	3.5	ดีมาก
17	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
18	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
19	74	ผ่าน	3.0	ดี
20	74	ผ่าน	3.0	ดี
21	72	ผ่าน	3.0	ดี
22	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก
23	85	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
24	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
25	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก
26	74	ผ่าน	3.0	ดี
27	72	ผ่าน	3.0	ดี
28	74	ผ่าน	3.0	ดี
29	71	ผ่าน	3.0	ดี
30	78	ผ่าน	3.5	ดีมาก
รวมทั้งหมด	72.67	ผ่าน	-	ดี

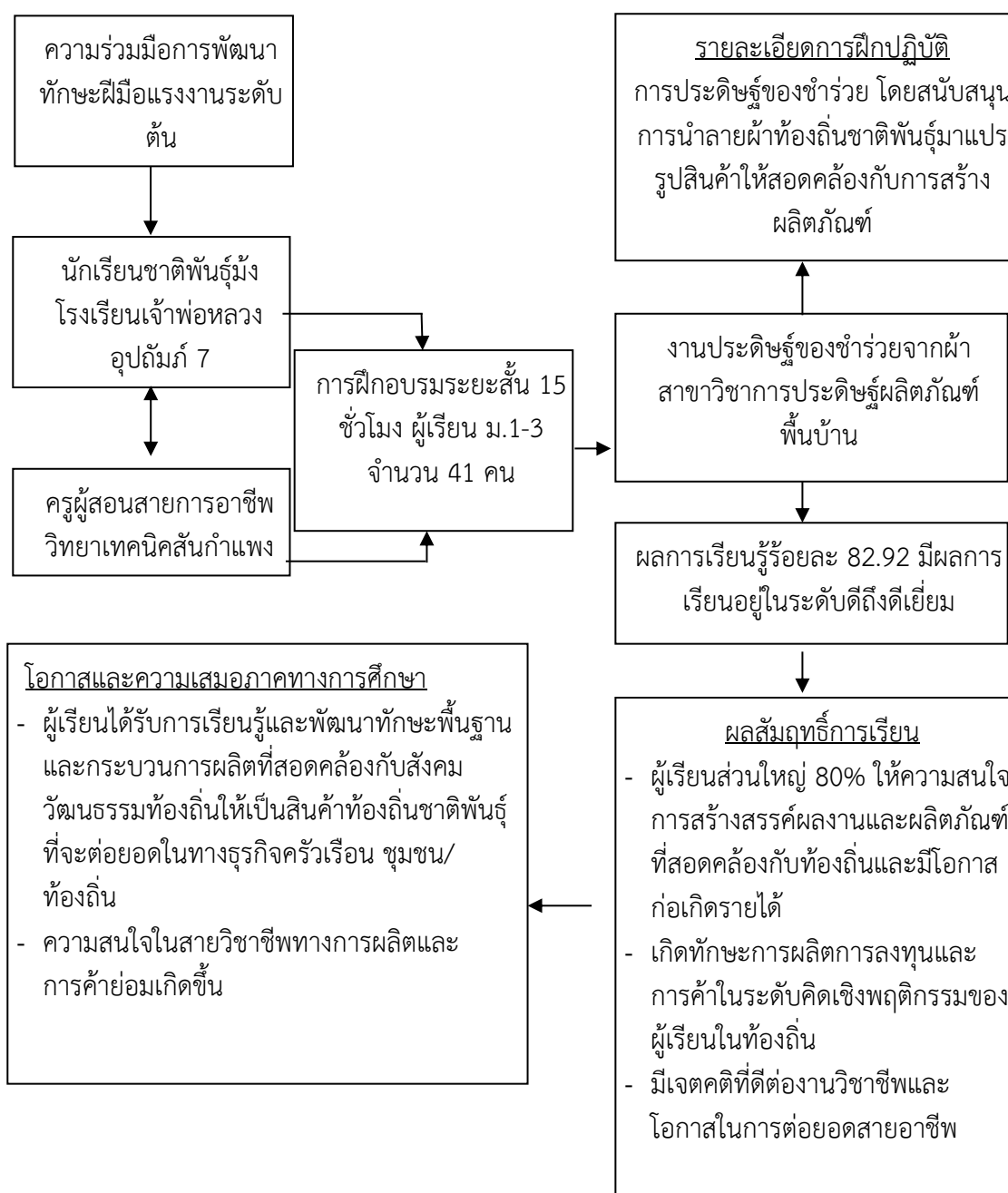
ตารางที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิชาช่างยนต์

ระดับผลการเรียน	จำนวนนักเรียน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	5	16.67
ดีมาก	4	13.33
ดี	13	43.33
ดีพอใช้	3	10.00
พอใช้	5	16.67
อ่อน	-	
อ่อนมาก	-	
ตก	-	

จากตารางที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาขาวิชาช่างยนต์ต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนโรงเรียนบ้านใหม่ปางคำ (ภูลังการอนุสรณ์) อำเภอปง จังหวัดพะเยา จัดการเรียนการสอนโดยครูผู้สอนของวิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง อำเภอปง จังหวัดพะเยา ให้ข้อสรุปว่า ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 50 ซึ่งผลการเรียนคิดเป็นร้อยละ 43.33 อยู่ในระดับดี ส่วนระดับผลการเรียนดีมาก และดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 13.33 และ 16.67 ตามลำดับ พบเพียงส่วนหนึ่ง ร้อยละ 16.67 ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้

2.1.2 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนเจ้าพ่อหลวง อุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นต้นโดยวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง อำเภอแม่ออน ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น ประเภทงานประดิษฐ์ของชำร่วยจากผ้า สาขาวิชาการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 7 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

วิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง ได้จัดทำโครงการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ให้กับโรงเรียนในความรับผิดชอบพื้นที่ทางไกลซึ่งใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระยะเวลาสั้นๆ แต่สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต การประกอบอาชีพอิสระ หรือส่งผลทำให้เอื้อประโยชน์ในการดำรงชีวิตแก่นักเรียนที่สนใจเรียน และเชื่อมั่นว่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างงานสร้างอาชีพ ให้กับนักเรียนตรงตามความต้องการ และเป็นการสร้างโอกาสในการเรียนด้านวิชาชีพ

ฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง ได้ดำเนินจัดฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น ให้กับกลุ่มนักเรียนดังนี้

1. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6
2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

การจัดฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นเป็นวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เน้นการเรียนรู้สู่ทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน ที่เชื่อมโยงกับบริบทสภาพแวดล้อม และกลุ่มอาชีพของชุมชน ท้องถิ่น

โดยจัดฝึกอบรมอาชีพ การประดิษฐ์ของชำร่วยจากผ้า ซึ่งในชุมชนนี้ ได้มีการส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้านสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีแนวคิดที่จะสนับสนุนนำเอาลวดลายจากผ้าของชนเผ่ามาทำของที่ระลึกจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน อย่างยั่งยืนและเข้มแข็ง

1. การประดิษฐ์กระเป๋าผ้าใส่เหรียญ
2. การประดิษฐ์พวงกุญแจ

ตารางที่ 7 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิชาการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
1	68	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
2	62	ผ่าน	2.0	พอใช้
3	64	ผ่าน	2.0	พอใช้
4	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
5	73	ผ่าน	3.0	ดี
6	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก
7	71	ผ่าน	3.0	ดี
8	72	ผ่าน	3.0	ดี
9	73	ผ่าน	3.0	ดี
10	74	ผ่าน	3.0	ดี
11	75	ผ่าน	3.5	ดีมาก
12	68	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
13	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
14	84	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
15	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก
16	74	ผ่าน	3.0	ดี
17	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
18	71	ผ่าน	3.0	ดี
19	73	ผ่าน	3.0	ดี
20	74	ผ่าน	3.0	ดี
21	71	ผ่าน	3.0	ดี
22	71	ผ่าน	3.0	ดี
23	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก
24	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
25	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
26	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก
27	91	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
28	78	ผ่าน	3.5	ดีมาก
29	93	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
30	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
31	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
32	80	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
33	70	ผ่าน	3.0	ดี
34	71	ผ่าน	3.0	ดี
35	73	ผ่าน	3.0	ดี
36	68	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
37	64	ผ่าน	2.0	พอใช้
38	83	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
39	71	ผ่าน	3.0	ดี
40	68	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
41	86	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
รวมทั้งหมด	75.37	ผ่าน		ดีมาก

ตารางที่ 8 ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาวิชาการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน

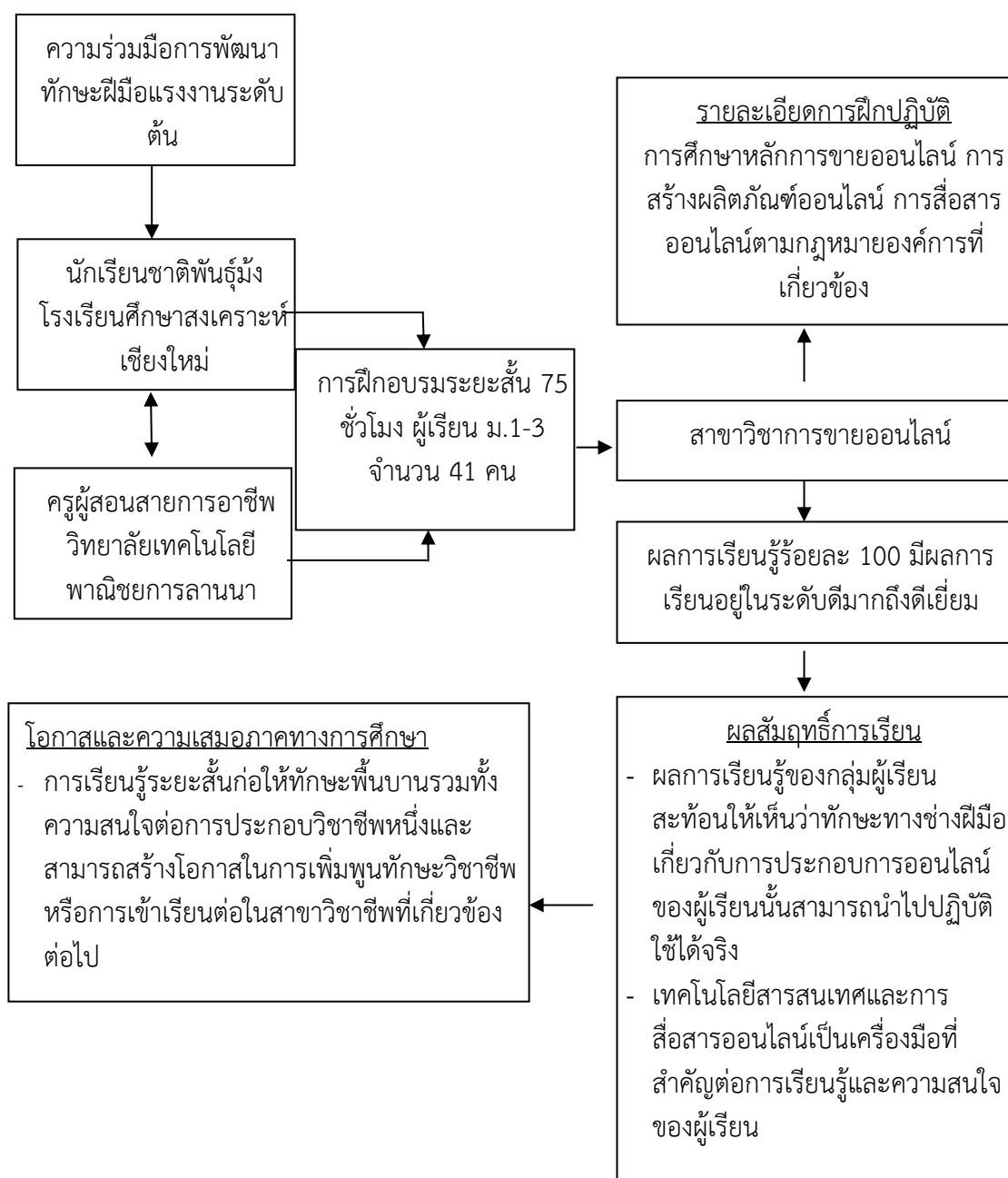
ระดับผลการเรียน	จำนวนนักเรียน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	13	31.71
ดีมาก	6	14.63
ดี	15	36.59
ดีพอใช้	4	9.76
พอใช้	3	7.32
อ่อน	-	
อ่อนมาก	-	

จากตารางที่ 8 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาขาวิชาการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จัดการเรียนการสอนโดยครูผู้สอนของวิทยาเทคนิคสันกำแพง อำเภอแม่เอน จังหวัดเชียงใหม่ ให้ข้อสรุปว่า ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 50 ซึ่งผลการเรียนคิดเป็นร้อยละ 36.59 อยู่ในระดับดี ส่วนระดับผลการเรียนดีมาก และดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 14.63 และ 31.71 ตามลำดับ

2.2 การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นทางช่างฝีมือในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)

2.2.1 การฝึกอบรมระยะสั้นทางช่างฝีมือแก่นักเรียนชาติพันธุ์ม้ง ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นต้นโดยวิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ สาขาวิชาการขายออนไลน์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 8 การฝึกอบรมระยะสั้นทางช่างฝีมือแก่นักเรียนชาติพันธุ์ม้ง ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

จุดประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้เข้าใจหลัก และกระบวนการขายออนไลน์
2. เพื่อให้มีทักษะในการขายสินค้าออนไลน์
3. มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ ความสนใจใฝ่รู้ และความละเอียดรอบคอบ

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการกระบวนการขายออนไลน์
2. แสดงความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณการขายออนไลน์ กฎหมายและองค์การที่เกี่ยวข้องกับการขายออนไลน์
3. สร้างร้านค้าออนไลน์โดยใช้ Facebook
4. ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารการขายออนไลน์

สรุปผลการเรียน

ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจในการเรียนวิชาการขายออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.05 (S.D. = .47) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด ด้านครูผู้สอน ประเด็นความรู้ความสามารถของครูผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.64 (S.D. = .50)

จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนวิชาการขายออนไลน์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน รายวิชาการขายออนไลน์ ด้านความรู้ ความสามารถของครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษาได้มีการกำหนดให้มีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ มีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะจากการเรียนการสอน

ควรเพิ่มระยะเวลาในการเรียนให้มากกว่านี้

ตารางที่ 9 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรอบรมระยะสั้น สาขาวิชาการขายออนไลน์

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
1	77	ผ่าน	3.5	ดีมาก
2	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
3	83	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
4	77	ผ่าน	3.5	ดีมาก
5	80	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
6	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
7	77	ผ่าน	3.5	ดีมาก
8	78	ผ่าน	3.5	ดีมาก
9	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
10	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
11	80	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
12	77	ผ่าน	3.5	ดีมาก
13	80	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
14	77	ผ่าน	3.5	ดีมาก
รวมทั้งหมด	79.29	ผ่าน	-	ดีมาก

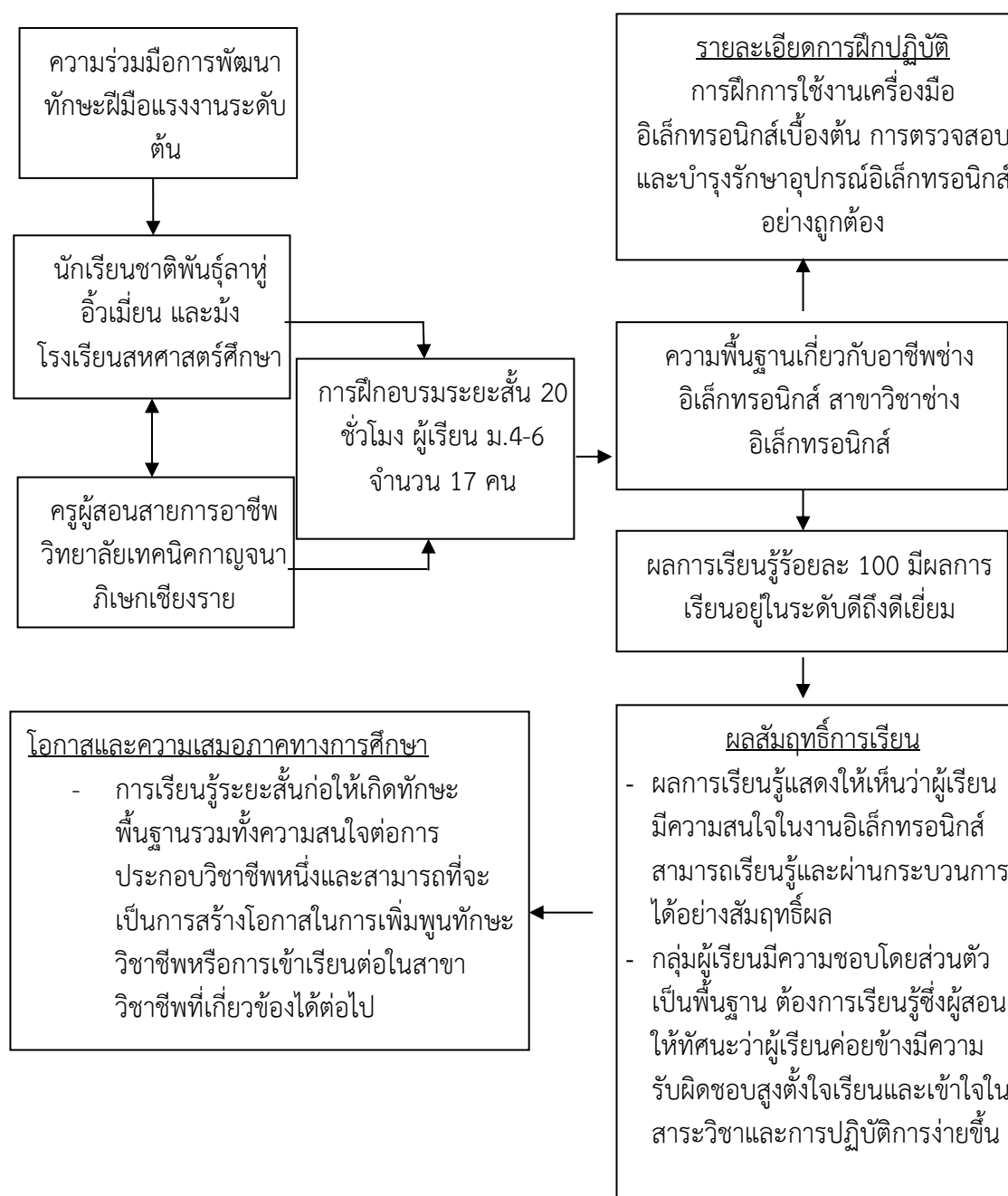
ตารางที่ 10 ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร
อบรมระยะสั้น สาขาวิชาการขายออนไลน์

ระดับผลการเรียน	จำนวนนักเรียน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	8	57.14
ดีมาก	6	42.86
ดี		
ดีพอใช้		
พอใช้		
อ่อน	-	
อ่อนมาก	-	
ตก	-	

จากตารางที่ 10 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรอบรมระยะสั้น สาขาวิชาการขายออนไลน์
ต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนโรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จัดการเรียนสอนกับวิทยาลัยเทคโนโลยี
พาณิชยการลานนา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ให้ข้อสรุปว่า ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
มีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 50 ซึ่งส่วนใหญ่กว่าครึ่งคิดเป็นร้อยละ 57.14 มี
ระดับผลการเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ส่วนที่เหลือมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ
42.86

2.1.2 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ อีวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนสห ศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

กระบวนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นต้นโดยวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ อีวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 9 การฝึกอบรมระยะสั้นแก่นักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ อีวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

หลักสูตรวิชาชีพพระยาสัน

วิชา ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ รหัสรายวิชา 1105 – 1101 ระยะเวลา 20 ชั่วโมง

สมรรถนะของหลักสูตร

1. ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
2. ต่อบอร์ดใช้งานอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. บำรุงรักษาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เนื้อหาการสอน

สิ่งประดิษฐ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น การใช้งานมัลติมิเตอร์ การบัดกรี การต่อวงจรใช้งานอิเล็กทรอนิกส์ การอ่านค่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โครงการงานอิเล็กทรอนิกส์ การตรวจสอบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การบำรุงรักษาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ด้วยความรับผิดชอบมีระเบียบวินัย กิริยามารยาทที่ดีงาม มีความขยันและอดทน

สิ่งที่พบในการเรียนการสอน นักเรียน ม.ปลาย(ม.6) จะมีความรับผิดชอบสูง สอนเข้าใจง่าย ตั้งใจเรียน

ปัญหาและอุปสรรค

1. เครื่องมือ/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนไม่เอื้ออำนวยในการจัดการเรียนการสอน/อุปกรณ์การเรียนการสอน บางส่วนอยู่ที่วิทยาลัยฯ
2. ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอจำนวนนักเรียน/2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ตารางที่ 11 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรอบรมระยะสั้น สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
1	70	ผ่าน	3.0	ดี
2	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
3	72	ผ่าน	3.0	ดี
4	74	ผ่าน	3.0	ดี
5	79	ผ่าน	3.5	ดีมาก
6	73	ผ่าน	3.0	ดี
7	85	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
8	71	ผ่าน	3.0	ดี
9	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
10	86	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
11	72	ผ่าน	3.0	ดี
12	74	ผ่าน	3.0	ดี
13	73	ผ่าน	3.0	ดี
14	89	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
15	75	ผ่าน	3.5	ดีมาก
16	74	ผ่าน	3.0	ดี
17	84	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
รวมทั้งหมด	74.59	ผ่าน	-	ดี

ตารางที่ 12 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร
อบรมระยะสั้น สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์

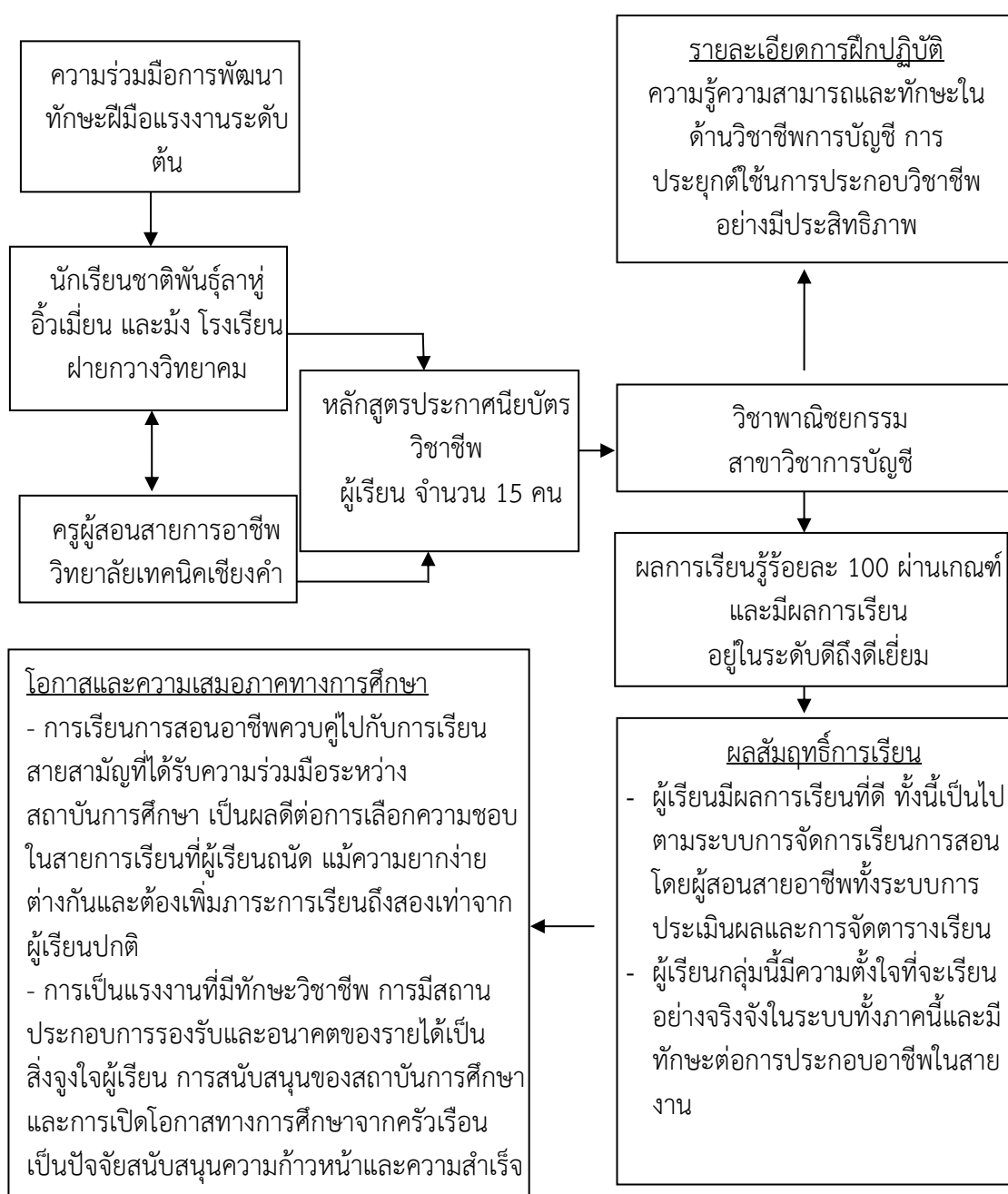
ระดับผลการเรียน	จำนวนนักเรียน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	5	29.41
ดีมาก	3	17.65
ดี	9	52.94
ดีพอใช้		
พอใช้		
อ่อน	-	
อ่อนมาก	-	
ตก	-	

จากตารางที่ 12 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรอบรมระยะสั้น สาขาวิชาช่าง
อิเล็กทรอนิกส์ต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนโรงเรียน
สหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จัดการเรียนการสอนโดยวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษ
กเชียงราย อำเภอเมือง ให้ข้อสรุปว่า ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ที่
กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 50 ซึ่งส่วนใหญ่กว่าครึ่งคิดเป็นร้อยละ 52.94 มีระดับผลการเรียนอยู่ในระดับดี
ส่วนระดับผลการเรียนดีมาก และดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 17.65 และ 29.41 ตามลำดับ

2.3 การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานหลักสูตรหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์

2.3.1 การฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแก่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

กระบวนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นต้นโดยวิทยาลัยเทคนิคเชียงคำ อำเภอเชียงคำ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ภาพที่ 10 การฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแก่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

แนวทางการจัดแผนการเรียน

1. จัดรายวิชาตามลำดับง่าย-ยาก เป็นไปตามเงื่อนไขโครงสร้างหลักสูตรกำหนด
2. จัดรายวิชาในแต่ละหมวดวิชาให้ครบตามโครงสร้าง
3. จัดวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิตกระจายทุกภาคเรียน
4. จัดวิชาชีพพื้นฐานในภาคเรียน 1-2 ยกเว้นรายวิชาส่งเสริม/สนับสนุนงานอาชีพ
5. จัดวิชาชีพสาขาวิชา/วิชาชีพเฉพาะในภาคเรียน 2-3 เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาชีพสาขางาน/วิชาชีพเลือก
6. จัดวิชาชีพสาขางาน/วิชาชีพเลือกในภาคเรียนที่ 2 เป็นต้นไป
7. จัดวิชาโครงการในภาคเรียน 5 หรือ 6
8. จัดวิชาฝึกงานและรายวิชาชีพไปเรียนและฝึกในสถาน-ประกอบการภาคเรียนที่ 5-6
9. จัดวิชาเลือกเสรีในภาคเรียนที่ 3 เป็นต้นไป
10. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ทุกภาคเรียน
11. จัดวิชาในภาคฤดูร้อนให้พอดีกับเวลาเรียน (เทียบเคียงกันได้ด้วยภาคเรียนปกติ ประมาณ 12 หน่วยกิต.)
12. การตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้อง

การเทียบโอนผลการเรียน

1. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เปรียบเทียบกับจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา หมวดวิชาทักษะชีวิตในหลักสูตรปวช. 2556

2. พิจารณาแนวทางการเทียบรายวิชาตามระเบียบฯ การจัดการศึกษาและประเมินผล การเรียนตามหลักสูตร ปวช. 2556 คือ ต้องเป็นรายวิชาหรือกลุ่มวิชาที่มีจุดประสงค์และเนื้อหา ใกล้เคียงกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่าหน่วยกิตของรายวิชาที่ระบุไว้ใน หลักสูตร

3. รายวิชาที่นำมาขอโอนผลการเรียนจะต้องเป็นรายวิชาที่ได้ระดับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 2.0 กรณีที่ได้ระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2.0 ให้สถานศึกษาที่รับโอนผลการเรียนทำการประเมิน ใหม่ ถ้ามีผลตามเกณฑ์มาตรฐานแล้วจึงรับโอนรายวิชานั้น รายวิชาที่ได้ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป สถานศึกษาจะรับโอนผลการเรียนหรือจะทำการประเมินใหม่แล้วจึงรับโอนรายวิชานั้นก็ได้ กรณีมีการประเมินใหม่ ระดับผลการเรียนให้เป็นไปตามที่ได้จากการประเมินใหม่ แต่ต้องไม่สูงกว่า เดิม

ปัญหา อุปสรรค การจัดการเรียนการสอน ระบบทวิศึกษา

1. การแสดงจำนวนนักเรียนระบบทวิศึกษา ตามหมายเลขบัตรประชาชน 13 หลัก ไม่สามารถแสดงได้ ในกลุ่มนักเรียน
2. ความไม่ต่อเนื่องของรายงานผลการเรียนระบบทวิศึกษาระหว่างสถานศึกษา

3. การแต่งกายไม่ถูกต้องตามกฎระเบียบของวิทยาลัย
4. การเข้าชั้นเรียน ไม่ตรงต่อเวลา
5. งบประมาณ วัสดุฝึก หนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน ไม่เพียงพอ
6. การจัดตารางสอนตารางเรียนทับซ้อนกัน ที่ไม่ตรงกัน
7. มีกิจกรรมที่เยอะเกินไป ทำให้การเรียนการสอนไม่เต็มที่และไม่ต่อเนื่อง
8. การติดตามผู้เรียนระหว่างสถานศึกษา
9. การบริหารเวลาการเข้าเรียน เช่นการเดินทางมาเรียนระหว่างสถานศึกษา
10. การประสานงานระหว่างสถานศึกษาไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ การจัดการเรียนการสอน ระบบทวิศึกษา

1. การประสานงานระหว่างสถานศึกษาควรมีเป็นประจำ เพื่อแสดงความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ข้อแก้ไข ร่วมกัน
2. การจัดตารางเรียน ควรติดต่อสื่อสารประสานงานอย่างเป็นระบบ
3. การให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาควรตรวจสอบตารางเรียนให้ระบบทวิศึกษาด้วย
4. ควรให้นักเรียนมาเรียนตามเวลาเรียนที่กำหนดอย่างเคร่งครัด และติดตามผลการเข้าเรียนระหว่างสถานศึกษา
5. งบประมาณในการจัดระบบทวิศึกษาควรเพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดซื้อหนังสือ วัสดุฝึก อุปกรณ์การเรียน เป็นต้น
6. การวัดประเมินผลควรมีระบบจัดการข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบ
7. การจัดการระบบทวิศึกษาควรมีเจ้าหน้าที่ ที่คอยประสานงานระหว่างสถานศึกษา โดยเฉพาะ

ตารางที่ 13 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
1	84	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
2	75	ผ่าน	3.5	ดีมาก
3	77	ผ่าน	3.5	ดีมาก
4	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก
5	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
6	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
7	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
8	88	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
9	79	ผ่าน	3.5	ดีมาก

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
10	74	ผ่าน	3.0	ดี
11	88	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
12	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
13	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
14	80	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
15	79	ผ่าน	3.5	ดีมาก
รวมทั้งหมด	80.53	ผ่าน	-	ดีเยี่ยม

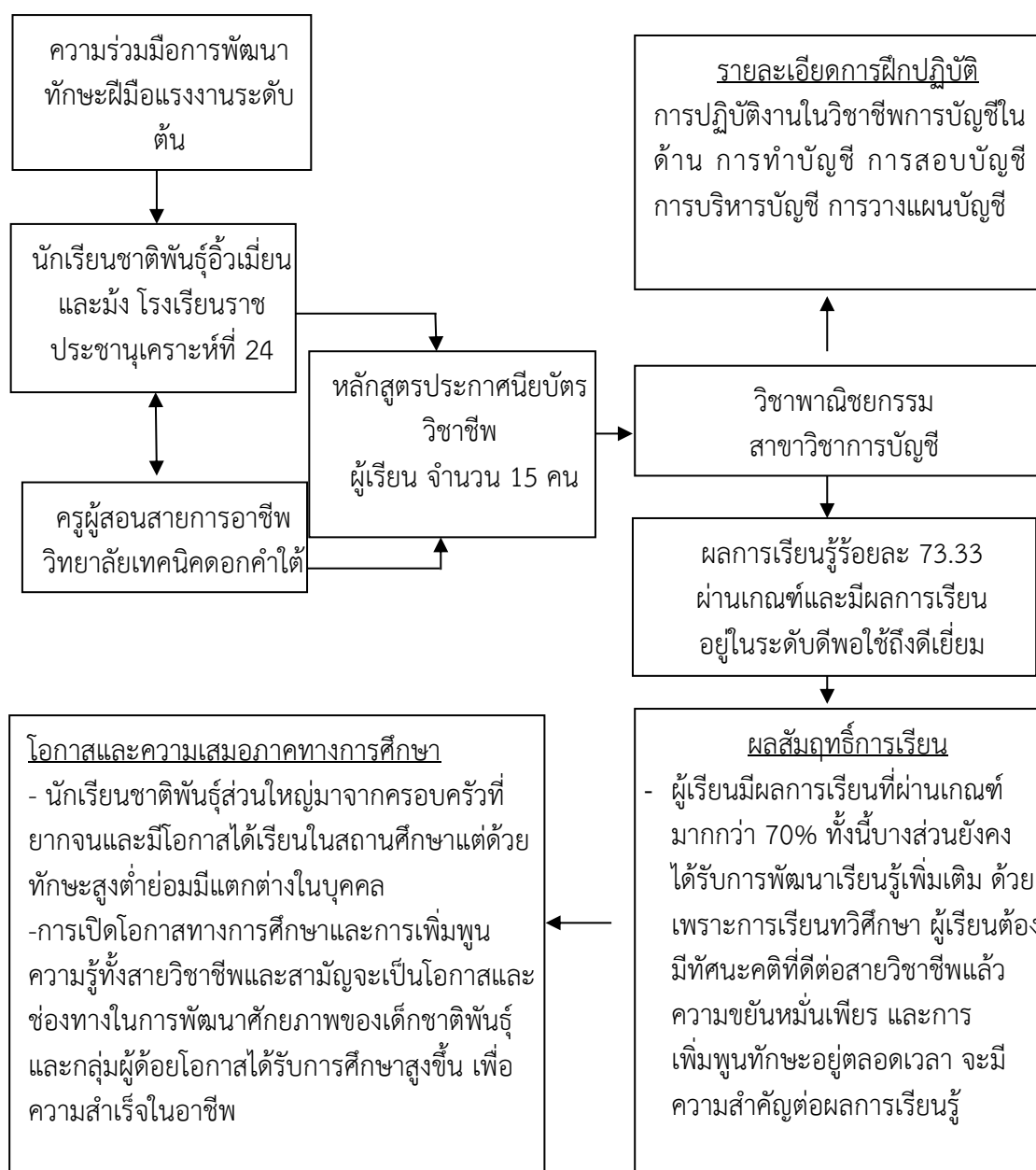
ตารางที่ 14 ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี

ระดับผลการเรียน	จำนวนนักเรียน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	9	60.00
ดีมาก	5	33.33
ดี	1	6.67
ดีพอใช้		
พอใช้		
อ่อน	-	
อ่อนมาก	-	
ตก	-	

จากตารางที่ 14 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีพศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชีต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จัดการเรียนการสอนโดยวิทยาลัยเทคนิคเชียงคำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ให้ข้อสรุปว่า ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 50 ซึ่งส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 60.00 มีระดับผลการเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม รองลงมา คิดเป็นร้อยละ 33.33 อยู่ในระดับดีมาก

2.3.2 การฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแก่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ อัวเมียน และม้งในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

กระบวนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นต้นโดยวิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้ อำเภอ ดอกคำใต้ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อัวเมียน และม้งในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

ภาพที่ 11 การฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแก่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมียน และม้งในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

กระบวนการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาการบัญชี

1. จัดการเรียนการสอนทั้งหมด 18 สัปดาห์
2. จัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาทักษะวิชาชีพ
3. สอนโดยคณะครูจากวิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้
4. ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 3 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร และ วันพุธ
5. ในวันจันทร์มีการจัดการเรียนการสอนที่ วิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้
6. วันอังคาร และวันพุธ มีการจัดการเรียนการสอนที่ โรงเรียนเรียนราชประชานุเคราะห์ 24

จัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาทักษะชีวิต

สอนโดยคณะครูจากโรงเรียนเรียนราชประชานุเคราะห์ 24

ตารางที่ 15 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
1	71	ผ่าน	3.0	ดี
2	61	ผ่าน	2.0	พอใช้
3	65	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
4	80	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
5	65	ผ่าน	2.5	ดีพอใช้
6	70	ผ่าน	3.0	ดี
7	64	ผ่าน	2.0	พอใช้
8	60	ผ่าน	2.0	พอใช้
9	71	ผ่าน	3.0	ดี
10	77	ผ่าน	3.5	ดีมาก
11	73	ผ่าน	3.0	ดี
12	62	ผ่าน	2.0	พอใช้
13	80	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
14	72	ผ่าน	3.0	ดี
15	83	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
รวมทั้งหมด	70.27	ผ่าน	-	ดี

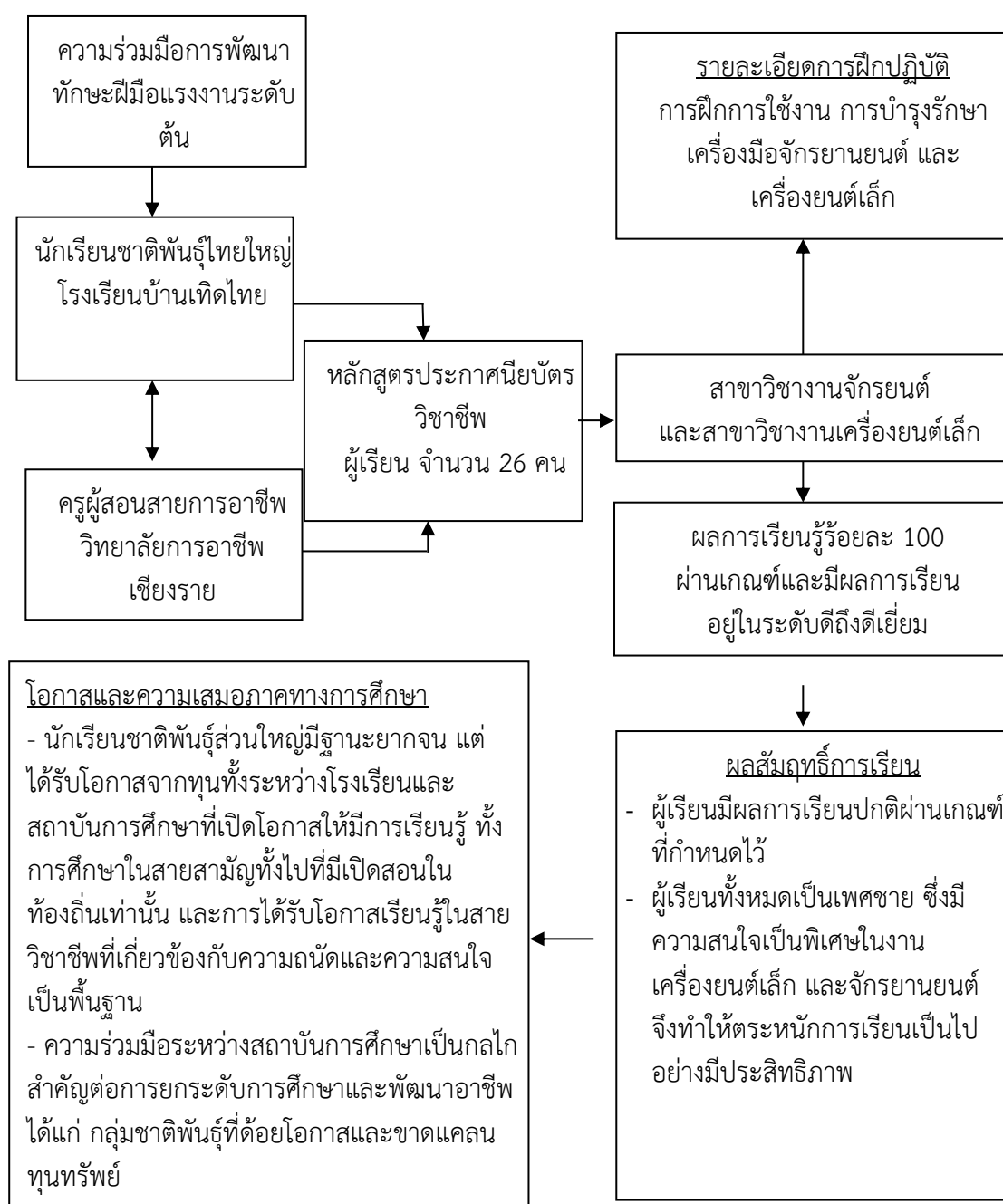
ตารางที่ 16 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์

ระดับผลการเรียน	จำนวนนักเรียน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	3	20.00
ดีมาก	1	6.67
ดี	5	33.33
ดีพอใช้	2	13.33
พอใช้	4	26.67
อ่อน	-	
อ่อนมาก	-	
ตก	-	

จากตารางที่ 16 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ที่ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา จัดการเรียนการสอนโดยครูผู้สอนของวิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ให้ข้อสรุปว่า ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 50 กลุ่มที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 33.33 และระดับดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 20.00 และพบว่า ร้อยละ 26.67 มีผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้

2.3.3 การฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแก่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ในโรงเรียนบ้านเทิดไทย ตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

กระบวนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นต้นโดยวิทยาลัยการอาชีพเชียงราย อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชางานจักรยานยนต์ และสาขาวิชางานเครื่องยนต์เล็ก ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ในโรงเรียนบ้านเทิดไทย ตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 12 การฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแก่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ในโรงเรียนบ้านเทิดไทย ตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

หลักสูตรเรียนร่วมอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย สืบเนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการผลิตผู้เรียนด้านอาชีวศึกษาให้มากขึ้น เพื่อรองรับการจ้างงาน ทั้งภาคธุรกิจบริการ ภาคอุตสาหกรรม และภาคการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงานที่กำลังขยายตัวในทุกภาคส่วน ได้มีการกำหนดการจัดการเรียนการสอนโดยการทำความเข้าใจความตกลงร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษาที่เปิดสอนมัธยมศึกษา กับสถานศึกษา ที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และทางโรงเรียนบ้านเทอดไทย โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา รุ่นที่ 4 ได้เข้าศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนห้วยสักวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 และนำมาสู่การลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการกับวิทยาลัยการอาชีพเชียงราย เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานและการเพิ่มหลักสูตรประกาศนียบัตรในการเรียนการสอน

ตารางที่ 17 ผลการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชางานเครื่องยนต์เล็ก

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
1	78	ผ่าน	3.5	ดีมาก
2	85	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
3	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
4	83	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
5	74	ผ่าน	3.0	ดี
6	72	ผ่าน	3.0	ดี
7	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก
8	74	ผ่าน	3.0	ดี
9	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
10	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก
11	89	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
12	71	ผ่าน	3.0	ดี
13	82	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
14	74	ผ่าน	3.0	ดี
15	71	ผ่าน	3.0	ดี
16	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก
17	72	ผ่าน	3.0	ดี
18	92	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
19	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
20	72	ผ่าน	3.0	ดี
21	94	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม

นักเรียนลำดับที่	คะแนนรวม (100)	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50	เกรด	ระดับผลการเรียน
22	93	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
23	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
24	74	ผ่าน	3.0	ดี
25	76	ผ่าน	3.5	ดีมาก
26	81	ผ่าน	4.0	ดีเยี่ยม
รวมทั้งหมด	79.23	ผ่าน	-	ดีมาก

ตารางที่ 18 ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชางานเครื่องยนต์เล็ก

ระดับผลการเรียน	จำนวนนักเรียน	ค่าร้อยละ
ดีเยี่ยม	12	46.15
ดีมาก	5	19.23
ดี	9	34.62
ดีพอใช้		
พอใช้		
อ่อน	-	
อ่อนมาก	-	
ตก	-	

จากตารางที่ 18 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชางานจักรยานยนต์ต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนโรงเรียนบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จัดการเรียนการสอนโดยครูผู้สอนของวิทยาลัยการอาชีพเชียงราย อำเภอเมือง ให้ข้อสรุปว่า ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 50 กลุ่มที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.15 ส่วนระดับผลการเรียนอยู่ในระดับดีนั้น คิดเป็นร้อยละ 34.62

2.4 ผลลัพธ์ที่นักเรียนชาติพันธุ์ได้รับจากการฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะฝีมือแรงงานเตรียมอาชีพศึกษาตอนต้น โดยความร่วมมือของสถาบันอาชีวศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาและชุมชนท้องถิ่น

2.4.1 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น

ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับวิชาช่างเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีน งานเครื่องกลการเกษตร งานประดิษฐ์ของชำร่วยจากผ้า จากการติดตามการฝึกอบรมระยะสั้นของนักวิจัยและการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการตั้งแต่ระยะการเริ่มโครงการจนสิ้นสุดกระบวนการดำเนินโครงการพบว่า ทักษะการเรียนรู้งานช่างของนักเรียนชาติพันธุ์มีสมรรถนะเช่นเดียวกับนักเรียนที่ต่างวัฒนธรรม กล่าว คือ มีทักษะการตัดสินใจและการคิดวิเคราะห์เชิงช่างได้และเข้าใจกระบวนการทำงานในทุกขั้นตอนของงานช่าง เกิดความเข้าใจถึงความจำเป็นของการมีช่างประจำชุมชน เช่น ช่างซ่อมจักรยานยนต์ในหมู่บ้านโดยไม่ต้องนำไปซ่อมนอกชุมชนหรือในตัวเมือง

ระดับการสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้โดยเฉพาะความรู้ใหม่ที่ได้รับการสอนจากสถาบันอาชีวศึกษา ที่ให้มีความเข้าใจในเนื้อหาทางช่างตลอดจนแนวคิดและการบูรณาการต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทั้งนี้ยังคงต้องได้รับการศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหากได้รับโอกาสสำหรับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเช่น ระดับ ปวช. และปวส. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านทักษะฝีมือแรงงานที่สามารถประกอบรายได้เองหรือเข้าสู่สถานประกอบการต่อไปได้

ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานพื้นฐานในการเรียนรู้ระบบการผลิตหรือระบบงานช่างฝีมือจากการฝึกอบรมทุกขั้นตอนทางทักษะฝีมือแรงงานในระดับนักเรียนชาติพันธุ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2.4.2 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ

จากการศึกษาสังเกตและการแสดงความคิดเห็นของอาจารย์จากสถาบันอาชีวศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่จัดการเรียนการสอนระบบทวิศึกษา โดยนักเรียนจะได้ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบการเกิดทัศนคติที่ดีเนื่องจากนักเรียน/นักศึกษา ต้องใช้ความอดทนและสร้างความมุ่งมั่นโดยเฉพาะเกิดการทดลองปฏิบัติร่วมกับกลุ่มและมีอาจารย์ผู้สอนช่วยประเมินฝีมือเกิดความชอบและมุ่งมั่นจะพัฒนาทักษะต่อไป และเรียนรู้เข้าสู่ระบบทวิศึกษา ซึ่งจะได้ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายและประกาศนียบัตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ผู้เรียนมีความรู้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ และการขายออนไลน์ ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวันทั้งนี้ยังคงเป็นระดับความรู้พื้นฐานเท่านั้น อันเป็นผลมาจากความต้องการและความสนใจเฉพาะกลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสในการเพิ่มพูนทักษะวิชาชีพหากได้มีโอกาสเข้าเรียนศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องต่อไป

2.4.3 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกับการฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตร

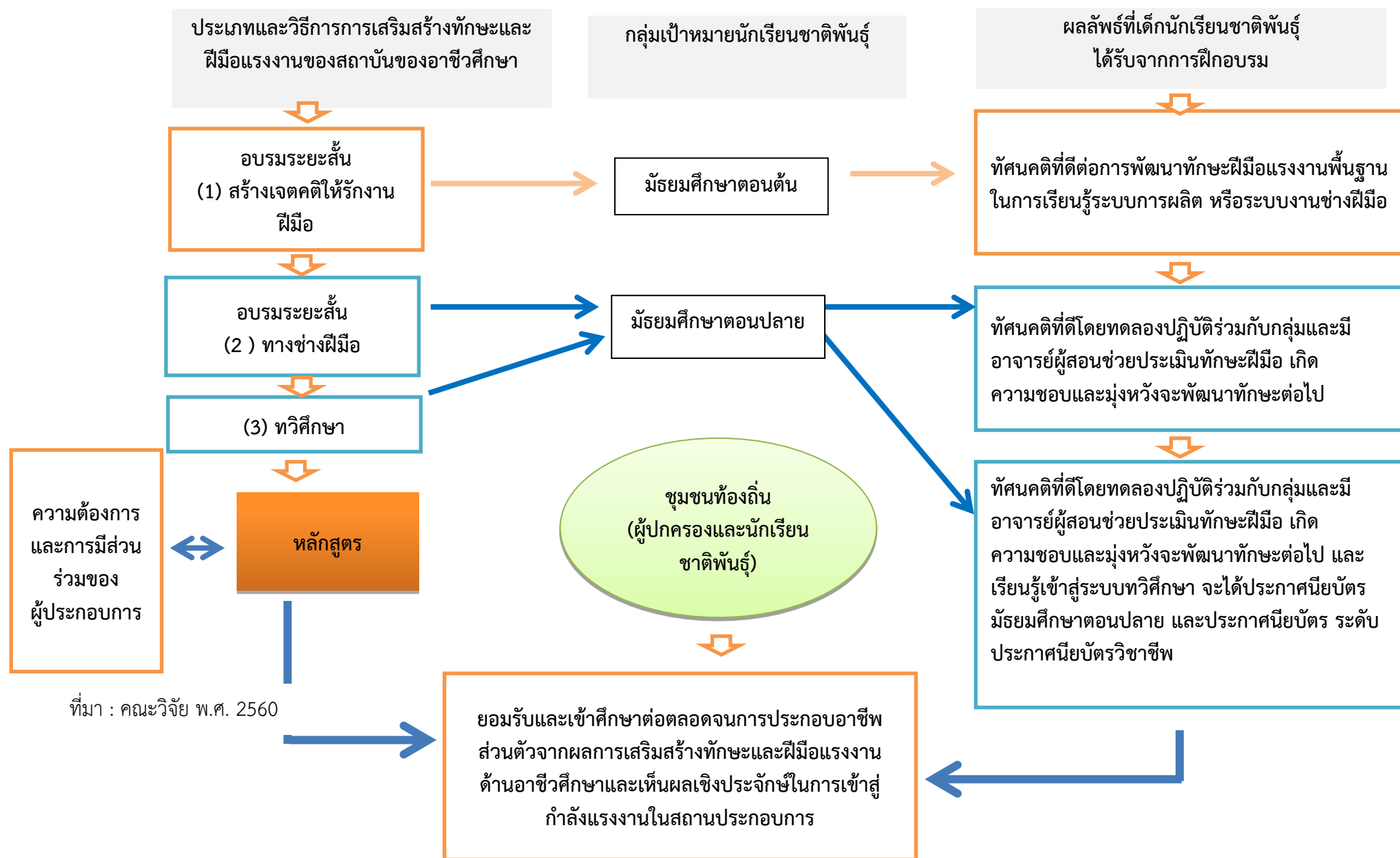
วิชาชีพ

ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนแบบทวิภาคโดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและวิทยาลัยในกลุ่มสาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชางานจักรยานยนต์และงานเครื่องยนต์เล็ก ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรเป็นไปตามระบบการเรียนการสอนโดยผู้สอนทำการจัดตารางเรียนและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนค่อนข้างมีความตั้งใจเรียนรู้อย่างเป็นพิเศษ โดยเฉพาะนักเรียนชายกับงานช่างเครื่องยนต์

การเรียนควบคู่กันไปทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพเกิดจากความขยันและตั้งใจจริงของผู้เรียนซึ่งแตกต่างจากการเรียนปกติทั่วไป แต่การมีโอกาสดูแลความก้าวหน้าและทางเลือกการศึกษาและอาชีพมีสูง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากโรงเรียนและครัวเรือนด้วย เพราะกลุ่มศึกษาเป็นกลุ่มชนชาติพันธุ์ที่ยังขาดกำลังทรัพย์ในการศึกษาต่อให้สูงขึ้น การขาดโอกาสจึงเป็นเครื่องฉุดรั้งอนาคตทางการศึกษาของกลุ่มนี้ แม้ได้มีโอกาสการเรียนควบคู่ทั้งสองสายวิชาชีพแต่การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจะมีผลมากต่อการเข้าสู่สายงานที่ดีและก่อให้เกิดรายได้

ผลลัพธ์ที่นักเรียนชาติพันธุ์ได้รับจากการฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะฝีมือแรงงานเตรียมอาชีวศึกษาตอนต้น โดยความร่วมมือของสถาบันอาชีวศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาและชุมชนท้องถิ่น แสดงเป็นแผนภูมิข้อค้นพบของนักวิจัยปรากฏในภาพที่ 4 ดังนี้

ภาพที่ 13 ข้อค้นพบแสวงหาความร่วมมือในการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นพื้นฐานหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ “เตรียมอาชีพศึกษา”

การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นชาติพันธุ์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สถานประกอบการ และวิทยาลัยการอาชีพหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการ

การบูรณาการความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการจากการประชุมหารือร่วมกันในแต่จังหวัดก่อให้เกิดข้อสรุปของการบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่สามารถพัฒนาและสร้างรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นด้านอาชีวศึกษาและเห็นผลเชิงประจักษ์ในการเข้าสู่กำลังแรงงานในสถานประกอบการสำหรับกลุ่มคนชาติพันธุ์ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และมีจุดเริ่มต้นการศึกษาจากระบบการศึกษาในท้องถิ่นที่ยังคงมีความไม่เสมอภาคในมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษา การทดลองเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์หาข้อสรุปเชิงนโยบายระหว่างกลุ่มปฏิบัติการและกลุ่มผู้บริหารขององค์การทางการศึกษา คณะวิจัยจึงนำเสนอรูปแบบของการบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมความพร้อมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มประชากรแรงงานที่มีอยู่จำนวนมากในท้องถิ่นชนบท กลุ่มชนชาติพันธุ์ที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษาด้วยเหตุทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม และข้อจำกัดของการเข้าถึงการศึกษา

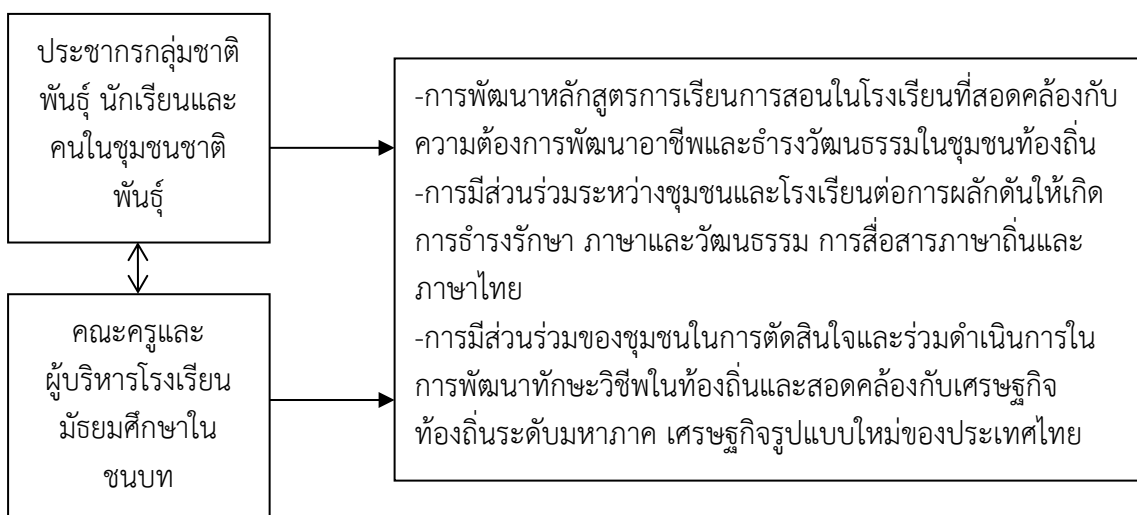
การสร้างมาตรการจูงใจ การสร้างเจตคติที่ดีต่องานอาชีพสายอาชีวศึกษาจะบังเกิดผลยิ่งเพราะระบบการรับรู้และการตัดสินใจกลุ่มดังกล่าวนี้ยังไม่ชัดเจนแน่นอนมากนักด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มคนในสังคมเมือง ที่มีองค์ประกอบทางเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ทักษะการศึกษาเพื่อการตัดสินใจ กระแสสังคม ค่านิยม และการสนับสนุนทางครัวเรือน รวมทั้งการสร้างเจตคติจูงใจให้เกิดการตัดสินใจเพื่อสอบแข่งขันเข้าสู่มหาวิทยาลัยที่เชื่อว่าเป็นสายงานอาชีพในอนาคตดังค่านิยมการเรียนในมหาวิทยาลัยของสังคมในปัจจุบัน

การนำเสนอผลการศึกษาในส่วนนี้ คณะวิจัยได้สรุปผลจากการศึกษานำมาสังเคราะห์กระบวนการบูรณาการและขับเคลื่อนทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติการในพื้นที่ที่เป็นรูปแบบ (Model) ที่สามารถนำไปปรับใช้ในระบบการจัดการศึกษาภาคอาชีวศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มประชากรแรงงานที่มีอยู่จำนวนมากในท้องถิ่นชนบท กลุ่มชนชาติพันธุ์ที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษาด้วยเหตุทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม และข้อจำกัดของการเข้าถึงการศึกษา เพื่อเพิ่มกำลังคนในสถานศึกษา และการส่งเสริมพัฒนาอาชีพทางช่างเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทย ซึ่งจะนำเสนอใน 3 ระดับสำคัญ ได้แก่

1. การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับต้น
2. การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับกลาง
3. การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับสูงและมีผลกระทบต่อการมีงานทำและการประกอบอาชีพในระดับสูง

2.5.1 การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับต้น

การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับต้น เป็นระดับท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากกระบวนการคิด การแสดงออกการมีส่วนร่วม การคำนึงถึงเผ่าพันธุ์ชาติพันธุ์ (การอ้างทางชาติพันธุ์) ผ่านภาษา และประเพณีวัฒนธรรม การผสมผสานหลักคิดระหว่างกลุ่มคนชาติพันธุ์ในชุมชนกับระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่นที่รองรับการจัดการศึกษาโดยส่วนใหญ่เป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นชนบททางไกลความเจริญ ขาดโอกาสทางการศึกษา โอกาสด้านการประกอบอาชีพ การสร้างรายได้ นอกเหนือจากองค์ความรู้และทักษะในท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดจากครุว์เรือน ชุมชนแล้ว โรงเรียนและสถานศึกษาจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะวิชาชีพด้านอื่นๆ ที่ไม่มีในชุมชนท้องถิ่น และมีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจท้องถิ่นระดับมหภาค เศรษฐกิจรูปแบบใหม่ของประเทศไทยที่กำลังเริ่มเห็นชัดเป็นรูปธรรมมากขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมีข้อสรุปดังภาพนี้

ภาพที่ 14 การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับต้น

2.5.2 การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับกลาง

การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับกลาง เป็นกระบวนการในระดับปฏิบัติการที่มีการเชื่อมโยงสาขาวิชาชีพที่มีอยู่ในสถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาในแต่ละจังหวัดนั้นกับสถานศึกษาในท้องถิ่นชนบท ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในท้องถิ่นชนบท ผลักดันให้เกิดการคัดเลือกสาขาวิชาชีพที่เหมาะสมกับความถนัด และความต้องการของท้องถิ่นเป็นเบื้องต้นสำหรับการจัดฝึกอบรมทักษะอาชีพระยะสั้น และการจัดฝึกอบรมทักษะทางช่างระยะสั้น รวมถึงการสร้างความร่วมมือเพื่อจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเพื่อสร้างทางเลือกทางการศึกษาและแนวโน้มการเลือกศึกษาต่อในสายวิชาชีพต่อไป

ดังผลการศึกษาวิจัยที่เป็นแนวทางการบูรณาการความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาในบริบททางชาติพันธุ์ บนพื้นฐานความเป็นชนบทท้องถิ่นที่ห่างไกลความเจริญ กับวิทยาลัยการอาชีพหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาในแต่ละจังหวัด ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการเสริมสร้างทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น สำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ โดยการมีส่วนร่วมของสถาบันอาชีวศึกษา โรงเรียน และชุมชนท้องถิ่น คือ

1. การจัดฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียน ได้แก่

1.1 วิทยาเทคนิคเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น วิชาช่างเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีนให้กับกลุ่มนักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ในโรงเรียนดอยเวียงผาพิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

1.2 วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง อำเภอปง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น งานเครื่องกลการเกษตร สาขาวิชาช่างยนต์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนบ้านใหม่ปางคำ (ภูลังการอนุสรณ์) อำเภอปง จังหวัดเชียงราย

1.3 วิทยาเทคนิคสันกำแพง อำเภอแม่ออน ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น ประเภทงานประดิษฐ์ของชำร่วยจากผ้า สาขาวิชาการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

2. การจัดฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นทางช่างฝีมือให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียน ได้แก่

2.1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ สาขาวิชาการขายออนไลน์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

2.2 วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย อำเภอเมือง เมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

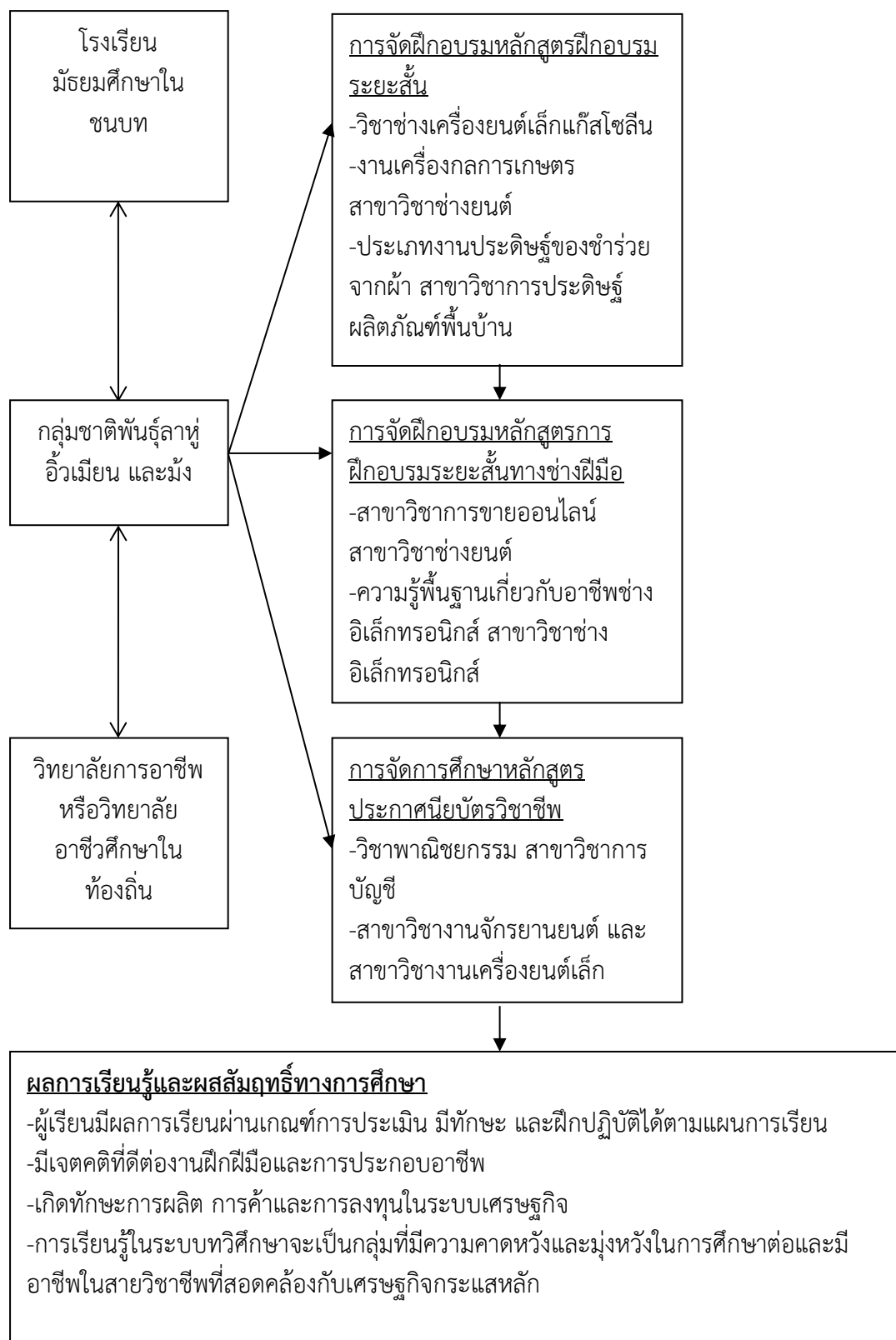
3. การจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพให้แก่โรงเรียนในท้องถิ่นชนบท
ชาติพันธุ์ ได้แก่

3.1 วิทยาลัยเทคนิคเชียงคำ อำเภอเชียงคำ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอน
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่
เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

3.2 วิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอน
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่
เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอร้องกวาง จังหวัดพะเยา

3.3 วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอน
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชางานจักรเย็บเย็บ และสาขาวิชางานเครื่องเย็บเย็บ
ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ในโรงเรียนบ้านเทิดไทย ตำบลเทิดไทย อำเภอ
แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

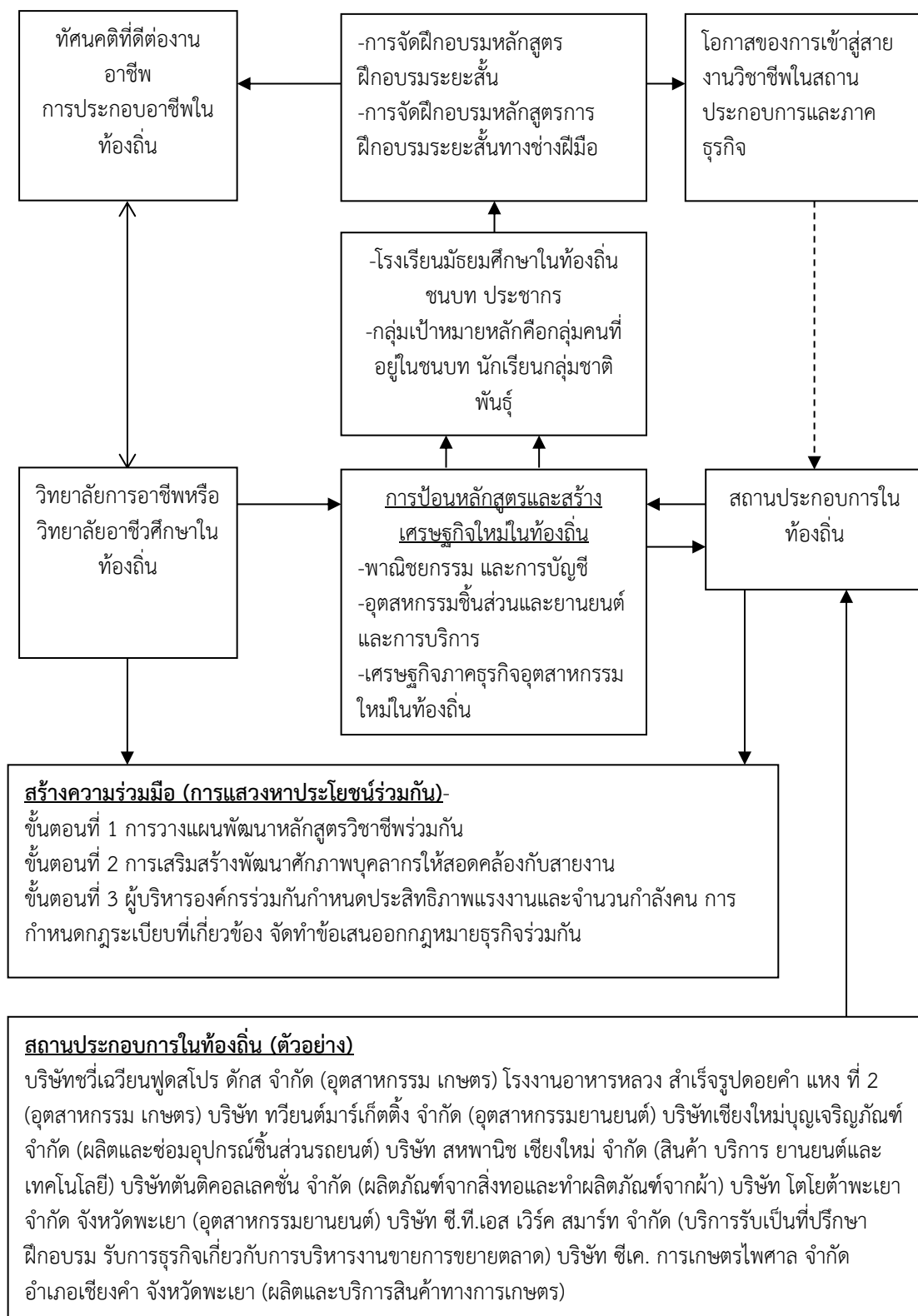
ผลการศึกษาทดลองเชิงปฏิบัติการดังกล่าวจึงได้เป็นรูปแบบ (Model) การพัฒนา
อาชีวศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มประชากรแรงงานที่มีอยู่จำนวนมากในท้องถิ่นชนบท กลุ่มชนชาติพันธุ์ที่ยัง
ขาดโอกาสทางการศึกษาด้วยเหตุทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม และข้อจำกัดของการเข้าถึงการศึกษา
ที่ให้ผลลัพธ์ต่อการสร้างอาชีพในท้องถิ่น การเกิดทัศนคติที่ดีและมีแนวโน้มความสนใจต่อการเข้าสู่
การศึกษาสายวิชาชีพ และการเลือกเรียนสายวิชาชีพต่อเนื่องในระดับ ปวช. และ ปวส. ในวิทยาลัย
การอาชีพหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่ผู้เรียนสนใจ ซึ่งเป็นผลสัมฤทธิ์และแนวโน้มของการจัด
กระบวนการดังกล่าว ดังภาพ

ภาพที่ 15 การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับกลาง

2.5.3 การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับสูงและมีผลกระทบต่อ การมีงานทำและการประกอบอาชีพในระดับสูง

การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับสูงและมีผลกระทบต่อการมีงานทำและการประกอบอาชีพในระดับสูง เป็นระดับการขับเคลื่อนขององคาพยพระดับภาพใหญ่ในทางเศรษฐกิจท้องถิ่นและมหภาค ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาในท้องถิ่นและสถานประกอบการในท้องถิ่นที่สร้างความร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างกลไกเศรษฐกิจใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพองค์กร สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น และนโยบายของรัฐบาล โดยมีประชากรกลุ่มเป้าหมายหลักคือกลุ่มคนที่อยู่ในชนบท ยึดพื้นที่โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นชนบททางไกลความเจริญ เพราะประชากรกลุ่มนี้มีทั้งคนในท้องถิ่นทั่วไป และประชากรที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย มโนทัศน์ทางความคิดเพื่อประกอบอาชีพและการสร้างรายได้ยังผูกติดอยู่กับสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น ขาดโอกาสในการรับรู้และการพัฒนาทักษะวิชาชีพใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและระบบเศรษฐกิจมหภาค ดังภาพที่ 15

ภาพที่ 16 การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับสูงและมีผลกระทบต่อการดำเนินงานและการประกอบอาชีพในระดับสูง

ข้อสรุปของการศึกษาวิจัยเป็นรูปแบบของการการบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับสูงและมีผลกระทบต่อการมีงานทำและการประกอบอาชีพในระดับสูง ยังคงให้ความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นลำดับขั้นตั้งแต่ 1) การจัดฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น 2) การจัดฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นทางช่างฝีมือ และ 3) การจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่มีผลลัพธ์ต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และความต้องการผลิตแรงงานของสถาบันการศึกษาและผู้ประกอบการ

กระบวนการบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับสูง นอกเหนือจากการขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยการอาชีพหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาในท้องถิ่นแล้ว การสร้างหรือเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นในระดับมหภาค และความเกี่ยวเนื่องในธุรกิจต่างๆ ผู้บริหารของวิทยาลัยต่างๆ จะต้องสร้างความร่วมมือ (การแสวงหาประโยชน์ร่วมกัน) กับสถานประกอบการในท้องถิ่นเป็นจุดเริ่มต้น เพราะวิทยาลัยการอาชีพจะได้นักศึกษาสายวิชาชีพเข้าไปสู่กระบวนการฝึกและพัฒนาทักษะวิชาชีพเพื่อพัฒนาบุคลากรและแรงงานกำลังคนป้อนเข้าสู่สถานประกอบการ องค์กรภาคธุรกิจที่ตรงตามสายงานวิชาชีพ ไม่ต้องฝึกการทำงานใหม่ สามารถนำไปใช้ในสายงาน หรือตำแหน่งที่ต้องการได้เลย ทั้งนี้กระบวนการเริ่มแรกขั้นตอนที่ 1 ควรที่ทั้งสององค์กรควรจะต้องวางแผนพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพร่วมกัน โดยคำนึงถึงความต้องการของสถานประกอบการ และศักยภาพที่มีอยู่ของสถาบันการศึกษา ทั้งนี้อาจพิจารณาสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น ระดับมหภาค และประเทศเพื่อการผลิตคนรองรับระบบเศรษฐกิจด้วย ลำดับขั้นตอนที่ 2 ถัดมาวิทยาลัยจำเป็นต้องเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพบุคลากรให้สอดคล้องกับสายงาน นวัตกรรมการผลิตใหม่ๆ ในสถานประกอบการ โดยเป็นความร่วมมือการเรียนรู้แลกเปลี่ยนและนวัตกรรมร่วมกันระหว่างครูผู้สอนสายอาชีพ และฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการจัดการงานในสถานประกอบการ เพื่อนำทักษะความรู้ที่เหมาะสมกับสายงานมาพัฒนาวิธีการสอนและการเข้าถึงความรู้ ทักษะการปฏิบัติการได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ลำดับขั้นตอนที่ 3 ผู้บริหารองค์กรทั้งวิทยาลัยและสถานประกอบการจะต้องมีการทบทวนร่วมกันอย่างเป็นระยะเพื่อกำหนดประสิทธิภาพแรงงานและจำนวนกำลังคนที่จะผลิต และป้อนเข้าสู่สถานประกอบการ การกำหนดกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องที่สนับสนุนการทำงานร่วมกัน และลดข้อจำกัดในการสร้างกำลังคนร่วมกันระหว่างสองฝ่าย จัดทำข้อเสนอออกกฎหมายที่สำคัญเสนอต่อหน่วยงานราชการ และรัฐบาลเพื่อให้เกิดบรรยากาศการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น และเศรษฐกิจมหภาคเป็นไปในทิศทางที่ดี

ข้อเสนอบทบาทของสถานประกอบการในการเข้าร่วมผลิตและจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษามีประเด็นดังนี้

บทบาทงานของสถานประกอบการ

1. สถาบันอาชีวศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ ร่วมวางแผนหลักสูตรอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความต้องการของผู้ประกอบการ

2. สถานประกอบการร่วมเป็นอาจารย์ผู้สอนให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้และความเชี่ยวชาญตามความต้องการของตลาดแรงงาน เนื่องจากผู้ประกอบการมีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติงานจริง

การรับนักศึกษา สำเร็จอาชีวศึกษาเข้าทำงาน

1. ผู้เข้าเรียนขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนในสถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พร้อมทั้งแสดงหลักฐานการสำเร็จการศึกษาตามวันและเวลาที่สถานศึกษากำหนดโดยชำระเงินค่าธรรมเนียมต่างๆ ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือสถานศึกษากำหนด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เสร็จสิ้นก่อนวันเปิดภาคเรียน โดยมีผู้ปกครองซึ่งสถานศึกษาเชื่อถือมาให้คำรับรองและทำหนังสือมอบตัว

2. สถานศึกษาจัดการปฐมนิเทศให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อให้ทราบแนวทางและกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการเรียน

3. สถานศึกษาออกบัตรประจำตัวให้นักเรียน โดยบัตรประจำตัวต้องระบุเลขที่ชื่อสถานศึกษา รหัสสถานศึกษา ชื่อ ชื่อสกุลนักเรียน รหัสประจำตัวนักเรียน เลขประจำตัวประชาชน วันออกบัตร วันหมดอายุ ลายมือชื่อ หัวหน้าสถานศึกษา หรือผู้ได้รับมอบหมายให้ทำการแทน และให้มีรูปถ่ายครึ่งตัวของนักเรียน หน้าตรง ไม่สวมหมวกไม่สวมแว่นตาสีดำ แต่งเครื่องแบบนักเรียน ถ่ายไว้ไม่เกิน 6 เดือน ติดลงในบัตร ให้มีลายมือชื่อของนักเรียน และประทับตราของสถานศึกษาที่มุมใดมุมหนึ่งของรูปถ่ายนักเรียน โดยให้ติดที่รูปถ่ายบางส่วน

บทบาทความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษา

1. จัดการศึกษาวิชาชีพโดยร่วมมือกับสถานประกอบการและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถไปประกอบอาชีพได้

2. จัดทำแผนและคู่มือการฝึกตามโครงสร้างของหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการในการวิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชาและมาตรฐานรายวิชาที่จะฝึกอาชีพ

3. วางแผนร่วมกับสถานประกอบการในการนิเทศ ติดตาม การฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการและมีการวัดผลและประเมิน ควบคุมกำกับดูแล และแก้ไขปัญหาต่างๆ

4. ประชุมสัมมนาครูฝึก ครูนิเทศ เพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

5. ติดต่อประสานงานกับแหล่งงานและสถานประกอบการเพื่อจัดหาที่ฝึกงานให้กับนักเรียน นักศึกษา

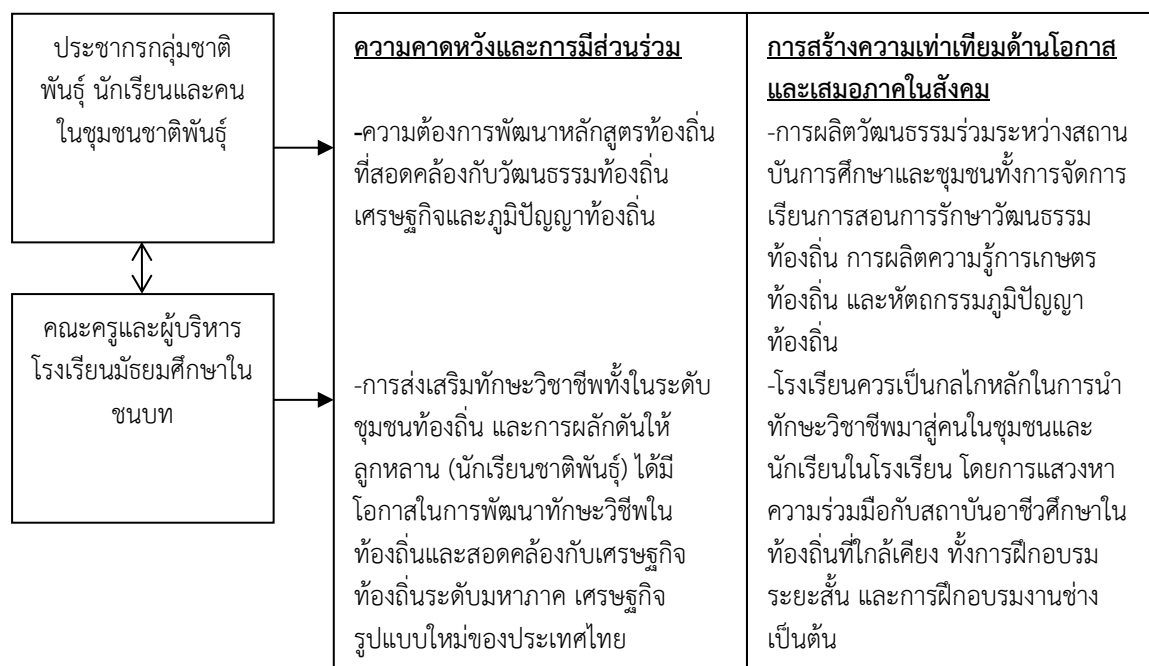
6. จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับ

7. การดูแล บำรุงรักษาและรับผิดชอบและรับผิดชอบทรัพย์สินทางการศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

การกำหนดมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ของนักเรียนชาติพันธุ์ ตั้งแต่โรงเรียนขยายโอกาสจนเข้าสู่การศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการมีงานทำ

จากการศึกษา 1) สถานการณ์เศรษฐกิจชุมชนภาคการเกษตรและนอกการเกษตรของชุมชนชาติพันธุ์ด้านการใช้แรงงานในครัวเรือนและการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้ 2) การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการเสริมสร้างทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น สำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ โดยการมีส่วนร่วมของสถาบันอาชีวศึกษา โรงเรียน และชุมชนท้องถิ่น 3) ผลลัพธ์ที่นักเรียนชาติพันธุ์ได้รับจากการฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะฝีมือแรงงานเตรียมอาชีวศึกษาตอนต้น โดยความร่วมมือของสถาบันอาชีวศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาและชุมชนท้องถิ่น และ 4) แนวทางการบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นชาติพันธุ์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สถานประกอบการ และวิทยาลัยการอาชีพหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการ ทำให้ได้ข้อสรุปในเชิงกระบวนการที่จะส่งผลกระทบที่ดีต่อการใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาความเท่าเทียมด้านโอกาส และเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มประชากรแรงงานที่มีอยู่จำนวนมากในท้องถิ่นชนบท กลุ่มชนชาติพันธุ์ที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษาด้วยเหตุทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม และข้อจำกัดของการเข้าถึงการศึกษา ควรมีมาตรการขับเคลื่อน 3 ระดับดังนี้

1. มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับต้น

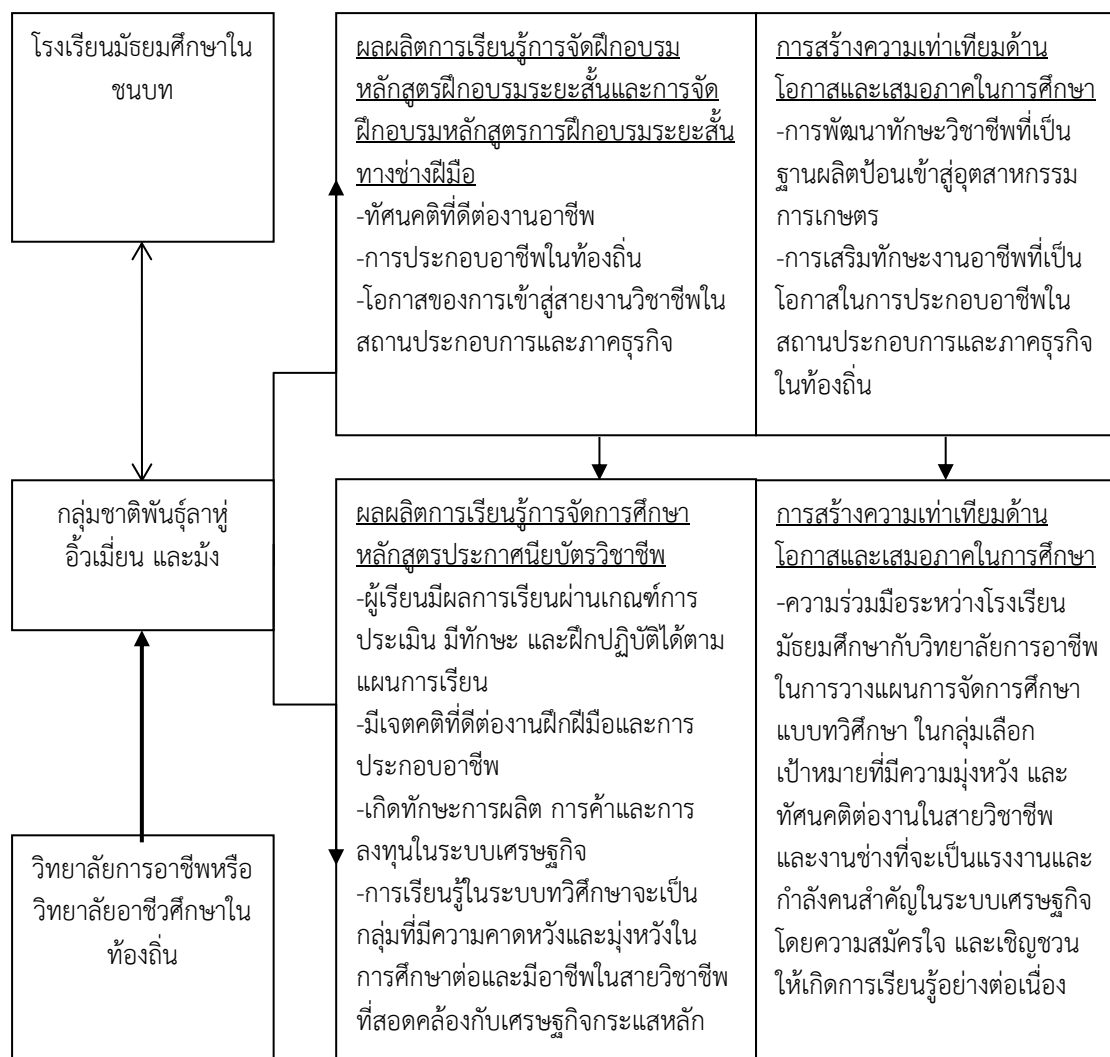
ภาพที่ 17 มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับต้น

การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับชุมชนท้องถิ่นระหว่างชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์และโรงเรียนมัธยมศึกษาในชนบทนั้น พบการแสดงการมีส่วนร่วมในเรื่องความต้องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เศรษฐกิจและภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเด็นแรก การเปิดโอกาสทางชาติพันธุ์เพื่อการดำรงคงอยู่ในสังคมเป็นประเด็นทางสังคมและการเมืองที่หลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน ดังนั้น โรงเรียนท้องถิ่นควรบูรณาการให้เกิดวัฒนธรรมร่วมระหว่างสถานบันการศึกษาและชุมชนทั้งการจัดการเรียนการสอนการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น การผลิตความรู้การเกษตรท้องถิ่น และหัตถกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะแม้ว่ากลุ่มคนมากกว่าครึ่งจะต้องไปเป็นแรงงานนอกชุมชน แต่คาดว่าจะส่วนหนึ่งนั้นจะเป็นแรงงานการผลิตเกษตรในชุมชน และใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นชาติพันธุ์นั้นๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มคนในโอกาสที่พึงได้และการสถิตอยู่ในวัฒนธรรมดั้งเดิม

ประการที่สอง ความคาดหวังของกลุ่มคนในชุมชนส่วนใหญ่อีกยังหวังให้เกิดการส่งเสริมทักษะวิชาชีพทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่น และการผลักดันให้ลูกหลาน (นักเรียนชาติพันธุ์) ได้มีโอกาสในการพัฒนาทักษะวิชาชีพในท้องถิ่นและสอดคล้องกับเศรษฐกิจท้องถิ่นระดับมหภาค เศรษฐกิจรูปแบบใหม่ของประเทศไทย ทั้งนี้ระบบการศึกษาคือเครื่องชี้นำทางการประกอบอาชีพ ดังนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่นซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาของกลุ่มคนในท้องถิ่นนั้น อนาคต พัฒนาการทางความคิด และพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพในอนาคตย่อมอยู่ที่ระบบการศึกษาที่ผู้เรียนได้สัมผัสเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องกับชุมชนทั้งนักเรียน และผู้ปกครองควรเป็นกลไกหลักในการนำทักษะวิชาชีพมาสู่คนในชุมชนและนักเรียนในโรงเรียน โดยการแสวงหาความร่วมมือกับสถาบันอาชีวศึกษาในท้องถิ่นที่ใกล้เคียง ทั้งการฝึกอบรมระยะสั้น และการฝึกอบรมงานช่าง เป็นต้น

2. มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับกลาง

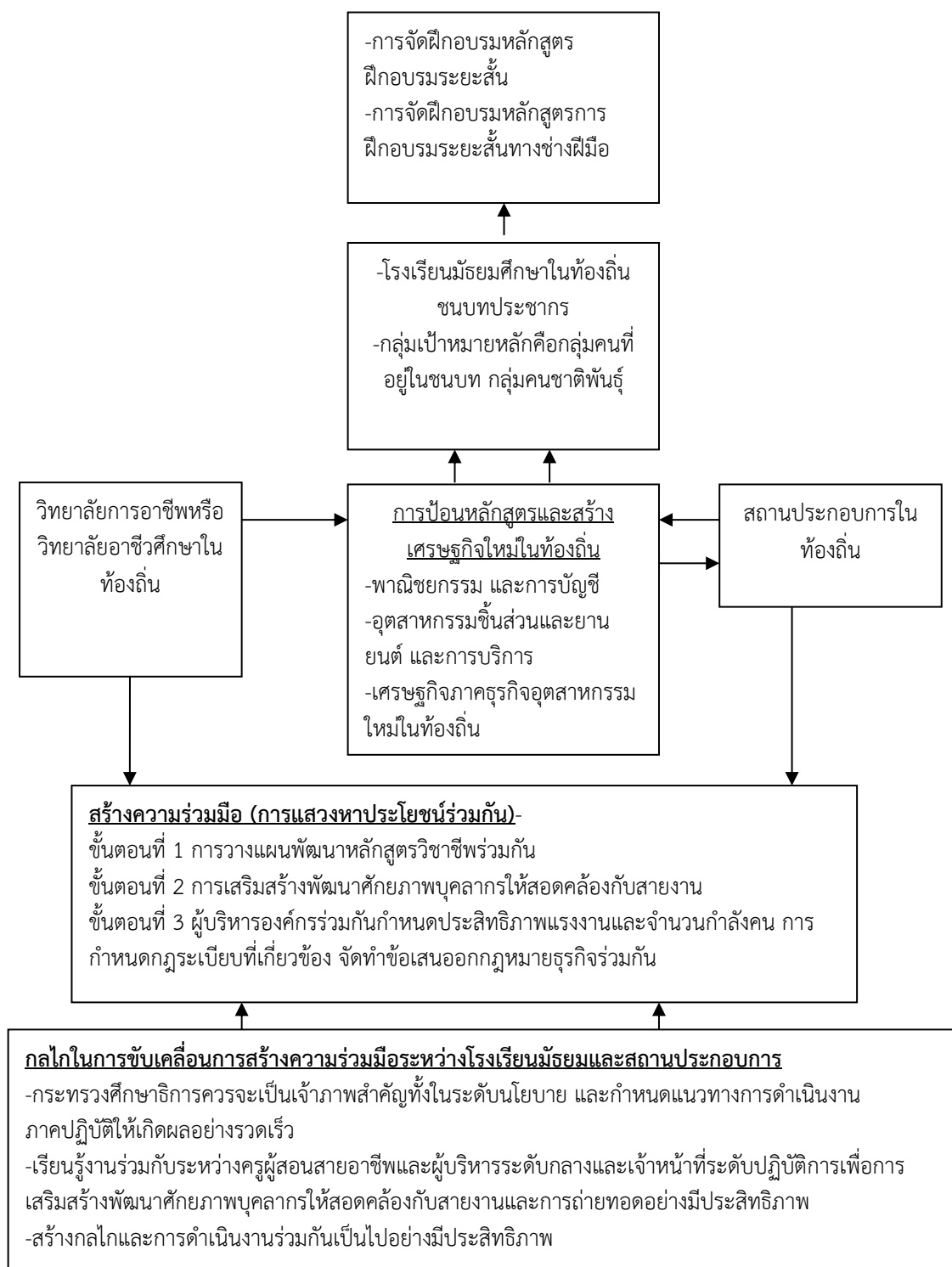
การกำหนดความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในภาคการศึกษาแก่กลุ่มคน กลุ่มชาติพันธุ์ที่ต้องคำนึงถึงกลุ่มคนส่วนหนึ่งจะเป็นแรงงานและผู้ประกอบการในท้องถิ่นชุมชน และอีกกลุ่มสร้างโอกาสตนเองสู่การประกอบอาชีพในสถานประกอบการและภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสายวิชาชีพ ดังนั้น สถานศึกษาทั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยการอาชีพ ควรต้องกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นที่หลากหลายหลักสูตร โดยพิจารณาถึงการประกอบอาชีพและเป็นผู้ประกอบการในท้องถิ่น การพัฒนาทักษะการทำงานที่จะส่งผลให้มีโอกาสเข้าถึงสถานประกอบการในภายหลัง ทั้งนี้การได้สัมผัสประสบการณ์เรียนรู้บ่อยๆ ด้านวิชาชีพงานช่างแก่ผู้เรียนจะก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการกำหนดทิศทางการศึกษาที่ตอบสนองสถาบันการศึกษาสายวิชาชีพ ธุรกิจการประกอบการด้วย ดังรายละเอียดตามภาพที่ 18

ภาพที่ 18 มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับกลาง

ส่วนหนึ่งที่สำคัญคือกลุ่มผู้สนใจและเข้าร่วมในการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาเป็นทุนที่สำคัญต่อความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัศึกษากับวิทยาลัยการอาชีพ เพราะผลการเรียนรู้แสดงให้เห็นแล้วว่าผู้เรียนมีทักษะและความรู้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หากเสร็จสิ้นกระบวนการของหลักสูตรคาดหวังได้ว่าจะเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพในสถานประกอบการ อย่างไรก็ตาม การชักชวน การเปิดโอกาสและการชี้แนะให้เห็นอนาคตที่สำคัญในการประกอบอาชีพควรเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชักจูงกลุ่มคนให้เข้าสู่ระบบที่วางไว้ โดยเฉพาะกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาส มีฐานะยากจน กลุ่มคนชาติพันธุ์ที่ควรเป็นประชากรเป้าหมายของการดำเนินการ

3. มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับ
ระดับสูงและมีผลกระทบต่อการมีงานทำและการประกอบอาชีพในระดับสูง

ภาพที่ 19 มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับ
ระดับสูงและมีผลกระทบต่อการมีงานทำและการประกอบอาชีพในระดับสูง

มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับสูงและมีผลกระทบต่อการทำงานและการประกอบอาชีพในระดับสูงถือเป็นกลไกขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายที่สุด เนื่องจากการประสานร่วมระหว่างองค์กรวิทยาลัยการอาชีพหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาในท้องถิ่นกับสถานประกอบการในท้องถิ่นจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการควรจะเป็นเจ้าภาพสำคัญทั้งในระดับนโยบาย และกำหนดแนวทางการดำเนินงานภาคปฏิบัติให้เกิดผลอย่างรวดเร็ว หากกระบวนการคิดและดำเนินการของระบบราชการล่าช้าย่อมมีผลยิ่งต่อการตัดสินใจเชิงธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการซึ่งส่วนใหญ่เป็น CEO อีกทั้งต้องการให้เกิดการดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อหวังผลทางธุรกิจในระยะสั้นและระยะยาว ฉะนั้นการวางแผนพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพร่วมกันจึงเป็นไปได้ด้วยเร็วเพื่อให้เกิดการดำเนินการที่รวดเร็วขึ้นในขั้นตอนที่ 1 ส่วนขั้นตอนที่ 2 หมายความว่าความสอดคล้องระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติในการสอนในแต่ละสาขาวิชา กับทักษะการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการสอดคล้องกันหรือไม่ ผู้เรียนจบไปทำงานได้เลยหรือต้องไปเรียนรู้งานเพิ่มซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ จึงต้องมีเรียนรู้งานร่วมกับระหว่างครูผู้สอนสายอาชีพและผู้บริหารระดับกลางและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สอดคล้องกับสายงานและการถ่ายทอดอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 3 เพื่อกลไกและการดำเนินงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเห็นผลได้จึงต้องมีการกำหนดกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อความร่วมมือสนับสนุนการคล่องตัวในการทำงานร่วมกัน การวิเคราะห์ประสิทธิภาพแรงงานและจำนวนกำลังคน ทั้งควรเป็นข้อตกลงและทางที่เหมาะสมบนฐานคิดของผู้บริหารองค์กร และฝ่ายปฏิบัติงานร่วมกันในท้องถิ่นที่จะได้ระเบียบอย่างเหมาะสมกับการทำงานร่วมกันอย่างยาวนาน

4. ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐต่อการสนับสนุนมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนของนักเรียนชาติพันธุ์

ผลการศึกษาและข้อสรุปของการวิจัยเบื้องต้นทำให้เห็นภาพอนาคตที่เป็นเป้าหมายของพัฒนาฝีมือแรงงานเตรียมอาชีพศึกษาโดยการความร่วมมือของสถานประกอบการ เพื่อการผลิตแรงงานและกำลังคนป้อนสู่ระบบเศรษฐกิจในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมการผลิตที่สามารถเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นให้ดีขึ้นโดยมีผู้รับผลประโยชน์คือกลุ่มคนประชากรที่อยู่ในชนบท ทั้งกลุ่มคนชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและคนยากจนในชนบทที่ได้มีโอกาสเข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดให้

ทั้งนี้จากการจัดประชุมหารือ การจัดทำข้อสรุปเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการของทุกภาคส่วนในโครงการวิจัย และการสังเกตเหตุการณ์และการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมสังเกตการเรียนการสอนของนักเรียนชาติพันธุ์ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นการกำหนดมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนของนักเรียนชาติพันธุ์ ควรให้ความสำคัญต่อแนวทางเสนอแนะของธนาคารโลกที่ว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยนำเข้าของระบบเศรษฐกิจ และเป็นกลไกขับเคลื่อนในการพัฒนาเศรษฐกิจ” (World Bank, 2011 ; 25) โดยดังนั้น

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการในภาคสนาม ได้ข้อสรุปที่เป็นประเด็นสำคัญเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐต่อการสนับสนุนมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ของนักเรียนชาติพันธุ์ ตั้งแต่โรงเรียนขยายโอกาสจนเข้าสู่การศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการมีงานทำ ทั้ง 3 ระดับข้างต้น จึงควรที่ภาครัฐเองจะต้องให้การสนับสนุนส่งเสริมปัจจัยพื้นฐานรองรับการพัฒนากำลังคนในประเด็นสำคัญดังนี้

1. การจัดระบบการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมโดยนักเรียนชาติพันธุ์และชุมชนท้องถิ่นสามารถเข้าถึงบริการสังคมด้านสุขภาพ การได้รับข้อมูลข่าวสารการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของประเทศและนานาชาติ ตลอดจนเข้าถึงกิจกรรมส่งเสริมการเพิ่มพูนรายได้ทั้งการเกษตรและนอกการเกษตร เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ระดับครัวเรือน

ข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าวมุ่งให้ภาครัฐกระทรวงสาธารณสุขสนับสนุนให้นักเรียนในพื้นที่ชนบท กลุ่มคนชาติพันธุ์ที่เรียนในโรงเรียนขยายโอกาส และอยู่ห่างไกลความเจริญสามารถเข้าถึงบริการสังคมด้านสุขภาพโดยการจัดการบริการเคลื่อนที่เข้าสู่โรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพราะสุขภาพคือปัจจัยสำคัญต่อการศึกษามองบุคคลทั้งตัวนักเรียนและคณะครูในโรงเรียนด้วย

นอกจากด้านสุขภาพแล้วการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ควรที่จะต้องให้มีมาตรการผลักดันให้โรงเรียนในท้องถิ่นชนบทจัดบริการด้านข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การสร้างเจตคติต่ออาชีพที่จะเกิดใหม่ในระบบเศรษฐกิจ การทำงานในท้องถิ่นและการทำงานต่างถิ่นเป็นแหล่งความรู้ประกอบการตัดสินใจเส้นทางอาชีพและการศึกษาต่อโดยเฉพาะสายวิชาชีพที่เป็นแนวนโยบายของรัฐในปัจจุบันเพื่อสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาและการประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้อย่างเป็นธรรมในสังคมกลุ่มคนชาติพันธุ์

2. การกระจายทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมตลอดจนจนการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ในความรู้ความสำคัญของการศึกษาเพื่อการลงทุนในการสร้างอาชีพที่มั่นคงในอนาคต

ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการเพิ่มทรัพยากรทางการศึกษา คือ การเพิ่มบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ทักษะวิชาชีพช่าง งานสายอาชีพ และอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมท้องถิ่นชนบทซึ่งจะเป็นบุคลากรสำคัญในการบ่มเพาะความรู้ทักษะพื้นฐานแก่ผู้เรียนโดยเฉพาะนักเรียนชาติพันธุ์ให้มีความตระหนักรู้สำคัญต่อการประกอบอาชีพงานช่าง งานอุตสาหกรรมที่จะตอบโจทย์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศและจะสามารถสร้างอาชีพที่มั่นคงได้ในอนาคตต่อกลุ่มคนในท้องถิ่นชาติพันธุ์

3. การลงทุนในมนุษย์ หรือการลงทุนในการเสริมสร้างโอกาสในทุกกลุ่มประชากรก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม

ข้อเสนอเชิงนโยบายให้ภาครัฐจำแนกพื้นที่การพัฒนาเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยคำนึงถึงพื้นที่และประชากรเป้าหมายในท้องถิ่นชนบทที่มีอยู่จำนวนมาก หากมีการศึกษาต่ำก็จะเข้าไปเป็นแรงงานขั้นต่ำพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจเท่านั้น หากกลุ่มคนในพื้นที่เหล่านี้ได้รับการพัฒนาและโอกาสในการศึกษาที่สูงขึ้นโดยเฉพาะสายอาชีพที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาท้องถิ่น และเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคได้จะเป็นการเสริมทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมขั้นต้นของประเทศได้

4. การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้เน้นการฝึกปฏิบัติของผู้เรียนให้มากขึ้น ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ การที่นักเรียนได้ฝึกทักษะฝีมือแรงงานขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นระบบการแข่งขันด้านการผลิตของประเทศ

5. การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งให้โรงเรียนในชุมชนท้องถิ่นทุรกันดาร โดยการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นพื้นฐาน โดยที่ผู้ประกอบการยากจนฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีย่อมไม่คาดหวังที่จะให้ลูกหลานเรียนในระดับที่สูง เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการเรียนและความต้องการให้ลูกหลานแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ถ้าโรงเรียนและหน่วยงานการศึกษาโดยเฉพาะสถาบันอาชีวศึกษาสามารถประสานความร่วมมืออย่างจริงจังย่อมจะเกิดช่องทางการมองอนาคตด้านอาชีพที่มั่นคงของนักเรียนชาติพันธุ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัย “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมพันธ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2” ได้ให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอาชีพศึกษา กับโรงเรียนและความต้องการทักษะการประกอบอาชีพของชุมชนท้องถิ่น เพื่อการวางระบบการเรียนการสอนทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น “เตรียมอาชีพศึกษา” ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ การจัดฝึกอบรมระยะสั้น และการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 : เพื่อศึกษาสถานการณ์เศรษฐกิจชุมชนภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรของชุมชนชาติพันธุ์ด้านการใช้แรงงานในครัวเรือนและการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือน เพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้

ระบบเศรษฐกิจครัวเรือนของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 3 ชาติพันธุ์ ได้แก่ ลาหู่ ม้ง และอัวเมี่ยน เป็นกลุ่มศึกษาวิจัยใน 3 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ และพะเยา มีความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นการผลิตจากภาคการเกษตรหรือนอกภาคการเกษตรยังคงใช้แรงงานในครัวเรือน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ โดยเฉพาะสมาชิกครัวเรือนที่อยู่ในวัยเรียนช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนที่ห่างไกลชุมชนในท้องถิ่นทุรกันดาร ที่ผู้ปกครองมีแหล่งทำกินที่ค่อนข้างจำกัด ทำการเพาะปลูกพืชไร่บริเวณไหล่เขาที่เป็นพื้นที่ลาดเทใกล้ชุมชน รายได้ส่วนใหญ่เพื่อการยังชีพเมื่ออยู่ในภาวะไม่พอเพียงจะทำการเคลื่อนย้ายแรงงานของสมาชิกครัวเรือนไปยังที่ทำกินแหล่งใหม่ หรือถ้าอยู่ในชุมชนท้องถิ่นเดิมส่วนใหญ่สมาชิกครัวเรือนที่อยู่ในวัยเรียนจะออกจากการศึกษากลางคัน เพื่อไปหารายได้จากการทำงานรับจ้างมาจุนเจือครอบครัวหรือช่วยเหลือครอบครัวเป็นแรงงานผลิตเพิ่มขึ้น ดังนั้นการมองอนาคตด้านอาชีพของผู้ปกครองและชุมชนจึงไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาที่เป็นการลงทุน เพื่อให้ลูกมีแนวทางการประกอบอาชีพที่มั่นคง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 : เพื่อพัฒนารูปแบบโรงเรียนกับชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรโดยผสมผสานการใช้ระบบทวิภาษาเน้นอภินันทน์ทางด้านเตรียมอาชีพศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนชาติพันธุ์ อันเป็นพื้นฐานการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้เกิดบรรยากาศพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้นในโรงเรียนขยายโอกาส

เด็กนักเรียนชาติพันธุ์เมื่อเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาจะประสบปัญหาในการใช้ภาษาไทย ซึ่งเป็นสื่อในการเรียนการสอนเป็นภาษาที่สอง เนื่องจากเด็กนักเรียนชาติพันธุ์คุ้นเคยการใช้ภาษาถิ่นซึ่งเป็นภาษาแม่ จึงพบว่านักเรียนเหล่านั้นเริ่มจะมีพื้นฐานการอ่านการเขียนและการฟังภาษาไทย เมื่อศึกษาในชั้นประถมปีที่ 3 คณะวิจัยซึ่งมีองค์ประกอบมีผู้รู้ด้านภาษาถิ่นลาหู่ ม้ง และอัวเมี่ยน ได้

บัญญัติอภิวาท (ภาคผนวก ก) เพื่อให้ครูในชั้นประถมศึกษาสามารถนำไปใช้สื่อสารกับนักเรียนชาติพันธุ์เมื่อเริ่มเข้าชั้นเรียนตั้งแต่อนุบาลและประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยนำไปใช้ใน (1) โรงเรียนบ้านดอยเวียงผาพิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นชุมชนชาติพันธุ์ลาหู่ (2) โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นชุมชนชาติพันธุ์ม้ง (3) โรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังกาอนุสรณ์) ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา เป็นชุมชนชาติพันธุ์อัวเมียน ซึ่งการนำไปใช้เป็นการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียนชาติพันธุ์ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือครูสามารถเข้าใจภาษาถิ่นชาติพันธุ์และนักเรียนเข้าใจคำศัพท์ภาษาไทยได้ดีขึ้นเมื่อสามารถเทียบกับภาษาถิ่นชาติพันธุ์ของตนเองและครอบครัว อันเป็นพื้นฐานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของสถาบันอาชีวศึกษากับโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น หรือ “เตรียมอาชีวศึกษา” ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้ทดลองและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามความต้องการ และศักยภาพของวิทยาลัยในแต่ละพื้นที่ ได้ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น

1.1 วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น วิชาช่างเครื่องยนต์เล็กแก๊สโซลีนให้กับกลุ่มนักเรียนชาติพันธุ์ลาหู่ในโรงเรียนดอยเวียงผาพิทยา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

1.2 วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง อำเภอปง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น งานเครื่องกลการเกษตร สาขาวิชาช่างยนต์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมียน และม้งในโรงเรียนบ้านใหม่ปางค่า (ภูลังกาอนุสรณ์) อำเภอปง จังหวัดเชียงราย

1.3 วิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง อำเภอแม่ออน ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น ประเภทงานประดิษฐ์ของชำร่วยจากผ้า สาขาวิชาการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

2. หลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นทางช่างฝีมือ

2.1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ สาขาวิชาการขายออนไลน์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

2.2 วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้นทางช่างฝีมือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ อัวเมียน และม้งในโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

3.1 วิทยาลัยเทคนิคเชิงคำ อำเภอเชิงคำ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชิงคำ จังหวัดพะเยา

3.2 วิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ อัวเมี่ยน และม้งในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

3.3 วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย อำเภอเมือง ร่วมมือดำเนินการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชางานจักรยานยนต์ และสาขาวิชางานเครื่องยนต์เล็ก ให้กับกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ในโรงเรียนบ้านเทิดไทย ตำบลเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : เพื่อบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการกับวิทยาลัยการอาชีพ และหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงานของสถานประกอบการ

การมีส่วนร่วมของสถาบันอาชีวศึกษากับโรงเรียนและความร่วมมือของสถานประกอบการ ทำให้นักเรียนชาติพันธุ์ที่ได้รับการฝึกอบรมระยะสั้นสามารถเรียนทักษะทางช่างตลอดจนการเรียนรู้ระบบทวิศึกษาจากระบบประกาศนียบัตรชั้นมัธยมศึกษาและการสะสมหน่วยกิตในการเทียบโอนความรู้ในระดับประกาศนียบัตรอาชีวศึกษา และการเห็นผลเชิงประจักษ์ที่ผู้ประกอบการในท้องถิ่น หรือในรูปแบบบริษัทสามารถรับผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเข้าทำงานตามทักษะวิชาชีพก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานพื้นฐาน ตั้งแต่การเรียนรู้ระบบการผลิตและเกิดทัศนคติและความชอบที่จะมุ่งพัฒนาไปสู่การมีอาชีพที่มั่นคงต่อไป

เพื่อให้เกิดกระบวนการบูรณาการและขับเคลื่อนทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติการในพื้นที่ที่เป็นรูปแบบ (Model) ที่เหมาะสมและสามารถนำไปปรับใช้ในระบบการจัดการศึกษาภาคอาชีวศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มประชากรแรงงานที่มีอยู่จำนวนมากในท้องถิ่นชนบท กลุ่มชนชาติพันธุ์ที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษาด้วยเหตุทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม และข้อจำกัดของการเข้าถึงการศึกษา เพื่อเพิ่มกำลังคนในสถานศึกษา และการส่งเสริมพัฒนาอาชีพทางช่างเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทย จึงได้นำเสนอกระบวนการบูรณาการเป็นลำดับขั้นในแต่ละภาคส่วน 3 ระดับสำคัญ ได้แก่

1. การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับต้น
2. การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับกลาง
3. การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับสูงและมีผลกระทบต่อภารกิจงานทำและการประกอบอาชีพในระดับสูง

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 : เพื่อกำหนดมาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนของนักเรียนชาติพันธุ์ ตั้งแต่โรงเรียนขยายโอกาสจนเข้าสู่การศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการมีงานทำ

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างสถาบันอาชีวศึกษากับโรงเรียนที่มีนักเรียนชาติพันธุ์ และการนำผลการจัดการเรียนการสอนด้าน “เตรียมอาชีวศึกษา” เข้าสู่ระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนว่าการศึกษาคือปัจจัยนำเข้าทางเศรษฐกิจ เปรียบเสมือนกลไกขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจและเป็นแนวทางในการกระจายรายได้ หากผู้เรียนสามารถได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างถ้วนหน้า ตลอดจนนโยบายของรัฐสามารถสร้างความเท่าเทียมด้านช่วงชั้นทางสังคมโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติด้านเผ่าพันธุ์หรือชาติพันธุ์ ย่อมสามารถจัดปัญหาการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานไปเป็นแรงงานไร้ฝีมือในท้องถิ่นอื่น

มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการเรียนของนักเรียนชาติพันธุ์ ตั้งแต่โรงเรียนขยายโอกาสจนเข้าสู่การศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการมีงานทำ โดยเฉพาะกลุ่มประชากรแรงงานที่มีอยู่จำนวนมากในท้องถิ่นชนบท กลุ่มชนชาติพันธุ์ที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษาด้วยเหตุทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม และข้อจำกัดของการเข้าถึงการศึกษา ควรมีมาตรการขับเคลื่อน 3 ระดับดังนี้

1. มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับต้น

การผลิตวัฒนธรรมร่วมระหว่างสถานบันการศึกษาและชุมชนทั้งการจัดการเรียนการสอนการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น การผลิตความรู้การเกษตรท้องถิ่น และหัตถกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนควรเป็นกลไกหลักในการนำทักษะวิชาชีพมาสู่คนในชุมชนและนักเรียนในโรงเรียน โดยการแสวงหาความร่วมมือกับสถาบันอาชีวศึกษาในท้องถิ่นที่ใกล้เคียง ทั้งการฝึกอบรมระยะสั้น และการฝึกอบรมงานช่าง เป็นต้น

2. มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับกลาง

การผลิตการเรียนรู้การจัดการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นและการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นทางช่างฝีมือ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่เป็นฐานผลิตป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมเกษตร และการเสริมทักษะงานอาชีพที่เป็นโอกาสในการประกอบอาชีพในสถานประกอบการและภาคธุรกิจท้องถิ่น

การผลิตการเรียนรู้การจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัศึกษากับวิทยาลัยการอาชีพ ในการวางแผนการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา ในกลุ่มเลือกเป้าหมายที่มีความมุ่งหวัง และทัศนคติต่องานในสายวิชาชีพ และงานช่างที่จะเป็นแรงงานและกำลังคนสำคัญในระบบเศรษฐกิจ โดยความสมัครใจ และเชิญชวนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. มาตรการความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับสูงและมีผลกระทบต่อการมีงานทำและการประกอบอาชีพในระดับสูง

การป้อนหลักสูตรและสร้างเศรษฐกิจใหม่ในท้องถิ่น เช่น พาณิชยกรรม และการบัญชี อุตสาหกรรมชิ้นส่วนและยานยนต์ และการบริการ และเศรษฐกิจภาคธุรกิจอุตสาหกรรมใหม่ในท้องถิ่น

การสร้างความร่วมมือเพื่อการแสวงหาประโยชน์ร่วมกันระหว่างวิทยาลัยการอาชีพหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาในท้องถิ่น และสถานประกอบการในท้องถิ่น 3 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพร้อมกัน

ขั้นตอนที่ 2 การเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สอดคล้องกับสายงาน

ขั้นตอนที่ 3 ผู้บริหารองค์กรร่วมกันกำหนดประสิทธิภาพแรงงานและจำนวนกำลังคน การกำหนดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง จัดทำข้อเสนอออกกฎหมายธุรกิจร่วมกัน

การกำหนดกลไกในการขับเคลื่อนการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมและสถานประกอบการ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการควรจะเป็นเจ้าภาพสำคัญทั้งในระดับนโยบาย และกำหนดแนวทางการดำเนินงานภาคปฏิบัติให้เกิดผลอย่างรวดเร็ว เพิ่มการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้สอนสายอาชีพและผู้บริหารระดับกลางและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สอดคล้องกับสายงานและการถ่ายทอดอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างกลไกและการดำเนินงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2” เป็นการผสมผสาน “การเตรียมอาชีวศึกษา” หรือการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นพื้นฐานไปสู่การเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระบบการผลิตด้วยวิธีการทางช่างฝีมือโดยเฉพาะให้นักเรียนชาติพันธุ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจากหลักสูตรปกติได้อย่างหลากหลายสามารถเทียบเคียงกับการทำงานจากประสบการณ์จริงที่มีอาจารย์จากสถาบันอาชีวศึกษาร่วมพัฒนาในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งตรงกับข้อค้นพบและข้อเสนอแนะของ Paschropoulos และ Loxey, 1985 และ Hoppers, 1996 และ Lauglo, 1985 และแนวคิดวิธีการเรียนแบบ “เตรียมอาชีวศึกษา” (Pre-Vocational Education and Training)

การผสมผสานวิธีการสอน “เตรียมอาชีวศึกษา” หรือการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรอบของงานวิจัยเรื่องนี้ อาจ会有ความแตกต่าง เนื่องจากเป็น การศึกษาทดลองทั้งรูปแบบการฝึกอบรมระยะสั้น และรูปแบบทวิศึกษาคือแบบสะสมหน่วยกิตหรือเทียบโอนหน่วยกิต เพื่อให้ได้ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาและประกาศนียบัตรอาชีวศึกษา ซึ่งความแตกต่างทั้ง 2 ลักษณะในโครงการนี้ คือ

1. แบบฝึกอบรมระยะสั้นหรือผสมผสานวิชาอาชีวศึกษา (vocationalization) นักเรียนยังคงเรียนตามหลักสูตรปกติในระดับมัธยมศึกษาโดยเพิ่มเติมวิชาอาชีวศึกษา ซึ่งมีอาจารย์จากสถาบันอาชีวศึกษาช่วยสอนเป็นเพียงบางส่วนในหลักสูตรเช่นเรียนอาทิยละ 1 ครั้ง ใน 1 ภาคการศึกษา ความสำคัญของวิธีการสอนนี้ ขึ้นอยู่กับการเสริมสร้างความตระหนักรู้และเกิดทัศนคติที่ดีในกลุ่มนักเรียนมองเห็นวิถีทางอาชีพด้านอาชีวศึกษา กรณีโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษาและวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย เป็นต้น

2. แบบบทศึกษา เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และสถาบันอาชีวศึกษา ได้พบประสบการณ์ระหว่างการทำงานร่วมระหว่างโรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่ มีผลทำให้นักเรียนในพื้นที่ตัดสินใจเรียนต่อในวิชาชีพชั้นสูงต่อไป กรณีของโรงเรียนฝายกลางวิทยาคมและวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชิงคำ เป็นต้น

นอกจากนี้การจัดการศึกษาให้นักเรียนชาติพันธุ์หรือที่เรียกว่า “พหุวัฒนธรรมศึกษา” (Multicultural education) ก่อให้เกิดผลดี 2 ประการ คือ

1. ก่อให้เกิดการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทยที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยสามารถผสมผสานเข้าสู่ในหลักสูตรของโรงเรียนในชุมชนท้องถิ่นชาติพันธุ์ที่มีภาษาถิ่นและวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างจากวัฒนธรรมกระแสหลักของประเทศ
2. หลักสูตรปกติที่ใช้บังคับทั่วประเทศอาจจะละเลยและไม่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตและวิถีการประกอบอาชีพที่ยังคงยึดมั่นต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อาจนำมาสร้างมูลค่าเชิงนวัตกรรมสร้างสรรค์

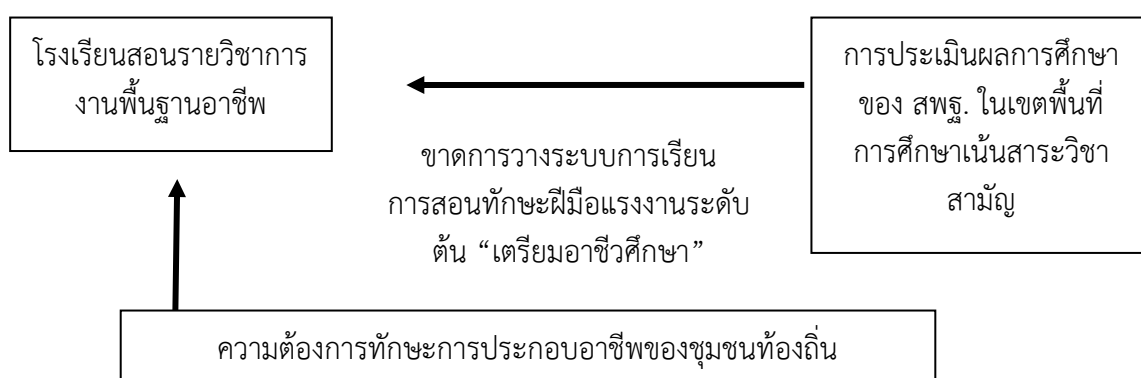
ประเด็นการจัดการเรียนการสอน “เตรียมอาชีวศึกษา” เพื่อมุ่งประเด็นไปสู่การบรรลุเป้าหมายของโครงการวิจัยระยะที่ 2 ได้มีองค์การและนักวิชาการได้เสนอพรรณนาที่เกี่ยวข้องในด้านความเท่าเทียมด้านโอกาสและความเสมอภาค ตลอดจนจะมีวิธีการและกลไกอย่างไรที่จะทำให้เกิดการประสานความร่วมมือในเชิงนโยบายและหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานเพื่อมุ่งให้นักเรียนชาติพันธุ์ได้รับการพัฒนาทักษะและมีมือแรงงานขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคณะวิจัยได้นำพรรณนาต่างๆที่เกี่ยวข้อง และการร่วมอภิปรายผลจากข้อค้นพบจากโครงการวิจัยระยะที่ 2

พรรณนาการณ์โลกในนโยบายความไม่เสมอภาคและกลยุทธ์ทางการศึกษาในปี 2020 จากข้อมูลการศึกษาของ Devin Joshi และ William Smith (2020) ใน Education and Equality : Implications of the World Bank's Education Strategy 2020 ได้ชี้ให้เห็นว่าในสภาพการแข่งขันอย่างเสรีถือว่าการศึกษาคือการลงทุนโดยคาดหวังว่ากลยุทธ์เหล่านี้จะทำให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาระบบการศึกษาหรือไม่ก็ตาม เพราะในท้ายที่สุดการศึกษาคือการผลิตซึ่งให้กับกลุ่มที่มีเศรษฐกิจสถานะและเชื้อชาติของสังคม (Apple, 1999) ดังนั้นหน้าที่ของสถานศึกษาภายใต้ระบบทุนยังคงทำการผลิตซ้ำให้กับช่วงชั้นทางสังคมที่ดำรงอยู่อย่างดั้งเดิม แม้ภาครัฐจะสนับสนุนการวางรากฐานการศึกษาและโอกาสความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับกลุ่มระดับล่างที่ยากจนแต่กลุ่มที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจจะแยกตนเองออกจากกลุ่มระดับล่างที่ยากจน (Apple, M. 1978) กระบวนการผลิตซ้ำเช่นนี้ก่อให้เกิดสถานการณ์ความไม่เสมอภาค ซึ่งถ้าปราศจากการขจัดปัญหาเหล่านี้จะทำให้เกิดการแบ่งแยกโรงเรียนที่รับนักเรียนที่แตกต่างทางเศรษฐกิจสถานะก็ยิ่งจะทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างเศรษฐกิจสถานะสูงขึ้น (Hill, D. et al., 2008) โรงเรียนจะประสบปัญหาการจัดการศึกษาที่ขาดคุณภาพเนื่องจากมีองค์ประกอบของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (Hill, D. 2006)

ถ้าหากโรงเรียนไม่สามารถตัดขาดจากวงจรการจัดการเรียนการสอนที่ขาดคุณภาพมาตรฐาน ย่อมยิ่งทำให้เด็กนักเรียนมีโอกาสน้อยมากที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและกลุ่มเด็กนักเรียนเหล่านี้ยังคงอยู่ในระดับล่างในสังคมต่อไป (Johnson, E. และ Howard, T., 2008, Reimers, F.1999)

ดังนั้นในสภาวะการณ์ระบบทุนที่มีการแข่งขันเสรีทางการค้า รัฐควรส่งเสริมการศึกษาในฐานะการจัดบริการสาธารณะอย่างถ้วนหน้าเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนทุกระดับความแตกต่างทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนและในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศรวมทั้งเป็นการสร้างความเสมอภาคในทุกระดับชั้นของสังคม

โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งเป็นโรงเรียนเป้าหมายของโครงการวิจัยค่อนข้างจะประสบปัญหาด้านปัจจัยนำเข้าอันเป็นพื้นฐาน เพื่อให้นักเรียนสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยเฉพาะการได้รับทักษะและประสบการณ์พื้นฐานเบื้องต้นด้าน “เตรียมอาชีพศึกษา” ที่จำเป็นต้องอาศัยการประสานปัจจัยนำเข้าหลายองค์ประกอบในการวางระบบการจัดการเรียนการสอนทักษะฝีมือแรงงานระดับต้น “เตรียมอาชีพศึกษา” (อ้างอิงแผนภูมิข้อค้นพบรูปแบบการอาชีพศึกษา / นโยบายโรงเรียนขยายโอกาสในโครงการวิจัยระยะที่ 1)

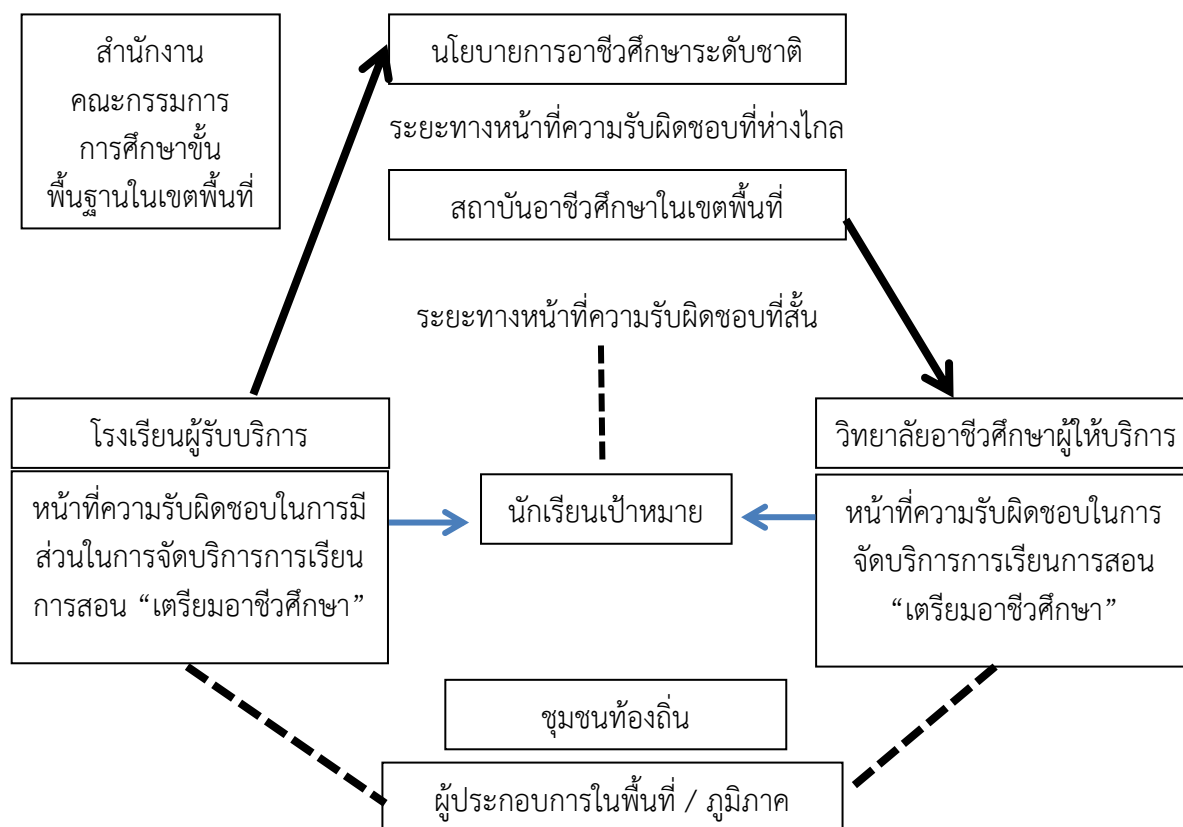

ผลการศึกษาของโครงการวิจัยระยะที่ 2 ได้ใช้วิธีการบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของสถาบันอาชีวศึกษากับโรงเรียนเป้าหมายเพื่อศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอนและความต้องการทักษะฝีมือแรงงาน ได้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นที่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายหรือจัดการเรียนการสอนที่สถาบันอาชีวศึกษาทั้งวิธีการจัดฝึกอบรมระยะสั้นหรือระบบทวิศึกษาทำให้ตระหนักชัดได้ว่าหน้าที่ความรับผิดชอบ (accountability) ของการจัดการเรียนการสอนทั้ง 2 ฝ่าย คือ โรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษาได้มุ่งไปสู่ผู้เรียนที่เป็นผู้รับประโยชน์จากการศึกษา โดยตรงหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอาชีวศึกษาและชุมชนท้องถิ่นที่ห่างไกลเป็นการนำนโยบายการอาชีวศึกษาไปสู่กลุ่มระดับล่างอันเป็นพื้นฐานการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน (area – based development)

การเชื่อมโยงประสานหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างโรงเรียนผู้รับบริการการจัดการเรียนการสอน “เตรียมอาชีพศึกษา” จากสถาบันอาชีวศึกษาในโครงการวิจัยระยะที่ 2 ทั้ง 3 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พะเยา และเชียงใหม่คู่เสมือนสถาบันอาชีวศึกษาเป็นฝ่ายจัดการเรียนการสอนแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งคณะวิจัยเห็นว่าเพื่อการวางรากฐานการงานอาชีพในระดับมัธยมศึกษาให้นักเรียนในพื้นที่อย่างยั่งยืน หน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษา ควรเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อลดช่องว่างและระยะทางการจัดการเรียนการสอนที่ใกล้ตัวนักเรียนเป้าหมายผู้เป็นฝ่าย

รับบริการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ดังแผนภูมิที่คณะวิจัยได้นำเสนอเพื่อกำหนดความสัมพันธ์เชิงนโยบายในหน้าที่ความรับผิดชอบระดับพื้นที่ด้าน “เตรียมอาชีวศึกษา” ดังนี้

ภาพที่ 20 แสดงความสัมพันธ์เชิงนโยบายและหน้าที่ความรับผิดชอบระยะทางระหว่างระดับชาติและพื้นที่การศึกษา

ที่มา : คณะวิจัย พ.ศ. 2560

อย่างไรก็ตามระยะทางความสัมพันธ์เชิงนโยบายและหน้าที่ความรับผิดชอบที่สั้นหรือการลดช่องว่างที่ห่างไกลระหว่างโรงเรียนผู้รับบริการและวิทยาลัยอาชีวศึกษาผู้ให้บริการตามข้อเสนอของคณะวิจัยตามภาพที่ 20 ทั้ง 2 ฝ่ายควรกำหนดกลไกการบริหารจัดการหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเป็นที่เข้าใจของแต่ละฝ่ายแล้วจึงร่วมพิจารณาถึงหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างมีส่วนร่วม มีแนวทางดำเนินงานร่วมกัน ดังนี้

สำหรับหน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียนซึ่งเป็นฝ่ายผู้รับบริการการเรียนการสอน “เตรียมอาชีวศึกษา” ควรยอมรับโครงการจากฝ่ายผู้ให้บริการจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา/สถาบันอาชีวศึกษาเป็นโครงการของโรงเรียนรวมทั้งเป็นโครงการของชุมชนท้องถิ่น โดยคณะผู้เกี่ยวข้องของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารและครูมีบทบาทสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดบริการการศึกษา “เตรียมอาชีวศึกษา” อย่างมีคุณภาพ โดยกำหนดกลไกการบริหารจัดการ เช่น กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้อำนวยการโรงเรียน การ

ประสานนโยบายกับวิทยาลัยอาชีวศึกษา/สถาบันอาชีวศึกษา และฝ่ายนิเทศจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) นอกจากนี้ผู้อำนวยการโรงเรียนสามารถให้ข้อมูลเชิงพื้นที่ เช่น ปัญหาและความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองตลอดจนชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งของโรงเรียน ในทำนองเดียวกันผู้อำนวยการโรงเรียนสามารถประเมินผลความต้องการการบริการจัดการเรียนการสอนจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา/สถาบันอาชีวศึกษา เพื่อมุ่งเน้นถึงการพัฒนาอาชีพของนักเรียนในอนาคต

2. หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนด้าน “เตรียมอาชีวศึกษา” อันเป็นพื้นฐานอาชีพให้นักเรียนชาติพันธุ์ในอนาคต และควรเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนจากอาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษา/สถาบันอาชีวศึกษา

3. หน้าที่ความรับผิดชอบทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนและครูควรเริ่มแสวงหาและรับการถ่ายทอดความรู้ด้าน “เตรียมอาชีวศึกษา” หรือโรงเรียนสามารถจัดของงบประมาณและอัตรากำลังเพื่อการถ่ายโอนความรู้และทักษะ “เตรียมอาชีวศึกษา” มาสู่นักเรียน

สำหรับหน้าที่ความรับผิดชอบของวิทยาลัยอาชีวศึกษา/สถาบันอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นฝ่ายผู้ให้บริการการเรียนการสอน “เตรียมอาชีวศึกษา” โดยคณะผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัย และคณะครูฝึกปฏิบัติและอาจารย์ผู้สอน ควรมีบทบาทที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ควรสร้างความตระหนักให้ฝ่ายโรงเรียนผู้ให้บริการการเรียนการสอนถึงความสำคัญของอาชีวศึกษาเป็นพื้นฐานอาชีพและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศและภูมิภาค การนำการเรียนการสอน “เตรียมอาชีวศึกษา” มาสู่โรงเรียน ถือได้ว่าเป็นการสร้างนวัตกรรมการเรียนที่ให้นักเรียนเข้าใจช่องทางหรือทางเลือกในการประกอบอาชีพในอนาคต

2. ควรสร้างกลไกความร่วมมือและหน้าที่ความรับผิดชอบตลอดจนแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการผนึกพลังสร้างความเข้มแข็งความรับผิดชอบในการนำวิชาชีพมาสู่โรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น วิธีการร่วมสร้างแนวทางความรับผิดชอบร่วมกันจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงนโยบาย ซึ่งลดระยะทางที่ต้องฟังฟังการตัดสินใจจากนโยบายระดับชาติ ตามข้อเสนอของคณะวิจัย ภาพที่ 20

ทั้ง 2 สถาบันการศึกษาในระดับพื้นที่จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนการจัดบริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยเฉพาะคณะผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูฝึกปฏิบัติต้องมีสมรรถนะเชิงความรู้และทักษะด้าน “เตรียมอาชีวศึกษา” เพื่อนำไปถ่ายทอดให้นักเรียนชาติพันธุ์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะต้องเกิดความตระหนักในประเด็นการลดช่องว่างในความไม่เสมอภาคในเชิงนโยบาย ดังนี้

1. การสร้างความเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลในการศึกษาอย่างมีคุณภาพ
2. ความเสมอภาคมาตรฐานการวัดผลเกณฑ์การศึกษาของประเทศ
3. ความเสมอภาคต่อการกระจายสัดส่วนงบประมาณ
4. ความเสมอภาคในการพัฒนาทักษะครูผู้สอน
5. การเชื่อมโยงความเป็นผู้นำของโรงเรียนในการประสานความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยเรื่องนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการ ดังนี้

1. หน่วยงานที่จะนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายและการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านอาชีวศึกษา ได้แก่ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษาในการผสมผสานหลักสูตรทั้งรูปแบบการจัดฝึกอบรมระยะสั้นและรูปแบบทวิศึกษา
2. หน่วยการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถจัดระบบทวิภาษาในโรงเรียนที่มีนักเรียนชาติพันธุ์เพื่อให้เด็กชาติพันธุ์ได้เข้าใจเรียนรู้ภาษาไทยได้รวดเร็วขึ้น และเข้าใจเนื้อหาสาระวิชาพื้นฐานได้ดีขึ้น
3. สถานประกอบการและสถาบันอาชีวศึกษาสามารถประสานความต้องการแรงงานและพัฒนาหลักสูตรที่ทันกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสมัยใหม่
4. การคัดเลือกผู้บริหารและครูที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนและภายใต้ความต้องการของชุมชน อัตรากำลังมีความสำคัญต่อโรงเรียนในท้องถิ่นทุรกันดารทั้งในแง่ความพึงพอใจและการอยู่สอนในระยะยาวตลอดจนการส่งเสริมคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดจะต้องจัดระบบโยกย้ายสับเปลี่ยน การจัดหาที่พักอาศัยและการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่ง ทั้งนี้ผู้บริหารและครูที่สอนในโรงเรียนที่มีเด็กชาติพันธุ์จะต้องมีความเข้าใจและเรียนรู้ระบบสังคมวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ในพื้นที่เพื่อเป็นสื่อประสานความเชื่อมโยงให้เด็กชาติพันธุ์เรียนรู้ทักษะทางภาษาได้ดีขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนชาติพันธุ์กลุ่มปมว้ยว้ยที่มีภาษาแม่เป็นภาษาถิ่นและเริ่มเข้าสู่การเรียนการสอนเป็นภาษาไทย

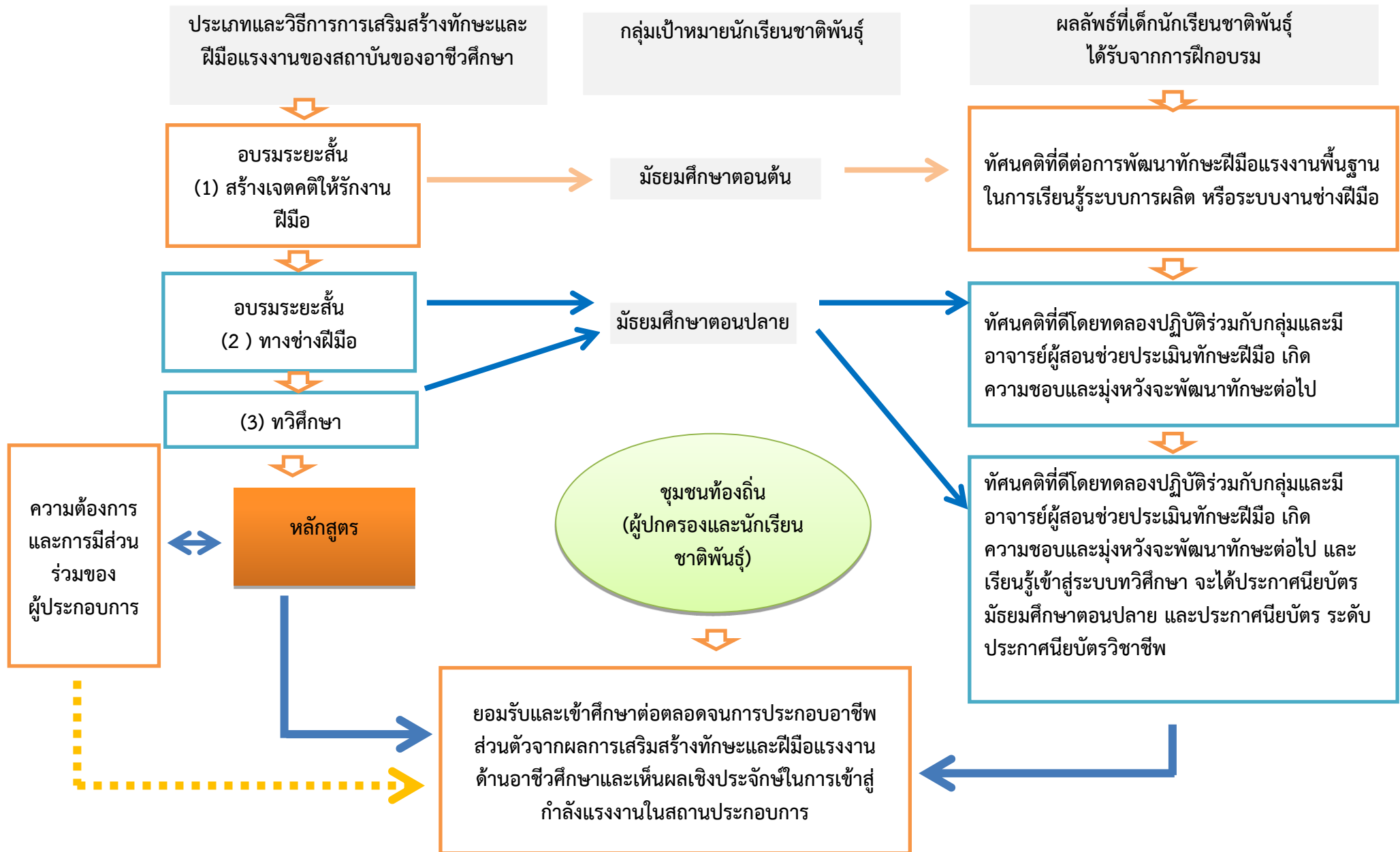
ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงนโยบายเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นพื้นฐานหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ “เตรียมอาชีวศึกษา”

คณะวิจัยขอเสนอการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. การขยายพื้นที่ในการทำวิจัยเพื่อกำหนดมาตรการและยุทธศาสตร์ตามนโยบายของรัฐบาลในระดับภูมิภาคและกลุ่มจังหวัด โดยเฉพาะขยายความร่วมมือระหว่างความต้องการและการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการกับหลักสูตรของสถาบันอาชีวศึกษา
2. การขยายพื้นที่เพื่อเปรียบเทียบและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง เช่น งานวิจัยด้านการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอาชีวศึกษากับโรงเรียนชุมชนท้องถิ่นกลุ่มประเทศอาเซียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเป็นพื้นฐานกำลังแรงงานด้านอุตสาหกรรมของประเทศ

ภาพที่ 21 กรอบพื้นที่ในการทำวิจัยเพื่อกำหนดมาตรการและยุทธศาสตร์ตามนโยบายของรัฐบาลในระดับภูมิภาคและกลุ่มจังหวัด การทำวิจัยระยะที่ 3

บรรณานุกรม

- กรมการจัดหางาน สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ. รายงานสถิติคนหางานไปทำงาน
ต่างประเทศ ประจำปี 2554. สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ.
<http://www.overseas.doe.go.th>. 2555.
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ทำเนียบชุมชน
บนพื้นที่สูง 20 จังหวัดในประเทศไทย พ.ศ. 2545. มปท. : กรมพัฒนาสังคมฯ, 2545.
- กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. ปรัชญาการอาชีวศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
กรุงเทพมหานคร. 2556
- กองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. การศึกษาสภาพและความต้องการ
ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ของโรงเรียนสังกัดกอง
การศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร. 2544”
- คู่มือแนวปฏิบัติการเรียนรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา (Pre-Vocational Education :
Pre-VEd.) หน่วยศึกษานิเทศก์ มิถุนายน 2556,
- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. หลักการ ทฤษฎี และนโยบายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ. 2546.
- จาตุรนต์ ฉายแสง. 8 นโยบายการศึกษา. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2556
- นิภาภรณ์ แสงสว่าง. "ทวิภาษา" แบบการเรียนรู้ "มอญ-ไทย" "เรียน" เพื่อ "รู้" อย่างไร้รบกวนและอัต
ลักษณ์. ออนไลน์. <http://prachatai.com/journal/2013/04/46483>. 2557.
- พลาดิศัย จันทรทัต. โมเดลหลักสูตรเด็กชาติพันธุ์. กรุงเทพมหานคร. 2554.
- ฟาฏินา วงศ์เลขา. ทวิภาษา : ภาษาถิ่นนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาไทยอย่างยั่งยืน. ออนไลน์.
<http://social.obec.go.th/node/80>. 2557.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 : ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2557
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ 2556, กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ, ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖
- มาฆะ ขิตตะสังคะ และคณะ. วัฒนธรรมและภาษาสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณภาคเหนือตอนบน
ของประเทศไทย. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 2555.
- เลิศชาย ปานมุข. การศึกษาไทย เป็นเรื่องสำคัญที่หลายฝ่ายต่างตระหนักและให้ความสำคัญอยู่ใน
ขณะนี้ เพื่อเป็นการระดมความคิดเห็น และสะท้อนมุมมองต่อการศึกษาไทย “สวนดุสิตโพล”
กรุงเทพมหานคร; มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. 2555.
- สพฐ.ขยายผลสอนทวิภาษา ร.ร.ชายแดนทั่วประเทศ. ASTVผู้จัดการออนไลน์ 22 มกราคม 2557.
ออนไลน์.
<http://www.manager.co.th/QoL/ViewNews.aspx?NewsID=9570000008205>. 2557.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ: กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย – มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 กันยายน – ตุลาคม 2551.

สกว.ร่วมมรภ.ยะลา-มหิดลวิจัยทวิภาษา สร้างครู-รูปแบบการศึกษาสอดคล้องจว.ชายแดนใต้. ข่าวสดรายวัน วันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8369. ออนไลน์.
http://www.khaosod.co.th/view_news.php?newsid=TUROeVLXb3dNVEk0TVRBMU5nPT0=. 2557.

สันติสุข สันติศาสนสุข. สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร. 1994.

สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา. สรุปแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย. 29 พฤศจิกายน 2555.

สำนักงานสภาการศึกษา. มาตรฐานการศึกษา. 2547.

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. ข้อมูลสถิติด้านการศึกษา ปีการศึกษา 2556. กระทรวงศึกษาธิการ. 2556

Australian Government, Department of Education Science and Training. What Works: The Work Program; Core Issues 7. www.whatworks.edu.au.th. 2007.

Charles W. Stansfield, Center for Applied Linguistics, September 1992.

Christopher S. Collins, Alexander W. Wiseman . Editors. Education Strategy in the Developing World : Revising the World Bank's Education Policy. International Perspectives on Education and Society Volume 16. Emerald Group Publishing Limited, UK. 2012

David Beaulieu, Anna M. Figueira and Denis Viri. Indigenous Teacher Education: Research-Based Model. Australian Association for Research in Education. Conference 27 Nov. – 1 Dec. 2005 Parramatta, N.S.W. 2005.

Grin, Francois, Language Planning and Economics. Current issues in Language Planning 4(11),1-16, 2003.

Inter-American Development Bank. Sustainable Development Department Indigenous Peoples and Community Development Unit. Strategy for Indigenous Development. 2006.

J. Charles Alderson, Alon Peretta. Editors Evaluating languages Education. New York : Cambridge University Press. 1992

James A. Bank. Multicultural Education : Characteristics and Goals. In T.A Banks C.A.M. Banks, (Eds.). Multicultural Education : Issues and Perspectives (7 th ed). NJ: John Wiley Sons, Inc. 2010.

Jon Lauglo and Rupert Maclean. Vocationalisation of Secondary Education Revisited. 2005

- Marie Battiste. Indigenous Knowledge and Pedagogy in First Nations Education: A Literature Review with Recommendations. Ottawa: Indian and Northern Affairs Canada (INAC). 2002.
- Mohanty, Ajit K. Perpetuating Inequality: The Disadvantage of Language, Minority Mother Tongues and Related Issues. In Mohanty, Ajit K. and Misra, Girishwar (eds.) Psychology of Poverty and Disadvantage. New Delhi: Concept Publishing Company, 2000.
- Sonia Nieto Language, Culture, and Teaching – Critical Perspectives. New York: Routledge Taylor & Francis Group. 2010.
- Ole Henrik Magga, Ida Nicolaisen, Mililani Trask, Tove Skutnabb-Kangas and Robert Dunbar. Indigenous Children's Education and Indigenous Languages. <http://unesdoc.unesco.org>. 1012.
- Thomas, W.P. & Collier, V.P. School effectiveness for language minority students. National Clearinghouse for English Language Acquisition (NELA) Resource Collection Series, No. 9, December 1997.
- UNICEF/Innocenti Research Center. Ensuring the Rights of Indigenous Children. Innocenti Digest No. 11 Florence. 2004.
- W Norton Grubb Paul Ryan. The Roles of Evaluation for Vocational Education and Training. 1999

ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

สถานการณ์เศรษฐกิจชุมชนภาคการเกษตรและนอกการเกษตรของชุมชนชาติพันธุ์ด้านการใช้แรงงาน
ในครัวเรือนและการเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของ
รายได้

.....

จังหวัด.....หมู่บ้าน.....กลุ่มชาติพันธุ์.....
ชื่อ-สกุลผู้ให้ข้อมูล.....โทรศัพท์.....

1. แรงงานในครัวเรือน

1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีจำนวนกี่คน กลุ่มใดบ้างที่เป็นแรงงานของครัวเรือน มีบทบาท
อย่างไร กลุ่มพึ่งพิงในครัวเรือนมีใครบ้าง สถานะเป็นอย่างไร

2. ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน มีการศึกษาอยู่ในระดับใด เห็นผลของการได้รับหรือไม่
ได้รับโอกาสทางการศึกษา

2. การผลิตในภาคการเกษตรและการใช้แรงงาน

1. จำนวนที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ภูมิสิทธิ์และการใช้ประโยชน์
ของครัวเรือนเป็นอย่างไร

2. แหล่งที่มาของรายได้ในครัวเรือนภาคการเกษตร และ บทบาทหน้าที่ของแรงงานในครัวเรือน

- การทำนา รายได้ต่อปี.....บาท
- ปลูกข้าวโพด รายได้ต่อปี.....บาท
- ทำสวนลิ้นจี่ รายได้ต่อปี.....บาท
- ทำสวนลำไย รายได้ต่อปี.....บาท
- ทำสวนเงาะ รายได้ต่อปี.....บาท
- ทำสวนกล้วย รายได้ต่อปี.....บาท
- ทำสวนครัว รายได้ต่อปี.....บาท
- การเลี้ยงปศุสัตว์ รายได้ต่อปี.....บาท
- การรับจ้างทำนา รายได้ต่อปี.....บาท
- การรับจ้างทำไร่ รายได้ต่อปี.....บาท

- การรับจ้างทำสวน รายได้ต่อปี.....บาท

3. แหล่งที่มาของรายได้ในครัวเรือนนอกภาคการเกษตร

- การค้าขาย รายได้ต่อปี.....บาท
- การรับเหมาก่อสร้าง รายได้ต่อปี.....บาท
- ค่าจ้างรายเดือน จาก.....รายได้ต่อปี.....บาท
- สวัสดิการและรายได้อื่นๆ จาก.....รายได้ต่อปี.....บาท

4. รายจ่ายในภาคครัวเรือน

- ค่าใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภค
 - ค่าอาหาร รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าสาธารณูปโภค รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่ารักษาพยาบาล/ยารักษาโรค รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าเครื่องสุภัณฑ์ รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าใช้จ่ายในการศึกษา รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าใช้จ่ายกิจกรรมสังคม รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าโทรศัพท์ รายจ่ายต่อปี.....บาท
- ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ
 - ค่าต้นทุนการผลิต ปุ๋ย ยา เมล็ดพันธุ์พืช รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าจ้างแรงงาน รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าจ้างขนส่งผลผลิต รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าจ้างเครื่องจักรกล รายจ่ายต่อปี.....บาท
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด
 - ค่าชำระหนี้สิน รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าประกันชีวิต รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าห่วย/ล็อตเตอรี่ รายจ่ายต่อปี.....บาท
 - ค่าน้ำมันรถ พาหนะเดินทาง รายจ่ายต่อปี.....บาท

3. สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานนอกครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพและความมั่นคงของรายได้

1. ความสำคัญทางการศึกษากับอนาคตในการประกอบอาชีพ

.....

.....

.....

.....

.....

2. ค่านิยมทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ และการแสวงหารายได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาข้อจำกัดด้านการประกอบอาชีพ และการใช้แรงงานในครัวเรือน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ก

เครื่องมือการวิจัย

ภาคผนวก

แบบประเมินของนักวิจัย

โครงการวิจัย เรื่อง ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมพันธ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนา
อาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชื่อ-นามสกุลนักเรียน.....ระดับชั้น.....สาขาวิชา.....

ส่วนที่ 1 กรุณาประเมินผลการฝึกงานของนักเรียน โดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้ โปรด (ทำเครื่องหมาย / ในช่องประเมิน)

เกณฑ์การประเมิน

- 5 หมายถึง ดีมาก/เรียบร้อย
- 4 หมายถึง ดี/ปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย
- 3 หมายถึง ปานกลาง/ปฏิบัติงานได้ตามคำแนะนำ/ดูแลขณะปฏิบัติงาน
- 2 หมายถึง ต้องปรับปรุง แก้ไข
- 1 หมายถึง ไม่มีผลงาน ปฏิบัติงานไม่ได้

หัวข้อการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ประเมินด้านความรู้					
1. ความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในสาขาวิชาชีพ					
2. ความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง					
3. เอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
ประเมินด้านทักษะและผลงาน					
4. มีทักษะในการสื่อสาร					
5. ปฏิบัติงานถูกต้องตามขั้นตอน					
6. ปฏิบัติงานเสร็จภายในเวลาที่กำหนด					
7. ผลงานมีคุณภาพ ตามเป้าหมายที่กำหนด					
8. ระมัดระวัง รอบคอบ ป้องกันอุบัติเหตุในขณะที่ปฏิบัติงาน					
9. ดูแล บำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้และทรัพย์สินขององค์กร					
ประเมินทัศนคติต่อการเรียนรู้					
10. แสดงความสนใจในกระบวนการเรียนรู้					
11. สามารถโน้มน้าวสร้างสนใจให้กับผู้ปกครองและชุมชนในกระบวนการเรียนและหลักสูตรฝึกอบรม ระยะสั้น					
12. แสดงเจตนาที่จะนำไปปฏิบัติในครัวเรือนหรือนำผู้อื่นต่อทักษะและความรู้ที่ได้รับ					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบประเมินของนักวิจัย

โครงการวิจัย เรื่อง ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมพันธ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนา
อาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ชื่อ-นามสกุลนักเรียน.....ระดับชั้น.....สาขาวิชา.....

ส่วนที่ 1 กรุณาประเมินผลการฝึกงานของนักเรียน โดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้ โปรด (ทำเครื่องหมาย / ในช่องประเมิน)

เกณฑ์การประเมิน

- 6 หมายถึง ดีมาก/เรียบร้อย
- 4 หมายถึง ดี/ปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย
- 4 หมายถึง ปานกลาง/ปฏิบัติงานได้ตามคำแนะนำ/ดูแลขณะปฏิบัติงาน
- 3 หมายถึง ต้องปรับปรุง แก้ไข
- 1 หมายถึง ไม่มีผลงาน ปฏิบัติงานไม่ได้

หัวข้อการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ประเมินด้านความรู้					
1. ความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในสาขาวิชาชีพ					
2. ความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง					
3. เอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
ประเมินด้านทักษะและผลงาน					
4. ความเข้าใจทุกขั้นตอนที่ครูผู้สอนสาธิต					
5. ความสามารถปฏิบัติตามทุกขั้นตอนร่วมกับผู้ร่วมงาน					
6. ความสามารถปฏิบัติได้จริงด้วยตนเองตามการควบคุมของครูผู้สอน					
7. ความสามารถปฏิบัติได้จริงด้วยตนเองอย่างถูกต้องเสมือนนำไปขายได้จริง					
ประเมินทัศนคติต่อการเรียนรู้					
8. แสดงความสนใจในกระบวนการเรียนรู้					
9. สามารถโน้มน้าวสร้างสนใจให้กับผู้ปกครองและชุมชนในกระบวนการเรียนและหลักสูตรฝึกอบรม ระยะสั้น					
10. แสดงเจตนาที่จะนำไปปฏิบัติในครัวเรือนต่อทักษะและความรู้ที่ได้รับ					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก ข

แบบประเมินของนักวิจัย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภาคผนวก ค
ข้อมูลเศรษฐกิจในครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์

ตารางที่ 19 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและพื้นที่เพาะปลูก

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์	กลุ่มชาติพันธุ์			รวม (N=45)
	ลาหู่	ม้ง	อัวเมี่ยน	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์				
3	13.3			4.4
4	20.0	6.7		8.9
5	20.0	26.7	13.3	20.0
6	20.0	20.0	20.0	20.0
7	6.7		20.0	8.9
8	13.3		6.7	6.7
9			20.0	6.7
10	6.7			2.2
11			20.0	6.7
13		13.3		4.4
15		13.3		4.4
16		13.3		4.4
18		6.7		2.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
ระดับการศึกษา				
-ไม่ได้รับการศึกษา	46.7	61.5	16.7	42.5
-ประถมศึกษาปีที่ 4			25.0	7.5
-ประถมศึกษาปีที่ 6	46.7	30.8	25.0	35.0
-มัธยมศึกษาตอนต้น			33.3	10.0
-มัธยมศึกษาตอนปลาย	6.7	7.7		5.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
การมีพื้นที่เพาะปลูก				
-มี	86.7	100.0	90.9	92.7
-ไม่มี	13.3		9.1	7.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0

ตารางที่ 20 แสดงรายได้ในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์

(N=45)

รายได้ในครัวเรือน	กลุ่มชาติพันธุ์			
	ลาหู่	ม้ง	อัวเมี่ยน	เฉลี่ยรวมทั้งหมด
-การทำนา ทำไร่	74,800		293,145	167,176
-การทำสวน	27,857	50,181	51,272	45,206
-การเลี้ยงสัตว์			6,000	6,000
-การรับจ้างในภาคการเกษตร	40,000	53,200		51,000
-รายได้้นอกภาคเกษตร		85,714	216,666	125,000
-ค่าจ้างรายเดือน		59,200	90,000	72,889
-สวัสดิการ		61,942	138,571	100,257
เฉลี่ยรวม	60,466	55,909	122,702	79,692

ตารางที่ 21 แสดงรายได้ในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้

แหล่งที่มาของรายได้	กลุ่มชาติพันธุ์			
	ลาหู่	ม้ง	อัวเมี่ยน	รวม (บาท)
รายได้ในภาคการเกษตร				
1. ข้าวโพด				
$\bar{X}$	74,800		293,145	167,177
S.D.	63,784		451,648	309,798
2. สวนลิ้นจี่				
$\bar{X}$	50,000	49,272	56,000	52,260
S.D.	.	29,220	25,905	25,960
3. สวนลำไย				
$\bar{X}$	10,000			10,000
S.D.	.-			.-
4. สวนเงาะ				
$\bar{X}$			36,000	36,000
S.D.			-	-
5. สวนกล้วย				
$\bar{X}$		40,000	2,000	27,333
S.D.		-	-	21,939

แหล่งที่มาของ รายได้	กลุ่มชาติพันธุ์			
	ลาหู่	ม้ง	อิวเมี่ยน	รวม (บาท)
6. สวนครัว				
$\bar{X}$	25,000		10,000	21,250
S.D.	-		-	7,500
7. การเลี้ยงปศุสัตว์				
$\bar{X}$			6,000	6,000
S.D.			-	-
รับจ้างในภาคการเกษตร				
1. รับจ้างทำนา				
$\bar{X}$	30,000			30,000
S.D.	.		.	.
2. รับจ้างทำไร่				
$\bar{X}$	50,000	60,000		55,000
S.D.	.	.		7,071
3. รับจ้างทำสวน				
$\bar{X}$		51,500		51,500
S.D.		56,003		56,003
รายได้นอกการเกษตร				
1. ค้าขาย				
$\bar{X}$		90,000	216,667	132,222
S.D.	.	85,557	246,644	154,254
2. การรับเหมาก่อสร้าง				
$\bar{X}$		60,000		60,000
S.D.		.		.
ค่าจ้างรายเดือน				
1. ข้าราชการ				
$\bar{X}$		38,667	120,000	79,333
S.D.	.	2,309		44,572
2. ผู้นำชุมชน/				

แหล่งที่มาของ รายได้	กลุ่มชาติพันธุ์			
	ลาหู่	ม้ง	อัวเมี่ยน	รวม (บาท)
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน $\bar{X}$ S.D.		90,000		90,000
สวัสดิการและรายได้อื่นๆ				
1. ลูกส่งมาให้ $\bar{X}$ S.D.		82,285 8,1893	138,571 99,695	110,428 92,388
2. สวัสดิการ ผู้สูงอายุ $\bar{X}$ S.D.		36,300 41,222		36,300 41,222

ตารางที่ 22 แสดงรายจ่ายในภาคครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์

รายจ่ายในภาค ครัวเรือน	กลุ่มชาติพันธุ์			
	ลาหู่	ม้ง	อัวเมี่ยน	รวมทั้งหมด
-ค่าอุปโภคบริโภค	9,433	12,489	15,973	12,632
-ค่าใช้จ่ายในการ ประกอบอาชีพ	8,689	21,431	12,751	13,594
-ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	15,115	59,993	20,087	31,785
รวม	10,621	27,097	15,105	17,608

ตารางที่ 23 แสดงรายจ่ายในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์จากค่าอุปโภคบริโภค

รายจ่ายจากค่าอุปโภค บริโภค	กลุ่มชาติพันธุ์			
	ลาหู่	ม้ง	อัวเมี่ยน	รวมทั้งหมด
1. ค่าอาหาร				
$\bar{X}$	24,867	36,727	48,150	35,653
S.D.	14,534	22,663	50,736	32,897
2. ค่าสาธารณูปโภค				
$\bar{X}$	7,563	6,262	10,249	8,106
S.D.	7,331	3,857	5,678	5,976
3. ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม				
$\bar{X}$	5,356	12,417	14,731	10,521
S.D.	5,000	5,143	13,636	9,535
4. ค่ารักษาพยาบาล/ยา รักษาโรค				
$\bar{X}$	3,620	5,000	14,250	7,315
S.D.	1,312		11,325	7,493
5. ค่าเครื่องสุขภัณฑ์				
$\bar{X}$	5,373	2,942	11,279	6,678
S.D.	3,608	1,502	6,054	5,415
6. ค่าใช้จ่ายในการศึกษา				
$\bar{X}$	14,840	14,100	19,393	16,363
S.D.	17,375	4,630	22,664	17,420
7. ค่าใช้จ่ายในกิจกรรม สังคม				
$\bar{X}$	1,285	7,808	9,550	6,686
S.D.	325	6,186	9,218	7,203
8. ค่าโทรศัพท์				
$\bar{X}$	2,373	12,557	7,105	7,339
S.D.	1,350	9,195	4,351	7,096

ตารางที่ 24 แสดงรายจ่ายในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์จากค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ

รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ	กลุ่มชาติพันธุ์			
	ลาหู่	ม้ง	อัวเมี่ยน	รวมทั้งหมด
1. ค่าต้นทุนการผลิต (ปุ๋ย, ยา, เมล็ดพันธุ์พืช, พันธุ์สัตว์)				
$\bar{X}$	14,445	38,636	23,214	24,167
S.D.	9,987	32,101	20,947	23,281
2. ค่าจ้างแรงงาน				
$\bar{X}$	8,000	11,000	10,818	10,600
S.D.		5,354	5,149	4,879
3. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ น้ำมัน				
$\bar{X}$	7,000	8,909	9,131	8,476
S.D.	5,590	6,264	8,159	6,774
4. ค่าจ้างขนส่งผลผลิต				
$\bar{X}$	8,000	6,143	6,333	6,444
S.D.	2,828	2,035	5,408	4,003
5. ค่าจ้างเครื่องจักรกล (รถไถ, รถตัดหญ้า, รถ เกี่ยวข้าว)				
$\bar{X}$	4,667		5,667	4,917
S.D.	2,345		1,155	2,109

ตารางที่ 25 แสดงรายจ่ายในครัวเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์จากค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด

รายจ่ายเบ็ดเตล็ด	กลุ่มชาติพันธุ์			
	ลาหู่	ม้ง	อัวเมี่ยน	รวมทั้งหมด
1. ค่าชำระหนี้สิน				
$\bar{X}$	15,200	122,111	32,667	57,880
S.D.	6,443	142,181	12,675	96,190
2. ค่าประกันชีวิต				
$\bar{X}$	15,000	32,800	10,516	22,219
S.D.	.	19,861	5,791	17,571
3. ค่าหาย/ลืตเตอรี				
$\bar{X}$	11,250		5,750	9,417
S.D.	4,787		6,010	5,389
4. ค่าน้ำมันรถ และค่าพาหนะเดินทาง				
$\bar{X}$	28,000	53,000	6,000	29,091
S.D.	27,713	54,271	8,000	38,713
5. ค่าโทรศัพท์				
$\bar{X}$		12,000	3,596	5,697
S.D.		.	1,206	4,316

ภาคผนวก ค

ข้อมูลเศรษฐกิจในครัวเรือนกลุ่มชาติพันธุ์

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ
(Workshop) 3 จังหวัด

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ระหว่างโรงเรียนกับวิทยาลัยการอาชีพ
และหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ
วันที่ 23 ธันวาคม 2559 ณ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ผู้ที่เข้าร่วมประชุม

1. รองศาสตราจารย์ ดร.มาฆะ ชิตตะสังคะ คณบดีวิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
2. นางจันทร์จิรา ทาลัดชัย ผู้อำนวยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาแม่สาย
3. นายศราวุธ ชูศรีโถม รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย
4. นายพงศกร ชัยวุฒิ รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย
5. นายศรเพชร บุญอ้อม รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย
6. นายกเชษฐ์ กิ่งชนะ รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคเทิง
7. นางสุริมล พรหมทัศน์ รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยพาณิชยการเชียงราย
8. นายทวีผล แปงณีนวงศ์ รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย
9. นางณัฐวรรณ บวรรับพร รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคโนโลยีบูรณาการธุรกิจ
10. นายสงกรานต์ พรหมมินทร์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนดอยเวียงผาพิทย
11. นางสาววิภาวรรณ กันธา ผู้ช่วยผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษาเชียงราย
12. นางสาวรัชณี ดอนชัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงธนเชียงราย ไทย-เยอรมัน
13. นางสาวพรนิภา อันเถื่อน วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย
14. นายสำราญ รื่นรวย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย
15. นางสาวพัชรภรณ์ สิงห์แก้ว วิทยาลัยเทคนิคเวียงเชียงรุ้ง
16. นายศุภกฤต กันทา วิทยาลัยเทคนิคเวียงเชียงรุ้ง
17. นายมานะ เลี้ยงประเสริฐ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย
18. นางสาวคนธ์ อาทนิษฐ์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย
19. นายจิรายุส อินเทพ วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย
20. นางวัชรภรณ์ ปินตาสาร วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย
21. นางสาวมาลินี โรจนยุกตานนท์ วิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงธนเชียงราย ไทย-เยอรมัน
22. นางสุริมล พรหมทัศน์ รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยพาณิชยการเชียงราย
23. นายเทวา จันทรไฟ วิทยาลัยอาชีวศึกษาพาณิชยการเชียงราย
24. นางสาวเบญจวรรณ โปหาวิ วิทยาลัยเทคโนโลยีบูรณาการธุรกิจ
25. นายแสงทวี ปัญสมคิด วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า
26. นางสาวนพรัตน์ เชื้อเมืองพาน โรงเรียนดอยเวียงผาพิทย
27. นายสรศักดิ์ รุ่งดี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแม่สาย
28. นายนปตริ อินเรือง วิทยาลัยการอาชีพเวียงเชียงรุ้ง
29. นางสาวภัควลฉณชัย เขาพัง วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย
30. นายธีรพงศ์ ฤกษ์แก้ว โรงเรียนดอยเวียงผาพิทย
31. นายธีรวัชร แก้วเปี้ย อาจารย์ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

- 32. นางณัฐธิดา จุ่มปา
- 33. นางสาวนาแล จะหา
- 34. นายพิทักษ์ รัตนแสงสว่าง

อาจารย์ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
นักวิจัย วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
นักวิจัย วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ระหว่างโรงเรียนกับวิทยาลัยการอาชีพ
และหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ
วันที่ 10 มีนาคม 2560 ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ที่เข้าร่วมประชุม

35. รองศาสตราจารย์ ดร.มาฆะ ชิตตะสังคะ	คณบดีวิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
36. นางคณินิจ พรหมเนตร	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา
37. นายนิคม เมฆะ	ผู้อำนวยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาจันทบุรี
38. นายชัยพันธ์ ศรีนันตา	ผู้อำนวยการโรงเรียนสันติสุข
39. นายบัญญัติ วงษ์ปัญญา	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสันกำแพง
40. นายมงคล ธุระ	วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่
41. นางสาวนารี วังโสภา	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา
42. นางพวงพลอย ชันเลข	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา
43. นางอภิญา ธรรมปัญญา	หัวหน้าสาขา วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา
44. นางสาวภุมริน บุญทวี	หัวหน้าสาขา วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา
45. นางธิติมา คำราพิศ	หัวหน้าหมวดบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา
46. นายวิเชียร ตาเจริญ	หัวหน้าหลักสูตร วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา
47. นางเพ็ญพรรณ ประดิษฐ์นิกุล	หัวหน้าสาขาภาษาต่างประเทศ
	วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการลานนา
48. นายณรงค์ชัย สุตวง	ครู ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสันติสุข
49. นายธีรวัชร แก้วเปี้ย	อาจารย์ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
50. นายพิทักษ์ รัตนแสงสว่าง	นักวิจัย วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ระหว่างโรงเรียนกับวิทยาลัยการอาชีพ
และหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ
วันที่ 9 มีนาคม 2560 ณ วิทยาลัยเทคนิคเชิงคำ อำเภอเชิงคำ จังหวัดพะเยา

ผู้ที่เข้าร่วมประชุม

51. รองศาสตราจารย์ ดร.มาฆะ ชิตตะสังคะ	คณบดีวิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
52. นายสมปอง พูลเพิ่ม	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้
53. ว่าที่ ร.ต. สมฤทธิ์ ไกลถิ่น	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง
54. นายบัณฑิต ใจกล้า	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคเชิงคำ
55. นางนันทร์พัชร ประมูลศรี	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพะเยา
56. นายสมศักดิ์ ไตรเกษม	รองผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพะเยา
57. นายณัช คำมูล	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งเย็น
58. นายบุญธรรม ประสานสกุลเหมาะ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่ปางคำ
(ภูลังกาอนุสรณ์)
59. นายสัญญา จิโนสวัสดิ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม
60. นายบุญมี อรุณชัย	ครู วิทยาลัยเทคนิคเชิงคำ
61. นายชัชวาล โคตะบุตร	ครู วิทยาลัยเทคนิคเชิงคำ
62. นายพงษ์ศิริ โฉมยา	ครู วิทยาลัยเทคนิคเชิงคำ
63. นางสาวทิพวรรณ ลาภยศ	ครู วิทยาลัยเทคนิคเชิงคำ
64. นายพิพัฒน์ นวลนัม	ครู วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง
65. นางณัฏฐธิดา จินมอญ	ครู วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง
66. นายสวัสดิ์ สะสม	ครู วิทยาลัยเทคโนโลยีพะเยา
67. นายศราวุธ เมฆสุวรรณ	ครู โรงเรียนบ้านใหม่ปางคำ (ภูลังกาอนุสรณ์)
68. นางอรรพรรณ เพชรสุวรรณ	ครูผู้ช่วย วิทยาลัยเทคนิคเชิงคำ
69. นางจารุพร วามมือ	ครูผู้ช่วย วิทยาลัยเทคนิคเชิงคำ
70. นางสาววรรณิกา ริกากรณ์	ครูผู้ช่วย โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24
71. นายธีรวัชร แก้วเปี้ย	อาจารย์ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
72. นายพิทักษ์ รัตนแสงสว่าง	นักวิจัย วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
73. นางนาแล จะหา	นักวิจัย วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการ

ชื่อ - นามสกุล รองศาสตราจารย์ ดร.มาฆะ ขิตตะสังคะ

ชื่อ - นามสกุล Associate Professor Dr. Makha Khittasangka

ตำแหน่งปัจจุบัน คณบดีวิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย

หน่วยงานและสถานที่อยู่ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย 80 ถนนพหลโยธิน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์ 0-5377-6306, 0-5377-6000 ต่อ 1406, 081-8100879

โทรสาร 0-5377-306

E-mail: makha_kk@hotmail.co.th

ประวัติการศึกษา

1. Ph.D. (Community Development), University of the Philippines at Los
Banos

2. M.S. (Communication), Indiana University, USA.

3. กสิกรรมและสัตวบาลบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

1. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในกลุ่ม Inter-governmental Organizations
2. บริหารจัดการ และการพัฒนาหลักสูตร
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชนบทขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ
(FAO) ประจำประเทศอินโดนีเซีย

4. ที่ปรึกษาโครงการด้านการพัฒนาให้กับ UNICEF, ILO และ UNDP ด้าน
Watershed Management, Community Forestry, Small Farmers' Development

ประสบการณ์ในการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาผลกระทบของการพัฒนาและการยอมรับนวัตกรรมเชิงระบบนิเวศน์ต่อ
ครอบครัวชาวเขาเผ่าม้ง: โครงการศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดเพชรบูรณ์ (กรกฎาคม
2541 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ University of Minnesota, USA)

2. Adaptation to New Ways of Living by Hmong Families: Case Study of
the Petchaban Hill Tribe Development Center, Thailand (in Strengthening Community
Competence for Social Development: Asia- Pacific Perspectives จัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัย
นเรศวร พ.ศ. 2546)

3. Environmental Degradation as Unsustained Socio-Economic
Development: A Case Example of Human Trading of Thai Myanmar Ethnic Minority
People (August 2006 in Strengthening Partnership among Academic and Development
Institutions : New Dimensions of Social, Culture and Economic Cooperation in the
Upper Grater Mekong Sub-region จัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พ.ศ. 2549)

4. Socio Economic and Political Assimilation towards the World Perspectives of Hmong in Northern Thailand and Southern China (in Partnership in Economic and Social Development through Science and Technology with Emphasis on Protecting Culture and Environment in Asia – Pacific) จัดพิมพ์เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย พ.ศ. 2551)

5. Transborder Migration of Cambodian, Lao and Myanmar Workers: Regulatory and Labor Markets (in Knowledge Networks and Regional Development in the Greater Mekong Sub region and Asia- Pacific Perspectives จัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย พ.ศ. 2552)

6. Lessons Learned from Tourism Development Planning Process by Government, Private and Local Administration Organizations for Sustainable Area – based Management of Chiangrai Province. (จัดพิมพ์เผยแพร่โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว. พ.ศ. 2553)

7. Poverty resolution in the GMS countries: Small farmers and the poorest among the poor. (จัดพิมพ์เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย พ.ศ. 2551)

8. Developmental Dimensions and Economic, Socio- Cultural and Environmental Impacts Assessment along the Economic Corridors of the Upper Greater Mekong Sub region. (จัดพิมพ์เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย พ.ศ. 2552)

9. The Ethical Values on Sustainable Natural Resource Development: Cases of Watershed Management in Thailand and Indonesia. (จัดพิมพ์เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย พ.ศ. 2553)

10. เศรษฐกิจพอเพียงยุทธศาสตร์การพัฒนาค้นเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนของประเทศ (Sufficiency Economy as a Human Development Strategy for National Economic, Social and Environment Sustainability) พ.ศ. 2551-2553 สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

11. Culture and Language Communication in the Classroom and Workplace: Cases of Lu Mien, Hmong and Lahu Ethnic Groups in Chiangrai Upper Northern Thailand. 2553

12. การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน (The Study of Managerial Potentiality on Cultural Tourism in Upper Northern Thailand: Cases of Chiangrai, Chiangmai and Mae Hong Son Provinces) พ.ศ. 2552-2553 สนับสนุนโดย กองทุนสนับสนุนพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย

13. เศรษฐกิจพอเพียงในฐานะการพัฒนาค้น เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนต่างชาติด้านอย่างยั่งยืน (ได้รับงบประมาณอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553)

14. การเสริมสร้างสมรรถนะของทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ภาคเหนือตอนบนจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (งบประมาณแผ่นดินประจำปี 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่)

15. โครงการวิจัย “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสำเร็จผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์” (Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and Equality of Basic Education Achievement towards Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN Economic Community) (สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) งบประมาณ 2557

2. ผู้ร่วมงานวิจัย

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1

ชื่อ - นามสกุล ดร. ปัญญาธิ วงษ์ปัญญา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

หน่วยงานและสถานที่อยู่

วิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง ตำบลบ้านสหกรณ์ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ 50130

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2

ชื่อ - นามสกุล ดร. ปัญญาธิ วงษ์ปัญญา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคเชิงคำ จังหวัดพะเยา

หน่วยงานและสถานที่อยู่

วิทยาลัยเทคนิคเชิงคำ ตำบลฝายกวาง อำเภอเชียงคำ พะเยา 56110

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 3

ชื่อ - นามสกุล นายธีรวัชร แก้วเปี้ย

ชื่อ - นามสกุล Mr. Teerawat Kaewpia

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

ปริญญาตรี วศ. บ. วิศวกรรมอุตสาหการ มหาวิทยาลัยนเรศวร 2552

ปริญญาโท วศ.ม. วิศวกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยนเรศวร 2556

หน่วยงานและสถานที่อยู่ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ตำแหน่ง อาจารย์

ประจำ สาขาการขนส่งสินค้าทางอากาศ

ประสบการณ์ในการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การแก้ปัญหาการจัดสรรท่าเทียบเรือแบบผสมโดยวิธีการเลียนแบบการรวมกลุ่มของฝูงปลา (Solving the Berth Allocation Problem with Hybrid Layout by Artificial Fish Swarm Algorithm), การประชุมวิชาการข่ายงานวิศวกรรมอุตสาหการ ประจำปี พ.ศ. 2556

2. การแก้ปัญหาการจัดสรรท่าเทียบเรือแบบผสมที่มีบางท่าเทียบเรือเป็นแบบเว้าแหว่งโดยวิธีการเลียนแบบการรวมกลุ่มของฝูงปลา (Solving the berth allocation problem with hybrid layout by artificial fish swarm algorithm), วิทยานิพนธ์ วศ.ม. สาขาวิชาวิศวกรรมการจัดการ, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2557

3. ศักยภาพของหลักสูตรด้านอุตสาหกรรมการบินเพื่อรองรับการเข้าสู่อาเซียน งบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการวิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประจำปีงบประมาณ 2556

4. “ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมพันธ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์” (Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and Equality of Basic Education Achievement towards Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN Economic Community) แหล่งทุนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ผู้ร่วมวิจัย)

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 4

ชื่อ - นามสกุล นายโกมินทร์ วังอ่อน

ชื่อ - นามสกุล Mr.Gomin Wang-on

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 5701 00985 22 0

ตำแหน่ง อาจารย์

หน่วยงานและสถานที่อยู่ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 ถนนพหลโยธิน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์ 0-5377-6306, 0-5377-6000 ต่อ 1406 โทรสาร 0-5377-6001

E-mail: gomin_p20@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

1. กำลังศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (นานาชาติ)(DOCTOR OF PHILOSOPHY PROGRAM IN ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT POLICY (INTERNATIONAL PROGRAM)

2. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

3. พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสบการณ์ในการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เศรษฐกิจพอเพียงยุทธศาสตร์การพัฒนาค้นเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนของประเทศ (Sufficiency Economy as a Human Development Strategy for National Economic, Social and Environment Sustainability) พ.ศ. 2551-2553 สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.), (นักวิจัยร่วม)

2. การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน (The Study of Managerial Potentiality on Cultural Tourism in Upper Northern Thailand: Cases of

Chiangrai, Chiangmai and Mae Hong Son Provinces) พ.ศ. 2552-2553 สนับสนุนโดย กองทุนสนับสนุนพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (นักวิจัยร่วม)

3. เศรษฐกิจพอเพียงในฐานะการพัฒนาคน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนต่างชาติพันธุ์อย่างยั่งยืน (ได้รับงบประมาณอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553) นักวิจัยร่วม

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงชาติพันธุ์อาข่าจังหวัดเชียงราย

5. การเสริมสร้างสมรรถนะของทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ภาคเหนือตอนบนจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (งบประมาณแผ่นดินประจำปี 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย) นักวิจัยร่วม

6. โครงการวิจัย เรื่อง ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมพันธ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์ (Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and Equality of Basic Education Achievement towards Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN Economic Community) (ได้รับงบประมาณอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557) นักวิจัยร่วม

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 5

ชื่อ - นามสกุล นายพิทักษ์ รัตนแสงสว่าง

ชื่อ - นามสกุล Mr. Phihtak Rattanasawang

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 9179 31082 52 6

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิจัย

หน่วยงานและสถานที่อยู่ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 ถนนพหลโยธิน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์ 0-5377-6306, 0-5377-6000 ต่อ 1406 โทรสาร 0-5377-6306

E-mail: pitak_sa@hotmail.co.th

ประวัติการศึกษา

1. ปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ (ค.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

2. ปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโครงการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ประสบการณ์ในการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ดำเนินการวิจัยเสร็จแล้ว

1. พ.ศ. 2548 โครงการวิจัย เรื่อง ความต้องการและความคาดหวังในชีวิตของนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

2. พ.ศ. 2547 โครงการวิจัย เรื่อง คนภูเขาในป่าเต็งรัง ชะตาชีวิตผู้ถูกอพยพบ้านวังใหม่ (บ้านผาซ่อ) ตำบลร่องเคาะ อำเภอมัญจาคีรี (ผู้ช่วยนักวิจัย)

3. พ.ศ. 2550 ชุดโครงการศึกษาวิจัยองค์ความรู้และภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (บทเพลงและเครื่องดนตรี) กรณีศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง (วิจัยร่วม) แหล่งทุนโครงการทำนุบำรุงศิลป และวัฒนธรรม วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

4. พ.ศ. 2551 ชุดโครงการศึกษาวิจัยองค์ความรู้และภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (หัตถกรรมและผ้าปัก) กรณีศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง (วิจัยร่วม) แหล่งทุนโครงการทำนุบำรุงศิลป และวัฒนธรรม วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

5. พ.ศ. 2550-2551 โครงการวิจัย เรื่อง ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว กับบทบาทรองรับการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในเมืองชายแดน: กรณีศึกษา เมืองเศรษฐกิจชายแดน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (ผู้วิจัยร่วม) แหล่งทุน กองทุนสนับสนุนพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

6. พ.ศ. 2551- 2553 โครงการวิจัย เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงยุทธศาสตร์การพัฒนาค้น เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนของประเทศ (Sufficiency Economy as a Human Development Strategy for National Economic, Social and Environment Sustainability) สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.), (นักวิจัยร่วม)

7. พ.ศ. 2552-2553 โครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน (The Study of Managerial Potentiality on Cultural Tourism in Upper Northern Thailand: Cases of Chiangrai, Chiangmai and Mae Hong Son Provinces) สนับสนุนโดย กองทุนสนับสนุนพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (นักวิจัยร่วม)

8. พ.ศ. 2553-2554 โครงการวิจัย เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงในฐานะการพัฒนาค้น เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนต่างชาติพันธุ์อย่างยั่งยืน (ได้รับงบประมาณอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553) นักวิจัยร่วม

9. พ.ศ. 2555-2556 โครงการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างสมรรถนะของทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ภาคเหนือตอนบนจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (งบประมาณแผ่นดินประจำปี 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย) นักวิจัยร่วม

10. พ.ศ. 2555-2556 โครงการวิจัย เรื่อง การธำรงรักษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเผยแพร่โดยผ่านสื่อมัลติมีเดียบนความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในจังหวัดน่าน (Conservation of Local Wisdoms and Dissemination through Multimedia on Diversified Ethnicity in Nan Province) (งบประมาณแผ่นดินประจำปี 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย) นักวิจัยร่วม

11. พ.ศ. 2557 โครงการวิจัย เรื่อง Impact of North South Economic Corridor on the Hmong Ethnic's Way of Life in Chiang Khong District, Chiangrai Province, Thailand “ผลกระทบระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ

โครงการ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง

12. พ.ศ. 2556-2557 โครงการวิจัย เรื่อง ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคใน
ความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศ
และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์ (Managing Education for Ethnic
Children on Opportunity and Equality of Basic Education Achievement towards
Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN
Economic Community) (ได้รับงบประมาณอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
(วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557) นักวิจัยร่วม

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 6

ชื่อ - นามสกุล นางณัฐธิดา จุมปา

ชื่อ - นามสกุล Mrs. Natthida Jumpa

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิจัย

หน่วยงานและสถานที่อยู่ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย 80 ถนนพหลโยธิน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์ 0-5377-6306, 0-5377-6000 ต่อ 1406

โทรสาร 0-5377-6306

E-mail: peace_bew@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

1. ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการพัฒนาชุมชน (ศศ.บ.) สถาบันราชภัฏเชียงราย

2. ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการโครงการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ประสบการณ์ในการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ศ. 2549 โครงการวิจัยเพื่อติดตามผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพ
ของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) (วิจัยร่วม) แหล่งทุน

2. พ.ศ. 2549 การศึกษาผลกระทบเชิงนโยบายของการทำให้จังหวัดเชียงรายเป็น
ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (วิจัยร่วม) แหล่งทุน กองทุนสนับสนุน
พัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

3. พ.ศ. 2548-2549 บทเรียนจากกระบวนการวางแผนการท่องเที่ยวโดยภาครัฐ
เอกชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนจังหวัดเชียงราย
(วิจัยร่วม)แหล่งทุนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

4. พ.ศ. 2550 ชุดโครงการศึกษาวิจัยองค์ความรู้และภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (บทเพลงและ
เครื่องดนตรี) กรณีศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน (วิจัยร่วม) แหล่งทุนโครงการทำนุบำรุงศิลปะ และ
วัฒนธรรม วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

5. พ.ศ. 2550 ชุดโครงการศึกษาวิจัยองค์ความรู้และภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (หัตถกรรม
และผ้าปัก) กรณีศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน (วิจัยร่วม) แหล่งทุนโครงการทำนุบำรุงศิลปะและ
วัฒนธรรม วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

6. พ.ศ. 2550-2551 ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว กับบทบาทรองรับการพัฒนา ระบบ โลจิสติกส์ในเมืองชายแดน: กรณีศึกษา เมืองเศรษฐกิจชายแดน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (ผู้วิจัยร่วม) แหล่งทุน กองทุนสนับสนุนพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

7. เศรษฐกิจพอเพียงยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนของประเทศ (Sufficiency Economy as a Human Development Strategy for National Economic, Social and Environment Sustainability) พ.ศ. 2551-2553 สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.), (นักวิจัยร่วม)

8. การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ ภาคเหนือตอนบน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน (The Study of Managerial Potentiality on Cultural Tourism in Upper Northern Thailand: Cases of Chiangrai, Chiangmai and Mae Hong Son Provinces) พ.ศ. 2552-2553 สนับสนุนโดย กองทุน สนับสนุนพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (นักวิจัยร่วม)

9. เศรษฐกิจพอเพียงในฐานะการพัฒนาคน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมของชุมชนต่างชาติดังต่อไปนี้ (ได้รับงบประมาณอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553) นักวิจัยร่วม

10. สถานภาพชุมชนชาติดังต่อไปนี้จังหวัดเชียงรายกับการจัดสวัสดิการชุมชน: กรณีศึกษา กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลในเขตอำเภอแม่ฟ้าหลวง แหล่งทุน กองทุนสนับสนุนพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

11. การเสริมสร้างสมรรถนะของทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ ภาคเหนือตอนบนจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (งบประมาณแผ่นดินประจำปี 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย) นักวิจัยร่วม

12. โครงการวิจัย เรื่อง ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผล ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์ (Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and Equality of Basic Education Achievement towards Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN Economic Community) (ได้รับงบประมาณอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557) นักวิจัยร่วม

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 7

ชื่อ - นามสกุล นางสาวนาแล จะหา

ชื่อ - นามสกุล Miss Nalae chaha

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 8 5711 84001 24 4

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

หน่วยงาน วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 ถนน

พหลโยธิน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์ 0-5377-6034, 0-5377-6000 ต่อ 1231

โทรสาร 0-5377-6034

E-mail: narlaejahar@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

1. พ.ศ. 2549 ครุศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ (ค.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ประสบการณ์ในการวิจัย

1. พ.ศ. 2546 โครงการวิจัยสำรวจสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์ บนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงราย ระยะที่ 2 (ผู้ช่วยนักวิจัย)
2. พ.ศ. 2547 โครงการวิจัยคนภูเขาในป่าเต็งรัง ชะตาชีวิตผู้ถูกอพยพบ้านวังใหม่ (บ้านผาซ่อ) ตำบลร่องเคาะ อำเภอวังเหนือ (ผู้ช่วยนักวิจัย)
3. พ.ศ. 2550 ชุดโครงการศึกษาวิจัยองค์ความรู้และภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (บทเพลงและเครื่องดนตรี) กรณีศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ (วิจัยร่วม) แหล่งทุนโครงการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
4. พ.ศ. 2551 ชุดโครงการศึกษาวิจัยองค์ความรู้และภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (หัตถกรรมและผ้าปัก) กรณีศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ (วิจัยร่วม) แหล่งทุนโครงการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
5. พ.ศ. 2550-2551 ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว กับบทบาทรองรับการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในเมืองชายแดน: กรณีศึกษา เมืองเศรษฐกิจชายแดน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (ผู้วิจัยร่วม) แหล่งทุน กองทุนสนับสนุนพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย